

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И
СТАЊУ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА
2014**

Београд, 2015. година

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
Потпредседник Владе и министар проф. др Зорана Михајловић

Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање
в.д. помоћник министра мр Ђорђе Милић

Радни тим:

мр Ђорђе Милић
др Љиљана Живковић
др Синиша Тркуља
ма Оливера Радоичић
Огњен Плавец
ма Предраг Ковачевић
Тамара Стефановић
Невена Ђурђевић

За израду извештаја коришћени су подаци следећих институција и организација:

Министарство привреде

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

Министарство трговине, туризма и телекомуникација

Министарство омладине и спорта

Министарство рударства и енергетике

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Министарство унутрашњих послова - Сектор за ванредне ситуације

Министарство спољних послова

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Министарство здравља

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја, Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање

Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Агенција за заштиту животне средине

Републичка дирекција за воде

Министарство културе и информисања

Канцеларија за европске интеграције

Градска управа града Београда

Градска управа града Новог Сада

Градска управа града Суботице

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанке услуге

Републички завод за заштиту споменика културе

Покрајински завод за заштиту споменика културе - Аутономне покрајине Војводине

Завод за заштиту споменика културе града Београда

Завод за заштиту споменика културе Ваљево

Завод за заштиту споменика културе Зрењанин

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац

Завод за заштиту споменика културе Краљево

Завод за заштиту споменика културе града Нови Сада

Завод за заштиту споменика културе Ниш

Завод за заштиту споменика културе Панчево

Покрајински Завод за заштиту споменика културе Приштина, са седиштем у Лепосавићу

Завод за заштиту споменика културе Сремска Митровица

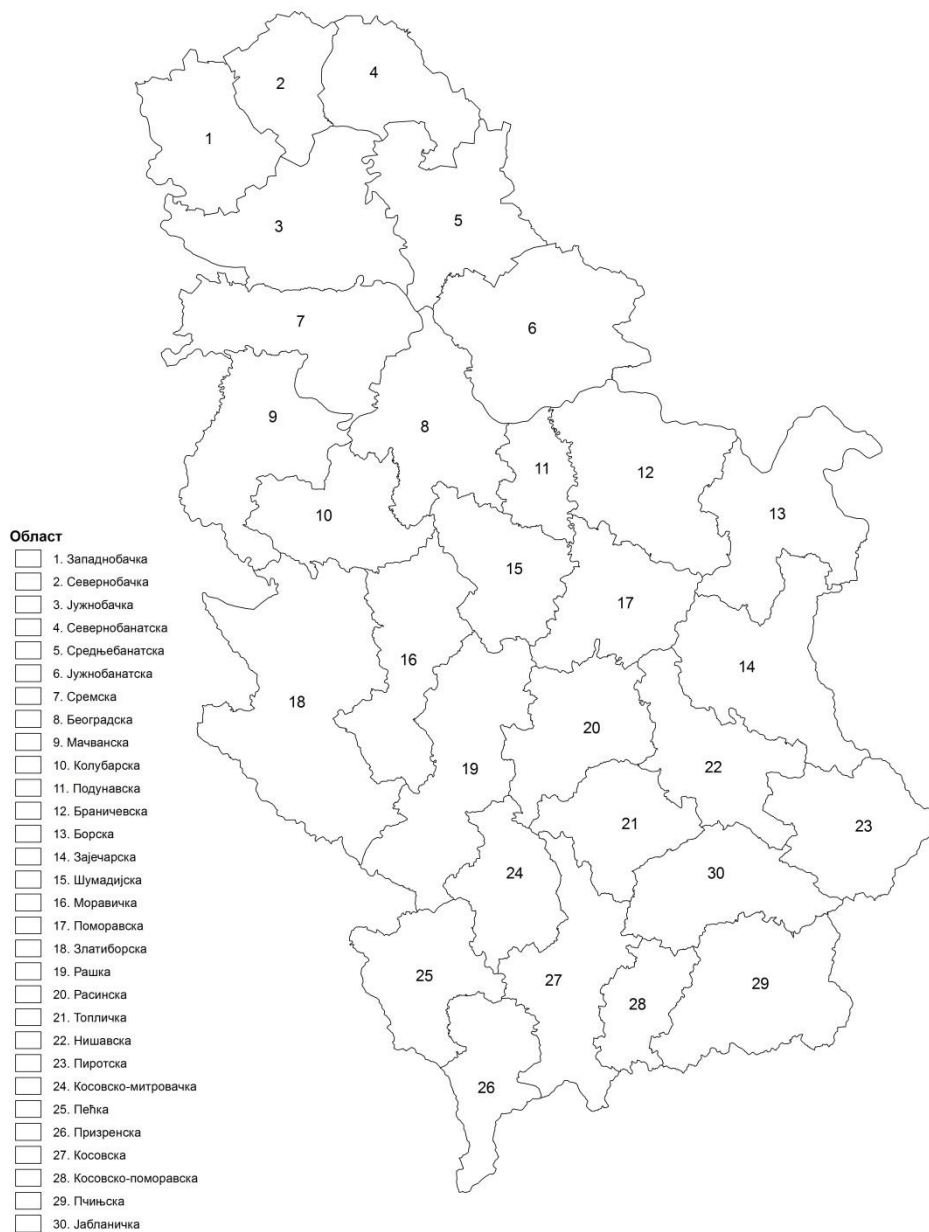
Завод за заштиту споменика културе Смедерево
Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица
Завод за заштиту природе Србије
Покрајински завод за заштиту природе
Републички хидрометеоролошки завод Србије
Институт за јавно здравље Србије - Батут
Републички завод за статистику
Републички геодетски завод
Републички сеизмолошки завод
Републичка агенција за становање
Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо
AirSerbia
Аеродром Никола Тесла, Београд
Аеродром Константин Велики, Ниш
Управа царина
Агенција за привредне регистре
Национална служба за запошљавање
Тим за социјалну инклузију и смањење сиромаштва
Народна банка Србије
Шумарски факултет Универзитета у Београду
Саобраћајни институт ЦИП
Железнице Србије ад
Електроурежа Србије
ЈП Електропривреда Србије
ЈП Путеви Србије
ЈП Србијагас Нови Сада
ЈП Транснафта
Нафтна индустрија Србије
Општина Инђија

САДРЖАЈ

1. СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	6
1.1. Показатељи уравнотежености регионалног развоја и нивоа социјалне кохезије.....	7
1.2. Показатељи регионалне конкурентности и приступачности.....	40
1.3. Показатељи одрживог коришћења природних ресурса и стања животне средине.....	61
1.4. Показатељи заштићености и одрживости коришћења природног и културног наслеђа, и предела...	75
1.5. Показатељи просторно-функционалне интегрисаности у окружење.....	81
2. РЕАЛИЗАЦИЈА ПРИОРИТЕТНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	88
3. ПОКРИВЕНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПРОСТОРНО-ПЛАНСКОМ ДОКУМЕНТАЦИЈОМ.....	123
4. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ О ПРОСТОРНОМ РАЗВОЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	127
5. ОЦЕНА СТАЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	129
<u>Прилог 1.</u> Показатељи просторног развоја утврђени Програмом имплементације ППРС-а за период 2011-2015 - статус реализације у периоду 2011-2014.....	140
<u>Прилог 2.</u> Стратешки приоритети утврђени Програмом имплементације ППРС-а за период 2011-2015 - статус реализације у периоду 2011-2014.....	159

1. СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Карта: Преглед области или НСТЈЗ јединица у Републици Србији

1.1. Показатељи уравнотежености регионалног развоја и нивоа социјалне кохезије

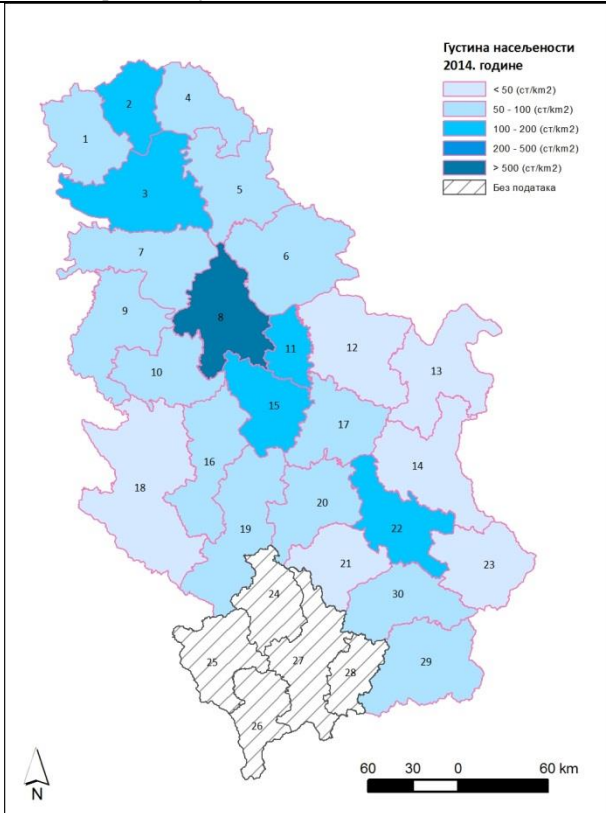
ПОКАЗАТЕЉ: 1. ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Уравнотежени размештај становништва

Опис показатеља:

Густина насељености представља укупан број становника на квадратном километру и указује на просторни размештај становништва унутар области Републике Србије.

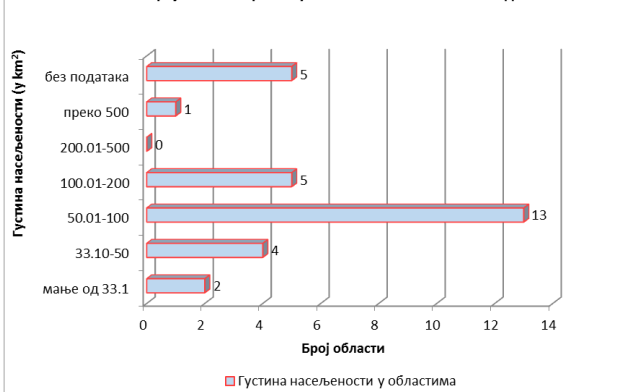
Начин мерења показатеља:

Однос броја становника и површине територије: $G=C/P$ (ст/км²) (параметри: С - број становника, П - површина територије). Скала вредности показатеља: <50, 50-100, 100-200, 200-500, и >500 ст/км².

Значај показатеља за просторни развој:

Размештај становништва је један од основних показатеља уравнотежености демографског и социо-економског развоја, који пружа информације о потенцијалима као што су радна снага, број потенцијалних корисника услуга, потрошача, итд. У комбинацији са другим, овај показатељ указује и на специфичне развојне (не)прилике, изазове и потребе, од којих су најзначајнији: депопулација подручја или његова пренасељеност, производна виталност подручја, његова потреба и оправданост опремања техничком инфраструктуром, повећани саобраћај, ниво буке у урбаним пренасељеним срединама, већи притисак на земљиште и животну средину и друго.

Број области према густини насељености 2014. године

Ограничења мерења показатеља:

Због непостојања прецизне дефиниције насеља, као и недостатка адекватних критеријума за класификацију подручја (рурална/урбана), дефинисање типологије насеља и подручја у Републици Србији одвија се отежано. Ово захтева редефинисање појма насеља и успостављање нове класификације насеља према типу (нова подела која поред урбаног и руралног типа познаје још неки прелазни облик/тип). Овим би се донекле избегао проблем „вештачких“ густина када су у питању велике просторне јединице, док би се истовремено много јасније уочиле постојеће разлике између урбаних и руралних подручја.

Извор:

РЗС, РГЗ;

Саопштење број 187 - год. LXV, Статистика становништва, *Процене становништва у Републици Србији у 2014. години*, РЗС, Београд, 2015 (СРБ187, СН70, 15/07/15).

Стање показатеља за просторни развој:

Са обзиром на то да је густина насељености показатељ за чију је промену потребно нешто дуже време, овај показатељ, према проценама становништва области Републике Србије за 2014. годину, није претрпео значајније промене у односу на претходну годину. Према просечној густини насељености Република Србија не припада густо насељеним земљама, међутим као и код већине других земаља Европе, најгушћу насељеност имају подручја главног града (градско насеље Београд али цео Београдски регион), као и урбани делови градова и општина Србије. Површина Републике Србије износи 88.499 км² (према подацима РГЗ-а) и према статистичко-функционалној територијалној подели подељена је на два региона НСТЈ 1 нивоа, пет региона НСТЈ 2 нивоа и 30 региона НСТЈ 3 нивоа (управни окрузи/области). Два региона, Регион Шумадије и Западне Србије, и Регион Јужне и Источне Србије готово су идентичне површине (26.493 км²; 26.248 км²), Регион Војводине је са површином од 21.614 км² дупло већи од Региона Косова и Метохије (10.910 км²) док је Београдски регион са 3.234 км², регион са најмањом површином, али и уједно најгушће насељени регион (518 ст/ км²). На нивоу области, поред већ поменутог Београдског региона који у административној подели Републике Србије има статус управног округа (област) и који је у односу на претходну годину нешто повећао густину насељености, насељене области (са преко 120 ст/ км²) су 2014. године биле још и: Шумадијска област (121 ст/ км²), Нишавска област (135 ст/ км²), Јужнобачка област (153 ст/ км²) и Подунавска област (158 ст/ км²). Са друге стране, шест области имају густину насељености мању од 50 ст/км², и готово све се, осим Браничевске области, налазе у пограничном делу територије Србије. Велика несразмерност према насељености уочава се између подручја главног града у односу на Зајечарску и Пиротску област, које су најређе насељени простори Републике Србије. Демографска централизација простора огледа се и у томе да се већа концентрација становништва налази у зонама Пан-европских коридора (Коридора 7 и 10).

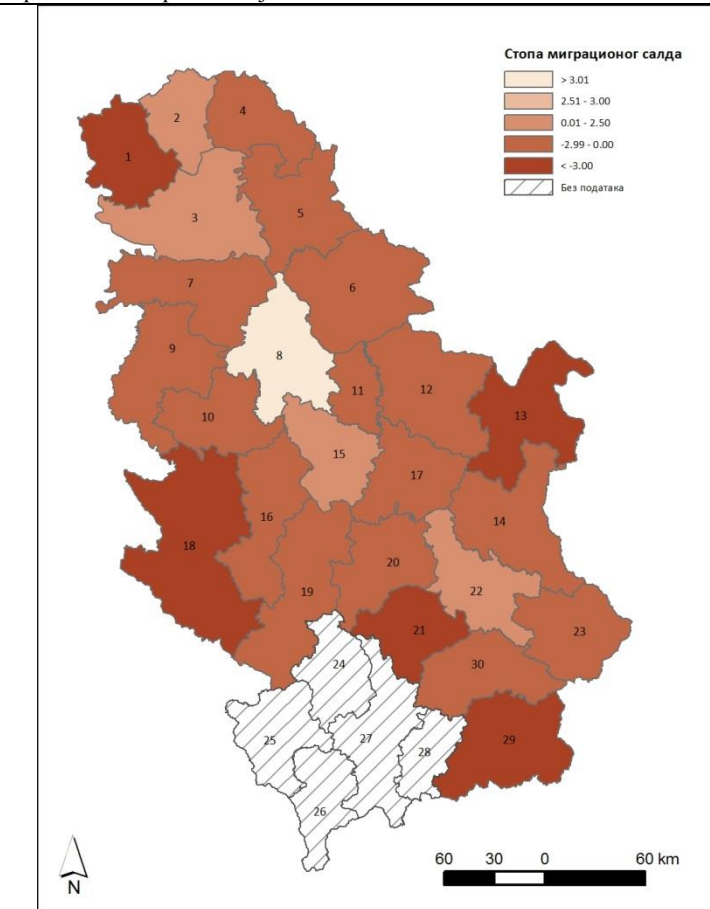
ПОКАЗАТЕЉ: 2. МИГРАЦИОНИ БИЛАНС (СТОПА МИГРАЦИОНОГ САЛДА)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Уравнотежени размештај становништва

Опис показатеља:

Показатељ указује на разлике у динамици просторне покретљивости становништва по областима Републике Србије. Контрасти миграционих кретања су у највећој мери одређени констелацијом просторно-економског диспаритета.

Начин мерења показатеља:

Постоји неколико начина израчунавања стопе миграционог салда. Са обзиром да се ради о једној години посматрања (2014. година), годишња стопа миграционог салда је израчуната као однос (коэффициент) апсолутног броја миграционог салда у години посматрања и броја становника средином 2014. године (процена).

Значај показатеља за просторни развој:

Мапирање овог показатеља указује на интеррегионалне миграционе токове као и на поља већег гравитационог утицаја који је у пропорционалном односу са приливом, односно одливом становништва. Такође, уочавају се и разлике између Београдске области, коју карактерише константни прилив становништва у претходном периоду, и других области Републике Србије, које углавном прати емиграција становништва, на основу чега је могуће формирати мере заустављања и контролисања миграционих токова. Показатељ посебно има примену код интеррегионалне упоредивости миграционих токова Републике Србије са земљама ЕУ. Показатељ миграција становништва из граничних и мање развијених подручја указује на потребу спровођења мера и унапређења политике регионалног развоја, са посебним акцентом на пружање економске помоћи демографско угроженим подручјима како би се умањила емиграција становништва тих подручја.

Ограничења мерења показатеља:

Миграциони салдо је базиран укључиво на унутрашњим миграцијама, односно анализа је заснована на испитивању миграционих токова унутар Републике Србије. За потребе овог извештаја коришћени су подаци за 2014. годину.

Извор:

Саопштење број 186 - год. LXV, Статистика становништва, *Унутрашње миграције у Републици Србији у 2014. години*, Републички завод за статистику, Београд, Београд, 2015 (СРБ186, СН60, 15/07/15).

Стање показатеља за просторни развој:

На нивоу унутрашњих миграционих кретања између области Републике Србије, 2014. године се у односу на претходну годину увећао број области које су оствариле позитиван миграциони биланс (Београдска, Јужнобачка, Нишавска, Севернобачка и Шумадијска област). Негативан миграциони салдо имало је чак 20 области. Као и претходне године, Београдска област је остварила апсолутни миграциони раст од 7.505 становника (стопа миграционог салда од 4,48%), а Јужнобачка област 1.473 становника (стопа миграционог салда од 2,39%). На другој страни, највећи одлив становништва са стопом од преко - 3% за годину дана, бележе Западнобачка (-3,01%), Брзана (-3,27%), Пчињска (3,41%), Топличка (-3,50%) и Златиборска област (-4,21%). Златиборска област је као и претходне године забележила највећи број емиграната за период од годину дана (1173). Са обзиром на то да се Република Србија суочава се озбиљним негативним трендом природног обнављања становништва и његовим убрзаним старењем, показатељи негативног тренда миграционих кретања додатно оптерећују и погоршавају демографску слику Републике Србије указујући на далекосежне и готово ненадокнадиве последице по демографски, економски и социјални развој.

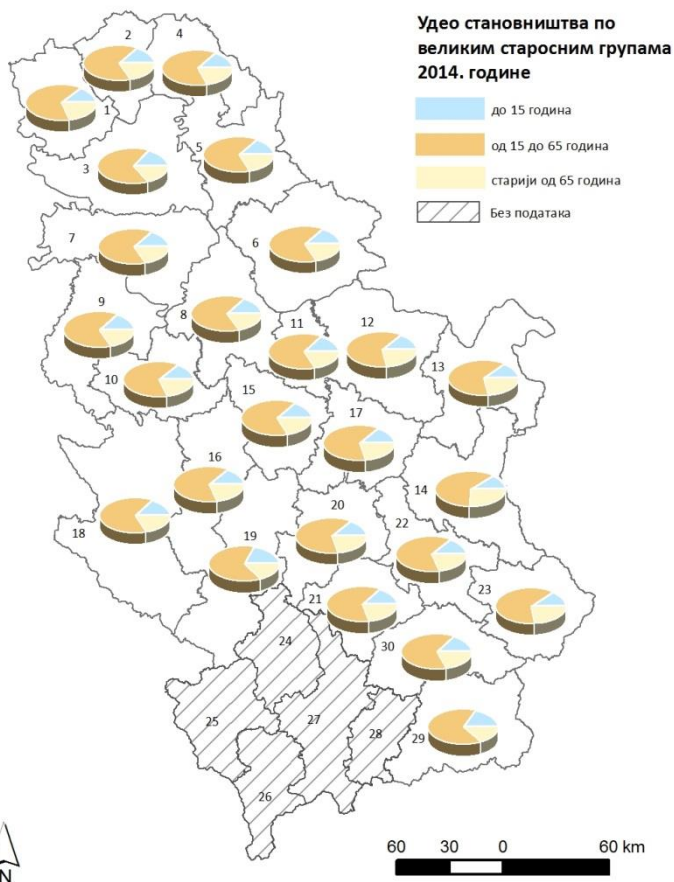
ПОКАЗАТЕЉ: 3. УДЕО СТАНОВНИШТВА ПО ВЕЛИКИМ СТАРОСНИМ ГРУПАМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење/одржање демографске структуре

Опис показатеља:

Овај показатељ указује на учешће битних старосних скупова становника у укупном броју становника једне области. Ти скупови су: деца предшколског и школообавезног узраста (млађи од 15 година), радни контингент (15–64 године) и становништво старије од 65 година.

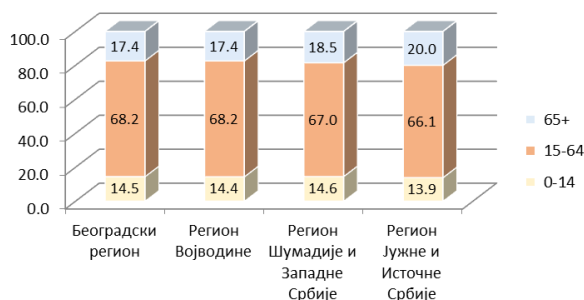
Начин мерења показатеља:

Удео младе популације, средовечне и старе популације у укупном становништву: $c_{15} = C_{15}/C * 100$; $c_{15-64} = C_{15-64}/C * 100$; $c_{65+} = C_{65+}/C * 100$ (%) (параметри: c – удео становништва великих старосних група у укупној популацији (c_{15} , c_{15-64} и c_{65+}), C – број становника по старосним контингентима).

Значај показатеља за просторни развој:

Становништво старости до 15 година, у које спада и школски узраст, представља део становништва који ће се у будућности наћи на тржишту рада. Популација старости од 15 до 65 година чини важан контингент економске структуре становништва, посебно јер квантитативно показује радни контингент. Удео становништва старијег од 65 година је важан показатељ, са обзиром на то да ова популација скоро у потпуности зависи од економски активног становништва. Подаци о старосно-полној структури становништва представљају основ за израду различитих стратегија и политика демографског и социо-економског развоја, као и за израду пројекција становништва и радног контингента. Такође, познавање старосне структуре важно је и за предвиђање будућег притиска на пензиони фонд и систем образовања и социјалне заштите итд.

Удео становништва по великим старосним групама у регионима Републике Србије 2014. године

Ограничења мерења показатеља:

Сложеније демографске анализе захтевају укључивање мање агрегираних података, као што су 5-годишње или 1-годишње старосне групе, чиме би се омогућила прецизнија обрада, а тиме и сигурнија очекивања даљих промена у старосној структури становништва.

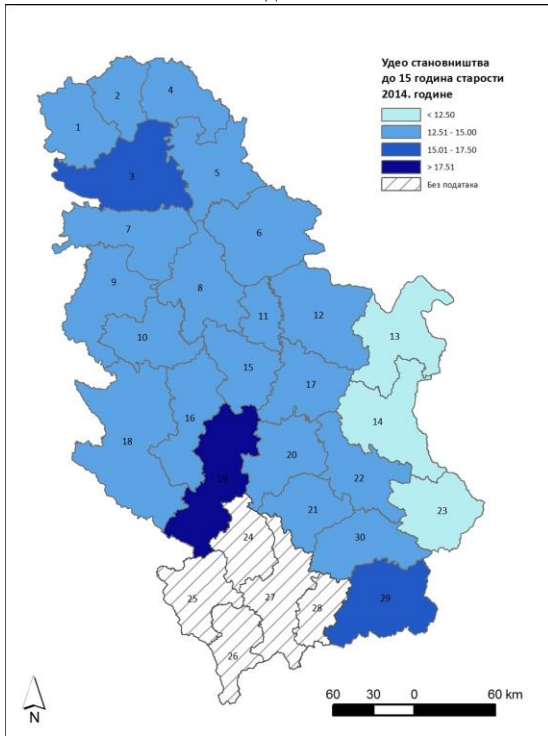
Извор:

Саопштење број 187 - год. LXV, Статистика становништва, *Процене становништва у Републици Србији у 2014. години*, Републички завод за статистику, Београд, Београд, 2015 (СРБ187, СН70, 15/07/15).

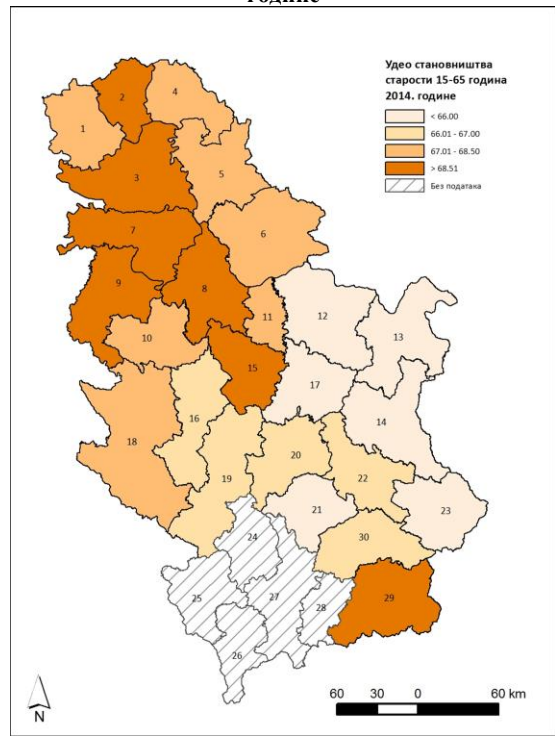
Стање показатеља за просторни развој:

Тренд негативног природног прираштаја и емиграција становништва који се последњих деценија интензивно одвијају у Србији, формирали су веома неповољну и несразмерно пропорционалну структуру становништва према старости. Према проценама становништва за 2014. годину, просечна старост становништва Србије износила је 42,6 година, и то, старије становништво од 65 година чинило је 18,2% укупне популације (што је нешто више него претходне 2013. године), док је становништво млађе од 15 година безмало остало непромењено (14,4%) у односу на претходну годину. Такође, у односу на претходну годину, настављен је пораст учешћа старијег становништва, а највећа концентрација овог контингента (преко 20%) живи у областима Региона Јужне и Источне Србије, и то у Нишкој, Поморавској, Борској, Пиротској, Браничевској и Зајечарској области. Пиротска и Зајечарска област се издвајају као области са највећим учешћем старије популације (23,4%; 25,5%). На другој страни, процене показују да ни једна област Републике Србије нема учешће становништва млађег од 15 година веће 20%, као што је то био случај 2011. године у Рашкој области. Ипак, како се Рашка и Пчињска област издвајају као области са већим учешћем младих (18,9%; 17,3% до 15 година старости), укупно 12 области има удео млађе популације мање од 14%, док је најмања концентрација млађег становништва у Зајечарској и Пиротској области. Процес демографског старења са којим се Република Србија непрекидно суочава довео је до тога да се према стадијумима демографске старости, становништво Републике Србије налази на самом прагу најдубље демографске старости.

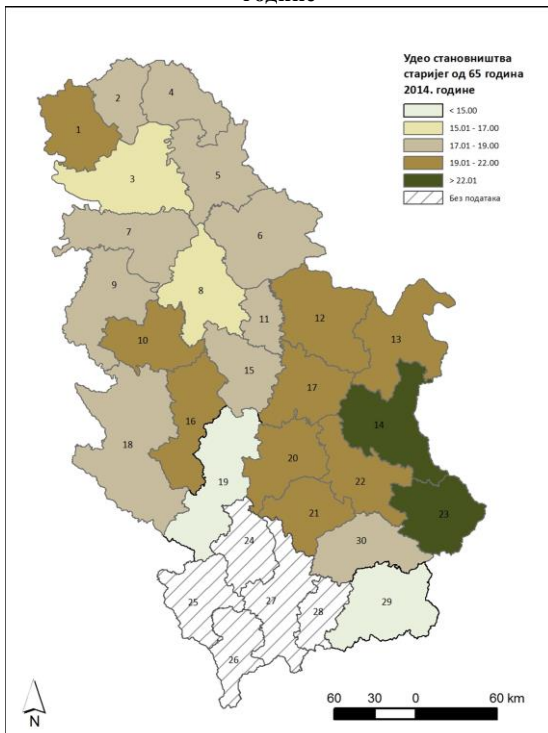
Удео становништва до 15 година старости 2014. године

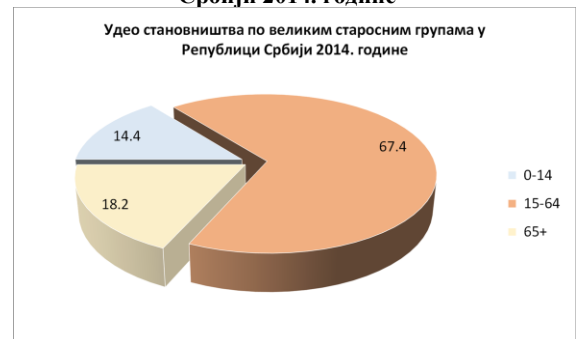
Удео становништва 15-65 година старости 2014. године

Удео становништва старијег од 65 година 2014. године

Учешће три велике старосне групе у Републици Србији 2014. године

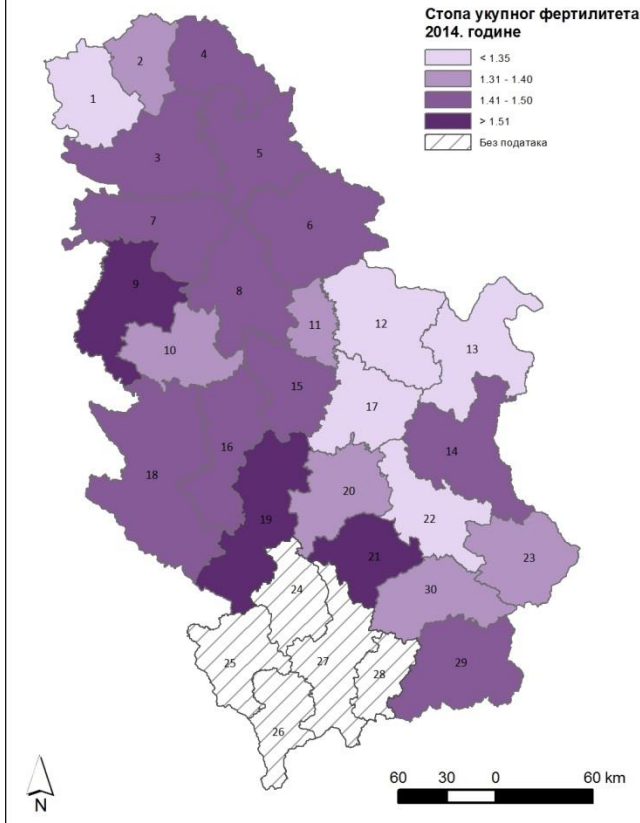
ПОКАЗАТЕЉ: 4. СТОПА УКУПНОГ ФЕРТИЛИТЕТА (СУФ)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење/одржање демографске структуре

Опис показатеља:

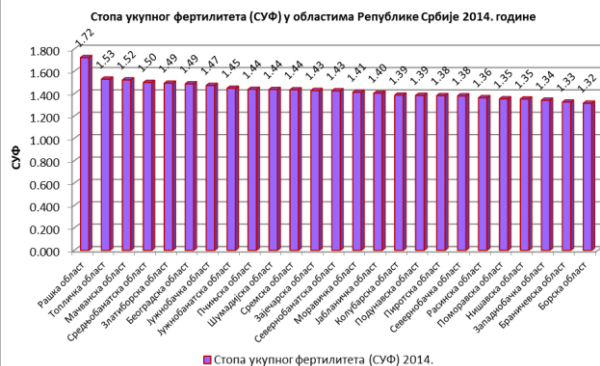
Показатељ представља укупан број живорођене деце на једну жену, односно збир одговарајућих специфичних стопа фертилитета које су рачунате за старосни контингент од 15-49 година по петогодишњима. Како би просто обнављање становништва било дугорочно обезбеђено неопходно је да стопа фертилитета достиже вредност од 2,1. Дугорочно опадање вредности овог показатеља интензивирало је депопулационе процесе и појачало старење становништва, посебно у условима негативног миграционог биланса.

Начин мерења показатеља:

Сума вероватноће рађања према старости жена између 15 и 49 година (статистички податак).

Значај показатеља за просторни развој:

Са обзиром на комплексност фактора који утичу на фертилитет (устаљене репродуктивне норме, одлагање рађања, висока психолошка и економска цена родитељства, недостатак репродуктивног потенцијала на одређеним територијама) значај овог показатеља јесте у томе да помаже код израде пројекција становништва, као и код валоризације демографских ресурса локалне средине и могућностима њиховог бољег организовања кроз инструменте популационе политике.

Ограничења мерења показатеља:

СУФ не показује на којим основама је утемељен појавни репродуктивни модел па је за детаљније анализе потребно укључити и друге показатеље, као што су: етничка структура, старосна структура, природни и миграциони прираштај, структура фертилног контингента и слично.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, прелиминарни подаци, 2015.
Саопштење број 184 - год. LXV, Статистика становништва, *Витални догађаји у Републици Србији, 2014* (СРБ184, СН40, 15/07/15)

Стање показатеља за просторни развој:

За разлику од претходних година, 2014. године ни једна област није забележила мању СУФ од 1,30, док истовремено ове године највећи број области остварује СУФ у опсегу од 1,4 до 1,5 за разлику од претходне године када је највећи број области бележио СУФ између 1,3 и 1,4. Од укупно 11 области које имају СУФ мање од 1,4, најниже су регистроване у Поморавској, Нишавској, Западнобачкој, Браничевској и Борској. Осам области има вредност СУФ између 1,4 и 1,5 (11 области). Вредност СУФ последњих година флукуира у појединим областима, каква је на пример Борска област, која је остварила благи пад СУФ у односу на претходни период, што је иначе и демографска одлика источног подручја Републике Србије. Исто као и раније, највећа СУФ је у Рашкој области (1,72), са тенденцијом континуираног пада из претходних година (са 1,8 на 1,7). Модел ниске плодности и ниво репродукције, који је далеко испод вредности потребне за просто обнављање становништва Републике Србије, успостављен је крајем прошлог века, и на почетку 21. века наставља истим темпом да се смањује. Одсуство репродуктивних потенцијала неопходних за ревитализацију у појединим депопулационим просторима (посебно руралном делу области), услед емиграције и демографског старења становништва, представљају јаке препреке које онемогућавају равномерно и ефикасно спровођење мера за подстицање рађања и повећање вредности СУФ. Уз повећање просечне старости становника, приказане стопе укупног фертилитета (СУФ) указују на озбиљан проблем са којим се сусреће безмало читав простор Републике Србије. Ово захтева активирање посебних мера политике популационог развоја и демографске ревитализације становништва како на републичком, тако још више и на локалном нивоу.

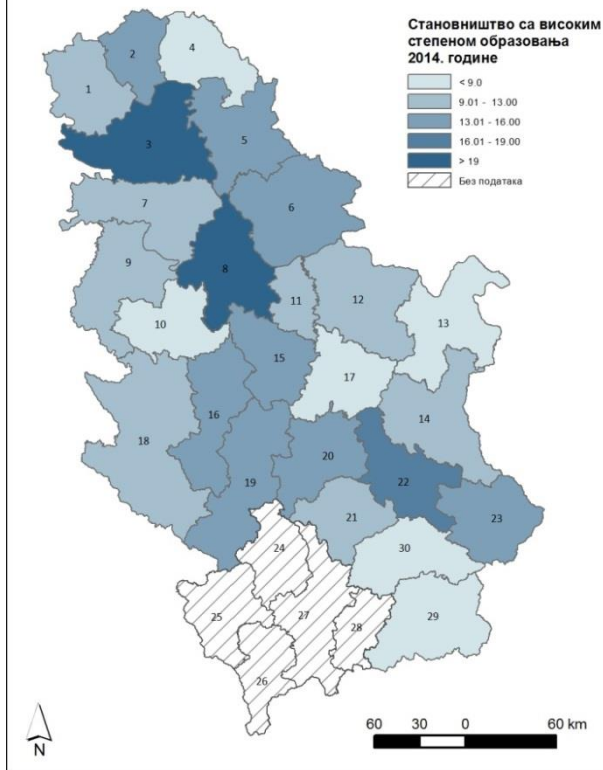
ПОКАЗАТЕЉ: 5. СТАНОВНИШТВО СА ВИСОКИМ СТЕПЕНОМ ОБРАЗОВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЛИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење/одржање демографске структуре

Опис показатеља:

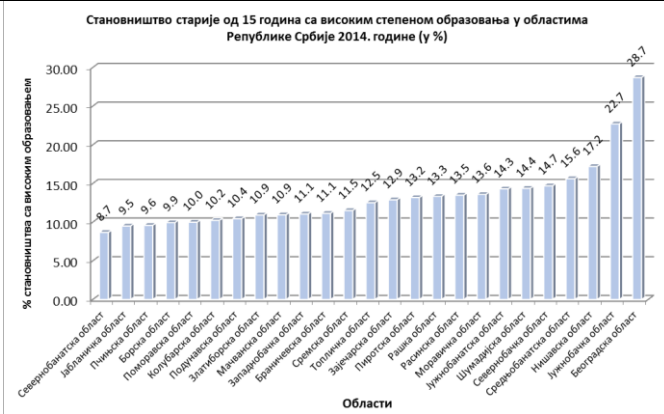
Показатељ приказује просторну дистрибуцију високо-образованог становништва у областима Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Учешће становништва са вишим и високим образовања у укупном становништву старом 15 и више година израчунава се: $C_{в.о} = C_{в.о} / C_{15 \text{ и више}} * 100$; параметри: $C_{в.о}$ - удео становништва са вишим и високим образовањем; $C_{в.о}$ - укупан број становника са високим образовањем; $C_{15 \text{ и више}}$ - становништво старије од 15 година (према проценама становништва).

Значај показатеља за просторни развој:

Поред тога што приказују ниво образованости становништва, показатељ школске спреме у ширем смислу указује и на достигнути степен друштвено-економског развоја. Показатељ удела становништва са вишим и високим образовањем је од значаја за различита истраживања друштвено-економског, социолошког и демографског развоја, као и за дефинисање и реализацију државних стратегија и политика унапређења образовног система Републике Србије. Веће учешће становништва са високим и вишим образовањем утиче и на виши ниво социо-економске кохезије становништва, и обратно.

Ограничења мерења показатеља:

Код испитивања области Републике Србије према степену образовања треба узети у обзир и становништво које ради или обавља дневне активности у општинама области које не представљају место њиховог сталног боравка. Такав случај је најчешћи са Београдском облашћу у коју дневно мигрира становништво вишег и високог образовања, а чије је место сталног боравка нека суседна или даља област (на пример Подунавска, Шумадијска, Колубарска, Мачванска, Сремска, Јужно-бачка и друге области). Такође, поред показатеља о школској спреми становништва и удела становништва са вишим и високим образовањем, реалнију слику о образовној структури становништва даје и показатељ писмености становништва, те би га стога требало и укључити.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

Према проценама за 2014. годину, 17,1% становништва Републике Србије старије од 15 година сматра се више или високо образованим становништвом, што је нешто више у односу на претходну годину. У периоду од момента Пописа 2011. године настављен је и тренд пораста учешћа више и високо образованог становништва на подручју Београдске области, те последњи подаци говоре да сада већ више од једне четвртине укупног становништва главног града поседује више или високо образовање (28,7%, што је за скоро 10% више него 2011. године), и ово потврђује чињеницу константног прилива миграната на подручје главног града Републике. Апсорбовање хуманог капитала од стране главног града Београда на уштрб образованог потенцијала других области Републике Србије узрокује повољнији амбијент и могућности које нуди главни град, а пре свега проналазак одговарајућег посла и бољих егзистенцијалних услова за живот. Процењује се да је у 11 области учешће становништва са вишим и високим образовањем изнад 13%, а поред Београдске и Јужнобачке области које имају преко 22%, области које се издвајају са нешто вишим учешћем (преко 14%) овог контингента становништва јесу још: Јужнобачка, Нишавска, Средњобанатска, Севернобачка, Шумадијска и Јужнобанатска област. Најмањи ниво образовања процењује се у Севернобанатској, Јабланичкој, Пчињској, Борској и Поморавској области, што се драстично разликује у односу на стање из 2011. године. Овај показатељ и даље указује на поларизацију Републике Србије према нивоу образовања, где једном полу припадају подручја у којима се налазе највећи градови, а уједно и универзитетски центри Републике Србије (Београд, Нови Сад, Ниш и Крагујевац), док су на другом полу остале области. Ово намеће посебне мере које држава мора спровести у циљу заустављања емиграције становништва вишег и високог образовања у регионима, областима и другим центрима ван Београда, Ниша, Новог Сада и Крагујевца.

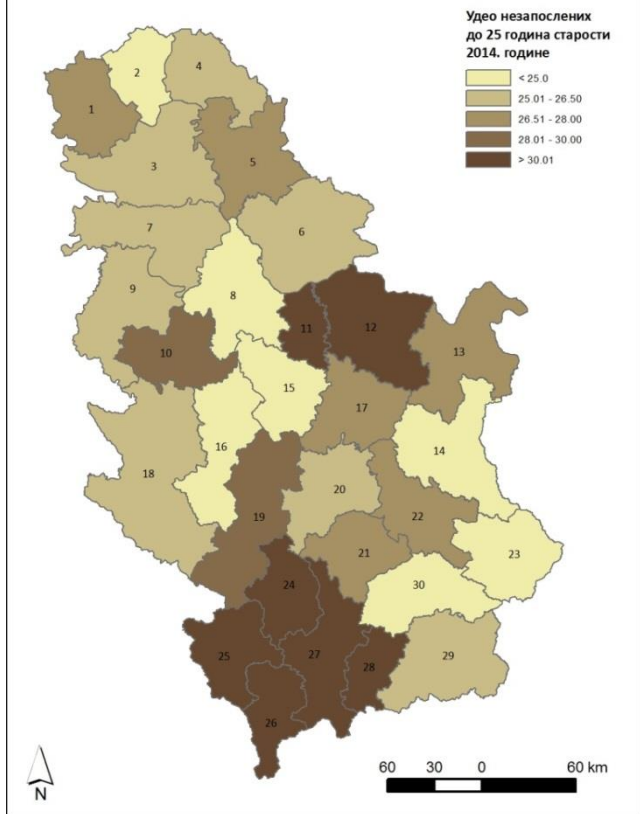
ПОКАЗАТЕЉ: 6. УДЕО НЕЗАПОСЛЕНОГ СТАНОВНИШТВА ДО 25 ГОДИНА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Смањење броја незапосленог становништва

Опис показатеља:

Удео незапосленог становништва од 15 до 25 година у укупном незапосленом становништву представља важан сегмент у анализи структуре незапосленог становништва према старости, са посебним освртом на тренд раста/пада овог показатеља у временским серијама (годишњој, кварталној, месечној и тако даље). Показатељ је посебно важан за поређење стопа незапослености млађе популације међу различитим земљама. Национална служба за запошљавање води евиденцију о незапосленом лицу старости од 15 до 25 година живота које је способно и одмах спремно да ради, а које није засновало радни однос или на други начин остварило право на рад и које се води у евиденцији незапослених лица која активно траже запослење (члан 2. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, "Сл. гласник" бр. 36/09 и 88/10).

Начин мерења показатеља:

Удео незапослених лица од 15 до 25 година старости у укупном броју незапослених.

Значај показатеља за просторни развој:

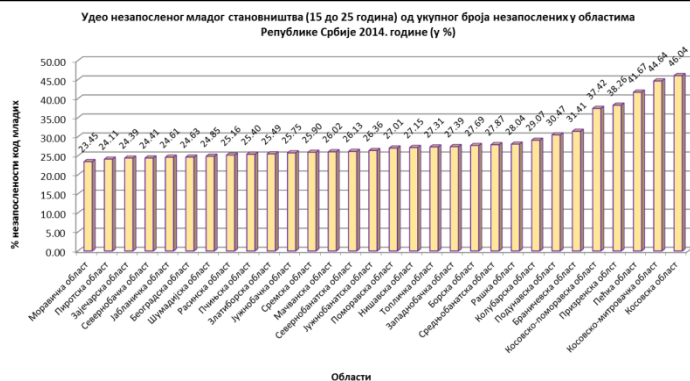
Подаци о учешћу незапослених лица према старости у укупном незапосленом становништву и њихова упоредна просторна анализа пружају важну подршку за креирање и унапређење економске политике запошљавања, социјалну кохезију, а посебно интеграцију младог незапосленог становништва. Као један од највећих проблема високе незапослености младих јесте неусклађеност образовног система са реалним потребама тржишта рада и привреде. Сагледавање структуре запослених (према стручном профилу као и према старости незапослених) и тржишта рада, од кључног је значаја за реформу система образовања и његовог усклађивања са потребама тржиштем рада, као и за креирање програмских мера и политика запошљавања.

Ограничења мерења показатеља:

Подацима о незапосленим лицима обухваћена су само лица која су регистрована код Националне службе за запошљавање. Треба узети у обзир и број незапослених лица, способних за обављање неког од занимања али који нису званично пријављени у регистар незапослених Националне службе за запошљавање.

Извор:

Национална служба за запошљавање, 2015.
Ристић, З. & Павловић, Ј. (2012). „Потребе тржишта рада и положај младих незапослених лица”, Београд, Унија послодавца Србије, стр. 8.

Стање показатеља за просторни развој:

Од укупно незапослених лица Републике Србије регистрованих у евиденцији НСЗ, незапослени до 25 године чинили су 2014. године 26,45%. С обзиром на доступност података са подручја Косова и Метохије, стопа незапослености код младих се енормно разликује између региона. Вредност стопе у Београдском региону износила је 24,63%, док се вредност у Региону Шумадије и Западне Србије као и у Региону Јужне и Источне Србије кретала око 26%, а изузетак чини Регион Косова и Метохије где је њено повећање значајно увећано на 42,58%. Стопа незапосленог становништва до 25 година није била равномерно распоређена ни на подручју Републике Србије без подручја Косова и Метохије, где је Моравичка област забележила најмању стопу од 23,45%, као последица пружања повољнијих могућности запошљавања у односу на друге области. У седам области које имају нижу стопу незапослености млађе популације (до 25%), узрок оваквих вредност представља мање учешће млађе популације у укупном становништву, што се одмах одражава и на структуру запослености према старости. На другој страни међу областима са вишом стопом незапосленог становништва до 25 година (изнад 25%) налазе се: Западнобачка, Јужнобанатска, Јужнобачка, Севернобанатска, Средњобанатска, Сремска, Златиборска, Колубарска, Мачванска, Поморавска, Рашка, Рашка, Борска, Браничевска, Нишавска, Пчињска и Топличка област, док изнад 30% имају: Браничевска и Подунавска област као и области на подручју Региона Косова и Метохије, а што је идентично показатељима из 2013. године. Ако се упореде подаци 2013. године и ранијих година, уочава се тренд смањења учешћа најмлађих категорија незапослених у укупној незапослености, што се може објаснити продуженим школовањем младих у условима смањених могућности запослења, уз истовремено повећање учешћа становништва старости од 45-64 година. У поређењу са земљама ЕУ, тржиште младе радне снаге у Србији карактеришу релативно ниске стопе активности.

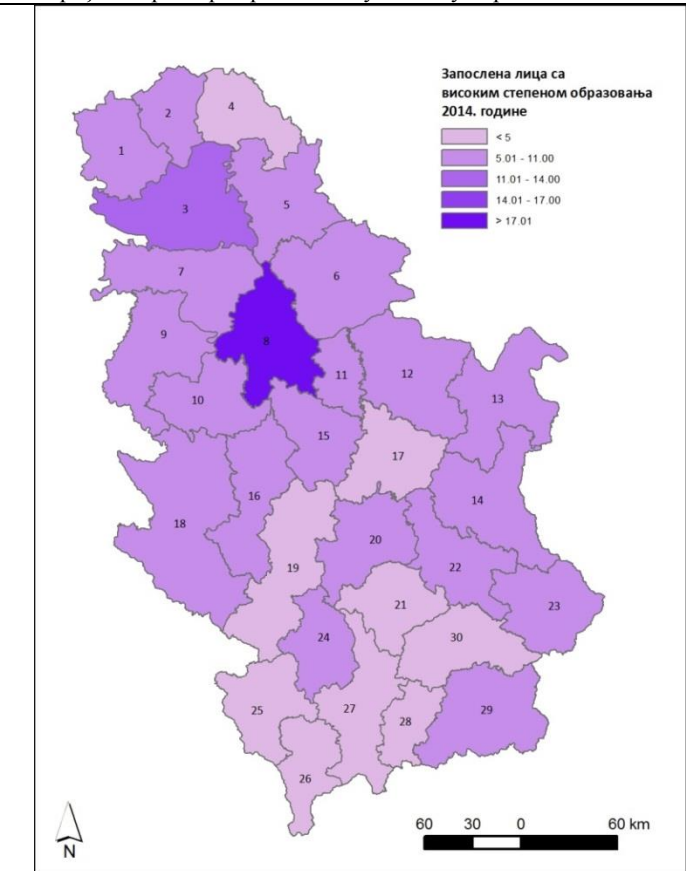
ПОКАЗАТЕЉ: 7. ЗАПОСЛЕНА ЛИЦА СА ВИСОКИМ СТЕПЕНОМ ОБРАЗОВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЛИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење просторне равнотеже у погледу образовног нивоа запосленог становништва

Опис показатеља:

Запослени са евиденције НСЗ представљају укупан број лица за која су у извештајном периоду пристигли подаци о пријавама на обавезно социјално осигурање на основу запошљавања или рада ван радног односа, а да су се у истом периоду налазила на евиденцији Националне службе за запошљавање. Показатељ приказује удео запослених лица са високом стручном спремом (VI/2 - VIII CCC) у укупном запосленом становништву на територији области у Републици Србији.

Начин мерења показатеља:

Удео броја запослених лица са евиденције НСЗ са високим степеном образовања у укупном броју запослених лица са евиденције НСЗ у областима Републике Србије (изражен у %).

Значај показатеља за просторни развој:

Компаративном анализом овог показатеља на нивоу области, указује се на просторне дисбалансе хуманог капитала и разлике у концентрацији високообразованих радника у односу на просторе са мањим уделом истог контингента. У Анкети о радној снази се не узима у обзир формални статус лица које се анкетира, него се радни статус тог лица одређује на основу стварне активности коју је оно обављало у посматраној седмици.

Ограничења мерења показатеља:

Основно ограничење показатеља представља некомплетан обухват евиденције свих запослених лица која обављају занимање, са обзиром на то да се у евиденцији налазе само она лица која имају заснован радни однос и која су пријављена у НСЗ. Зато се не сме занемарити део запосленог становништва које обавља неки посао, али без заснивања радног односа и који се не налази у регистру НСЗ, а међу којем се налази и део лица са високом стручном спремом. На другој страни Анкета о радној снази третира на други начин запослена лица. Према овој методологији у запослена лица се, поред лица која имају заснован радни однос и раде у предузећу, установи или у другој врсти организације или раде као приватни предузетници, укључују и: индивидуални пољопривредници, помажући чланови у домаћинству, као и лица која су обављала неки посао који су самостално пронашла и уговорила, без заснивања радног односа.

Извор:

Национална служба за запошљавање, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

Према подацима НСЗ о евидентираним запосленим лицима са високим степеном образовања, може се констатовати да је укупан број лица са високом стручном спремом 2014. године у Републици Србији износио 8,50%. НСЗ прикупља податке за овај показатељ и на територији Косова и Метохије, али треба имати у виду да ови показатељи нису репрезентативни на овом подручју, пре свега због много мање евидентираних укупних запослености код покрајинске службе НСЗ. Ипак, најмањи удео запослених лица са високим степеном образовања у укупној запослености регистрован је у Севернобанатској области (3,94%). Мора се констатовати да је дошло до извесног пораста учешћа високообразованог запосленог становништва у односу на претходни период. У 17 области запослени са високим образовањем чине 5 до 10%, а у три области више од 10%. Највећи проценат овог контингента у укупној запослености, поред области са подручја КиМ, забележиле су и Нишавска и Јужнобачка област, док се у овој групи области издваја Београдска област са највећим уделом високообразованог запосленог становништва (19,19%). Регионална политика мора бити заснивана на обезбеђивању услова за запошљавање становништва са високом стручном спремом, што би имало за циљ заустављање емиграције високо квалификоване радне снаге из тих региона. Додатну могућност ревитализације и оснаживања хуманог капитала у Републици Србији представља повратак високообразованог становништва које је последњих деценија напустило земљу.

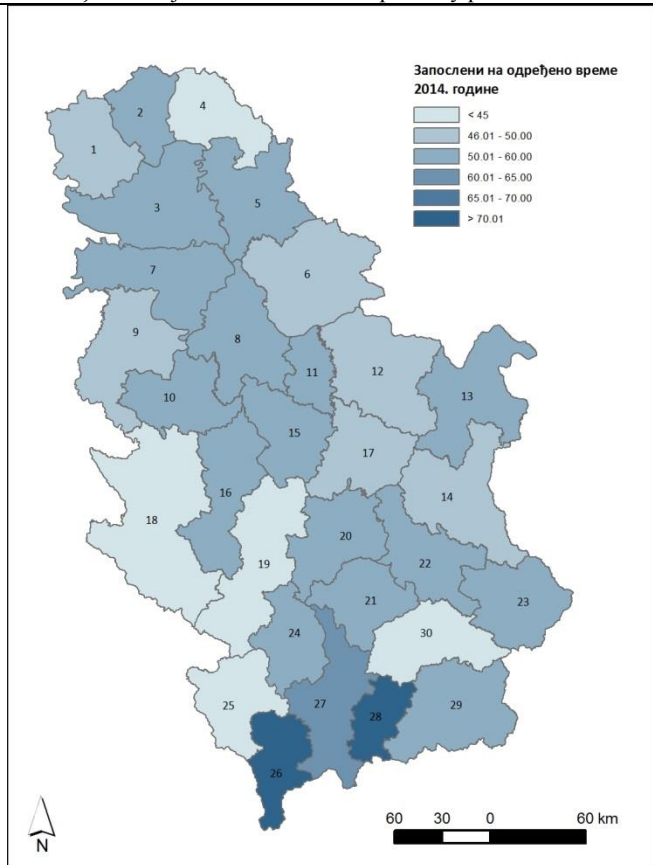
ПОКАЗАТЕЉ: 8. ЗАПОСЛЕНИ НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ (% БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Обезбеђење подједнаких шанси на тржишту рада

Опис показатеља:

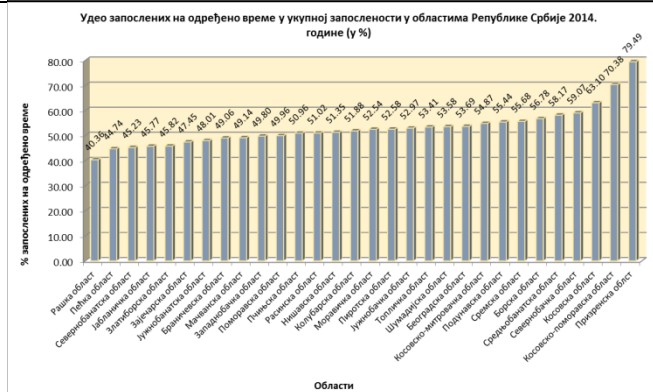
Запослени са евиденције НСЗ представљају укупан број лица за која су у извештајном периоду пристигли подаци о пријавама на обавезно социјално осигурање на основу запошљавања или рада ван радног односа, а да су се у истом периоду налазила на евиденцији Националне службе за запошљавање. Број запослених лица на одређено време, као и укупан број запослених води се у евиденцији НСЗ.

Начин мерења показатеља:

Удео броја запослених лица са евиденције НСЗ на одређено време у укупном броју запослених лица са евиденције НСЗ.

Значај показатеља за просторни развој:

Према подацима броја запослених са непуним радним временом могу се добити значајне информације о социјалној структури и степену социјалне инклузије. Међутим, интерпретација овог показатеља мора се урадити пажљиво. Пре свега, постоје различити разлози за овај вид запослености, посебно од како се промовише флексибилност тржишта рада у многим европским земљама и с обзиром на раст женске радне снаге током последњих деценија. Овај вид запослености може бити избор или могућност за додатни извор прихода запослених. Прикупљањем информација о уделу различитих облика запошљавања, стиче се јаснија слика о нивоу социјалне инклузије са аспекта обезбеђивања подједнаких шанси на тржишту рада.

Ограничења мерења показатеља:

Значај овог показатеља још додатно би био повећан ако би се регистровала нежељена или нужна запосленост са непуним радним временом, како би се открили проблеми ограничене инклузије и недовољне запослености у нашој земљи.

Извор:

- Национална служба за запошљавање (достављени подаци августа 2015.);
- Национална служба за запошљавање. „Послови”, Број 589 / 01.10.2014, уредник: Милош Чолић, 2014. Београд.

Стање показатеља за просторни развој:

Удео броја запослених лица на одређено време у укупном броју запослених лица са евиденције НСЗ који је у Републици Србији 2014. године износио нешто више од 51,91%, варирао је у областима Републике Србије између 40 и 50%. Треба имати резерву према овом показатељу са обзиром на велики удео непријављених радника у евиденцији НСЗ, односно на део запослених којима се не уплаћује социјално осигурање од стране послодавца. Такође значајну сумњу представља и чињеница да више од половине укупне запослености у Републици Србији чине запослени на одређено време, што додатно отежава валидност званичне евиденције НСЗ. Најмању регистровану стопу запослених испод 50% на одређено време 2014. године имала је Рашка област (40,36%), док се у 15 области стопа запослених на одређено време кретала у опсегу од 50 до 60%. Највећа стопа регистрована је у Севернобачкој (58,17%) и Севернобанатској области (59,07%). Регион КиМ бележио је вредност од 57,17%. На актерима који спроводе политику запошљавања, а посебно на онима који врше инспекцијски надзор или спроводе казнене одредбе Закона о раду, налази се велика одговорност за тренутно стање укупне евидентираних запослености, као и запослених који су свој радни однос засновали на одређено време. Казнена политика према послодавцима који нису пријавили своје запослене мора се активније и ефикасније спроводити чиме би се утицало на смањење неформалне запослености, као и на сузбијање сиве економије. Истраживање спроведено у оквиру Пројекта јачања конкурентности Србије од стране Националне алијансе за локални економски развој и Америчке агенције за међународни развој (USAID), показало је да су привредници уверени да сваки други радник (53%) у њиховој делатности има уговор, али није пријављен на целокупну плату, као и да сваки трећи радник (36%) није пријављен.

ПОКАЗАТЕЉ: 9. СТОПА ЗАПОШЉАВАЊА СТАРИЈИХ РАДНИКА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Обезбеђење подједнаких шанси на тржишту рада

Опис показатеља:

Овај показатељ указује на партиципацију старијег запосленог становништва у укупној запослености. Запослени са евиденције НСЗ – укупан број лица за која су у извештајном периоду пристигли подаци о пријавама на обавезно социјално осигурање на основу запошљавања или рада ван радног односа, а да су се у истом периоду налазила на евиденцији Националне службе за запошљавање.

Начин мерења показатеља:

Удео броја запослених лица са евиденције НСЗ старости преко 50 година у укупном броју запослених лица са евиденције НСЗ.

Значај показатеља за просторни развој:

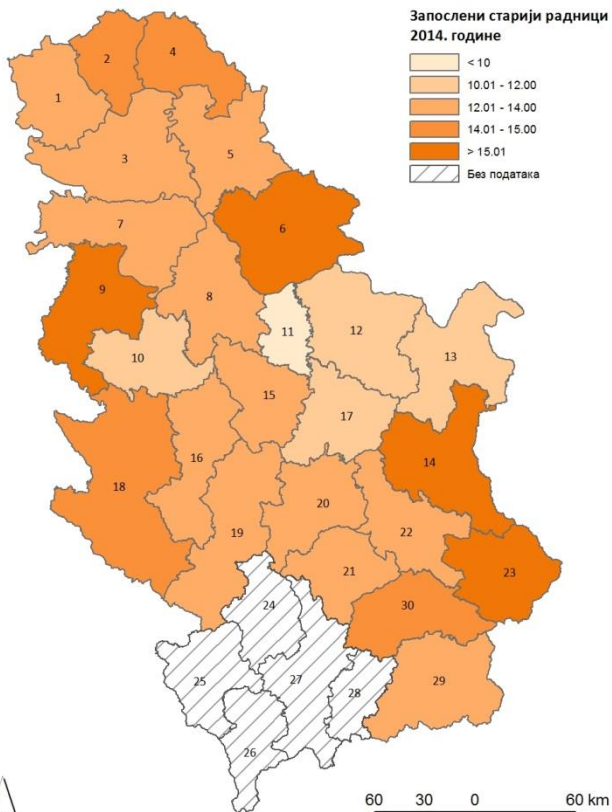
У контексту Лисабонске стратегије овај показатељ се користи да одслика укупне регионалне капацитете тржишта рада, али такође и отварање радних места за запошљавање старијих лица. Лисабонски циљ је био да се до 2010. године достигне укупна запосленост од 70%, и 50% запослености за лица између 55 и 64 године старости.

Ограничења мерења показатеља:

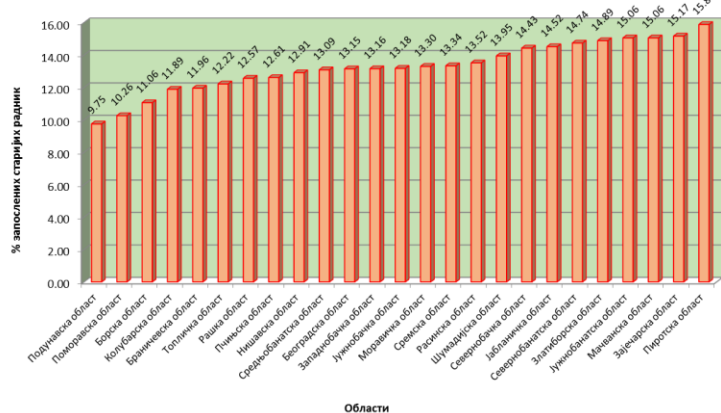
Као и код претходних индикатора главни недостатак представља непотпуна обухватност свих запослених лица која обављају занимање, већ НСЗ дистрибуира податке само за лица која имају заснован радни однос. Са друге стране, у Анкети о радној снази коју спроводи РЗС, поред другачије методологије од оне коју примењује НСЗ, не публикују се подаци на нивоу области, већ само на нивоу региона. Такође се мора имати у виду и важна чињеница да се све више повећава број запосленог становништва преко 65 година старости, а које НСЗ не евидентира, што овде представља највећи недостатак.

Извор:

Национална служба за запошљавање, 2015.

Учешће запослених старијих радника у областима Републике Србије 2014. године (у %)

Стање показатеља за просторни развој:

Пре анализирања показатеља стопе запошљавања старијих радника (преко 50 година старости), треба указати на различите методологије евидентирања запосленог становништва које примењују НСЗ и РЗС. Тако, док је према НСЗ удео запослених старијих радника чинио мање од 13,27% укупне запослености (претходне године износио је 13%), према подацима Анкете о радној снази коју спроводи РЗС, њих је било скоро 28%. У складу са методологијом НСЗ (као што је био случај и у Извештају за претходну годину). Најмање учешће запослених старијих радника (испод 11% укупне запослености) имале су Подунавска и Поморавска област. Вредности ових показатеља се разликују у односу на претходни период када су најмање учешће ове старосне групе запослених имале Борска и Браничевска област. Петнаест области имало је између 11 и 14%, док је у четири области забележено између 14 и 15%. Највећи проценат запосленог старијег становништва регистрован је у Зајечарској, Пиротској, Мачванској и Јужнобанатској области.

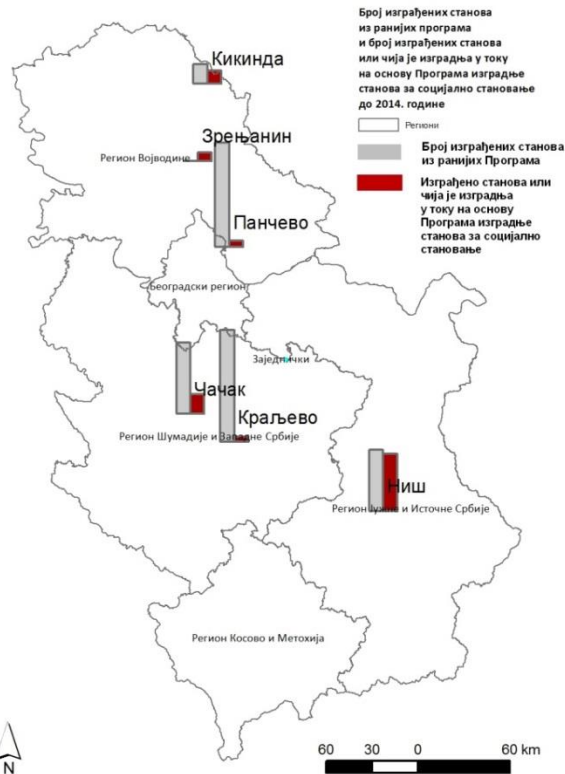
ПОКАЗАТЕЉ: 10. БРОЈ СОЦИЈАЛНО (НЕПРОФИТНИХ) СТАНОВА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Обезбеђење стамбене сигурности

Опис показатеља:

Годишња понуда социјално непрофитних станова

Начин мерења показатеља:

Републичка агенција за становање даје процене о броју социјално (непрофитних) станова који су у појединим градовима/општинама изграђени кроз Програм социјалног становања или чија је градња у току.

Значај показатеља за просторни развој:

Дефинисање политике и стратегије социјалног становања у Републици Србији повезује се са циљевима регионалног и просторног развоја Републике Србије. Изразито неравномеран регионални развој може се побољшати пажљивом стратегијом у којој ће социјално становање имати важну улогу, као што се може и додатно погоршати уколико се неодговарајућом политиком социјалног становања буде даље повећавала привлачност развијених урбаних средина. Социјално становање, као инструмент социјалне стамбене политике Републике Србије треба на системски начин да допринесе решавању стамбених потреба домаћинстава која из економских, социјалних и других разлога нису у могућности да самостално обезбеде на тржишту адекватно становање. С обзиром да је важан сегмент одрживог економског и социјалног развоја градова, социјално становање се не третира као трошак већ као економски и друштвено исплатива инвестиција са дугорочним позитивним ефектима. Поред директног утицаја на повећање социјалне одрживости заједнице, оно има позитивне утицаје и на економске и друге параметре, као што су: тржиште рада, запосленост, унапређење стандарда становања, повећање мобилности радних места, економску стабилност и сл.

Ограничења мерења показатеља:

Евидентирање постојећих станова за социјално становање на територији Републике Србије представља тренутно ограничење за прецизно и релевантно приказивање овог показатеља. Републичка агенција за становање, као надлежни орган у области социјалног становања, не располаже јединственом базом података са становима за социјално становање! Актери који би требало да обезбеђују станове за социјално становање из различитих извора (кредита, донација, ИПА фондова и других извора), не достављају податке о резултатима својих пројеката. Због неусклађености законске регулативе којом се утврђују обавезе око достављања података и ажурирања базе о броју и изградњи социјалних станова, евиденција о укупном стању се формира на основу процена, и то на основу добре воље актера који учествују у пројектима изградње социјалних станова (локалне самоуправе, јавна предузећа, невладине организације и друго).

Извор:

Републичка агенција за становање

Стање показатеља за просторни развој:

Према показатељима Републичке агенције за становање број социјално (непрофитних) станова који су у појединим градовима/општинама изграђени кроз различите програме као и кроз Програма социјалног становања је следећи: 1. у Краљеви је до сада изграђено 145 станова намењених давању у закуп, од којих је 7 станова изграђено на основу Програма изградње станова за социјално становање; 2. у Нишу је до сада изграђено 75 станова намењених давању у закуп, а у току је изградња 70 станова на основу Програма изградње станова за социјално становање; планирани завршетак радова је септембар 2015. године; 3. у Чачку је до сада изграђено 88 станова намењених давању у закуп, а такође је изграђено још 24 стана у 2013. години на основу Програма изградње станова за социјално становање; планирани завршетак радова је мај 2015. године; 4. у Кикинди је до сада изграђено 24 стана намењених давању у закуп, у току је изградња 16 станова на основу Програма изградње станова за социјално становање; планирани завршетак радова је мај 2015. године; 5. у Панчеву је до сада изграђено 128 станова намењених давању у закуп, као и 8 станова на основу Програма изградње станова за социјално становање; 6. У Зрењанину је до сада изграђено 10 станова намењених давању у закуп, на основу Програма изградње станова за социјално становање.

Прикупљени подаци се не могу третирати као коначни и репрезентивни док се у закону који регулише стамбене односе (а чији је нацрт тренутно у припреми), јасно не пропишу обавезе око прикупљања, евидентирања станова за социјално становање и формирања јединственог регистра као валидног извора. Према проценама Републичке агенције за становање, станова за социјално становање на територији Републике Србије има више од броја који је обухваћен евиденцијом.

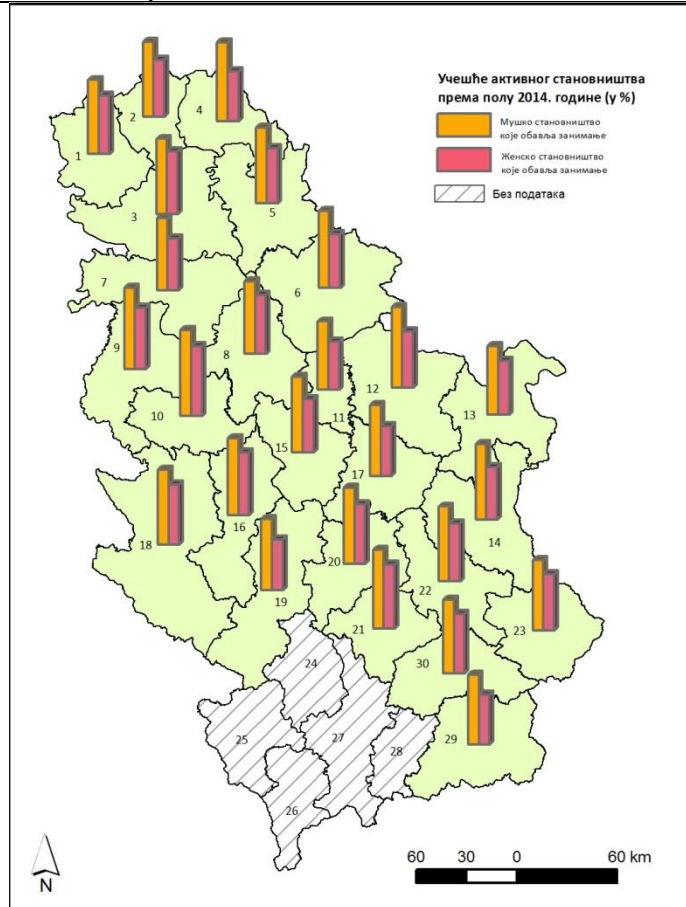
ПОКАЗАТЕЉ: 11. СТОПА АКТИВНОСТИ МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Расположива радна снага и запосленост

Опис показатеља:

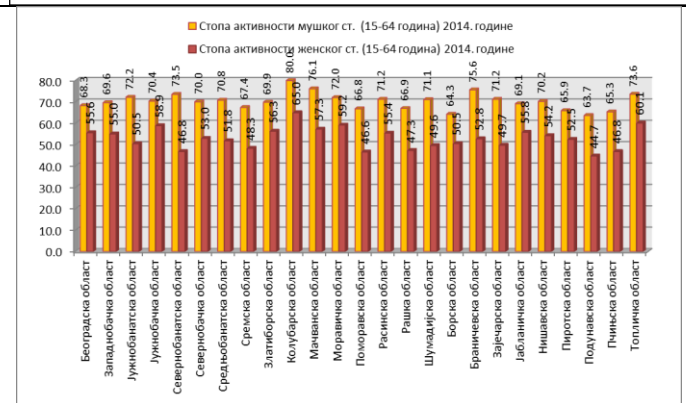
Показатељ изражава специфичну стопу активности према полу. Подаци о активном становништву су прикупљени за лица од 15 до 64 године на основу АРС. У претходном Извештају приказана је стопа активности према полу за становништво које обавља занимање на основу Пописа становништва из 2011. године.

Начин мерења показатеља:

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица. Стопа активности је проценат активног становништва од укупног становништва радног узраста.

Значај показатеља за просторни развој:

Шире посматрано, овај показатељ указује на капацитете тржишта рада на некој територији, чиме се вреднује ниво развијености и друштвено-економске кохезије посматране области.

Ограничења мерења показатеља:

Након неколико примењених различитих методологија у извештајима о остваривању Просторног плана Републике Србије и стању просторног развоја, а које су изабране за изражавање показатеља стопе активности становништва (према полу), дошло се до закључка да би најадекватнији методолошки приступ за наредне извештаје био онакав који се примењује у АРС-у на годишњем нивоу – Стопа активности мушке/женске популације –што је овога пута и учињено.

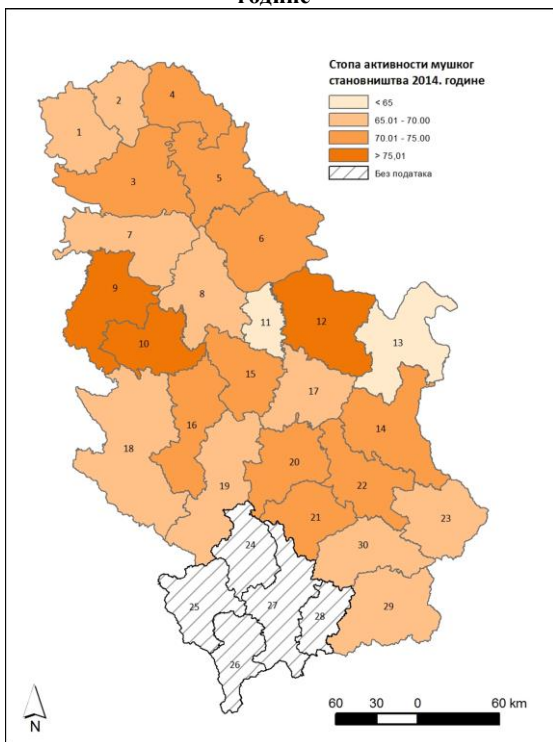
Извор:

Анкета о радној снази, 2015, Републички завод за статистику, Београд, Београд

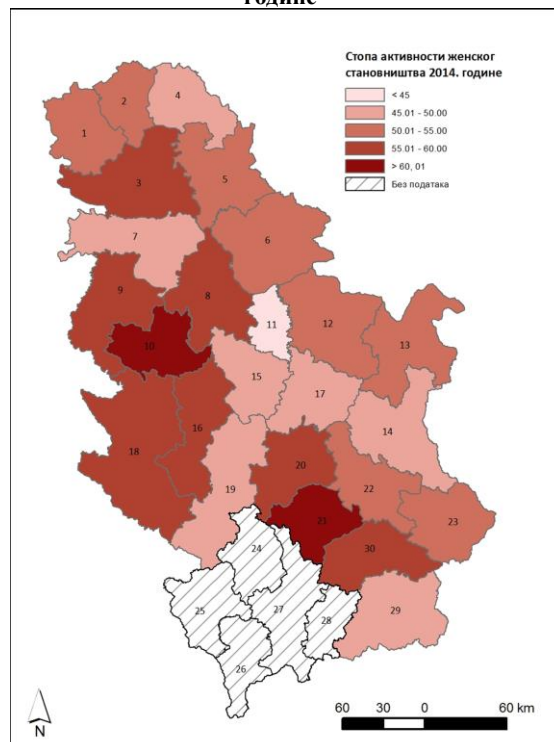
Стање показатеља за просторни развој:

Због различите методологије, стопа активности може бити третирана на неколико начина. За ове потребе, стопа активности је израчуната као однос активног становништва – радне снаге, које укључује сва запослена и незапослена лица, и укупног становништва радног узраста. Према подацима за 2014. годину, стопа активности становништва Републике Србије износила је 61,8%, док се према потпуној структури стопа активности драстично разликовала. Она је код мушке популације износила 69,9%, а код женске 53,8%. Разлике између области према стопи активности су очигледне када се упореди она са највећом, односно најмањом стопом активности између које се налази јаз од 18%. Највећа активност укупног становништва регистрована је у Колубарској (72,4%), а најмања у Подунавској области (54,4%), која је такође имала и најниже стопе активности према полу. Међу областима са нижом стопом активности (мање од 60%) налазе се Пиротска, Сремска, Борска, Рашка, Поморавска, Пчињска и Подунавска област, док су на другој страни међу областима са нешто већом стопом (изнад 65 %) налазе Моравичка, Мачванска, Топличка и Колубарска област. Ако се упореди структура активности према полу, видљиве су значајне диспропорције на нивоу области, према којима мушка популација има стопу активности већу за 20, па чак и до 27% од стопе активности код женске популације, какав је случај са Севернобанатском области (73,5% за мушко и 46,8% за женско становништво).

Стопа активности мушког становништва 2014. године

Стопа активности женског становништва 2014. године

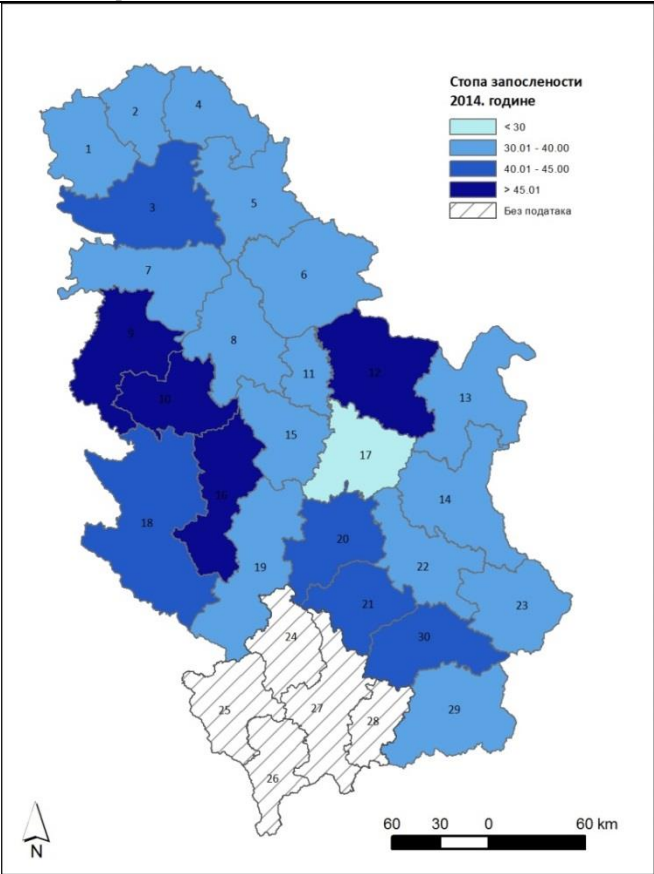
ПОКАЗАТЕЉ: 12. СТОПА ЗАПОСЛЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЛИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Расположива радна снага и запосленост становништва

Опис показатеља:

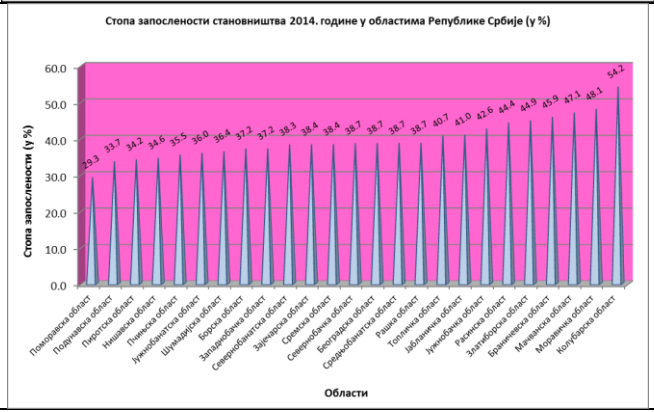
У Анкети о радној снази (АРС) коју спроводи РЗС, не узимају се у обзир само формални статус лица, него се радни статус тог лица одређује на основу стварне активности коју је оно обављало у периоду спровођења Анкете. Под запосленим лицима се сматрају она лица која имају заснован радни однос и раде у предузећу, установи или у другој врсти организације или раде као приватни предузетници, затим индивидуални пољопривредници и помажући чланови у домаћинству, као и лица која су обављала неки посао који су самостално пронашла и уговорила (усмено или писмено) без заснивања радног односа и којима је тај рад представљао једини извор средстава за живот.

Начин мерења показатеља:

Стопа запослености представља проценат запослених у укупном становништву старом 15 и више година.

Значај показатеља за просторни развој:

Стопа запослености представља један од главних показатеља статуса тржишта рада, развијености и инвестиционог потенцијала неког подручја. У комбинацији са другим показатељима просторног развоја, стопа запослености може бити добар показатељ општег тренда развоја на неком делу територије Републике. Лисабонском стратегијом дефинисан је циљ према којем је до 2010. године требало остварити стопу запослености од 70%.

Ограничења мерења показатеља:

Већ је раније у овом Извештају указано на проблем непотпуног обухвата запосленог становништва, са обзиром на недоступност прецизних података о стопи неформалне запослености. Стопа неформалне запослености представља проценат лица која раде „на црно“ у укупном броју запослених. Рад „на црно“ обухвата запослене у нерегистрованој фирми, запослене у регистрованој фирми, али без формалног уговора о раду и без социјалног и пензионског осигурања, и неплаћене помажуће чланове домаћинства.

Извор:

Анкета о радној снази, 2015, Републички завод за статистику, Београд, Београд

Стање показатеља за просторни развој:

На основу Анкете о радној снази која је спроведена 2014. године (према четири квартална периода), стопа запослености у Републици Србији је увећана у односу на претходну 2013. годину (39,7% према 37,7%), што је готово идентично када се погледа и промена између 2013. и 2012. године. Као и претходне године, највећу стопу запослености имао је Регион Шумадије и Западне Србије (42,5%), међутим док је претходне године најмању стопу запослености имао Регион Војводине, 2014. године је то успео Регион Јужне и Источне Србије (37,6%). Регионалне диспропорције према запослености се најбоље огледају на нивоу области у којима се стопа запосленог становништва кретала у опсегу од око 29 до 54%. Најмању стопу (испод 35%) имале су: Нишавска, Пиротска, Подунавска, а убедљиво најмању Поморавска област (29,3%), што је ипак увећање за 4% него лане. Као и претходне године, највећи број области (њих 17) остварило је стопу запослености у опсегу 35 и 45%, док је једино у Колубарској области регистрована стопа изнад 50% (као и претходне године). Стопа активности према полу показује да у свим областима Републике Србије мушко становништво остварује већу стопу запослености у контингенту радне снаге према полу. Посебну резерву треба имати код упоредне анализе стопе запослености на нивоу области, превасходно јер је у неким од њих висока стопа запослености последица већег учешћа пољопривредног становништва, као и помажућих чланова у домаћинству и других лица, а који сви заједно према методолошком оквиру улазе у контингент запослених. На тај начин, велики удео запосленог становништва имају Мачванска, Колубарска, Моравичка и Браничевска област, у којима је стопа запослености била чак већа него на подручју главног града Београда, првенствено због већег учешћа пољопривредног становништва (као индивидуални пољопривредници или помажући чланови у домаћинству) у овим областима.

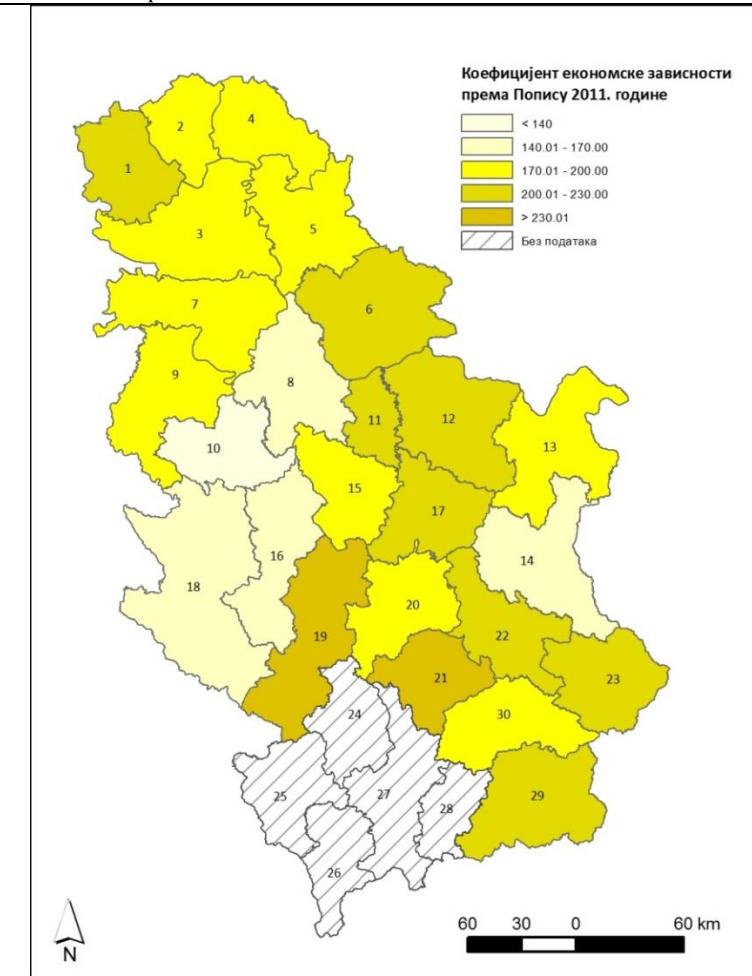
ПОКАЗАТЕЉ: 13. КОЕФИЦИЈЕНТ ЕКОНОМСКЕ ЗАВИСНОСТИ СТАНОВНИШТВА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Расположива радна снага и запосленост

Опис показатеља:

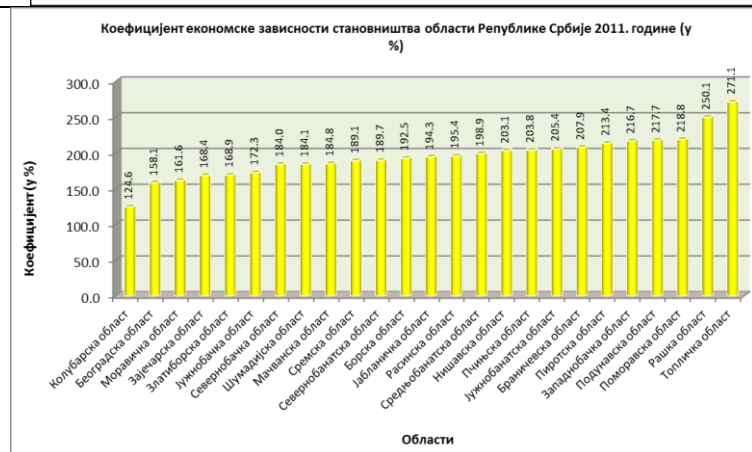
Коефицијент економске зависности становништва припада групи агрегатних аналитичких показатеља. Он представља економску оптерећеност активног становништва које обавља занимање од стране економски неактивног становништва.

Начин мерења показатеља:

Коефицијент економске зависности становништва (k_c) представља однос између броја економски неактивног становништва (C_n) и броја активног становништва које обавља занимање (C_a). Овај количник се може помножити са 100, те је у том случају скала вредности показатеља: <140, 140.01-170, 170.01-200, 200.01-230, >230.01.

Значај показатеља за просторни развој:

Коефицијент економске зависности показује у одређеним условима 'притисак' који неактивно становништво врши на активно становништво, комбинујући утицај старосне структуре и специфичне стопе економске активности по старости, полу и другим обележјима. У прошлости, овај показатељ је био већи у неразвијеним земљама, првенствено због високог наталитета и удела деце у укупном становништву. Међутим, због убрзаног процеса старења, и повећаног учешћа пензионера, разлике у вредности коефицијената међу развијеним и неразвијеним земљама су умањене. Компаративна анализа овог показатеља на нивоу области Републике Србије показује подручја веће, односно мање економске зависности неактивног становништва, односно мању или већу оптерећеност економски активне популације.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци помоћу којих се добија коефицијент економске зависности нису доступни у међупописном периоду. За шире схватање узрока и фактора који делују на економску зависност, а самим тим и на овај показатељ, пожељно је укључити још нека демографска обележја, на првом месту природни прираштај, а затим и миграциону компоненту демографског развоја.

Извор:

Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. Књига 7. „Економска активност“, Републички завод за статистику, Београд, 2013.

Стање показатеља за просторни развој:

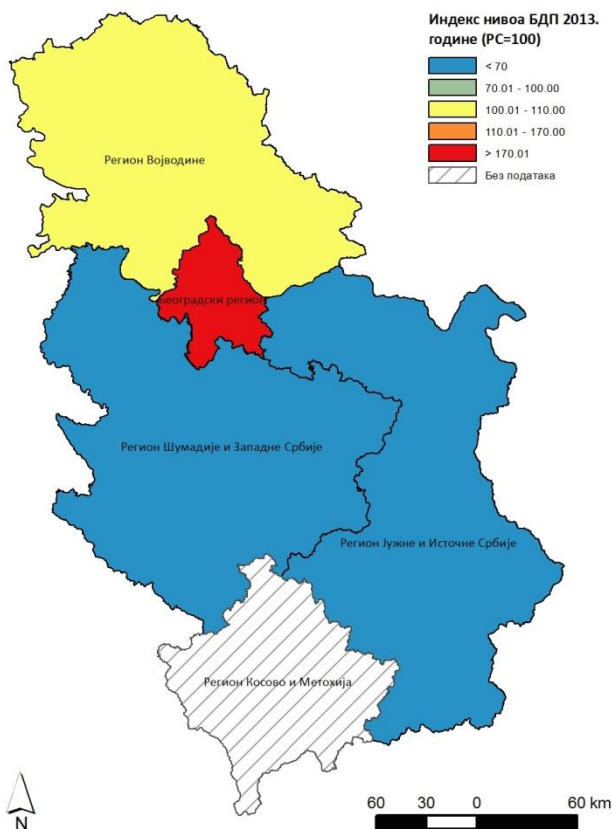
Коефицијент економске зависности у Републици Србији према Попису 2011. године износио је 183, док се упоређивањем овог показатеља на нивоу области уочавају знатне неравнотежности. На овакво стање утицало је неколико фактора. Најважнији од њих су: ниска стопа активности као и интензивно старење становништва и повећавани удео лица која су прекинула радни стаж. Такође, у неким случајевима, као што је на пример Рашка област, високи коефицијент економске зависности узрокован је високим наталитетом и већим учешћем деце у укупној популацији. Рашка област са коефицијентом 250 налази се на другом месту, одмах иза Топличке области у којој је регистрован највећи коефицијент (271). Насупрот томе, на подручју где је повећана продуктивност рада коју прати већа стопа запослености, оптерећеност активног становништва је мања па је самим и коефицијент економске зависности нижи у односу на области са смањеном продуктивношћу. Такве су: Моравичка област (161), Београдска област (158) и Колубарска област која се истиче са убедљиво најмањим коефицијентом (124).

ПОКАЗАТЕЉ: 14. ИНДЕКС „РЕДА ВЕЛИЧИНЕ” У ВИСИНИ БДП / БДВ (АЛТЕРНАТИВНО)**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Смањење регионалних економских диспаритета

Опис показатеља:

БДП – збир додате вредности свих институционалних сектора, тј. економских субјеката који припадају одређеном сектору, плус порези на производе (ПДВ, акцизе и други директни порези) минус субвенције на производе (субвенције директно повезане са производњом добара и услуга).

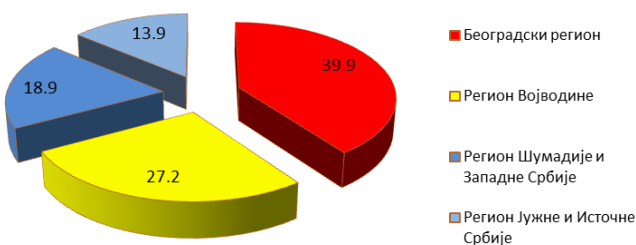
Начин мерења показатеља:

Индекс нивоа представља однос између вредности БДП по становнику региона у односу на републички ниво БДП-а по становнику. Он не представља раст БДП-а одређеног региона у односу на претходну годину већ показује да ли је БДП региона по становнику већи или мањи у односу на републички ниво. Када је индекс нивоа већи од 100 то значи да је БДП по становнику региона већи од вредности овог показатеља за Републику Србију. Када је мањи од 100, то значи да је регионални БДП по становнику мањи од републичког нивоа.

Значај показатеља за просторни развој:

Анализа овако синтетизованог индикатора за мерење регионалних диспаритета има за циљ да пружи интегралну слику укупног стања развијености региона/области, с обзиром на то да изразита територијална неравномерност представља основно обележје регионалног развоја Републике Србије.

Учешће региона НСТЈ 2 у националној БДВ Републике Србије 2013. године (у %)

Ограничења мерења показатеља:

Индикатор „брuto домаћи производ” (БДП) се за сада не прати на мањем нивоу од регионалног.

Извор:

Регионални бруто домаћи производ – региони и области Републике Србије 2013. година, Април, 2015. године.

Стање показатеља за просторни развој

Учешће појединих региона у БДП-у Републике Србије је следеће: Београдски регион заузима водеће место са 39,9%; иза њега је Регион Војводине са 27,2%, а за њима следе Регион Шумадије и Западне Србије са 18,9% и Регион Јужне и Источне Србије са 13,9%. У поређењу са периодом 2011-2012. година, процене регионалног БДП-а за 2013. годину показују готово идентично учешће појединих региона у националном БДП-у. Београдски регион са 926 хиљада динара БДП-а по глави становника има 71,2% већи *per capita* износ у односу на републички ниво. То је за око 0,5% мањи износ у односу на податак из 2012. године, али показује готово идентичан положај српске престонице у односу на остала три региона. Индекс нивоа БДП *per capita* за Регион Војводине је за око 2,0% већи у односу на републички ниво (552 000 дин.). За Регион Шумадије и Западне Србије индекс нивоа је 67,5% (365 000 дин.), што указује на умањење од 0,4% у односу на 2012. годину. За Регион Јужне и Источне Србије индекс нивоа је 63,2% (342 000 дин.), што је готово непромењено у односу на 2012. годину. Можемо закључити да процене регионалног БДВ-а у 2013. години показују непромењено стање у погледу дискрепанције регионалне економске развијености у односу на претходни период. Тако Београдски регион учествује са 39,9% у укупној БДВ, док на другој страни Регион Јужне и Источне Србије учествује са свега 13,9%.

ПОКАЗАТЕЉ: 15. „ГИНИ ИНДЕКС” ПРИХОДА ДОМАЋИНСТВА**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Постизање територијалног баланса у расподели богатства

Gini	2002	2007	2010	2012	2014
Укупно	0.29	0.29	0.33	0.38	0.39

Опис показатеља:

Вредност Гини коефицијента мерена је потрошњом домаћинства по скали еквиваленције (на бази пондера).

Начин мерења показатеља:

Процент прихода који остварује 20% најбогатијих домаћинстава у односу на проценат прихода који остварује 20% најсиромашнијих домаћинстава. Гини коефицијент мери неједнакост у целој популацији, узимајући вредности од 0 до 1, при чему вредност 0 означава потпуну једнакост потрошње свих појединаца, а вредност 1 потпуну концентрацију потрошње на само једног појединца.

Значај показатеља за просторни развој:

Индикатор презентује унутар-регионалну дисперзију прихода и одсликава међурегионалне разлике које не показују други агрегирани показатељи, попут БДП-а по становнику, или просечног прихода домаћинстава. Узимајући у обзир обим диспаритета прихода домаћинстава унутар неког региона/области, овај индикатор има широк спектар примене. Проблемски, поред аспеката борбе против сиромаштва и економске неједнакости, он интегрише и социјалну равнотежу, затим пожељну заступљеност различитих социјалних група у заједници, као и превенцију социјалне сегрегације.

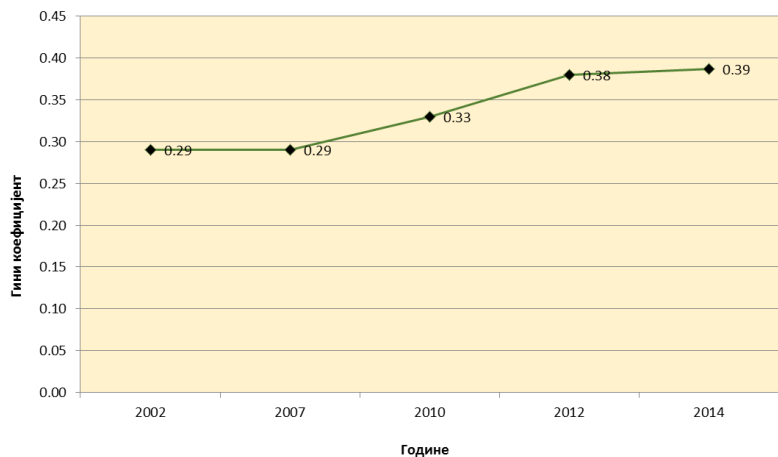
Ограничења мерења показатеља:

Податак је доступан само на националном нивоу и за градско и рурално становништво. Такође, ограничење представља и дисконтинуитет у праћењу овог индикатора. Показатељ би могао да буде допуњен и регионалним индексом цена, што би значајно побољшало компаративну анализу подручја Републике Србије.

Извор:

Национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији – Преглед и стање социјалне искључености и сиромаштва за период 2011 – 2014. године са приоритетима за наредни период, Нацрт, Влада, јул 2014;
Студија о животном стандарду – Србија 2002-2007, РЗС.
Праћење социјалне укључености у Србији, Влада– Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва & РЗС, Београд 2010;
РЗС, 2015.

Вредност Гини коефицијента мерена приходом домаћинства у Републици Србији у периоду од 2002 до 2012. године

Стање показатеља за просторни развој:

Вредност Гини коефицијента мерена приходом домаћинства у Републици Србији у 2014. години износила је 0,39, при чему се вредност повећала за око 0,1 у односу на 2012. годину. Са обзиром на две различите методологије израчунавања Гини индекса (1. на бази потрошње; и 2. према приходима), за наше потребе је преузета вредност која је добијена на основу укупних регистрованих прихода (методологија која је усклађена са стандардима ЕУРОСТАТА, и која се добија из SILK истраживања). Гини коефицијент, за разлику од овог показатеља неједнакости, мери неједнакост на читавој дистрибуцији дохотка. Гини коефицијент је износио 0,38 у 2012. години, што је знатно већа вредност од просека 28 земаља ЕУ за 2012. годину (0,306) и већа од вредности Гини коефицијента земаља са највећом неједнакошћу, као што су Летонија (0,357), Шпанија (0,35), Португалија (0,345) и Грчка (0,343). Када се упореди показатељ неједнакости еквивалентног дохотка у Републици Србији у периоду од 2002. године (и поред тога што подаци нису у потпуности упоредиви због различите методологије у претходном периоду), можемо закључити да се он значајно повећао од почетка економске кризе. Наиме, вредност Гини коефицијента је након готово непромењеног нивоа у првом петогодишњем периоду почео да бележи повећање, па док је 2002. године износио 0,29, након дванаест година, увећан је за 0,1.

ПОКАЗАТЕЉ: 17. БРОЈ ДОМАЋИНСТВА/СТАНОВНИШТВА КОЈЕ ЖИВИ ИСПОД ГРАНИЦЕ СИРОМАШТВА

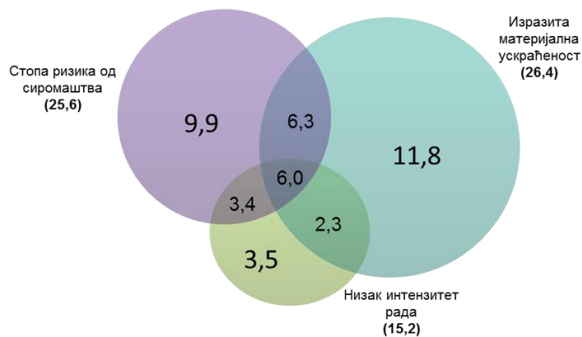
ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Смањење броја незапосленог становништва

Графикон 1 Основни показатељи сиромаштва и социјалне искључености (у %)

Графикон 2 Стопа ризика од сиромаштва у Републици Србији 2013. и 2014. године (у %)

Опис показатеља:

„Анкета о приходима и условима живота” (The Survey on Income and Living Conditions – SILC) први пут је спроведена у Републици Србији у 2013. години. Циљ овог истраживања је да се прикупе подаци ради израчунавања индикатора о сиромаштву, социјалној искључености и условима живота. Спровођење истраживања је од посебног значаја, имајући у виду да је засновано на стандардизованој методологији за све државе чланице Европске уније. Истраживање се спроводи једном годишње.

Начин мерења показатеља:

Процент становништва који живи испод апсолутне границе сиромаштва, односно становништво које није у могућности да приушти минимум животног стандарда. *Стопа ризика од сиромаштва* представља удео лица чији је еквивалентни приход мањи од релативне линије сиромаштва. Ова лица нису нужно сиромашна, већ само имају већи ризик да то буду. *Праг ризика од сиромаштва* (релативна линија сиромаштва) представља 60% медијане националног еквивалентног прихода и изражава се у динарима.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај индикатор пружа увид о уделу популације чији су приходи испод утврђеног егзистенцијалног минимума. Сиромаштво није само проблем дистрибуције прихода већ иде упоредо са другим социјалним проблемима, као што су погоршано здравствено стање или дугорочна незапосленост због недостатка радног искуства и ниског нивоа образовања. Такође, овај показатељ је значајан и због могућности везивања за друге важне показатеље, од којих су неки: стопа нето миграција, стопа неписмености, национални доходак по становнику, стопа запослености, доступност јавних служби (здравствене заштите, образовања, социјалног старања и др), доступност комуналних услуга (енергија, санитарно-хигијенски услови, комуникације) и слично.

Ограничења мерења показатеља:

Поред тога што је до 2013. године и прве спроведене анкете у Републици Србији „Анкета о приходима и условима живота” (The Survey on Income and Living Conditions – SILC), до када је постојала неусаглашена методологија мерења овог показатеља са методологијом коју прописује EUROSTAT, проблем представља и то што се за сада степен сиромаштва не мери на регионалном нивоу.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2015.

Саопштење број 083 - год. LXV, Анкета о приходима и условима живота, *Сиромаштво и социјална неједнакост у Републици Србији у 2014. години*, РЗС, Београд, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

Анкета о приходима и условима живота (*The Survey on Income and Living Conditions - SILC*) је по други пут спроведена на територији Републике Србије, у периоду од маја до јула 2014. године. Од укупног броја домаћинстава предвиђених за анкетање у другом таласу (6.987 домаћинстава), анкетирано је 6.055 домаћинстава (86,7%), односно 16.220 лица старих 16 и више година. Анкета је спроведена методом директног интервјуа (лицем у лице) са члановима домаћинства и била је анонимна. На основу добијених резултата спроведене Анкете, стопа ризика од сиромаштва у 2014. години износила је 25,6%. Ова лица нису нужно сиромашна, већ само имају већи ризик да то буду. Лица млађа од 18 година највише су изложена ризику од сиромаштва (29,6%), док најнижу стопу ризика од сиромаштва имају лица старија од 65 година (20,7%). Највећу стопу ризика од сиромаштва имају лица у домаћинствима која чине две одрасле особе с троје или више издржаване деце, 35,2%. Праг ризика од сиромаштва (релативна линија сиромаштва) у 2014. години износио је 13.408,00 динара просечно месечно за једночлано домаћинство. За домаћинства с двоје одраслих и једним дететом старости до 14 година праг ризика од сиромаштва је био 24.134,40 динара, док је за четворчлано домаћинство с двоје одраслих и двоје деце старости до 14 година, овај праг износио 28.156,80 динара. Посматрано према старости, лица млађа од 18 година највише су изложена ризику од сиромаштва (29,6%). Најнижу стопу ризика од сиромаштва имају особе старије од 65 година (20,7%), док највишу стопу ризика од сиромаштва имају лица у домаћинствима која чине две одрасле особе с троје или више издржаване деце, 35,2%.

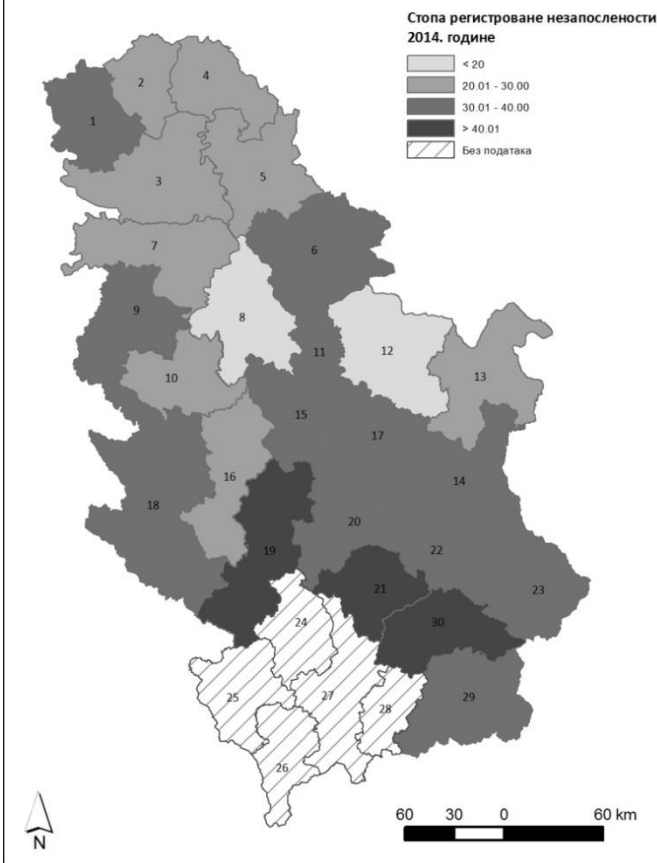
ПОКАЗАТЕЉ: 18. ГОДИШЊА СТОПА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Постизање територијалног баланса у расподели богатства – Осигурање пуне ангажованости регионалних ресурса, уз њихову максималну ефикасност

Опис показатеља:

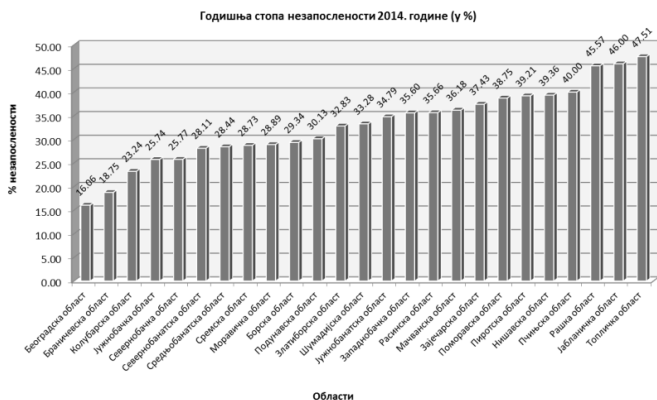
Стопа „регистроване“ незапослености према полу и старости у областима Републике Србије. Национална служба за запошљавање рачуна стопу регистроване незапослености користећи административне податке следећих институција: број незапослених - Национална служба за запошљавање, запослени - Републички завод за статистику (Анкета РАД), осигурани пољопривредници - Фонд ПИО.

Начин мерења показатеља:

Стопа регистроване незапослености / просек године, је учеће регистрованих незапослених лица у збиру регистрованих незапослених, запослених лица и индивидуалних пољопривредника који плаћају доприносе за пензијско-инвалидско осигурање.

Значај показатеља за просторни развој:

Висока стопа незапослености представља један од највећих економских и социјалних проблема са којом се суочава свака земља, јер повећање стопе незапослености узрокује повећање сиромаштва и опадање животног стандарда. Незапосленост становништва је један од озбиљних проблема Републике Србије. Компаративна анализа показатеља стопе незапослености према старости, полу и другим карактеристикама становништва, може бити значајан путоказ код припремања и активирања мера и политика (националних, регионалних и локалних) које имају за циљ да подигну ниво запошљавања. Повећање запошљавања, као и одржавање и смањење укупне стопе незапослености може се спроводити на више начина, а неки од њих подразумевају реструктурирање предузећа, пореску политику, развојне програме и пројекте или кроз донације из земље и иностранства.

Ограничења мерења показатеља:

Ограничење представљају различити методолошки концепти овог показатеља које примењују Национална служба за запошљавање (НЗС) и Републички завод за статистику. Овде је примењена методологија НЗС.

Извор:

Национална служба за запошљавање, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

Према НЗС, стопа регистроване незапослености се приказује кроз учеће регистрованих незапослених лица у збиру регистрованих незапослених, запослених лица и индивидуалних пољопривредника који плаћају доприносе за пензијско-инвалидско осигурање. Ова стопа у Републици Србији 2014. године износила је 29,32%. На нивоу НСТЈ 2 региона изражен је изразит дисбаланс па је тако незапосленост у Београдском региону скоро два пута мања него у Региону Војводине, а 1,79 односно 2,17 пута мања од стопе у Региону Шумадије и Западне Србије, односно Региону Јужне и Источне Србије 2,30 пута. Поларитет се повећава ако се упореде стопе незапослености између области, па је тако простор Републике Србије подељен на два крака. Први, којем припадају Београдска, Браничевска и Јужнобачка област, док се на другом краку налазе остале области. На нивоу области Републике Србије (без КиМ), најмању незапосленост имале су Београдска и Браничевска област (мање од 20%), исто као и претходне, 2013. године. У осам области стопа је била већа од 20% али није прелазила 30%. Између 30 и 40% незапосленог становништва имало је 11 области, док је у четири области (Пчињска, Рашка, Јабланичка и Топличка област), стопа била већа од 40%. Највећа стопа незапослености, која достиже скоро половину регистрованих незапослених, запослених лица и индивидуалних пољопривредника који плаћају доприносе за пензијско-инвалидско осигурање (47,51%), регистрована је у Топличкој области. Према Извештају из 2014. године, Републику Србију је 2013. године карактерисао исти поларитет (видети Извештај из 2014. године).

ПОКАЗАТЕЉ: 19. УДЕО ДУГОТРАЈНЕ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Постизање територијалног баланса у расподели богатства – Осигурање пуне ангажованости регионалних ресурса, уз њихову максималну ефикасност

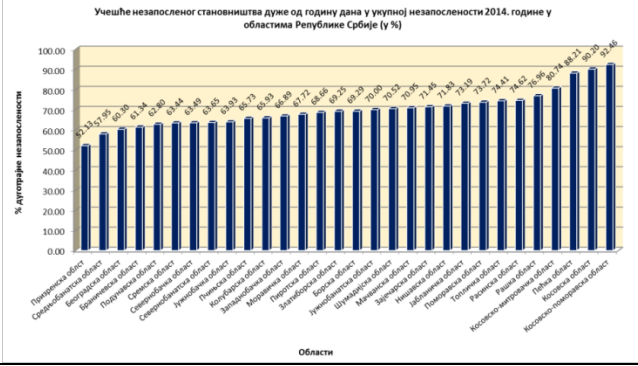
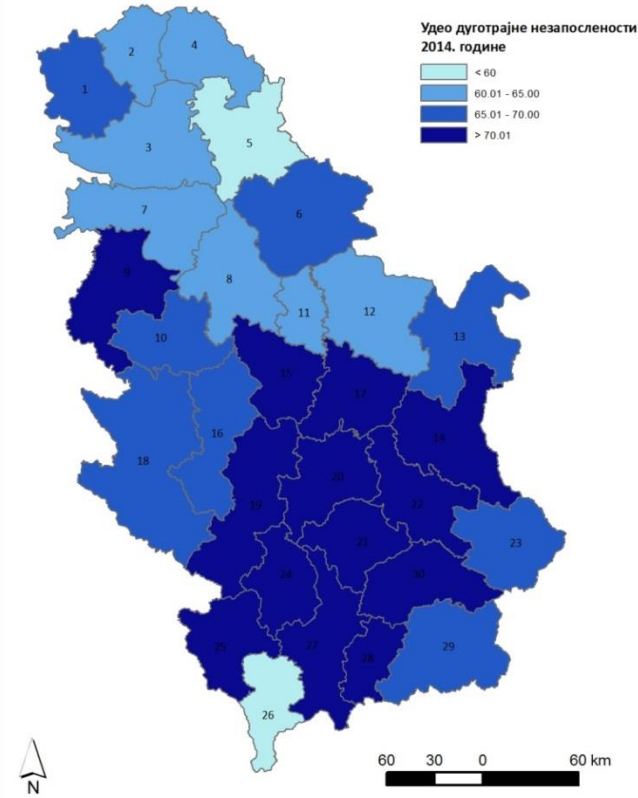
Опис показатеља:
Показатељ указује на разлике у дуготрајној (дугорочној) незапослености у областима Републике Србије.

Начин мерења показатеља:
Стопа дуготрајне незапослености представља процентуални удео дугорочно незапослених лица (посао траже дуже од 12 месеци) у укупном броју незапослених лица пријављених на евиденцију НСЗ.

Значај показатеља за просторни развој:
Дугорочна незапосленост је један од кључних показатеља незапослености, а у неким случајевима овај показатељ је погоднији и значајнији од опште стопе незапослености. Ово гледиште је посебно важно са социјалног и психолошког аспекта јер се њиме указује на ризик од западања у стање безизлазности, а што доводи до социјалне искључености и обесхрабрења лица да уопште даље траже и коначно нађу запослење. То се посебно односи на лица без квалификација, старије особе (преко 50 година), затим на лица са посебним потребама, лица која трпе неки дискриминацију, или на становнике који имају проблеме са социјалном адаптацијом. Такође, ово се посебно односи и на поједине националне мањине (Роме и друге).

Ограничења мерења показатеља:
Ограничење представљају различити методолошки концепти овог показатеља које примењују НЗС у односу на РЗС (у Анкети о радној снази), као и она која је коришћена у АЖС. Овде је прихваћена методологија НЗС која је релевантнија и погоднија за анализу и приказ овог показатеља.

Извор:
Национална служба за запошљавање, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

На основу расположивих података може се констатовати да дуготрајна незапосленост преовладава у укупној незапослености Републике Србије, па је према последњим подацима, од укупног броја незапослених лица, скоро две трећине њих тражило посао дуже од 12 месеци (показатељ који представља дуготрајну незапосленост), односно 68,35% укупне незапослености, што је за 3,85% више него претходне године (64,5%). На регионалном нивоу, подаци говоре да је највећа дуготрајна незапосленост присутна у Региону Косова и Метохије (85,99%), а затим у Региону Шумадије и Западне Србије (72,33%), док је иста била нешто мања у Региону Јужне и Источне Србије (69,76%). У Београдском региону и Региону Војводине дуготрајна незапосленост у укупној незапослености имала је нешто мање учешће (60,30% и 64,61%). Подручје Републике Србије је према стопи дуготрајне незапослености неравномерно распоређено, па се на једној страни налазе области Централне Србије, Војводине и Београдска област, док су на другом делу распрострањене области јужне, источне и југоисточне Србије, а посебно оне области на подручју Косова и Метохије. Стопа дуготрајне незапослености се у 16 области кретала до 70%, док су једино Призренска и Севернобачка област забележиле вредност нижу од 60% (52,13%; 57,95%). Поред мера и политика усмерених на смањење опште незапослености, посебна пажња мора бити посвећена дуготрајно незапосленим особама. Са обзиром на стагнацију знања из занимања за које су квалификовани, посебне мере би требале да обухватају програме образовања, чиме би особе стекле нова знања и стручне вештине. Ове мере, којима се ојачавају властите компетенције дуготрајно незапослених, морају бити у складу са потребама тржишта рада. Адекватним образовањем, као и додатном специјализацијом, подиже се ниво квалификација незапосленима, чиме се умањује ризик да исте особе остану трајно незапослене.

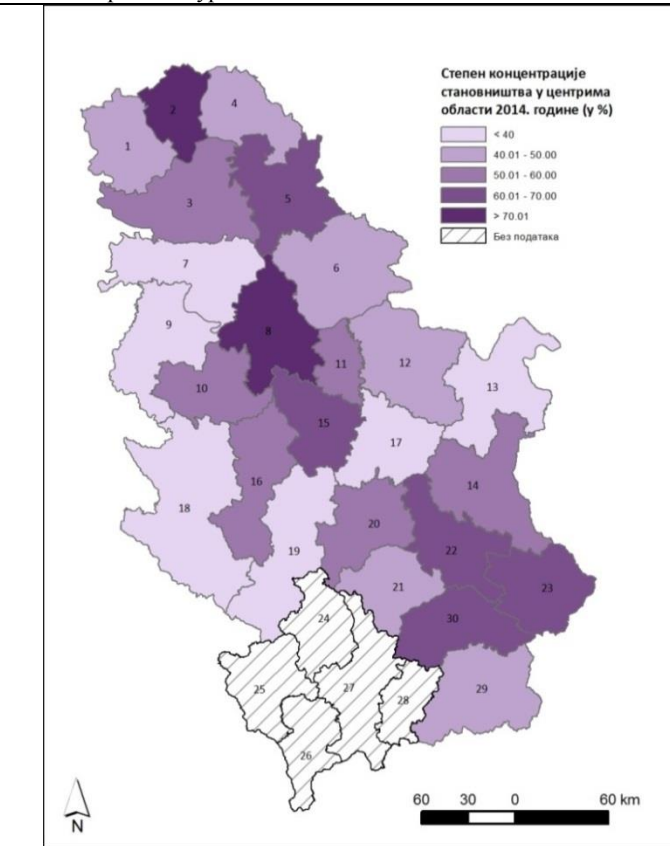
ПОКАЗАТЕЉ: 22. СТЕПЕН КОНЦЕНТРАЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА РЕГИОНА У ПРИМАРНОМ ЦЕНТРУ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Полицентричност урбаног система

Опис показатеља:

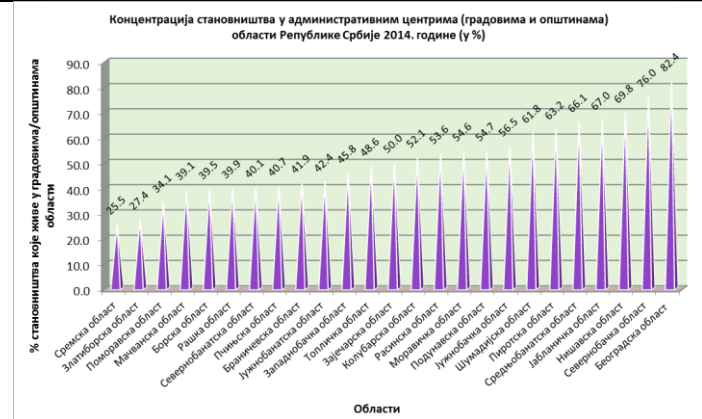
Степен концентрације становништва региона у примарном центру представља процентуални део становништва сваке области који живи у водећем центру те области.

Начин мерења показатеља:

Удео становништва региона/области који живе у водећем центру тог региона/области.

Значај показатеља за просторни развој:

Концентрација становништва у центру сваке области (центру округа), указује на степен демографске поларизације на интрарегионалном нивоу. Један од основних концепција одрживог просторно-демографског развоја представља полицентрични систем насеобинске структуре, те је регионално подручје полицентрично само онда ако је степен концентрације низак, а моноцентрично ако је он висок. Овај показатељ управо мери и испитује полицентричност Републике Србије и њених целина. Он такође помаже код избора и предузимање различитих сталних и повремених друштвених мера, интервенција и акција (националног, регионалног, субрегионалног и локалног карактера) које имају за циљ да успоставе равномерно децентрализован и функционално-хијерархијски организован систем унутар региона и области Републике Србије.

Ограничења мерења показатеља:

За праћење овог показатеља пожељни су краћи временски интервали од оних који се односе на време између пописа становништва, те се будуће анализе морају ослонити на процене становништва на годишњем нивоу.

Извор:

Саопштење број 187 - год. LXV, Статистика становништва, *Процене становништва у Републици Србији у 2014. години*, РЗС, Београд, 2015 (СРБ187, СН70, 15/07/15).

Стање показатеља за просторни развој:

Насеобински систем Републике Србије одликује се високим степеном поларизације и изражене хијерархије на регионалном и општинском нивоу. Због тога, развојна политика просторно-демографске децентрализације мора бити заснована на стварању оптимално структуриране полицентричне мреже насеља. Колики је степен демографске поларизације и интрарегионално неуравнотеженог насеобинског система, показују подаци последњег Пописа из 2011. године. Према проценама становништва по типу насеља за 2014. годину, у Републици Србији живи 59,9% градског становништва. Оно је демографски млађе од становништва осталих насеља. Посматрано на нижем територијалном нивоу, у осам области доминира становништво које није градско (Пчињска, Поморавска, Јабланичка, Сремска, Колубарска, Браничевска, Расинска и Мачванска област). На територији Београдске области живело је готово 80% градског становништва. Изразита поларизација Републике Србије се огледа и у томе што је према Попису 2011. године, више од 16% укупног становништва Србије било сконцентрисано на територији Београд-насеља, док је на подручју Града Београда (Београдска област) живела безмало четвртина укупног становништва земље (23,1%), што је за око 2% више него 2002. године. На основу процена становништва за 2014. годину, више од половине укупног становништва области које живи у њеном примарном центру имају још и: Севернобачка област (76%) и Нишавска област (70%). На другој страни, мању концентрацију градског становништва у примарном центру (мању од 40%) имају: Рашка, Борска, Мачванска (39%), Поморавска (34%), Златиборска и најмању Сремска област (25,5%).

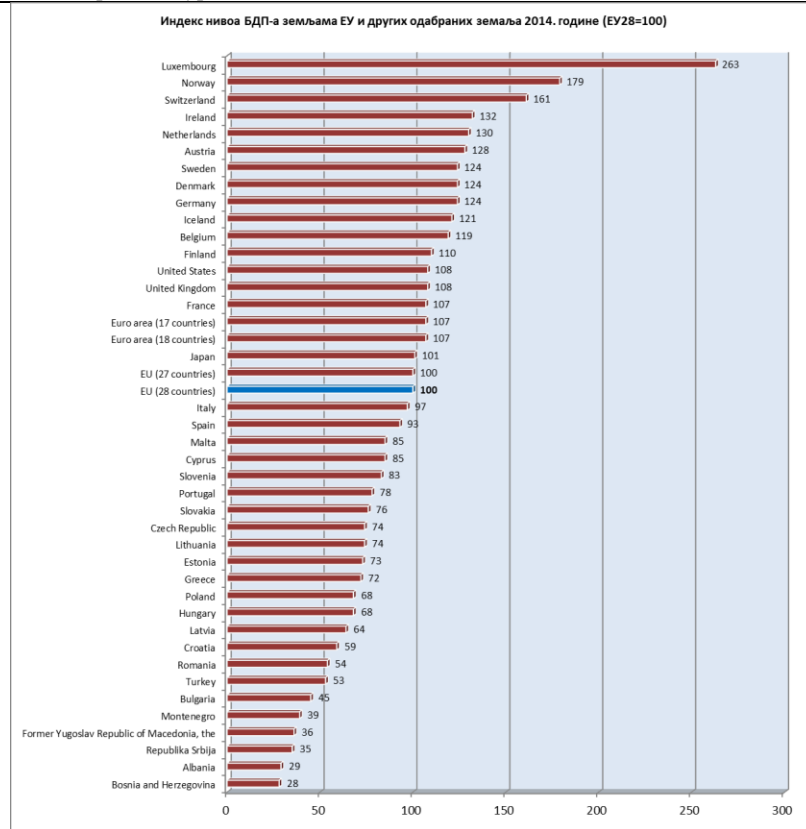
ПОКАЗАТЕЉ: 23. БДП ПО СТАНОВНИКУ У ОДНОСУ НА ПРОСЕК ЕУ28

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Полицентричност урбаног система

Опис показатеља:

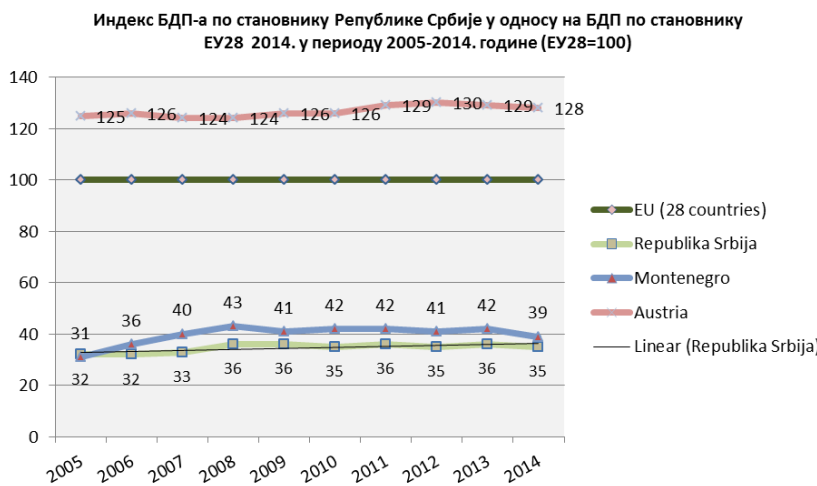
Показатељ треба да покаже релативни ниво развијености Србије у односу на просек ЕУ28.

Начин мерења показатеља:

Бруто домаћи производ (БДП) представља меру привредне активности. Дефинише се као вредност свих добара и услуга произведених за потребе било које робе или услуга који се користе у њиховом стварању. Индекс БДП-а по становнику изражава се у односу на Европску унију (ЕУ28) – ЕУ28=100. Ако је индекс једне земље већи од 100, ниво БДП-а по глави у тој земљи већи је од просека ЕУ, и обрнуто. Основни подаци су изражени у ИПС, односно заједничке валуте која елиминира разлике у нивоима цена између земаља које дозвољавају значајне запремине поређења БДП између земаља.

Значај показатеља за просторни развој:

Ипак за такве оцене мора се узети у обзир начин израчунавања индикатора „бруто домаћи (регионални) производ”, па је за оцене регионалних разлика потребно користити и друге индикаторе као што су ниво запослености или просечне зараде у регионима.

Ограничења мерења показатеља:

Показатељ БДП за прати на регионалном нивоу НСТЈ I, али не на мањем (нивоу области и општина).

Извор:

EUROSTAT

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&ini=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>

Data from 1st of June 2015.

приступ линку дана 15.9.2015. године

Стање показатеља за просторни развој:

Према подацима EUROSTAT-а, БДП за 28 земаља Европске Уније се од 2002. године непрекидно увећавао, сем 2009. године када је након светске економске кризе смањен за 4,5%, и 2012. године, када је незнатно умањен за 0,4%. Овакав тренд је пратио готово све чланице Европске Уније уз поједине изузетке. За исти период Република Србија је, као земља кандидат за чланство у ЕУ, имала идентичан тренд БДП, са тим да је он имао веће процентуално повећање из године у годину од других земаља ЕУ, што је и разумљиво и у складу са општим тенденцијама убрзаног економског опоравка након тешког периода током 90-их година прошлог века. Ипак, према проценама вредности БДП од стране EUROSTAT-а, Република Србија се налази међу земаљама које имају чак три пута мањи БДП од просека ЕУ28. Године 2014. БДП Републике Србије био је за 65% мањи од БДП ЕУ28. Он би још био већи за око 7% у односу на ЕУ18, са обзиром на то да је БДП у старим чланицама Европске Уније надмашио БДП 28 европских земаља за око 10% у последњих десет година. Од осталих суседних земаља које као и Република Србија корачају ка чланству у Европску Унију, Република Србија је према вредности БДП нешто боља у односу на БЈР Македонију, Албанију и Босну и Херцеговину, али не и у односу на Црну Гору, која последњих година бележи већи годишњи раст БДП.

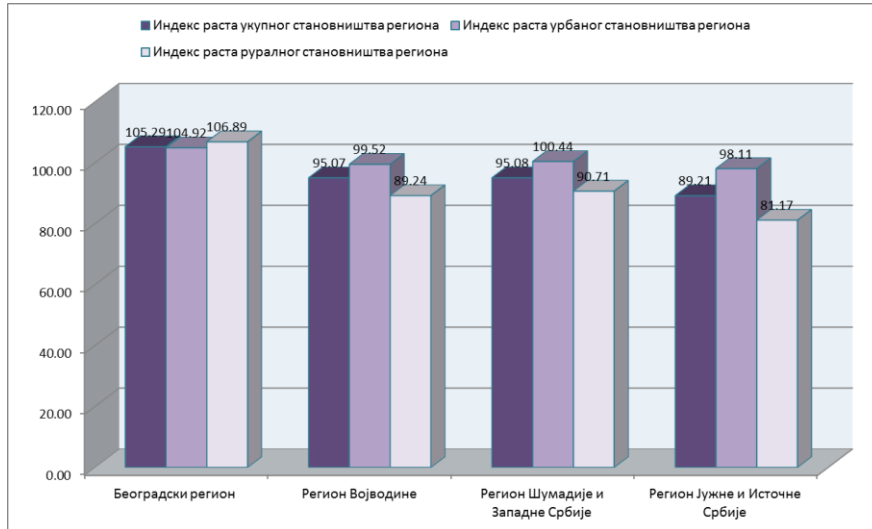
ПОКАЗАТЕЉ: 26. ДЕМОГРАФСКИ ТРЕНДОВИ УРБАНИХ ПОДРУЧЈА У ОДНОСУ НА РУРАЛНА ПОДРУЧЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Одрживост насељске структуре (односи града и села)

Опис показатеља:

Показатељ прати демографски раст урбаног становништва у односу на рурално/остало становништво у областима Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Упоређивање индекса раста/пада урбаног становништва у односу на рурално становништво у областима Републике Србије између два сукцесивна Пописа (овде између Пописа 2002. године и 2011. године).

Значај показатеља за просторни развој:

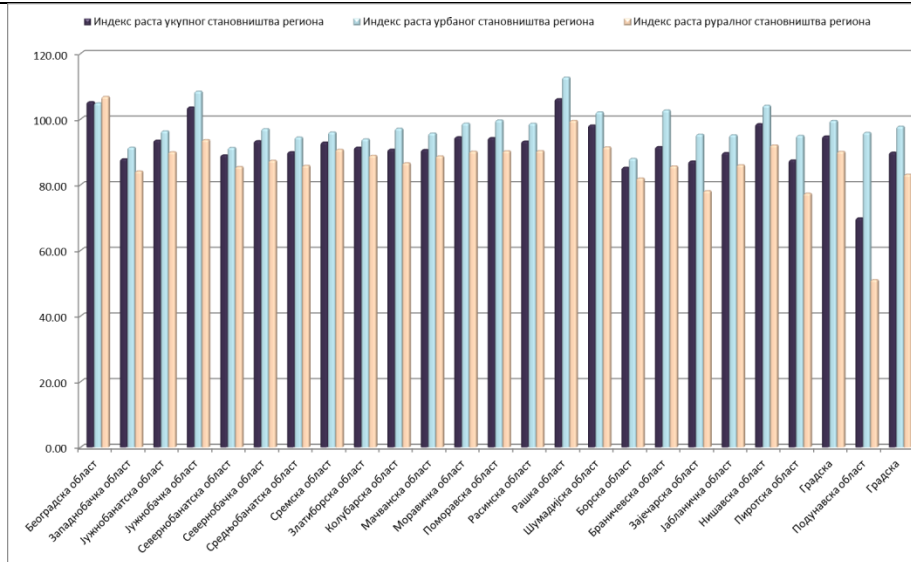
Велике промене у просторно-демографској структури које су се десиле у прошлости, биле су узроковане снажним процесом примарне урбанизације и интензивним миграционим токовима на релацији село-град, међутим због демографског пражњења руралних 'резервоара', ситуација је данас доста измењена. Миграције се одвијају на релацији град-град, док се на другој страни, због негативне биолошке компоненте, и урбано и рурално становништво суочава са негативним демографским трендовима. Овај показатељ прати тренд кретања урбане и руралне популације, и идентификује критичне просторе према интензитету тих промена.

Ограничења мерења показатеља:

Највеће ограничење представља актуелна типологија насеља и класификација на урбана и рурална насеља која је нефункционална и неодговарајућа насеобинском систему Републике Србије. Ово покреће питање око нове редифиниције насеља и утврђивања нових критеријума који би довели до прецизније класификације и типологије насеља. Следеће ограничење тиче се недоступности података за становништво градских и сеоских насеља, па су подаци анализирани на основу Пописа 2011. године.

Извор:

Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Србији 2011. године, РЗС.

Стање показатеља за просторни развој:

За време док је укупно становништво Републике Србије у периоду 2002-2011. године опало за 4,15%, њена урбана популација је порасла за свега 1,1%, док се рурална смањила за 10,9%. Стање је веома упозоравајуће, ако се узме у обзир да су само четири од 25 области забележиле популациони раст, док је раст урбане популације остварило свега шест области (Шумадијска 2,2%, Браничевска 2,8%, Нишавска 4,2%, Београдска 4,9%, Јужнобачка 8,5%, и Рашка област 12,8%). Ако се изузме Пчињска област са општинама Бујановац и Прешево у којима Попис није обухватно спроведен, једина област која је имала смањење урбаног становништва веће од 10%, била је Борска област. У исто време, док је укупно рурално становништво опадало, једино је Београдска област успела да очува раст своје руралне популације (6,9%). У 14 области смањење руралне популације било је веће од 10 %, а највећи пад сеоског становништва забележен је у Зајечарској области (21,9%) и Пиротској области (22,6%). Ови показатељи указују на потребу хитног креирања и спровођења мера популационе политике, посебно у подручјима која је могуће демографски ревитализовати, а што је уједно и један од стратешких приоритета дефинисаних ИПРС.

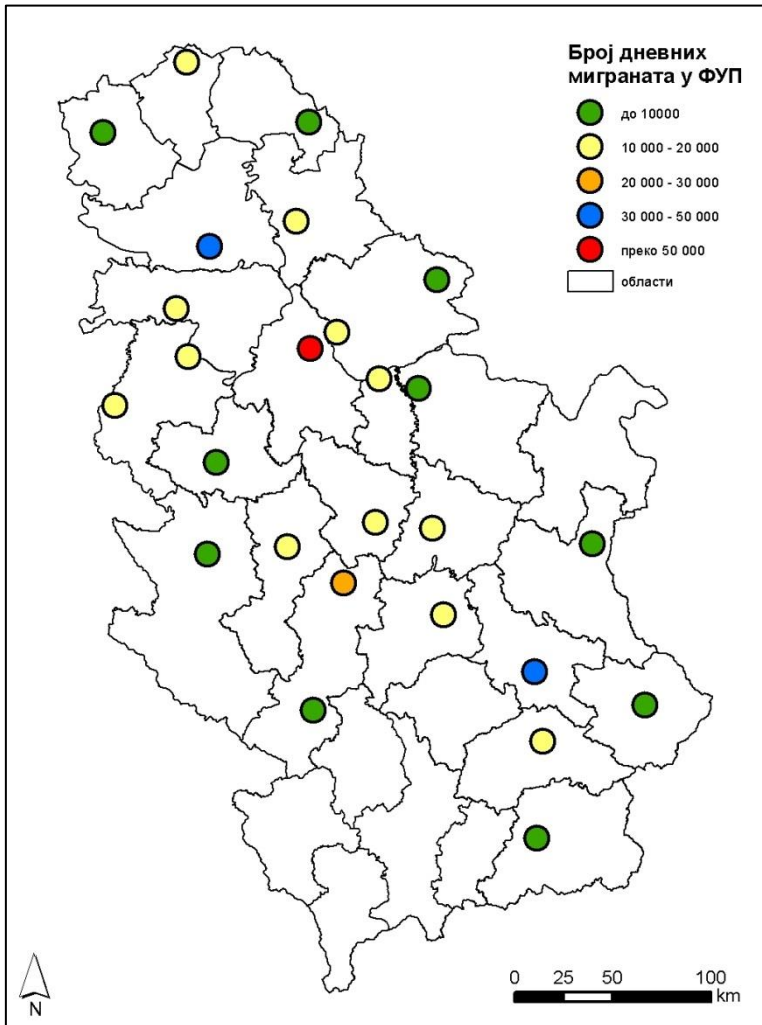
ПОКАЗАТЕЉ: 27. ОБИМ ДНЕВНИХ МИГРАЦИЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Одрживост насељске структуре (односи града и села)

Опис показатеља:

Дневне миграције су редовно путовање између места пребивалишта и места рада. Могу се односити и на редовна путовања између две локације, чак и ако се не везују за рад.

Начин мерења показатеља:

Моделовани просторни утицаји центара према правцима дневних миграција (статистички подаци о миграцијама), за центре функционалних урбаних подручја (ФУП) издвојени су у Просторном плану Републике Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај индикатор помаже да се идентификују центри економског развоја, као и утицај функционалних урбаних подручја (ФУП) дефинисаних у ППРС-у. Праћење индикатора је важно за објективније вредновање регионалног БДП/ст, с обзиром да је обично прецењен због доприноса дневних миграната или потцењен због дневних миграната ка другим подручјима. Тако, према ППРС-у, величина ФУП-а у многим случајевима не кореспондира са његовим реалним утицајем имајући у виду број становника, тј. концентрацију становништва у појединим центрима, и са друге стране, величину општина које гравитирају одређеном граду. У зависности од величине и утицаја града, ниво дневних миграција значајно варира. У многим подручјима интензитет деловања центара је смањен услед трајног пресељења у место рада, које је за последицу имало повећање становника у градовима и изразиту депопулацију и старење становништва у руралном залеђу које данас слабије мигрира.

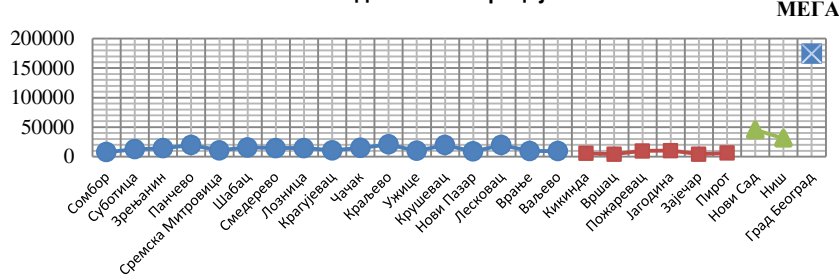
Ограничења мерења показатеља:

У одсуству поузданих и упоредивих података о дневним миграцијама индикатор се за сада не може применити на читавој територији Републике.

Извор:

Дневне миграције, Републички завод за статистику, Београд

Обим дневних миграција

Стање показатеља за просторни развој:

На основу расположивих података и информација на територији Републике Србије могуће је издвојити један центар у категорији МЕГА - Metropolitan Growth Area, (град Београд); два ФУП међународног значаја (градови Нови Сад и Ниш); седамнаест ФУП државног значаја (Чачак, Крагујевац, Краљево, Крушевац, Лесковац, Лозница, Нови Пазар, Панчево, Шабац, Смедерево, Сомбор, Сремска Митровица, Суботица, Ужице, Ваљево, Врање и Зрењанин) и шест ФУП регионалног значаја (Јагодина, Кикинда, Пирот, Пожаревац, Вршац и Зајечар). У Републици Србији је 2010. године живело 81% становништва у неком од ФУП различитог нивоа, а њихов просторни обухват је 60% укупне територије Републике (без података за АП Косово и Метохију). Главни апсорпциони и дисперзивни центар дневне миграције радне снаге, ученика и студената је Град Београд као најјачи пол развоја у Републици Србији. Поред београдске агломерације, градски центри Нови Сад и Ниш привлаче преко 50% становништва околних градова и општина, док сви остали градови углавном привлаче дневне мигранте до максималних 15%. Очекивани, односно могући утицаји промене ранга ФУП зависиће од повећања и/или смањења привредних активности, друштвено-социјалних фактора, изградњом нове саобраћајне инфраструктуре, као и од других фактора који непосредно утичу и на обим дневних миграција.

ПОКАЗАТЕЉ: 30. БРОЈ БОЛЕСНИЧКИХ ПОСТЕЉА И БРОЈ ЛЕКАРА ОПШТЕ ПРАКСЕ НА 100.000 СТАНОВНИКА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЛИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење доступности јавних служби

Опис показатеља:

1) Број болничких постеља на 100.000 становника у областима Републике Србије (није обухваћен број постеља у дневним болницама);
2) Број лекара опште праксе на 100.000 становника у областима Републике Србије - обухвата лекаре који раде у служби опште медицине и медицине рада у дому здравља. Овај број укључује докторе медицине, докторе медицине на специјализацији и специјалисте опште медицине у служби за здравствену заштиту одраслог

Начин мерења показатеља:

$$1. c_{\text{бп}} = C_{\text{бп}} = \text{Бп} / C_o * 100.000;$$

$$2. L_{o,m} = L_{o,m} / C_o * 100.000.$$

$c_{\text{бп}}$ – стопа болничких постеља; $C_{\text{бп}}$ - укупан број болничких постеља; $L_{o,m}$ - лекари опште праксе, C_o – становништво области (процена);

$L_{o,m}$ – стопа лекара опште праксе, $L_{o,m}$ – број лекара опште праксе, C_o – становништво области (процена);

Значај показатеља за просторни развој:

Упоредним приказом ова два показатеља на нивоу области Републике Србије уочиће се разлике у стопама између подручја из домена здравствене заштите. Тиме ће се стећи и увид у подручја која би требало да повећају капацитете лекара опште праксе и количину болничких постеља.

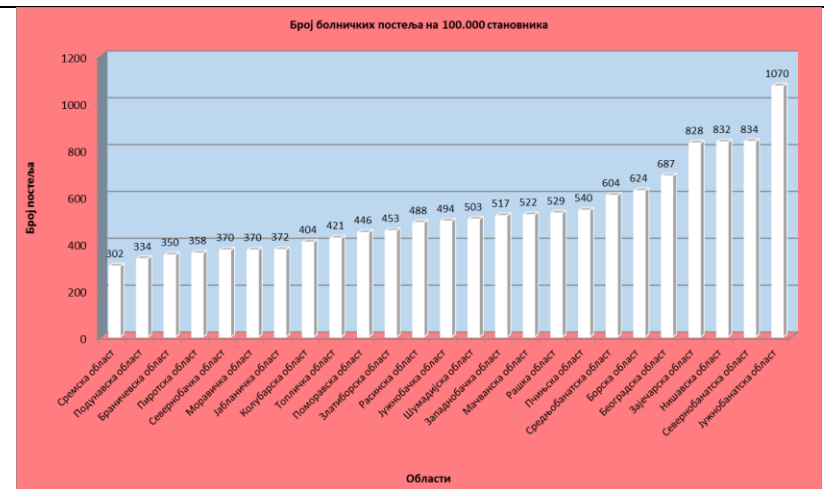
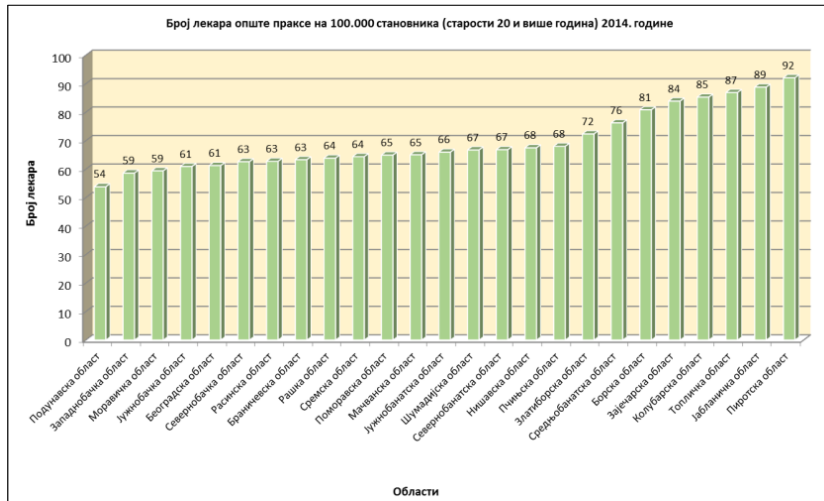
Ограничења мерења показатеља:

Са обзиром на немогућност примене показатеља број 30. *Број и удео становништва које нема приступ примарној здравственој заштити**, као алтернатива су узета ова два показатеља: 1) број болничких постеља на 100000 становника, и 2) број лекара опште праксе на 100000 становника.

* Овај показатељ подразумева и податке о саобраћајној доступности, као и квалитет примарне здравствене заштите. Његова детаљнија анализа важна је како би се испитали узроци и последице за становништво које нема приступ примарној здравственој заштити, те га је потребно укључити у наредне Извештаје о остваривању Просторног плана Републике Србије.

Извор:

Институт за јавно здравље Србије, 2015.

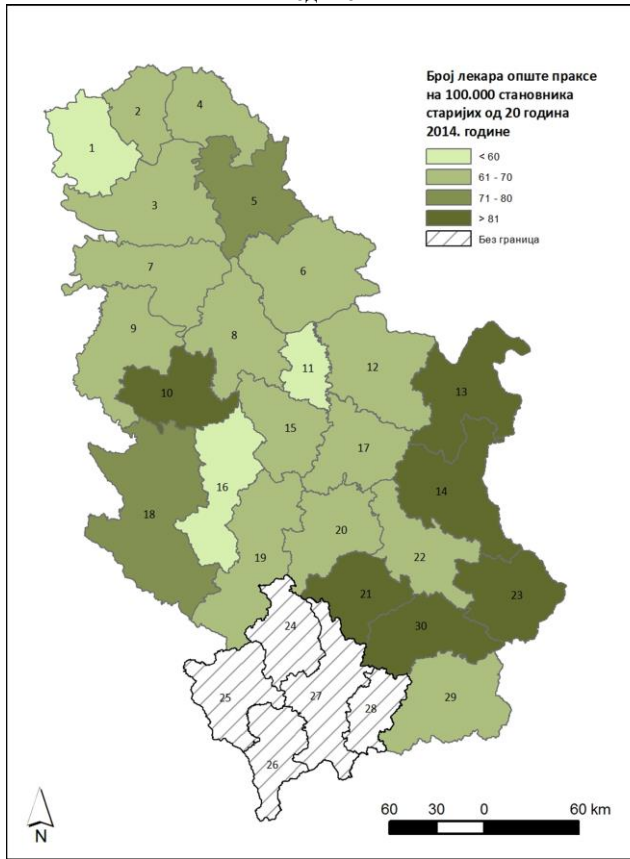
Стање показатеља за просторни развој:

На основу првог показатеља – стопе лекара опште праксе на 100.000 становника старијих од 20 година, уочавају се мање промене у односу на претходну годину, са обзиром да се неке веће промене не могу очекивати за тако кратко време од једне године дана. Опсег стопа се креће од 54% у Подунавској области, па све до 92% у Пиротској области. Мања стопа лекара опште праксе карактерише Севернобачку, Београдску, Јужнобачку, Моравичку, Западнобачку и Подунавску област, док на другој страни бољу покривеност лекара на 100.000 становника, поред Пиротске области, имају још и Зајечарска, Колубарска, Топличка и Јабланичка област.

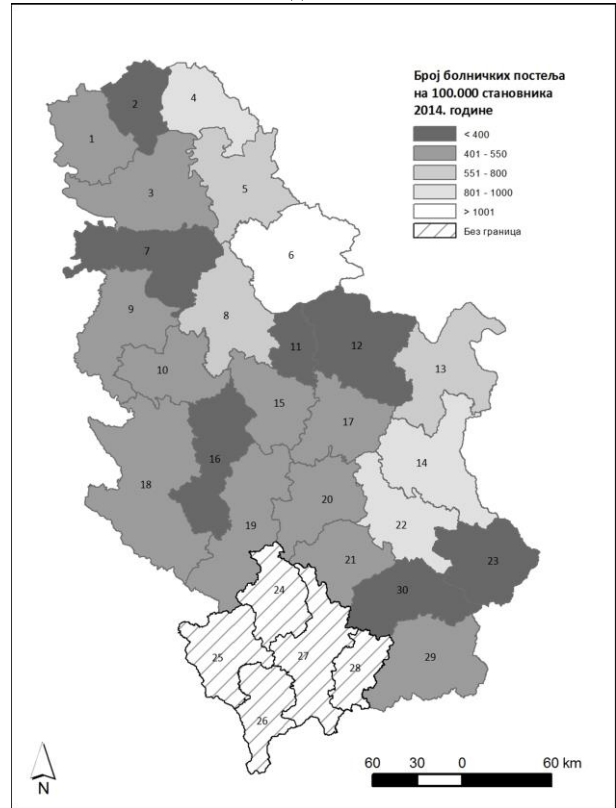
Према стопи опремљености болничких постеља на 100.000 становника, која је 2014. године у Републици Србији износила 568, уочава се неравномерност између области Републике Србије. Ситуација се није знатно променила у односу на претходни период, па се тако поново издвајају поједине области у којима је ова стопа двоструко, а у појединим случајевима и троструко већа. На једној страни се налазе области у којима је стопа већа од 500, од којих се посебно издвајају четири области са изузетно високом стопом (Зајечарска, Нишавска, Севернобачка и Јужнобачка област). Севернобачка област је знатно повећала стопу у односу на претходну годину. На другој страни, седам области је имале стопу мању од 400, док их је 2013. године било четири. Видљиво смањење стопе у односу на претходну годину уочава се у: Пиротској, Западнобачкој и Зајечарској области. Треба напоменути и то да се Пиротска област налази у групи најбоље котираних области када је у питању стопа лекара опште праксе на број становника, међутим Пиротска област заостаје када се погледа стопа болничких постеља на 100.000 лица. Области у којима су видљиви недостаци лекара и болничких постеља, морају постати приоритет државне и локалне политике која би програмске мере усмерила на подизање и ојачавање капацитета система здравствене заштите. Са тим у вези, потребно је усмеравати и политику запошљавања здравствених радника, посебно у областима које имају потребу за повећањем кадра лекара опште праксе.

Број лекара опште праксе на 100.000 становника 2014. године

Број болничких постеља на 100.000 становника 2014. године

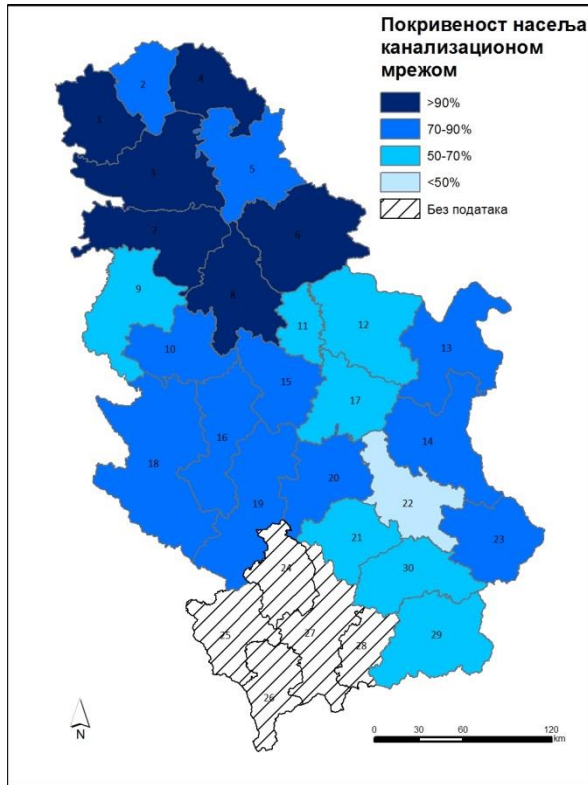
ПОКАЗАТЕЉ: 33. ПОКРИВЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) МРЕЖОМ ЈАВНОГ ВОДОВОДА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

Опис показатеља:

Заступљеност броја домаћинстава која су опремљена водоводом, односно прикључена на мрежу јавног водовода у укупном броју домаћинстава посматране области.

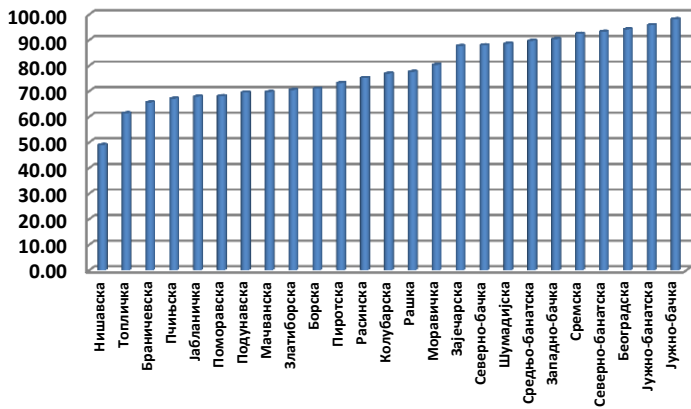
Начин мерења показатеља:

Процентуални удео домаћинства која су прикључена на мрежу јавног водовода (статистички податак); Упоредни преглед по областима - скала вредности показатеља: <50, 50-70, 70-90, >90 (%).

Значај показатеља за просторни развој:

Значај праћења овог показатеља произилази из чињенице да је опремљеност насеља водоводном инфраструктуром један од кључних показатеља стандарда живљења на неком подручју. С друге стране, с обзиром на то да је мрежа јавног водовода интегрални део изграђеног грађевинског фонда, овај показатељ такође указује и на ниво урбаног стандарда оствареног у неком насељеном месту.

ПРОЦЕНАТ ДОМАЋИНСТАВА КОЈА СУ ПРИКЉУЧЕНА НА МРЕЖУ ЈАВНОГ ВОДОВОДА

Ограничења мерења показатеља:

Вредност показатеља указује на степен прикључености домаћинства на јавну мрежу водоснабдевања, док се нема увид у стање и квалитет водоводне мреже. Такође, ограничење представља то што се укупан број домаћинства прати само у пописним годинама, док се процењен број домаћинства која су прикључена на мрежу јавног водовода приказује сваке године у Општинским годишњацима. Ограничење овог показатеља је такође што се подаци не прате на нивоу насеља, што би помогло при идентификацији проблема комуналног опремања сеоских и градских насеља, насеља са малим густинама насељености, приградских насеља и итд.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2014. године; Републички завод за статистику, Београд, 2014. Године; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Мерењем се издвајају четири категорије вредности показатеља које су неравномерно просторно и бројчано заступљене. Показатељ има најнижу вредност у Нишавској области која је уједно и једина са испод 50% домаћинстава прикључених на мрежу јавног водовода. У категорији 50-70% има седам, а у категорији 70-90% једанаест области, док у категорији преко 90% има шест области. Највеће вредности показатеља измерене су у областима које се налазе у оквиру агломерације Београд-Нови Сад. Посматрајући густину насељености (близу 140ст/км²) и број домаћинстава (близу 128303) у Нишавској области, подизање нивоа опремљености водоводном инфраструктуром у овој области требало би поставити као приоритет који ће директно допринети подизању стандарда живљења и унапређивања квалитета изграђеног грађевинског фонда на овом подручју.

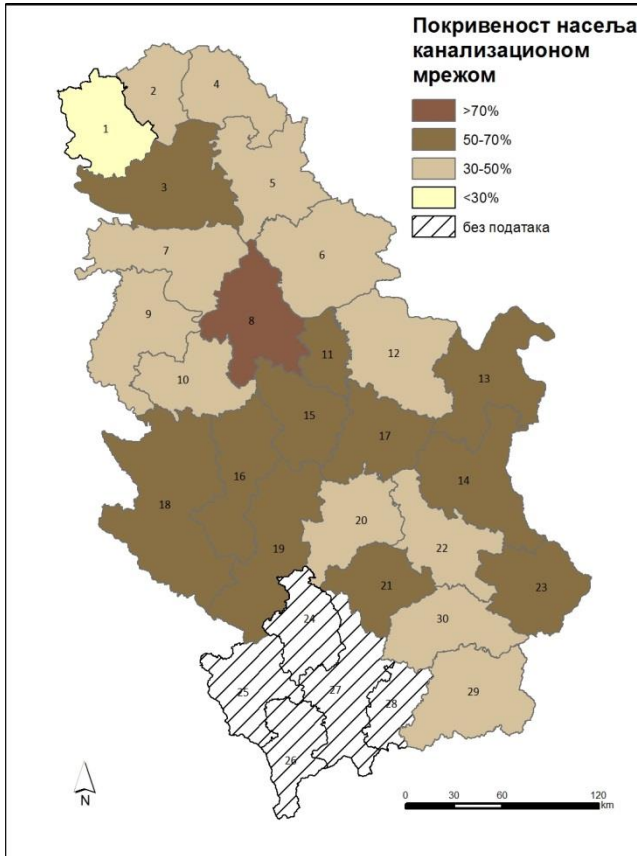
ПОКАЗАТЕЉ: 34. ПОКРИВЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) КАНАЛИЗАЦИОНОМ МРЕЖОМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

Опис показатеља:

Показатељ указује на удео броја домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава посматране области.

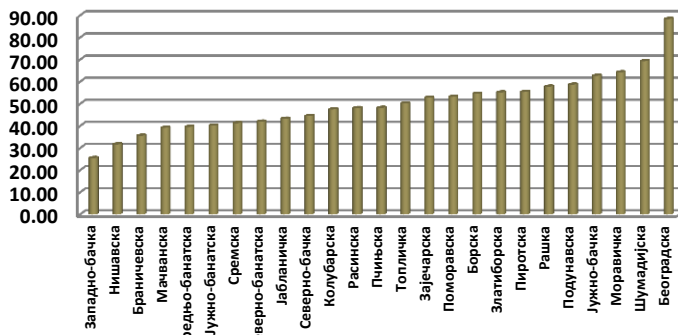
Начин мерења показатеља:

Процентуални удео домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу (статистички податак); Упоредни преглед по областима - скала вредности показатеља: <30, 30-50, 50-70, >70 (%)

Значај показатеља за просторни развој:

Опремљеност насеља канализационом мрежом један је од кључних показатеља стандарда живљења на неком подручју, односно показатељ оствареног урбаног стандарда у неком насељу. Стога, овај показатељ подржаће праћење реализације стратешког приоритета, реконструкције и проширења обухвата постојећих система канализационе инфраструктуре у Републици Србији, као предуслова изградње постројења за прераду отпадних вода (ППОВ) који су дефинисани Просторним планом Републике Србије. У том смислу, показатељ би додатно пратио и реализацију планираних постројења за прераду отпадних вода (ППОВ) по насељима.

ПРОЦЕНАТ ДОМАЋИНСТАВА КОЈА СУ ОПРЕМЉЕНА КАНАЛИЗАЦИОНОМ МРЕЖОМ

Ограничења мерења показатеља:

Показатељ указује на процентуалну заступљеност броја домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава посматране области али не указује на квалитет, дотрајалост и недостатке постојеће канализационе мреже. Такође, ограничење представља то што се укупан број домаћинства прати само у пописним годинама, док се процењен број домаћинства која су прикључена на канализациону мрежу приказује сваке године у Општинским годишњацима.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2014. године; Републички завод за статистику, Београд, 2014. године; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Уочавају се четири категорије вредности овог показатеља које су и просторно и бројчано неравномерно заступљене. Показатељ има најниже вредности у Западно бачкој области, свега 25,50% домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава респективно. У категоријама 30-50% и 50-70% домаћинства која су опремљена канализационом мрежом налази се дванаест односно једанаест области. Највеће вредности показатеља регистроване су у Београдској области (88,40%). Посматрајући густине насељености и број домаћинстава у Нишавској и Западнбачкој области, може се увидети да је подизање нивоа опремљености канализационом инфраструктуром један од приоритета који ће допринети укупном повећању стандарда живљења и унапређивања квалитета изграђеног грађевинског фонда на овим подручјима.

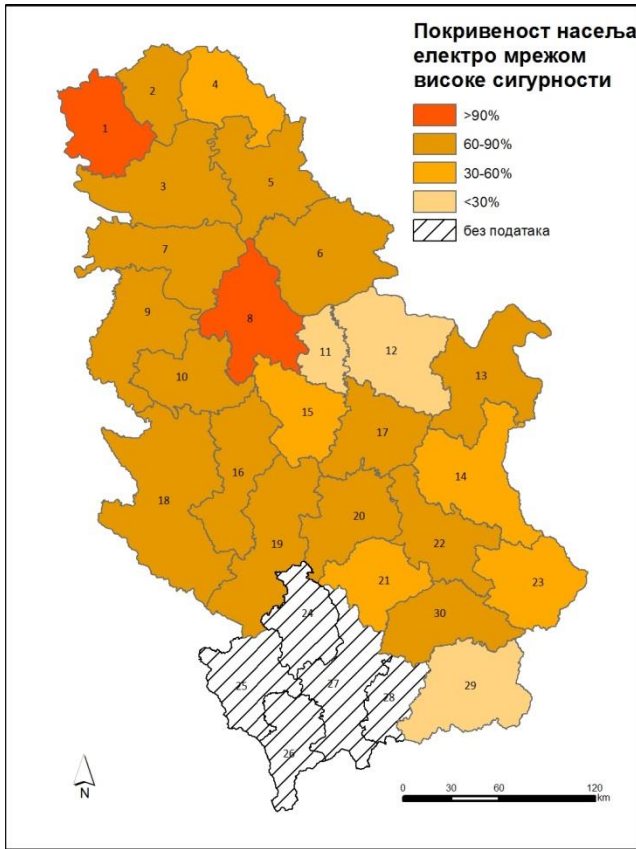
ПОКАЗАТЕЉ: 35. ПOKPИBЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) ЕЛЕКТРО МРЕЖОМ ВИСОКЕ СИГУРНОСТИ СНАБДЕВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Повећање покривености насеља енергетском инфраструктуром

Опис показатеља:

Овај показатељ прати удео домаћинстава прикључених на електро мрежу високе сигурности снабдевања.

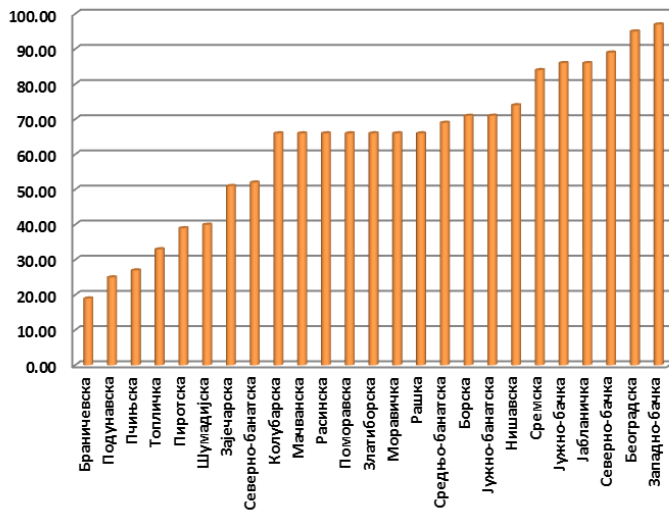
Начин мерења показатеља:

Процентуални удео домаћинстава која су прикључена на електро мрежу високе сигурности снабдевања (статистички податак); скала вредности показатеља: <30, 30-60, 60-90, >90 (%).

Значај показатеља за просторни развој:

Концепција просторног развоја енергетске инфраструктуре, према ППРС-у, базирана је на остварењу сигурнијег и поузданијег снабдевања потрошача у планском периоду. Показатељ би требало да прати изградњу нових и реконструкцију постојећих преносних и дистрибутивних инфраструктурних објеката и водова (почев од 110 kV) до крајњих потрошача. Под термином висока сигурност подразумева се да домаћинства имају алтернативни правац напајања и трофазну струју. Будући значај овог показатеља би представљала повезаност и са демографским трендовима и процесима који утичу на комунално опремање и обнову постојећих система.

БРОЈ ДОМАЋИНСТАВА (%) ПОКРИВЕНИХ ЕЛЕКТРО МРЕЖОМ ВИСОКЕ СИГУРНОСТИ СНАБДЕВАЊА

Ограничења мерења показатеља:

Ограничење је што показатељ није приказан на општинском нивоу, као и на нивоу насеља, чиме би се могли идентификовати проблеми сеоских и градских насеља, насеља са малим густинама насељености, приградских насеља у односу на насеља са релативно компактном урбаном структуром. Као и то што се укупан број домаћинстава прати само у пописним годинама, а између пописног периода се раде само процене које се приказују у Општинским годишњацима, а на основу тога не можемо да имамо прецизан број домаћинстава.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2014. године; Електропривреда Србије – ЕПС, 2014. године; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. Године.

Стање показатеља за просторни развој:

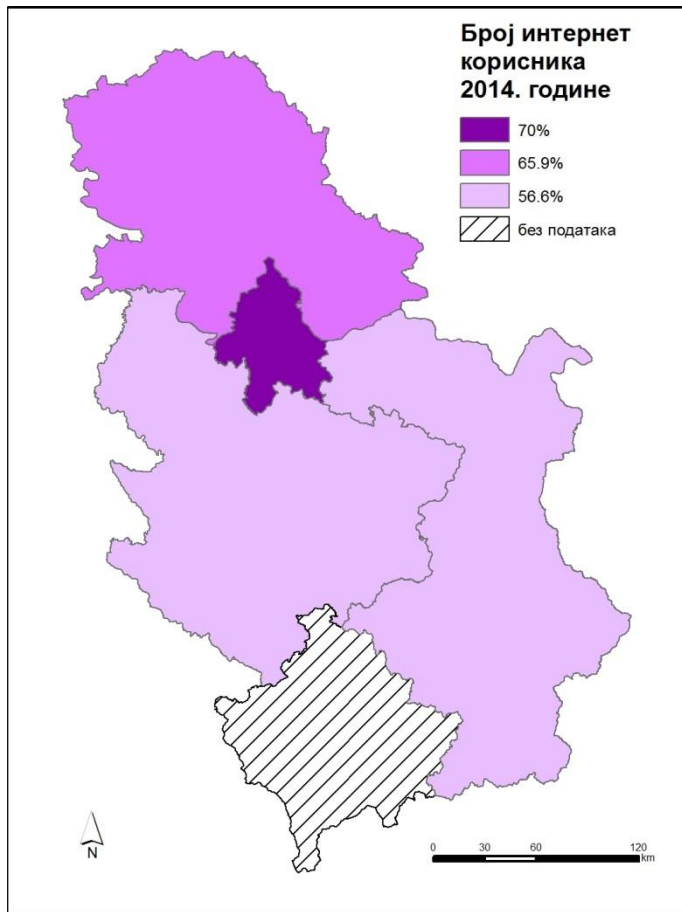
Уочава се неколико категорија вредности овог показатеља које су и просторно и бројчано неравномерно заступљене. Показатељ има најниже вредности (испод 30%) у неколико области (Браничевска, Подунавска и Пчињска). Број области у категорији 30-60% је пет, а у категорији 60-90% има петнаест области. Највеће вредности показатеља регистроване су у Београдској и Западно-бачкој области, 95% односно 97%.

ПОКАЗАТЕЉ: 36. БРОЈ ИНТЕРНЕТ КОРИСНИКА**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење приступа информатичким и комуникацијским системима

Опис показатеља:

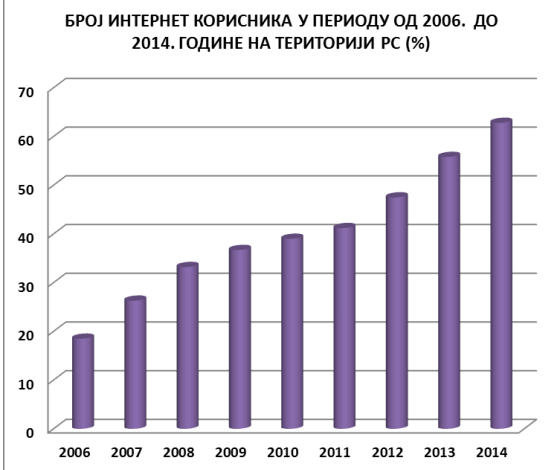
Показатељ кроз проценат домаћинстава која имају приступ Интернету указује на могућности стварања инклузивног друштва заснованог на знању, у економском као и у социјалном смислу. Ради бољег увида у стање о Интернет корисницима дајемо просечан број Интернет корисника у периоду 2006. - 2014. године.

Начин мерења показатеља:

Процент домаћинстава која имају приступ Интернету у укупном броју домаћинстава на територији Републике Србије, као и у региону; скала вредности показатеља: регион Београда; регион Војводине; регион Централне Србије; као и период од 2006-2014. године.

Значај показатеља за просторни развој:

Приступ Интернету од кључне је важности за концепт стварања инклузивног друштва заснованог на знању, у економском као и у социјалном смислу. Мапирањем ових података може се уочити степен поларизованости простора Републике Србије са овог развојног аспекта, али се могу добити и значајне информације потребне за дефинисање мера и активности потребних за побољшање просторне равномерности у погледу приступа Интернету из сваког дела наше земље.

Ограничења мерења показатеља:

Услед немогућности прибављања податка који би указивали на проценат домаћинстава која имају приступ Интернету у укупном броју домаћинстава у општини или области, коришћени су доступни подаци за Град Београд, Војводину и Централну Србију. Показатељ не обухвата квалитет Интернет приступа (тип конекције, брзина протока, стабилност веза).

Извор:

Домаћинства која поседују интернет прикључак, по регионима, Републички завод за статистику, Београд, 2014. године

Стање показатеља за просторни развој:

Како прикупљени подаци не омогућавају извођење прецизнијих закључака, неопходне су дубље анализе и увођење допунских показатеља који би указали на квалитет Интернет конекције, начина приступању Интернету, прецизнији број Интернет корисника за остваривање дефинисаног циља. Потребно је још нагласити да је укупан просек Интернет корисника у Републици Србији 2006. године износио 18,5% Интернет корисника, 2012. године је износио 47,5%, а 2014. године износи 62,80%, што указује на знатан пораст Интернет корисника на територији Републике. На нивоу региона, 2014. године, највећи број Интернет корисника регистрован је у Београдском региону, 70%.

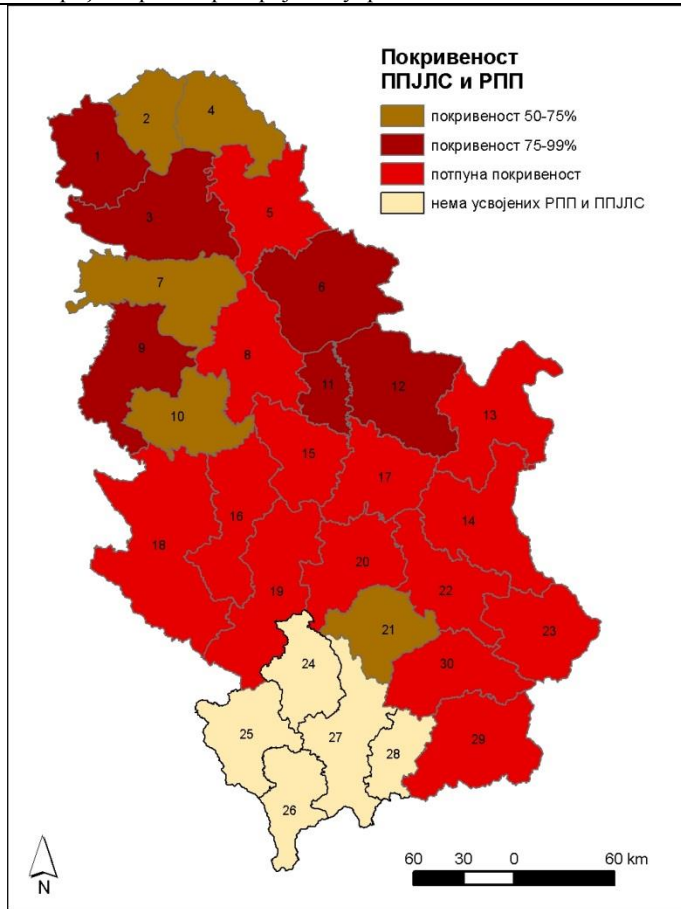
ПОКАЗАТЕЉ: 37. ПOKPИBЕНОСТ ПPOCТOPА ПPOCТOPHO-ПЛАНCKИМ ДOKУMЕHTИМА

ОCНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење рада територијалне управе

Опис показатеља:

Покривеност територије Србије усвојеним регионалним просторним плановима и усвојеним просторним плановима јединица локалне самоуправе.

Начин мерења показатеља:

$$I_r = R + L \sum L_n / P_r$$

I_r – вредност показатеља за управни округ (област) R

R – коефицијент заступљености регионалног плана је 0,25

L – коефицијент заступљености локалних планова је 0,75

L_n – површина покривена локалним просторним планом

P_r – површина управног округа (области), а за град Београд само површина општине за које се раде просторни планови

Значај показатеља за просторни развој:

С обзиром на то да су донете одлуке о изради свих просторних планова на регионалном и локалном нивоу и да се на тај начин отвара могућност да територија Републике Србије (без Косова и Метохије) буде по први пут покривена просторно-планском документацијом овај показатељ указује на динамику усвајања ове две врсте просторних планова што ће допринети одрживом развоју целокупног простора Републике Србије у складу са принципима савременог уређења, организације и коришћења простора. Циљна вредност овог показатеља је потпуна покривеност планском документацијом и премештање тежишта на имплементацију планских решења из усвојених планова и реализацију пројеката који произилазе из планских решења. Реално је очекивати да ће максимална покривеност простора Републике Србије бити постигнута до краја 2015. године на шта указује вредност овог показатеља.

Ограничења мерења показатеља:

Просторни планови јединица локалне самоуправе који су усвојени у складу са Законом о планирању и изградњи из 2003. године треба да буду усклађени са Законом о планирању и изградњи из 2009. године. Они нису урачунати у вредност овог показатеља.

Овај показатељ не узима у обзир просторне планове подручја посебне намене и урбанистичке планове, него само планове који се раде за подручја административних једница тј. јединица локалних самоуправа или један или више управних округа.

Просторни планови подручја посебне намене и урбанистички планови треба да буду усклађени са регионалним плановима и просторним плановима јединица локалних самоуправа.

С обзиром да у 2015. години треба да буде постигнута потпуна покривеност просторним плановима на регионланом и локалном нивоу на простору Војводине и Централне Србије чиме се достиже циљна вредност овог показатеља у предстојећем периоду имплементације 2015-2020. он може бити замењен неким другим показатељем који осликава унапређење територијалне управе (нпр. број издатих грађевинских дозвола).

Извор:

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

област	а*	б*	област	а*	б*
Западнобачка	да	3	Зајечарска	да	4
Севернобачка	да	2	Шумадијска	да	7
Јужнобачка	да	8	Моравичка	да	4
Севернобанатска	да	3	Поморавска	да	6
Средњобанатска	да	5	Златиборска	да	10
Јужнобанатска	да	6	Рашка	да	5
Сремска	да	3	Расинска	да	6
Београдска	да	7	Топличка	да	3
Мачванска	не	8	Нишавска	да	7
Колубарска	не	4	Пиротска	да	4
Подунавска	не	3	Јабланичка	да	6
Браничевска	не	8	Пчињска	да	7
Борска	да	4	УКУПНО	7	131

*а – усвојен регионални просторни план (да-не)

*б – број усвојених локалних просторних планова

Стање показатеља за просторни развој:

На почетку 2015. године објављена су два усвојена регионална просторна плана (за Колубарску и Мачванску и за Подунавску и Браничевску област), чиме је постигнута потпуна покривеност регионалним просторним плановима. На локалном нивоу једина два просторна плана која нису била усвојена на почетку 2015. године су били за општине Куршумлија и Нови Кнежевац.

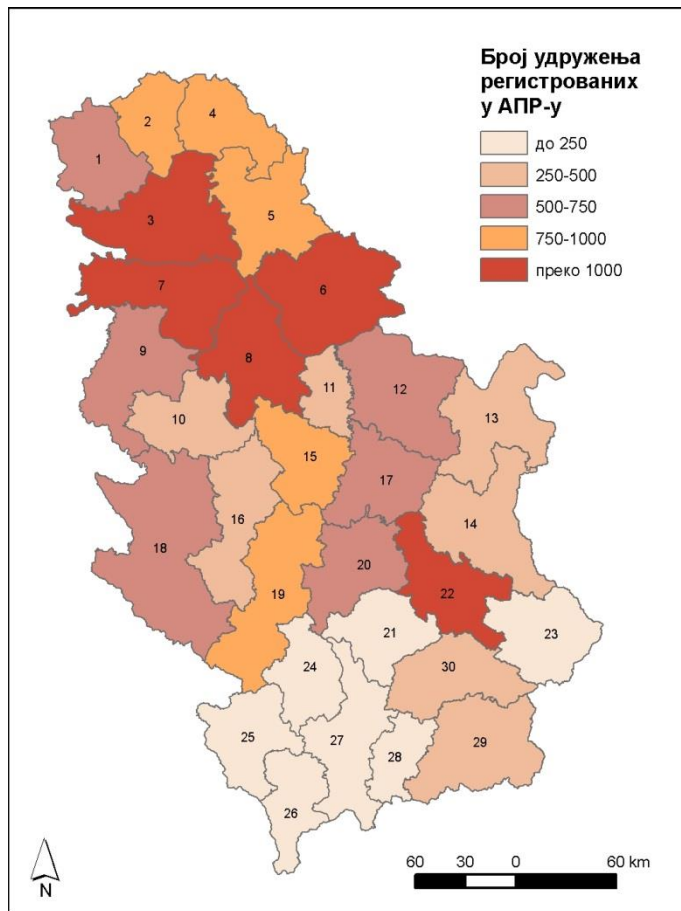
ПОКАЗАТЕЉ: 38. УКЉУЧЕНОСТ У РАД УДРУЖЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење рада територијалне управе

Опис показатеља:

Број активних удружења у управним окрузима Србије у областима остваривања циљева.

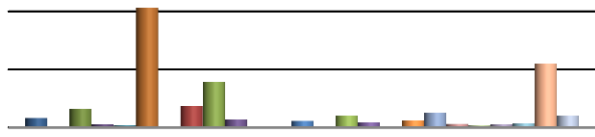
Начин мерења показатеља:

Области остваривања циљева удружења које се воде у Агенцији за привредне регистре су: борачко-инвалидска заштита, борба против корупције, хуманитарни рад и програми, информисање, изградња и развој локалне заједнице, култура и уметност, међународне организације, образовање, наука и истраживање, одрживи развој, омладина и студенти, подстицање natalитета, помоћ старима, пословни, професионални и струковни интереси, ширење мира и ненасиља, социјална заштита, заштита и промовисање мањинских права, заштита интерно расељених лица са Косова и Метохије, заштита лица с инвалидитетом, заштита људских права, заштита потрошача, заштита права детета и друштвена бригаа о деци, заштита права жена, заштита животиња, заштита животне средине.

Значај показатеља за просторни развој:

Ово је релативно нова област истраживања у смислу мерења укључености цивилног сектора у заједници. Једно од полазишта ППРС-а јесте да је партиципација један од главних стубова управљања, јер без великог броја укључених актера добро управљање не би било могуће. Степен до кога је јавност укључена у доношење одлука о развоју не само да је мерило партиципације, већ и отворености структура управљања. Ради тога, нужно је да грађани имају могућност, право и обавезу да одлучују о просторном развоју своје територије, али и да учествују у одлучивању о просторном развоју свога региона и своје државе.

- Борачко-инвалидска заштита
- Борба против корупције
- Хуманитарни рад и програми
- Информисање
- Изградња и развој локалне заједнице
- Култура и уметност
- Међународне организације
- образовање, наука и истраживања
- Одрживи развој
- Омладина и студенти
- Подстицање natalитета
- Помоћ старима

Ограничења мерења показатеља:

За земље ЕУ показатељ прати European Social Survey (ESS), што обезбеђује да су резултати међусобно упоредиви. Израчунавање се ради на бази анкета и исказује кроз „удео лица која су дуже од годину дана укључена у рад неке организације или асоцијације (изван политичких партија), у односу на укупан број анкетираних лица”.

Алтернативни начин праћења у Србији је на основу података о броју удружења по областима остваривања циљева који обухвата велики број делатности према начину класификовања у Агенцији за привредне регистре. Највећи број, чак 23779 (95%) од 25029 регистрованих активних удружења је по области остваривања циљева сврстано у остала, што значи да се приказани дијаграм заснива на подацима о узорку од 5 % регистрованих удружења.

Извор:

Агенција за привредне регистре

Стање показатеља за просторни развој:

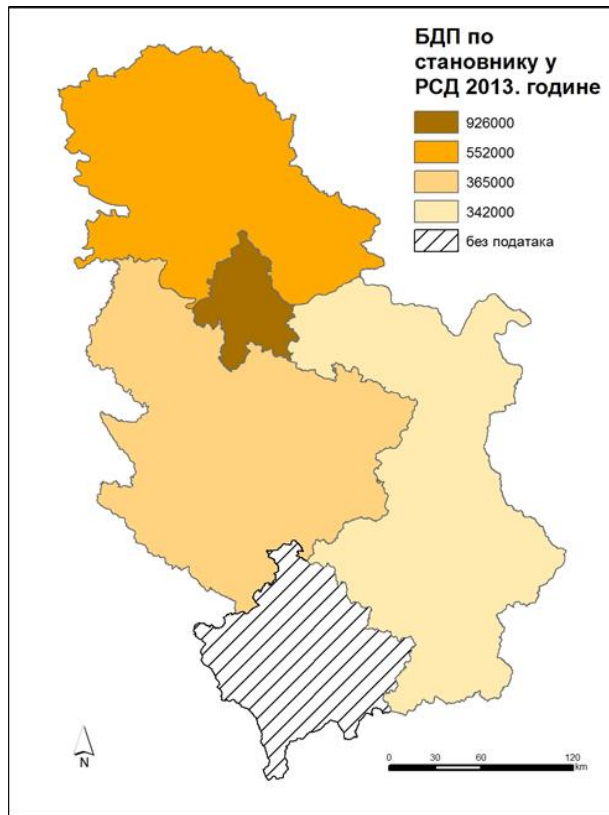
У Републици Србији је на крају 2014. године регистровано 25029 званично активних удружења, њихове делатности су разнородне, а њихова укљученост у просторно-развојну политику је недовољна и представља потенцијал за боље поштовање принципа партиципативног планирања.

1.2. Показатели региональной конкурентности и доступности

ПОКАЗАТЕЉ: 39. БДП ПО СТАНОВНИКУ**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Бруто домаћи производ је синтетски показатељ макроекономских токова, који се у међународним поређењима често користи и као мера укупног напретка земље односно региона. Овај показатељ нам приказује однос БДП-а по становнику међу регионима Републике Србије.

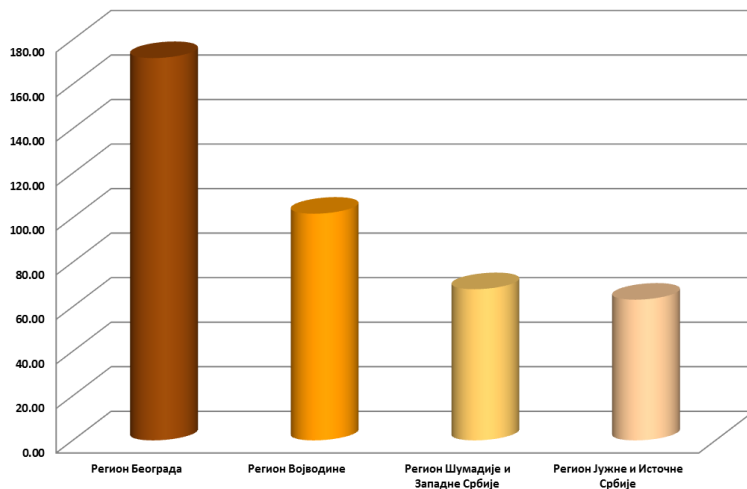
Начин мерења показатеља:

Бруто домаћи производ / број становника (статистички подаци). Показатељ се може представити као процентуално одступање вредности БДП-а у односу на изабрани референтни простор (EU=100, ESPON=100, Република Србија=100).

Значај показатеља за просторни развој:

Један од основних значаја овог показатеља је да се постигне равнотежа између развоја свих регионалних целина, како оних неразвијених, тако и оних развијених, као и да се подстакне територијална, социјална и економске конкурентност. Такође овај показатељ спада у групу показатеља (БДВ, инвестиције, запосленост, итд.) који заједно са одрживим привредним растом служе за формирање макроекономског оквира земље.

ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ БДП-а РЕГИОНА У ОДНОСУ НА БДП РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 2013. ГОДИНУ

Ограничења мерења показатеља:

Један од основних недостатака овог показатеља је што не осликава реално стање вредности због осцилације курса динара. Потребно је још напоменути да се БДП исказује на годишњем нивоу, док се број становника исказује прама десетогодишњим пописима, тако да су за већу тачност потребне процене на годишњем нивоу. Поред тога, статистичке анализе могу дати криву слику због дневних миграната, који дају допринос расту БДП-а у области где нису регистровани као становници. Слично показује и тренд фрагментирања предузећа који означава могућност да се иста функција обавља са више удаљених локација, али се укупан допринос расту БДП-а приказује само у једној од тих области.

Извор:

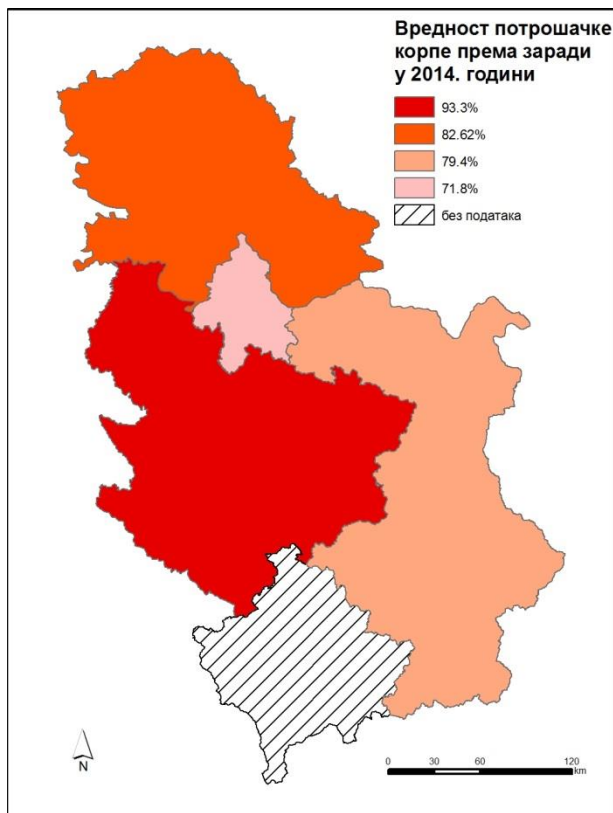
Републички завод за статистику, Београд, 2014. године;
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Према статистичким подацима БДП-а по становнику за Републику Србију 2013. године износио је 541.000 РСД. Ако узмемо да је износ за Републику Србију једнак 100, можемо добити однос међу регионима. Како БДП за Београдски регион износи 926.000 РСД то би представљало 171,7% у односу на БДП Републике Србије, регион Војводине 552.000 РСД – 101,8%, Регион Шумадије и Западне Србије 365.000 – 67,9% и регион Јужне и Источне Србије 342.000 – 63,2%. Како су ово подаци на регионалном нивоу, а не на нивоу области, не можемо приказати прецизнија поређења међу областима у Републици Србији.

ПОКАЗАТЕЉ: 40. БДП У РРР ПО СТАНОВНИКУ**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Због немогућности прибављања података о паритету куповне моћи, овим показатељем приказујемо однос личне потрошње домаћинства (потрошачке корпе) и просечне зараде.

Начин мерења показатеља:

Да би приказали однос личне потрошње домаћинства и просечне зараде на месечном нивоу за 2014. годину потребно је утврдити колико просечно домаћинство броји чланова. Пошто је просечна зарада приказана по запосленом, не би било логично помножити просечну зараду по запосленом бројем чланова домаћинства, из простог разлога што углавном нису сви чланови домаћинства запослени. Да би избегли да прикажемо тако нереалан податак узето је да се број чланова домаћинства умањи за просечан број деце по домаћинству, просечан број пензионера по домаћинству и просечан број незапослених по домаћинству (званични подаци). Након множења просечне зараде са новоформираним бројем чланова домаћинства (где добијамо просечну зараду домаћинства) потребно је утврдити којим процентом лична потрошња домаћинства улази у просечну зараду домаћинства.

Значај показатеља за просторни развој:

Приказивање реалног стања животног стандарда у Републици Србији и регионима, односно колику је зараду потребно остварити да би се покрили основни трошкови живота, као и са колико новца располаже једно домаћинство када се од просечне зараде одвоје средства за основне трошкове живота.

Ограничења мерења показатеља:

Основно ограничење је што се зарада показује по запосленом, а не по становнику. Такође, ограничење је то што добијени подаци нису потпуно реални јер приказују стање бољим него што јесте, јер за просечан број пензионера узета старосна група 65+, а познато је да жене иду пре 65 године у пензију као и да постоје велики број особа који је отишао у превремену пензију, па се сматра да је број пензионера који имају мање од 65 године и не раде знатно већи од броја пензионера који раде, а прешли су 65 годину живота, итд. Такође остаје упитан тачан број незапослених. Национална служба за запошљавање води податке само о незапосленима који су код њих пријављени, итд. За будући развој овог показатеља занимљиво би било упоредити личну потрошњу домаћинства Републике Србије са личном потрошњом домаћинства неких земаља Европске Уније.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године;
 Национална служба за запошљавање, 2014. године;
 Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

	Просечне зараде по запосленом за 2014. годину (дин.)	Лична потрошња домаћинства, просек за 2014. годину (дин.)
Република Србија	44530	54424
Београдски регион	55429	62539
Регион Војводине	43092	54120
Регион Шумадије и Западне Србије	37504	54939
Регион Јужне и Источне Србије	38270	44669

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци, којима се приказује однос личне потрошње домаћинства (потрошачке корпе) и просечне зараде, осликавају животни стандард на нивоу Републике Србије и на нивоу региона. На нивоу Републике Србије 2014. године вредност потрошачке корпе чини 79,88% просечне зараде домаћинства. Подаци добијени на нивоу региона показују различиту слику животног стандарда. Регион Шумадије и Западне Србије има најприближнију вредност потрошачке корпе и просечне зараде домаћинства (93,3%), а док у Београдском региону вредност потрошачке корпе чини 71,8% просечне зараде домаћинства, што представља најповољнију ситуацију у односу на остале регионе. Потребно је узети у обзир и то да ту слику знатно могу да промене прецизнији подаци о незапослености, као и велике разлике у ценама између Београдског региона и осталих региона (поготово Регион Јужне и Источне Србије).

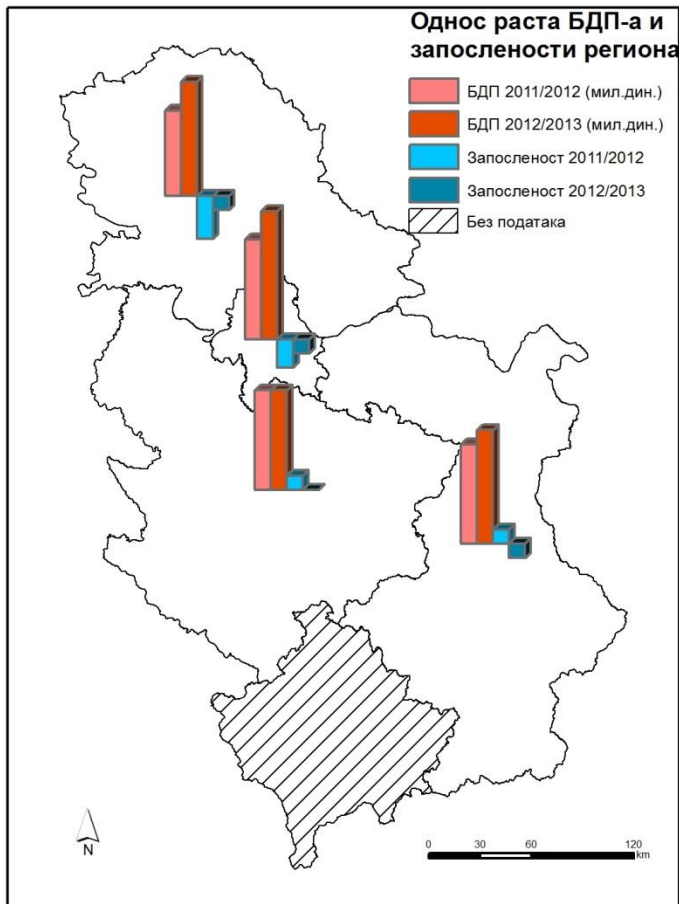
ПОКАЗАТЕЉ: 41. ОДНОС РАСТА БДП И РАСТА ЗАПОСЛЕНОСТИ РЕГИОНА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Показатељ нам приказује промену односа укупног БДП-а (у мил. еура) и укупног броја запослених на националном нивоу у периоду 2001 – 2013. година, као и однос БДП-а (у мил. дин.) и броја запослених по регионима у периоду 2011-2013. година.

Начин мерења показатеља:

Упоредни преглед промене БДП-а са променама запослености у периоду 2001 – 2013. године., односно индекс раста БДП-а и индекс раста запослености на националном нивоу. Приказ БДП-а и запослености на регионалном нивоу за 2011/2012. годину и 2012/2013. годину.

Значај показатеља за просторни развој:

Посматрајући упоредо годишње промене у два наведена показатеља, може се сагледати динамика привредног раста на националном нивоу. Поред тога ако се вредност прикаже на регионалном нивоу може се упоредити колико је одступање динамике привредног раста у односу на национални ниво. Такође добија се јасна слика да ли раст БДП-а прати и раст запослености и обрнуто.

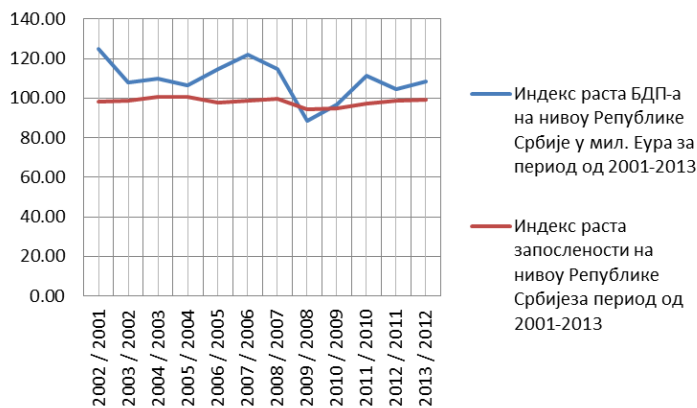
Ограничења мерења показатеља:

Као и код осталих показатеља бруто домаћег производа, динамични развој у овом случају не значи и виши ниво квалитета живљења. Основни проблем је што нема тражених података на регионалном нивоу за дужи временски период. Потребно је напоменути да је дијаграм индекса раста БДП-а на националном нивоу по годинама, изражен у еурима, због реалнијег приказа стања, услед нестабилности курса.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године;
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

ОДНОС РАСТА БДП-а И РАСТА ЗАПОСЛЕНОСТИ

Стање показатеља за просторни развој:

БДП у периоду од 2001. до 2008. године константно бележи раст, а после 2008. године пад у 2009. и 2010. години, да би 2011. години опет био забележен раст као и 2013. године. Број запослености није константно пратио и раст БДП-а, тако у периоду од 2001. до 2003. године број запослених опада, да би 2004. и 2005. године растао, а у периоду од 2006. до 2013. године број запослених је у константном опадању. На регионалном нивоу у периоду од 2008. до 2013. године број запослености константно опада са изузетком 2012. године када је у Региону Шумадије и Западне Србије и Региону Јужне и Источне Србије забележен минимални раст броја запослених.

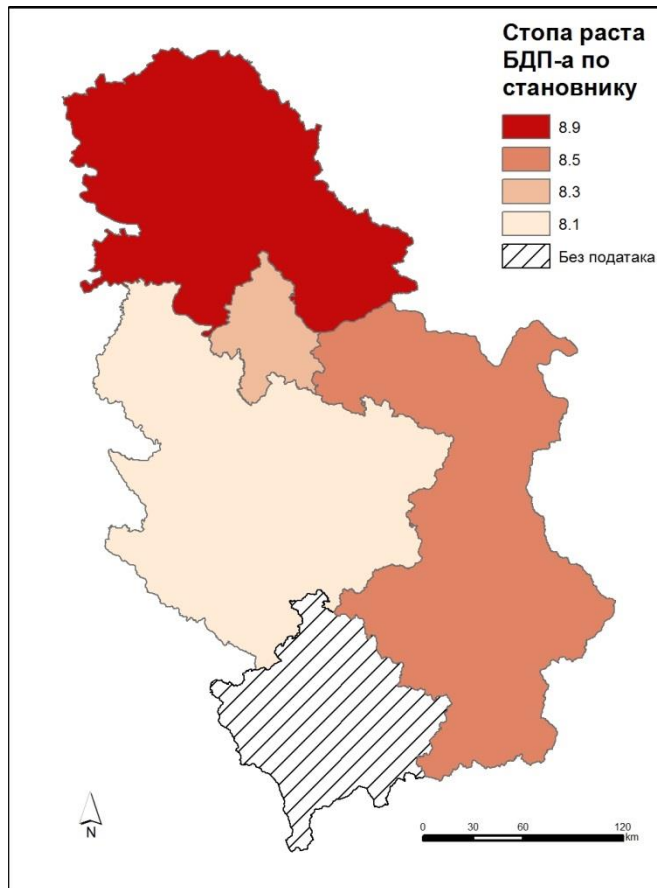
ПОКАЗАТЕЉ: 42. СТОПА РАСТА БДП ПО СТАНОВНИКУ (%)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Показатељ нам приказује стопу раста БДП-а по становнику на националном нивоу у периоду од 2001. до 2013. године.

Начин мерења показатеља:

Стопа раста бруто домаћег производа по становнику, може се извести из показатеља БДП по становнику, применом обрасца: $[(БДП_{t2}/C_{t2} - БДП_{t1}/C_{t1}) / БДП_{t1}/C_{t1}] * 100$ (параметри: БДП - бруто домаћи производ, C-број становника, t1,t2 - посматране године). Образац приказује вредност промене за једну годину, док се за примену обично приказују просечне вредности на десет година.

Значај показатеља за просторни развој:

Као мера промена, овај индикатор се углавном користи за анализу динамике привредног развоја, и често се посматра као сумарни приказ конкурентних способности. Односно, овај индикатор показује трендове у брзини привредног раста. Као мера процентуалне промене, номиналне вредности су претворене у упоредиве величине што олакшава његово коришћење у анализама.

Ограничења мерења показатеља:

Неопходно је напоменути да се попис становништва ради на сваких десет година, а да се за остале године врши процена. Проблем представља што се БДП не прати на регионалном нивоу за дужи временски период, на основу чега би се могло приказати који региони имају бржи, односно спорији раст, као и поређење са изабраном референтном просторном јединицом.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Стопа раста БДП-а по становнику у периоду од 2001. до 2013. године кретала се промењиво. У периоду од 2001. до 2013. године стопа раста БДП-а по становнику бележи пад са повременим одступањима. Највеће одступање односно пораст забележен је 2011. године, да би у последњем периоду извештавања, стопа раста БДП-а по становнику остварила пораст у односу на претходну годину. Регион Војводине има највећи раст стопе БДП-а по становнику у последњем периоду извештавања (8,9%), затим следи регион Јужње и Источне Србије са (8,5%), Београдски регион (8,3%) и на зачелу је регион Шумадије и Западне Србије са 8,1%. Може се закључити да региони имају приближну стопу раста БДП-а по становнику.

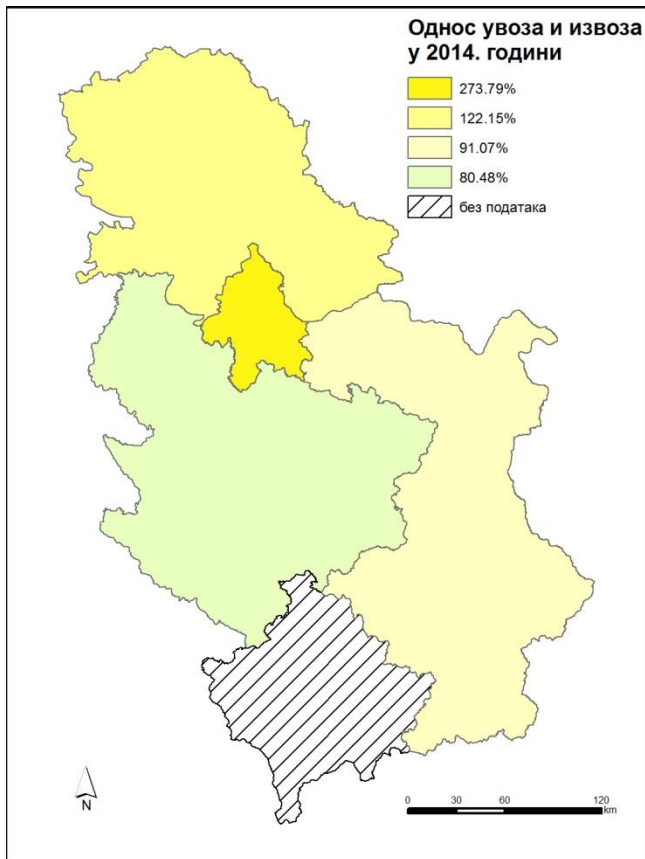
ПОКАЗАТЕЉ: 43. ОДНОС УВОЗА И ИЗВОЗА РЕГИОНА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Показатељ приказује однос увоза и извоза на нивоу региона, као и однос увоза и извоза за период 2012-2014. године на нивоу Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Однос увоза и извоза, изражен у процентима, на нивоу Републике Србије за период 2012. и 2014. године. И процентуални однос увоза и извоза на нивоу региона за 2014. годину, за Београдски регион, регион Војводине, регион Шумадије и Западне Србије и регион Јужне и Источне Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

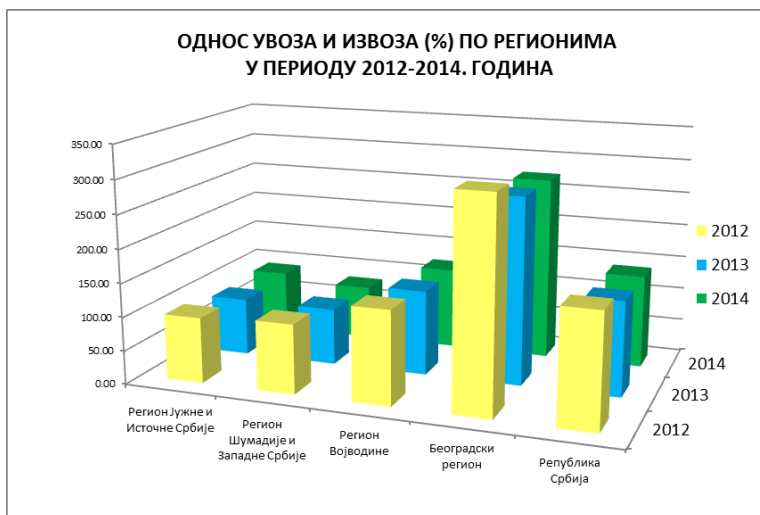
Овим показатељем се представља спољно-трговински дефицит/суфицит (према томе колики је обим увоза у односу на обим извоза), а у ширем контексту представља се и степен зависности земље (региона) од спољних економија, као и присуство на спољњем тржишту чиме се види и конкурентска позиција.

Ограничења мерења показатеља:

Ограничење је што немамо приказ за дужи временски период, у којем би однос увоза и извоза Републике, као и региона могао дати бољи приказ ситуације у Републици Србији. Такође и да би извоз могао да се прати у дужем временском периоду боље је да буде приказан у еурима због осцилације курса динара.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године.
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци указују да је у 2014. години, на територији Републике Србије, обим увоза већи у односу на обим извоза за 38,8%, док је 2013. године тај проценат износио 40,6%, а 2012. године 68%. Подаци добијени на нивоу региона за 2014. годину показују да је у Београдском региону обим увоза већи у односу на обим извоз за 173.79%, а у региону Војводине за 22.15%. У региону Шумадије и Западне Србије, као и у региону Јужне и Источне Србије обим извоза је већи у односу на обим увоза. Показатељ приказује спољно-трговински дефицит Републике Србије, јер је обим извоза мањи у односу на обим увоза.

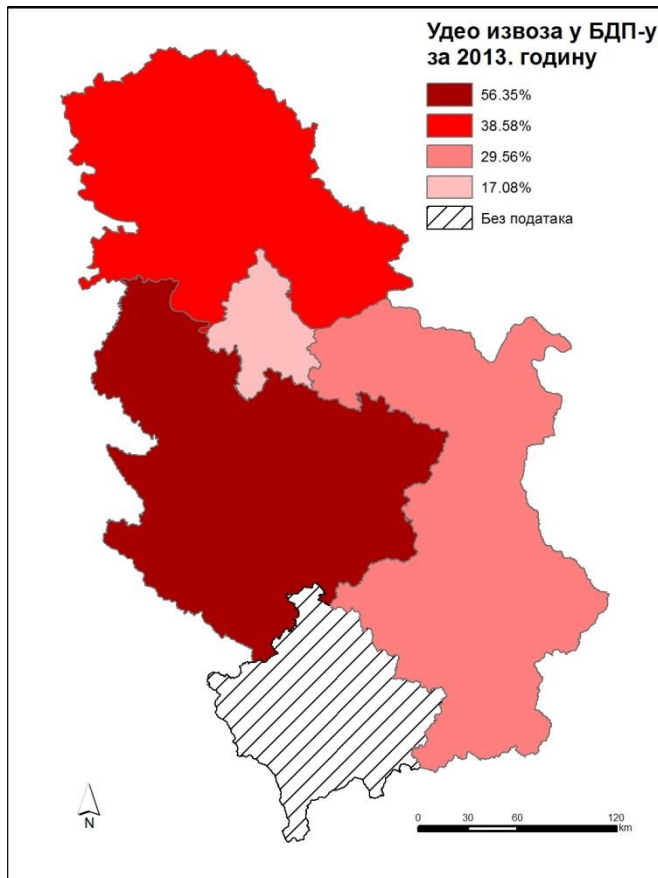
ПОКАЗАТЕЉ: 44. УДЕО ИЗВОЗА У СТРУКТУРИ БДП

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛАН КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Економске предности и динамичност

Опис показатеља:

Овај показатељ приказује удео извоза у структури БДП-а на нивоу региона, као и удео извоза у структури БДП-а у периоду од 2011. до 2013. године, на нивоу Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Удео извоза у структури БДП-а, изражен у процентима, на нивоу Републике Србије за период 2011. - 2013. година. Као и процентуални приказ удела извоза у структури БДП-а за 2013. годину на нивоу региона (однос укупног извоза региона и БДП-а региона).

Значај показатеља за просторни развој:

Анализом овог показатеља добијају се подаци који показују степен отворености региона према другим тржиштима, као и извозни потенцијал региона односно Републике Србије, и самим тим и конкурентска способност на тржишту.

Ограничења мерења показатеља:

Ограничење је што немамо приказ за дужи временски период, у којем би удео извоза у структури БДП-а Републике и региона могао дати бољи приказ ситуације у Републици Србији, тачније добили би праву слику извозног потенцијала Републике Србије.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци показују да је у 2013. години удео извоза у структури БДП-а већи у односу на 2011. и 2012. годину, што указује на раст извозног потенцијала Републике Србије. Гледајући удео извоза у структури БДП-а по регионима, закључује се да је регион са највећим уделом регион Шумадије и Западне Србије (56,35%), затим следе регион Војводине (38,58%) и регион Јужне и Западне Србије (29,56%), док је Београдски регион, регион са најмањим уделом извоза у структури БДП-а са 17,08%.

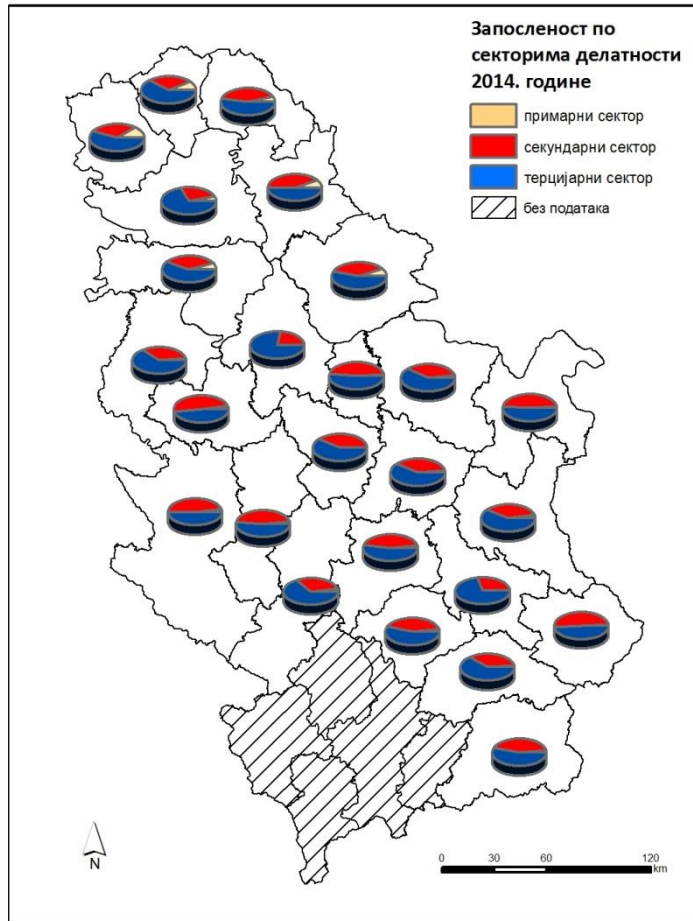
ПОКАЗАТЕЉ: 45. ЗАПОСЛЕНОСТ О ЕКОНОМСКИМ ДЕЛАТНОСТИМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Диверзификованост регионалне економије

Опис показатеља:

Број запослених лица по економским активностима (према јединственој међународној класификацији делатности - статистички подаци) у примарном, секундарном и терцијарном сектору.

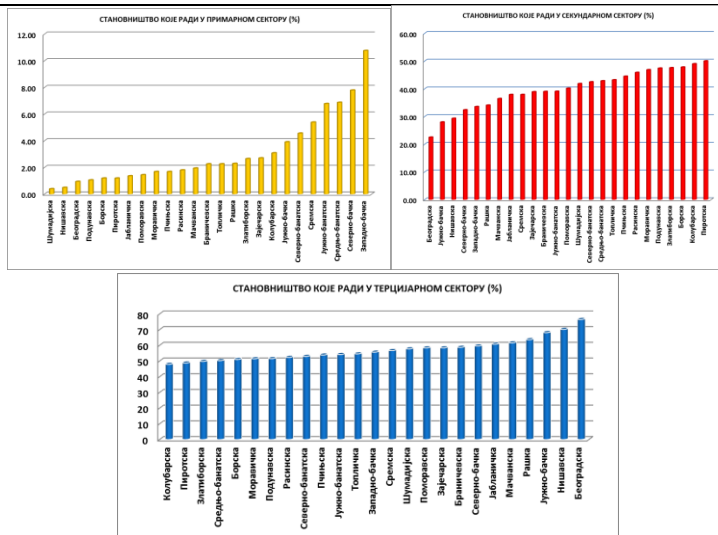
Начин мерења показатеља:

Број запослених лица по економским активностима:

Примарни сектор: пољопривреда, шумарство и рибарство. Секундарни сектор: рударство; прерађивачка индустрија; снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; снабдевање водом и управљање отпадним водама; грађевинарство. Терцијарни сектор: трговина на велико и мало, поправка моторних возила; саобраћај и складиштење; услуге смештаја и исхране; информисање и комуникације; финансијске делатности и делатност осигурања; пословање некратнинама; стручне, научне, иновационе и техничке делатности; административне и помоћне услужне делатности; државна управа и обавезно социјално осигурање; образовање; здравствена и социјална заштита; уметност, забава и рекреација; остале услужне делатности.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај показатељ приказује економски профил сваке области, као и степен концентрације привредних активности, чиме се са аспекта броја запослених анализира достигнути ниво привредне развијености. Циљ показатеља је праћење основних планираних праваца развоја према циљевима и стратешким приоритетима Просторног плана Републике Србије. Анализе треба да покажу којим делатностима се даје предност у појединим областима, да ли се развијају активности према утврђеним потенцијалима и ресурсима и др., до оцена да ли се смањују или повећавају регионалне разлике.

Ограничења мерења показатеља:

Због различите методологије прикупљања података резултати су веома различити када је извор података попис у односу када је извор података Општински годишњак. На карти је приказана запосленост по секторима делатности из општинског годишњака за 2014. годину.

Извор:

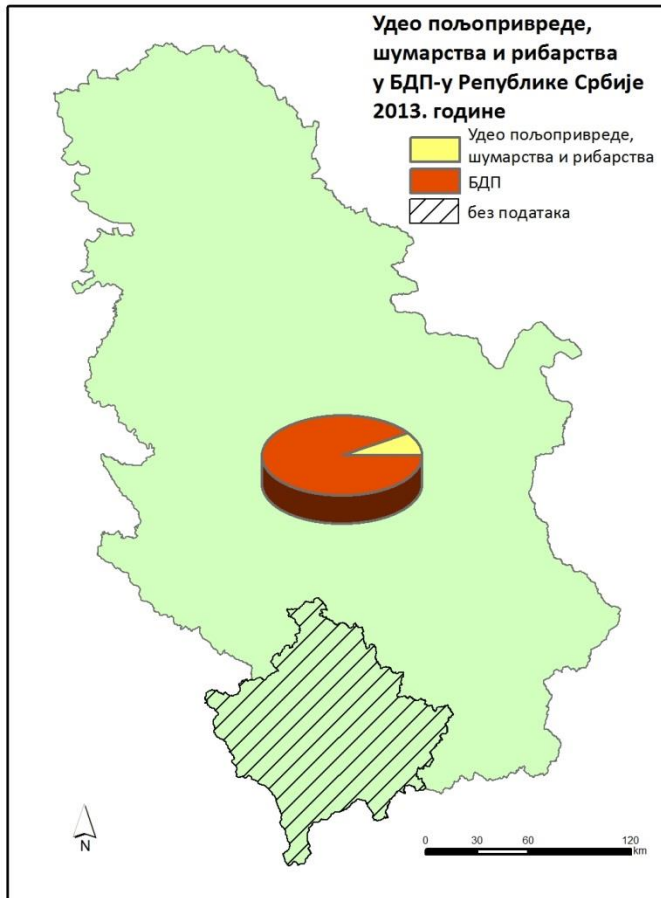
Републички завод за статистику, Београд, 2014. године
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године

Стање показатеља за просторни развој:

Према приказаним подацима види се преовлађивање терцијарног сектора на нивоу Републике Србије. У Јужно бачкој области (68,12%), Нишавској (70,21%) и Београдској (76,50%) преовлађује терцијарни сектор. Секундарни сектор је процентуално највише заступљен у Пиротској области (50,01%), а примарни у Западно бачкој (10,75%).

ПОКАЗАТЕЉ: 46. УДЕО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И РИБАРСТВА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**

Диверзификованост регионалне економије

Опис показатеља:

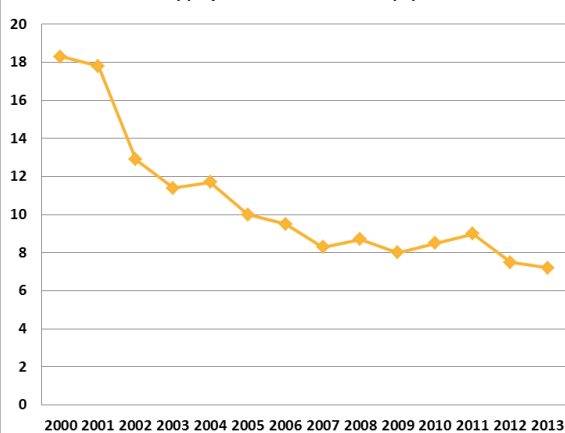
Овај показатељ приказује удео пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Удео пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у у Републици Србији за период 2000 - 2013. године, изражен у процентима.

Значај показатеља за просторни развој:

Овим показатељем омогућава се анализа пољопривредног сектора, која може указати на стагнирање привреде у смислу развоја ка секундарном и терцијарном сектору. За будући развој показатеља било би пожељно да имамо податке на нивоу региона и области на основу чега би информације у вези са примарним сектором биле посебно важне за идентификацију региона и области чији укупни приход доминантно зависи од овог сектора, што ће их суочити са структуралним променама у блиској будућности, посебно у контексту приступа светском тржишту. Поред тога, доминантан удео пољопривредног сектора у бруто додатој вредности код периферних региона је пре показатељ структурне привредне слабости, на пример, слабости услуга и индустријских активности, него што одражава суштински развој примарног сектора.

УДЕО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И РИБАРСТВА У БДП-У РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (%)**Ограничења мерења показатеља:**

Ограничење је што немамо приказ удела пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у на нивоу региона и области, него можемо само да вршимо поређења на националном нивоу по годинама, у периоду 2000 - 2013. године.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2013. године

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци показују да је удео пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у у Републици Србији за период 2000 – 2013. године углавном опадао, што говори податак да је 2000. године био највећи (18,3%), а у 2013. години удео пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у износио само 7,20%. Издвајамо период од 2009 - 2011. године када је забележен мањи раст од 1%, односно 2009. године је удео пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП-у у Републици Србији износио 8% да би у 2011. години порастао на 9%.

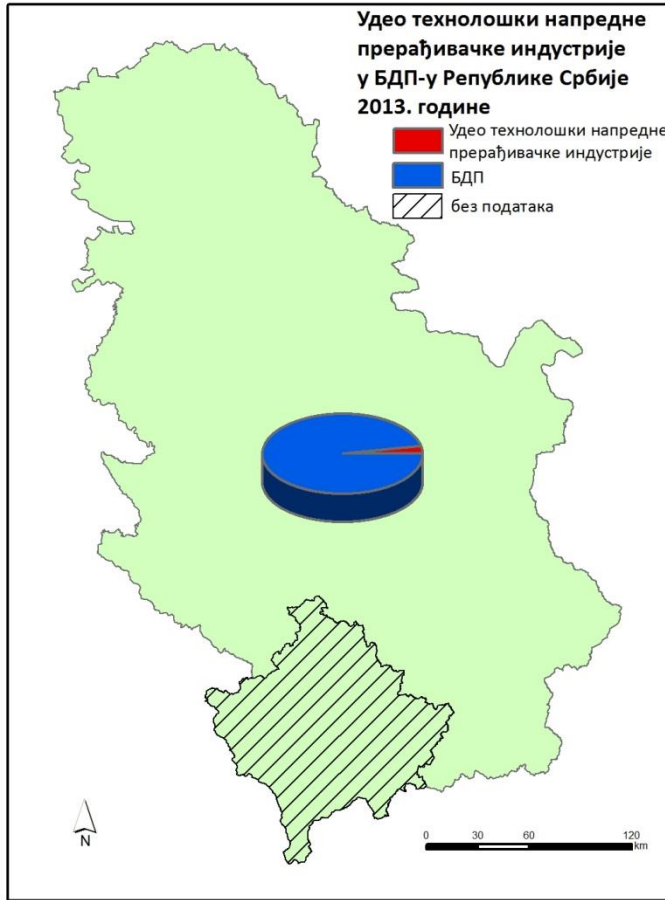
ПОКАЗАТЕЉ: 47. УДЕО ТЕХНОЛОШКИ НАПРЕДНЕ ПРАРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ У ДОДАТОЈ ВРЕДНОСТИ РЕГИОНА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Диверзификованост регионалне економије

Опис показатеља:

Овим показатељем се прати удео технолошки напредне прерађивачке индустрије у БДП-у на територији Републике Србије .

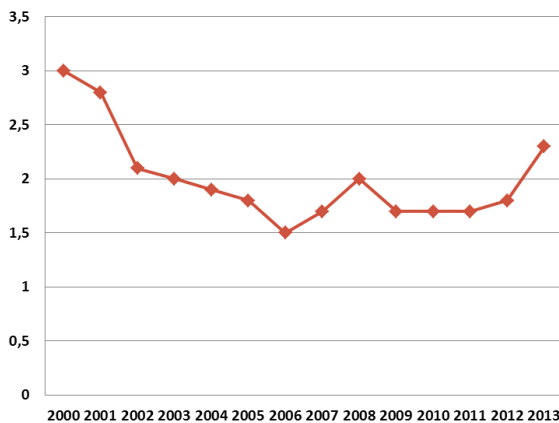
Начин мерења показатеља:

За анализу се узимају подаци изражени у процентима који се односе на период 2000.-2013. године. Крајњи проценти добијени су уделом сектора из области технолошки напредне прерађивачке индустрије (производња рачунара, електронских и оптичких производа; производња електричне опреме; производња непоменутих машина и непоменуте опреме; производња моторних возила, приколица и полуприколица; и производња осталих саобраћајних средстава) у БДП-у, тј. њиховим збиром за сваку годину посебно.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај показатељ узима се за оцену технолошког нивоа привреде, којим се приоритетно обухватају: производња рачунара, електронских и оптичких производа; производња електричне опреме; производња непоменутих машина и непоменуте опреме; производња моторних возила, приколица и полуприколица; и производња осталих саобраћајних средстава. Значајан је за развој индустрије, отварање нових радних места, равномеран регионални развој као и за извоз Републике Србије, јер се овим производима повећава извозни потенцијал државе.

УДЕО ТЕХНОЛОШКИ НАПРЕДНЕ ПРАРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ У БДП-У РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (%)

Ограничења мерења показатеља:

Показатељ, на основу расположивих података, приказује удео технолошки напредне прерађивачке индустрије У БДП-у по годинама, тачније за период 2000. - 2013. године, али ограничење је немогућност представљања овог показатеља по регионима.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2013. године

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци по годинама, за период 2000.-2013. године показују неравномеран удео технолошки напредне прерађивачке индустрије у БДП-у на територији Републике Србије, са највећим уделом 2000. године (3%), а 2013. године удео технолошки напредне прерађивачке индустрије је пао на 2,3%.

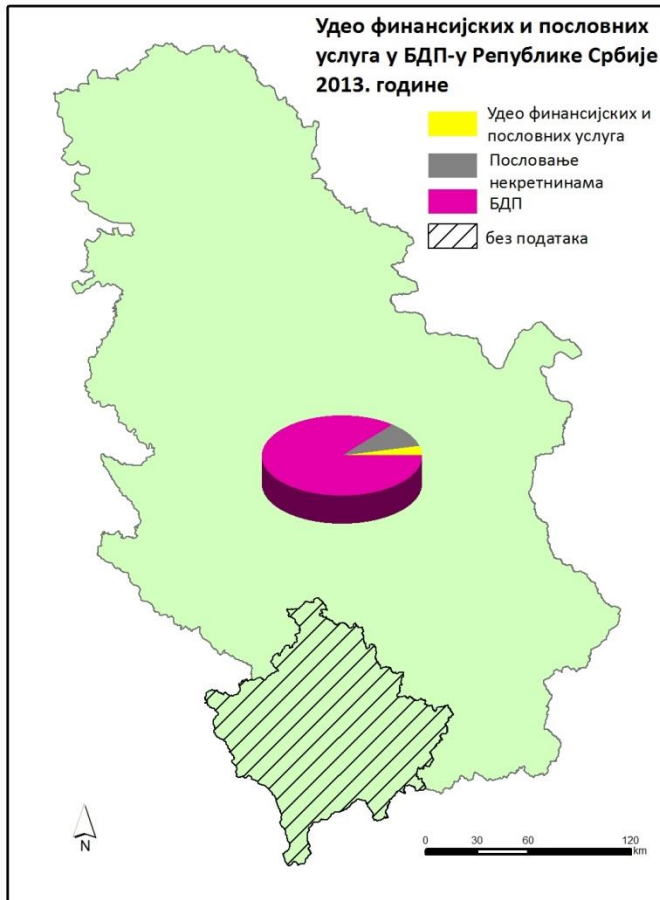
ПОКАЗАТЕЉ: 48. УДЕО ФИНАНСИЈСКИХ И ПОСЛОВНИХ УСЛУГА У ДОДАТОЈ ВРЕДНОСТИ РЕГИОНА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Диверзификованост регионалне економије

Опис показатеља:

Овим индикатором се прати удео финансијских и пословних услуга у БДП-у Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Приказује се проценат удела финансијских и пословних услуга (у које се убрајају: финансијске услуге, осим осигурања и пензијских фондова; осигурање, реосигурање и пензијски фондови, осим обавезног социјалног осигурања; и помоћне делатности у пружању финансијских услуга и осигурању) у БДП-у Републике Србије. Такође, дата је паралела са уделом набројаних финансијских и пословних услуга са додатим уделом пословања некретнинама. Приказане вредности упоређују се у периоду 2000-2013. године.

Значај показатеља за просторни развој:

Удео финансијских и пословних услуга у БДП-У требало би да истакне области и регионе који имају водећу и аутономну улогу у привреди. Такође приказује развој ових услуга по годинама, што даје слику целокупног напретка или стагнације привреде у Републици Србији.

Ограничења мерења показатеља:

Овај показатељ, на основу расположивих података, можемо само да пратимо по годинама, у периоду од 2000. године до 2013. године, што представља велико ограничење, јер не може да се прикаже по регионима, а самим тим ни да истакнемо који регион има водећу улогу у привреди.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2013. године

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци приказују велике осцилације удела финансијских и пословних услуга у БДП-у Републике Србије за период 2000.-2013. године. 2000-те године удео финансијских и пословних услуга у БДП-у Републике Србије био је 2,00%, а 2013. године је тај проценат 2,60. Удео финансијских и пословних услуга у БДП-у, у које је поред финансијских услуга, осим осигурања и пензијских фондова; осигурања, реосигурања и пензијских фондова, осим обавезног социјалног осигурања; и помоћне делатности у пружању финансијских услуга и осигурању убројано још и пословање некретнинама, био је 2000. године 12,10%, а 2013. године је 11,30%.

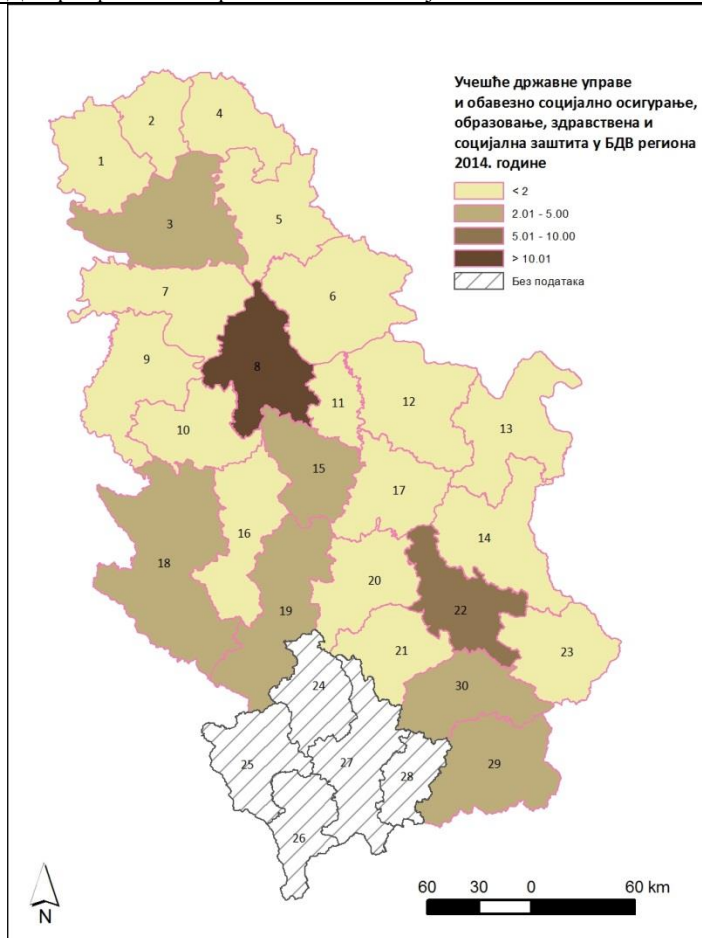
ПОКАЗАТЕЉ: 49. УЧЕШЋЕ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ, ОБРАЗОВАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА У БДВ РЕГИОНА/ОБЛАСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Диверзификованост регионалне економије

Опис показатеља:

Показатељ представља учешће државне управе и учешће обавезног социјалног осигурања, образовања, здравствене и социјалне заштите у укупној БДВ региона

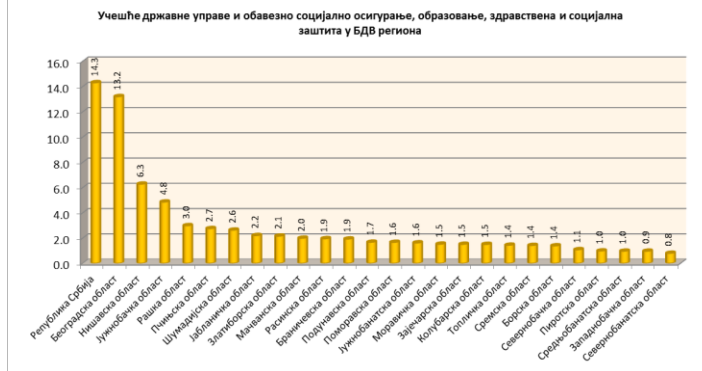
Начин мерења показатеља:

Учешће државне управе и обавезно социјално осигурање, образовање, здравствена и социјална заштита у БДВ региона. БДВ чини укупну вредност производње (аутпут) добара и услуга умањене за међуфазну потрошњу, тј. производе и услуге утрошене као инпути у процесу стварања аутпута.

Значај показатеља за просторни развој:

Учешће администрације, образовања, здравства и социјалних услуга представља важан показатељ развоја јавних служби, које се још увек финансирају највише из државних фондова. Како овај индикатор показује у извесном смислу удео нетржишних услуга, може да помогне у оцени стања у државном/јавном сектору услуга намењених становништву.

Ограничења мерења показатеља: -

Извор:

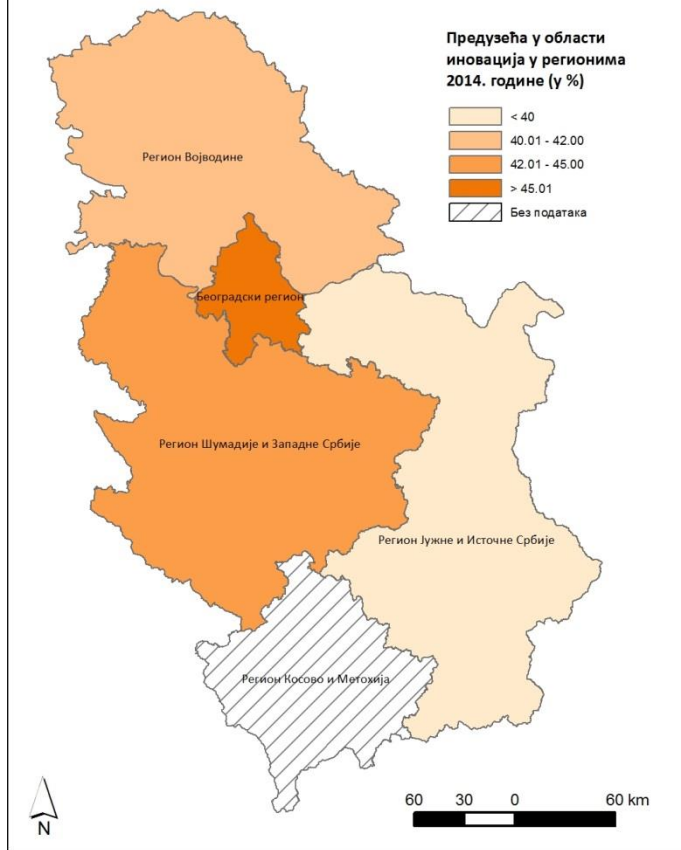
Регионални бруто домаћи производ – Региони и области Републике Србије 2013. године, РЗС, април, 2015. године

Стање показатеља за просторни развој:

Учешће државне управе и обавезно социјално осигурање, образовање, здравствена и социјална заштита у БДВ Републике Србије било је 2013. године 14,3 %, што је нешто мање у односу на једну годину раније (2012. године – 14,9 %). Највеће учешће остварила је Београдска област (14,3 %), док су све остале области имале мање од половине укупног учешћа на нивоу Републике Србије. Међу нешто боље позиционираним областима према овом показатељу налазе се Нишавска и Јужнобачка област, док су 16 области имале учешће мање од 2%, а најмање Пиротска, Средњобанатска, Западнобачка и Севернобанатска област.

ПОКАЗАТЕЉ: 50. БРОЈ ПРЕДУЗЕЋА У ОБЛАСТИ ИНОВАЦИЈА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**

Унапређење технолошког нивоа регионалних економија (аспект иновација и „know-how” технологија у економији)

Опис показатеља:

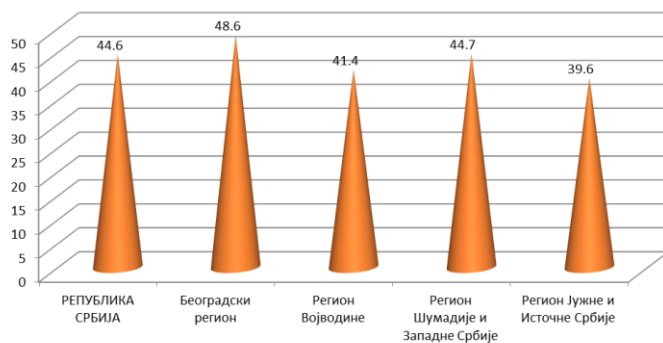
Пословни субјекти који су увели иновације на тржишту (производа/услуга и процеса) или у оквиру организације и маркетинга, односно предузећа која су увела технолошки нове или побољшане производе на тржиште, или су применила нове или побољшане технолошке процесе, у укупном броју регистрованих предузећа.

Начин мерења показатеља:

Удео предузећа која су увела технолошки нове или побољшане производе на тржиште, или су применила нове или побољшане технолошке процесе, у укупном броју регистрованих предузећа.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај индикатор пружа информације о иновационој активности на нивоу предузећа, помажући да се агрегирањем добије увид о иновационом потенцијалу привреде. Иновационе активности неког предузећа су од велике важности у том погледу, пошто оне имају значајне ефекте на конкурентност, запосленост, привредни раст региона. Детаљно познавање просторне дистрибуције ових иновативних активности у предузећима је стога основни предуслов за могуће напоре унапређења просторне равнотеже економија заснованих на знању.

Предузећа у области иновација 2014. године (у %)**Ограничења мерења показатеља:**

Подаци се не прикупљају на нивоу области

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2015.

Стање показатеља за просторни развој:

Према подацима РЗС, удео предузећа у области иновација у Републици Србије је 2014. године био 44,6%. Док су Београдски регион и Регион Шумадије и Западне Србије остварили нешто већи удео иновативности у укупном броју предузећа, Регион Војводине и Регион Јужне и Источне Србије имали су нешто мање учешће (41,4%; 39,6%). У претходном Извештају били су приказани подаци који су се односили на област иновација привредних предузећа добијених на основу резултата истраживања о иновативним активностима у пословним субјектима у периоду 2010–2012. године, спроведеног на узорку од 3.500 пословних субјеката. Према том истраживању, иновативни пословни субјекти дефинисани су као пословни субјекти који су у посматраном периоду увели иновацију производа или процеса, иновацију у организацији или маркетиншку иновацију. Истраживање је показало да је учешће пословних субјеката са бар једном од наведених врста иновација око 45%. Величина пословног субјекта је кључни фактор за његове иновативне активности.

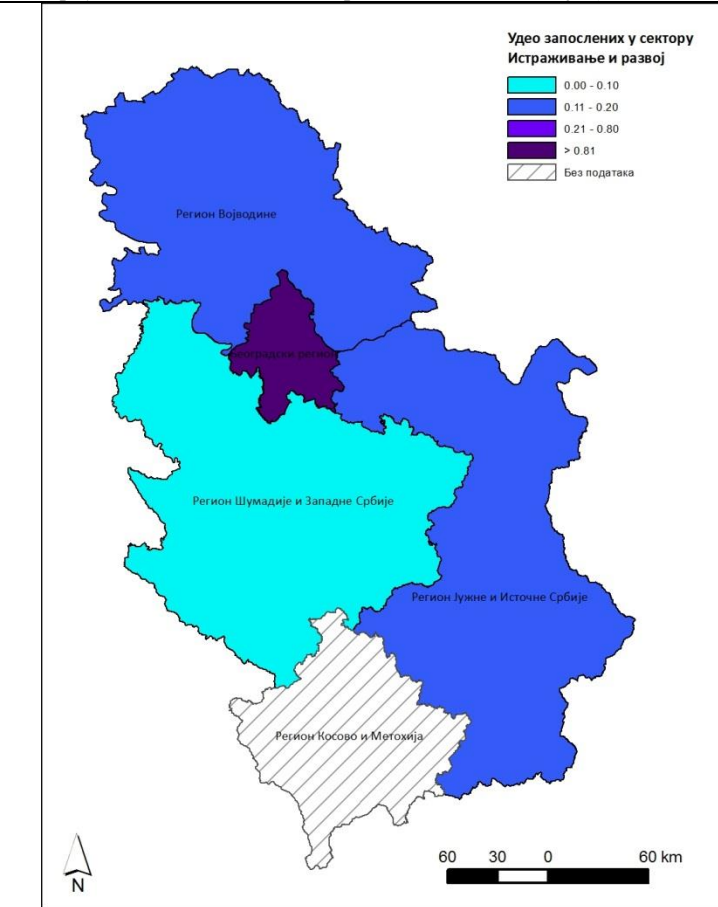
ПОКАЗАТЕЉ: 51. ЗАПОСЛЕНОСТ У ОБЛАСТИ ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈА (% У УКУПНОЈ ЗАПОСЛЕНОСТИ)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Унапређење технолошког нивоа регионалних економија (аспект иновација и „know-how” технологија у економији)

Опис показатеља:

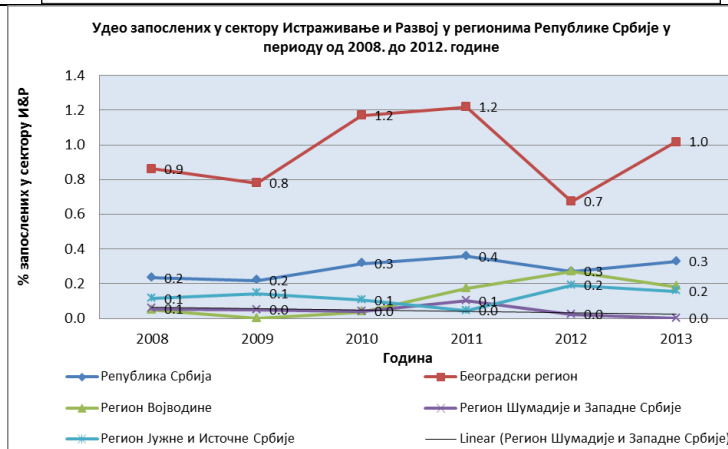
Запослености у сектору Истраживање и развој у Републици Србији обухвата запослене у секторима Истраживање и експериментални развој у природним и инжењерским наукама, као и оне у сектору Истраживање и развој у друштвеним и хуманистичким наукама.

Начин мерења показатеља:

Удео запослених у области истраживања и развоја (приватног и јавног сектора) у укупној запослености одређеног подручја (статистички податак).

Значај показатеља за просторни развој:

Запосленост у области истраживања и развоја добар је еквивалент за мерење способности друштва да креира иновативно друштво и економију. Научна и развојна истраживања у Републици Србији треба да буду, у највећем обиму, генератор знања као фактор развоја нове - глобално конкурентне привредне структуре.

Ограничења мерења показатеља:

Треба имати у виду да овај индикатор пружа информације само о потенцијалу а не о стварном исходу иновација, али је назнака да је потребно припремити терен за иновативно друштво и економију.

Главна ограничење код овог индикатора је начин како се мери запосленост у овом сектору. Према примерима из статистика европских земаља, релативно мали удео запослених у области истраживања и развоја се стварно убраја у иновативну област у чистом смислу ове речи, а често су и разне функције подршке (администрирање, руковођење) урачунате као запослени у области истраживања и развоја.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014.

Стање показатеља за просторни развој:

Запослености у сектору Истраживање и развој у Републици Србији обухвата запослене у секторима Истраживање и експериментални развој у природним и инжењерским наукама, као и оне у сектору Истраживање и развој у друштвеним и хуманистичким наукама. Поражавајући су подаци за Републику Србију када се посматра запосленост у сектору Истраживање и развој у укупној запослености становништва, које је 2013. године износило свега 0,1%. Од 2008. године овај број је незнатно варирао, али никада није прешао више од 0,4%. Када се погледа учешће запослених у овом сектору на нивоу региона НСТЈ 2, уочава се нешто веће учешће овог сектора у укупној запослености на територији главног града, међутим, последњих година је у Београду приметно смањење процента запослених у сектору Истраживање и развој, те је овај сектор 2013. године учествовао са свега 1%, а 2010. и 2011. године са 1,2%. Остала три региона остварују минимално учешће овог сектора, које је чак у Региону Шумадије и Западне Србије 2013. године било мање од 0,1%. На нивоу округа/области (НСТЈ 3) не постоје доступни подаци који прате запосленост у сектору Истраживање и развој. Нови стратешки оквир за раст и запошљавање у ЕУ који треба да буде руковођен кроз Стратегију "Европа 2020", дефинисао је да би Европа кроз десет година требала испуни неколико квантитативних циљева, од којих је један повећање процента БДП који се издваја за истраживање и развој на 3%.

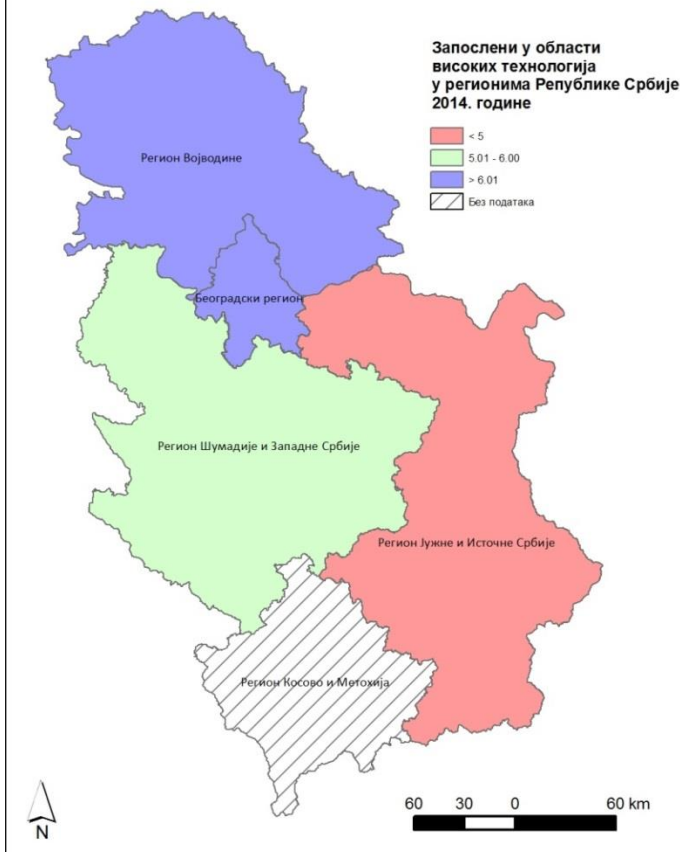
ПОКАЗАТЕЉ: 52. ЗАПОСЛЕНОСТ У ОБЛАСТИ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГИЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Унапређење технолошког нивоа регионалних економија (аспект иновација и „know-how” технологија у економији)

Опис показатеља:

Запослености у области високих технологија за лица старија од 15 година старости према региону, а показатељ је дефинисан према IUS (Innovation Union Scoreboard) од стране UNU-MERIT - Maastricht University.

Начин мерења показатеља:

Удео запослених лица у области високих технологија („high-tech” сектору) у производним и услужним делатностима. Вредности су добијене као однос броја запослених у одређеној области високих технологија и укупног броја запослених. Сектори делатности из класификације делатности који су коришћени за добијање вредности јесу: 1. из *праџивачке индустрије - Висока технологија*: 21 - Производња основних фармацеутских производа и препарата; 26 - Производња рачунара, електронских и оптичких производа; и 30.3 - Производња ваздушних и свемирских летелица. 2. Из *праџивачке индустрије - Средње висока технологија*: 20 - Производња хемикалија и хемијских производа; 25.4 - Производња оружја и муниције; 27 - Производња електричне опреме; 28 - Производња непоменутих машина и опреме; 29 - Производња моторних возила и приколица; 30 - Производња осталих саобраћајних средстава (у то не улазе 30.1 - Изградња бродова и чамаца, и 30.3 - Производња ваздушних и свемирских летелица); и 32.5 - Производња медицинских и стоматолошких материјала. 3. Из *услужне делатности - Висока технологија*: 59 - Кинематографска, телевизија и музичка продукција; 60 - Програмске активности и емитовање; 61 - Телекомуникације; 62 - Рачунарско програмирање и консултанске делатности; 63 - Информационе услужне делатности; и 72 - Научно истраживање и развој.

Значај показатеља за просторни развој:

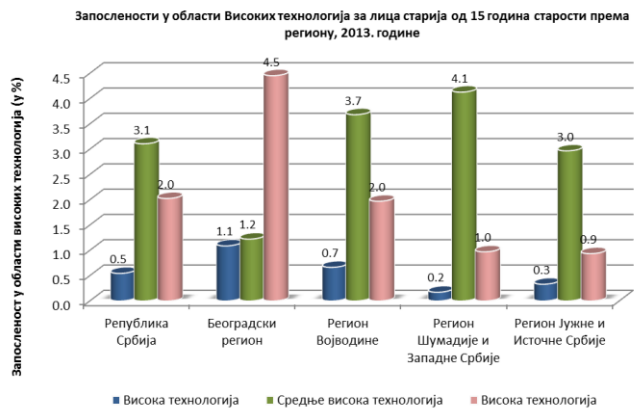
Процент запослених у „high-tech” сектору показује важан аспект привредне структуре и способност различитих региона на пољу иновација.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци су расположиви на нивоу региона НСТЈ 2.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2015.

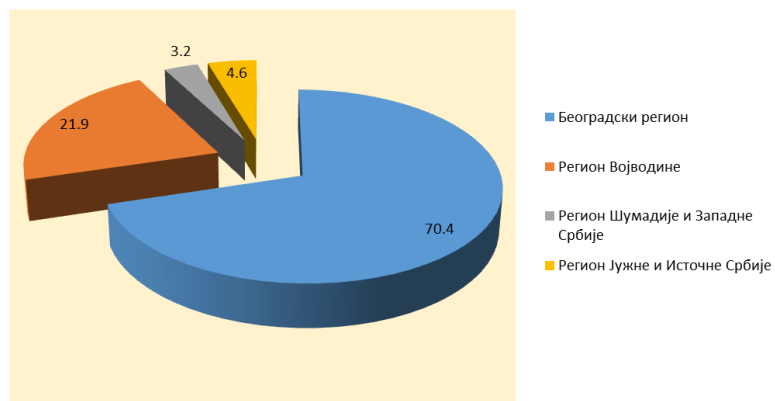

Стање показатеља за просторни развој:

Док је учешће запослених у области високих и средње високих технологија 2013. године чинило 6,2% укупне запослености Републике Србије, 2014. године је оно смањено на 5,7%, односно око 137.500 радника било је запослено у области високих технологија. Од тога, област *високих технологија* у праџивачкој индустрији учествовала је са 0,5%, док је област *средње високих технологија* била заступљена са 3,1% у укупној запослености. У услужним делатностима, област *високе технологије* упошљавао је 2% укупно запосленог становништва Републике Србије. На регионалном нивоу се уочава да се у свим регионима осим у региону Војводине смањило укупан број запослених у области високих технологија у праџивачкој индустрији, док се у области средње високих технологија број запослених драстично смањило у Београдском региону, док је у другим регионима остао у мањој мери непромењен. Највећи удео запосленог становништва у праџивачкој индустрији у области *високих технологија* имао је Београдски регион (1,1%), док је у региону Шумадије и Западне Србије и региону Јужне и Источне Србије овај удео био 0,2%, односно 0,3%. Ипак, регион Шумадије и Западне Србије имао је највеће учешће запослених у области средње високе технологије у праџивачкој индустрији (4,1%), док је у услужним делатностима у области високе технологије било највише запослених у Београдском региону (4,5%), што је било скоро петоструко више у односу на регион Јужне и Источне Србије (4.652 или 0,9% укупно запослених у услужним делатностима у области високе технологије).

ПОКАЗАТЕЉ: 53. ИЗДВАЈАЊА БДП ЗА ОБЛАСТ ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**Унапређење технолошког нивоа регионалних економија (аспект иновација и „*know-how*” технологија у економији)

Учешће региона према издвајању БДП за област истраживања и развоја 2013. године

Опис показатеља:

Овај показатељ указује на укупну бруто домаћу потрошњу која се издваја на истраживање и експериментални развој, и изражава се као проценат бруто домаћег производа (БДП).

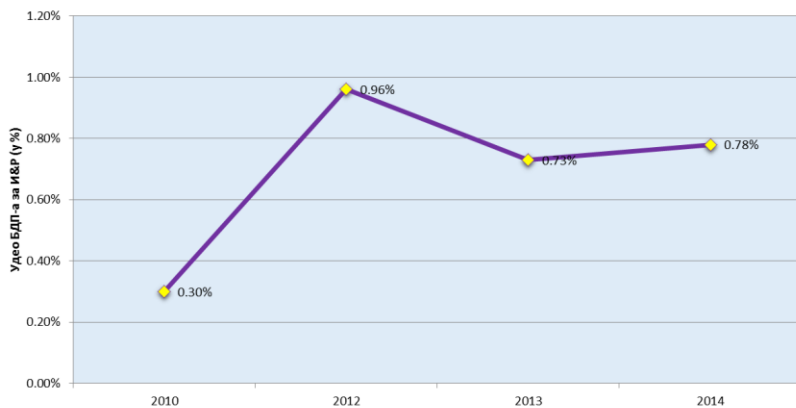
Начин мерења показатеља:

Удео издвајања за истраживачке и развојне активности и пројекте од БДП-а.

Значај показатеља за просторни развој:

Издавање БДП-а за област истраживања и развоја показује одређеност друштва за иновативне развојне и подстицајне активности.

Издавања БДП за област истраживања и развоја 2010-2014.

Ограничења мерења показатеља:

Иако је релевантност показатеља велика, тренутна препрека за његово коришћење је недостатак просторно дезагрегираних података, па је једино доступан на националном нивоу.

Извор:

- Републички завод за статистику, Београд, 2015.
- Европа 2020.

Стање показатеља за просторни развој:

Према подацима из периода од 2010. до 2014. године који су публиковани на националном нивоу, последње 2014. године за област истраживања и развоја је било издвојено 0,78% БДП, док је 2012. године било издвојено 0,96%. Са обзиром на то да је 2010. године Република Србија за област истраживања и развој издвојила тек 0,3%, четири године касније уочава се напредак, али и смањење улагања у последњој посматраној години. Према регионалном учешћу у издвајању БДП за област истраживања и развоја 2013. године Београдски регион је од створеног БДП издвојио 1,28% и учествовао са 70% од укупног издвајања за област истраживања и развоја у Србији, док је најмање издвајање у Региону Шумадије и Западне Србије (3,2% укупно оствареног БДП за овај Регион), који је такође и најмање учествовао у укупном издвајању са 3,2%. Србија је поставила циљ да до краја 2015. године за учешће трошкова за научноистраживачки рад и иновационе активности буде издвојено 1% БДП (циљ ЕУ је да се до краја 2020. на ове трошкове односи 3% БДП). Улагања у образовање, истраживање и развој и иновације у новој европској стратегији Европа 2020. има инвестициони карактер и представља први ранг приоритета.

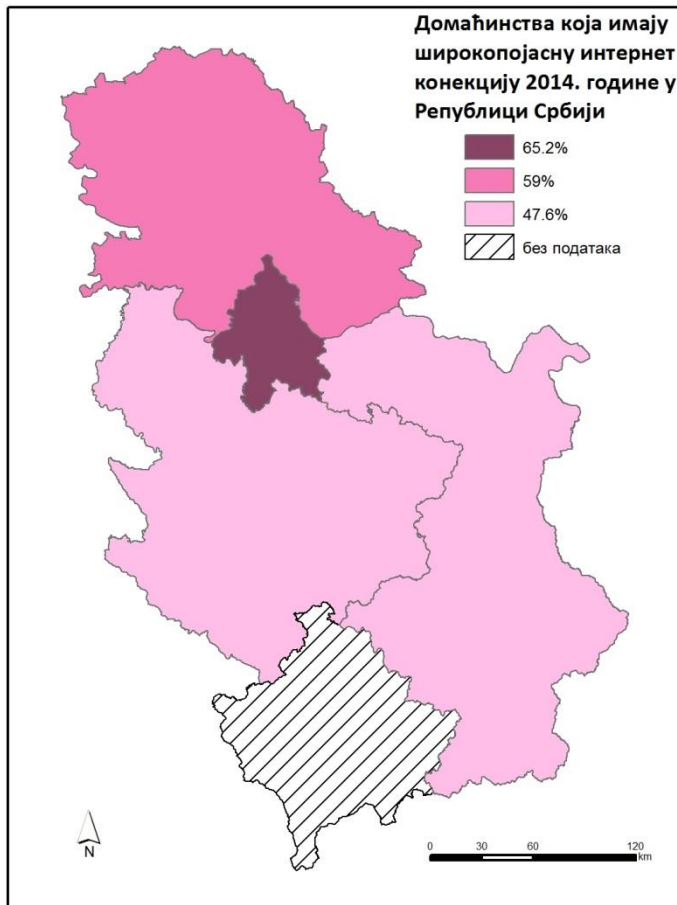
ПОКАЗАТЕЉ: 54. ПРИСТУП ШИРОКОПОЈАСНИМ СИСТЕМИМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Унапређење технолошког нивоа регионалних економија (аспект иновација и „know-how” технологија у економији)

Опис показатеља:

Показатељ приказује приступ широкопојасним системима, односно просечан број домаћинстава која имају широкопојасну интернет конекцију на нивоу Републике Србије и региона, за период од 2007. до 2014. године.

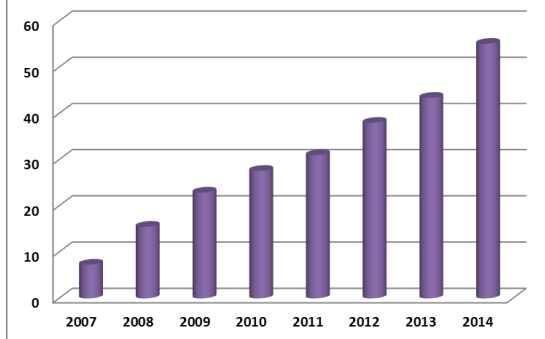
Начин мерења показатеља:

Просечан број домаћинстава која имају широкопојасну интернет конекцију на територији Републике Србије, као и у регионима: регион Београда, регион Војводине и регион Централне Србије. Број домаћинстава приказан је у процентима, за период од 2007. до 2014. године.

Значај показатеља за просторни развој:

Показатељ се односи на покривеност територије Републике Србије приступним мрежама широкопојасних услуга за пренос података и Интернет. Како је развој информатичког друштва императив просторног развоја Републике Србије, тако један од важнијих циљева је изградња и организација савремене електронске комуникационе мреже и доступност универзалног сервиса (који подразумева и универзални широкопојасни сервис).

Број домаћинстава која имају широкопојасну интернет конекцију на територији РС (%)

Ограничења мерења показатеља:

Услед немогућности прибављања податка који би указивали на проценат домаћинстава која имају приступ Интернету у укупном броју домаћинстава у општини или области, коришћени су доступни подаци за Град Београд, АП Војводину и Централну Србију. Показатељ не обухвата квалитет Интернет приступа (тип конекције, брзина протока, стабилност веза), као и податке да ли је базиран на жичном, бежичном или оптичком повезивању.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2013. године

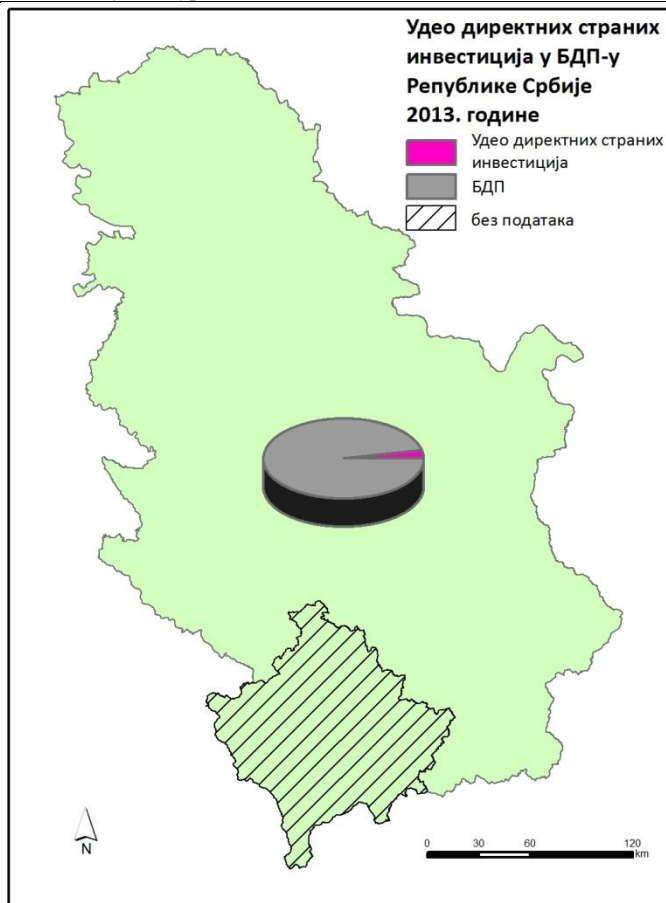
Стање показатеља за просторни развој:

Како приказани подаци не омогућавају извођење прецизнијих закључака, неопходне су дубље анализе и увођење допунских показатеља који би поредили квалитет Интернет конекције између дистрибутера (начин приступања Интернету, брзина протока, стабилност веза), као и прецизнији број Интернет корисника (по областима, општинама, насељима) за остваривање дефинисаног циља. Потребно је још нагласити да је укупан просек Интернет корисника у Републици Србији 2007. године износио 7,30% Интернет корисника, а 2014. године износи 55,10%, што указује на то да је поред тога што је порастао број Интернет корисника, велики број њих је прешао на широкопојасну Интернет конекцију.

ПОКАЗАТЕЉ: 56. ОБИМ ДИРЕКТНИХ СТРАНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ПО РЕГИОНИМА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ****Оперативни циљ:**

Услови за глобалну конкурентност

Опис показатеља:

Показатељ приказује обим директних страних инвестиција на територији Републике Србије, за период од 2005. до 2013. године, као и удео директних страних инвестиција у БДП-у Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Обим директних страних инвестиција, у милионима евра, у распону од 2005. до 2013. године и удео поменутих инвестиција, исказан у процентима, у БДП-у за 2013. годину.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај показатељ је мера атрактивности локалитета, пошто је правило да се страна улагања пласирају на одређеним локалитетима због предности које пружају – расположивост производних и локационих фактора, регулативни и институционални услови. Директна страна улагања пласирају се углавном у високо-акумулативним гранама ради остваривања максималног профита, ширења пословања ради обезбеђења јефтине радне снаге, сировина, нових тржишта, трговине, веће ефикасности производње, што све упућује на потенцијалну конкурентну способност простора. Праћење овог показатеља има оправдање у једном од стратешких приоритета просторног развоја Републике Србије - изградњи модерне привредне инфраструктуре и стварање повољне инвестиционе климе за привлачење страних инвестиција.

Ограничења мерења показатеља:

Овај показатељ на основу расположивих података могуће је приказати по годинама, период 2005. – 2013. године, али не и по регионима, што представља ограничење јер не можемо видети који је локалитет тачније регион најатрактивнији за страна улагања. Ограничење је и то што у БДП улазе само новоостварене инвестиције које се такође рачунају и у укупном обиму директних страних инвестиција.

Извор:

Републичка агенција за просторно планирање

Стање показатеља за просторни развој:

Највећи обим директних страних инвестиција, изражен у милионима евра, био је 2006. године, а најмањи 2012. године, а у 2013. години је 768,534 милиона евра. Удео директних страних инвестиција у БДП-у Републике Србије за 2013. годину је 2,4%.

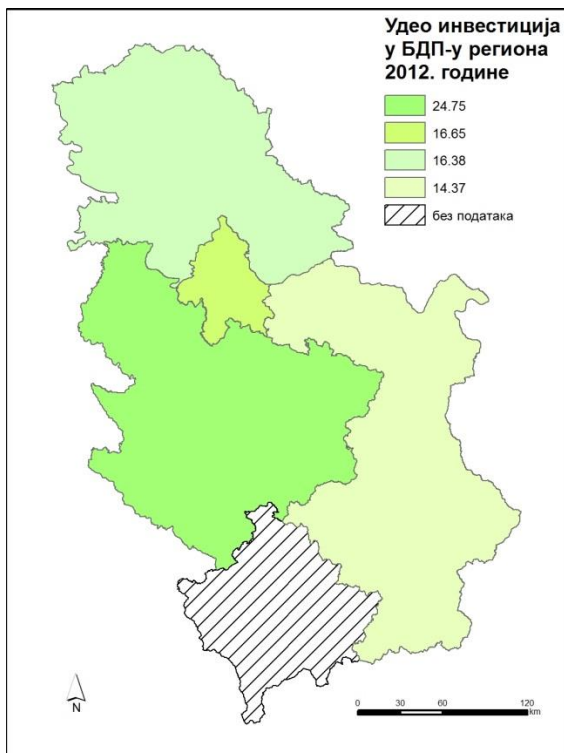
ПОКАЗАТЕЉ: 57. СТОПА ИНВЕСТИЦИЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

Услови за глобалну конкурентност

Опис показатеља:

Остварене инвестиције, као и ниво инвестиција по становнику на нивоу Републике Србије, регионалном нивоу и нивоу области, како би се омогућиле упоредне анализе. Потребно је још приказати и њихов појединачни удео у БДП-у на нивоу Републике као и региона.

Начин мерења показатеља:

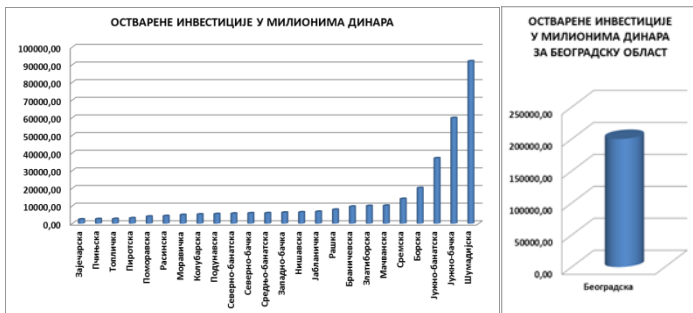
Остварене инвестиције у нова основна средства у текућим ценама, по годинама (статистички податак). Како би се омогућиле упоредне регионалне анализе, потребно је ове статистичке податке агрегирати на регионални ниво и израчунати њихов појединачни удео у БДП.

Значај показатеља за просторни развој:

Индикатор пружа реалну слику о степену регионалне поларизације земље, показујући колико који регион генерише од укупних инвестиција земље, посебно колико пута је ниво инвестиција по становнику већи или мањи од националног просека. Ове анализе су упућене на усмерања из ППРС-а, да је прилив капитала и његово ефикасно улагање основни предуслов привредног раста, те да је неопходно учинити регионе атрактивним за привлачење инвестиција.

Ограничења мерења показатеља:

Потребно је нагласити да иако се територија Београдске области поклапа са територијом Београдског региона, као и број становника, остварене инвестиције се разликују па самим тим и ниво инвестиција по становнику. Подаци о броју становника се свде на процене за дату годину, што представља ограничење за добијање прецизних података.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2013. године
Републичка агенција за просторно планирање

Стање показатеља за просторни развој:

Остварене инвестиције за Републику Србију у 2012. години 608508 милиона динара, што чини 18,17% удела у укупном БДП-у Републике Србије. На основу ових података добија се да је ниво инвестиција по становнику у Републици Србији 84525 хиљада динара. Такође потребно је нагласити да се удео инвестиција на регионалном нивоу приказује процентуално у односу на укупан БДП тог региона, тако за регион Београда износи 16,65%, за регион Војводине 16,38%, за регион Шумадије и Западне Србије 24,75% и за регион Јужне и Источне Србије 14,37%. Због велике разлике у оствареним инвестицијама између Београдске области и осталих области издвојили смо Београдску област на посебан графикон али када се сагледа у односу на број становника између Београдске области и осталих области види се да та разлика у инвестицијама није толико изражена. Највеће инвестиције по становнику уочене су у Шумадијској области.

ПОКАЗАТЕЉ: 61. ПРОДУКТИВНОСТ РАДА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ:

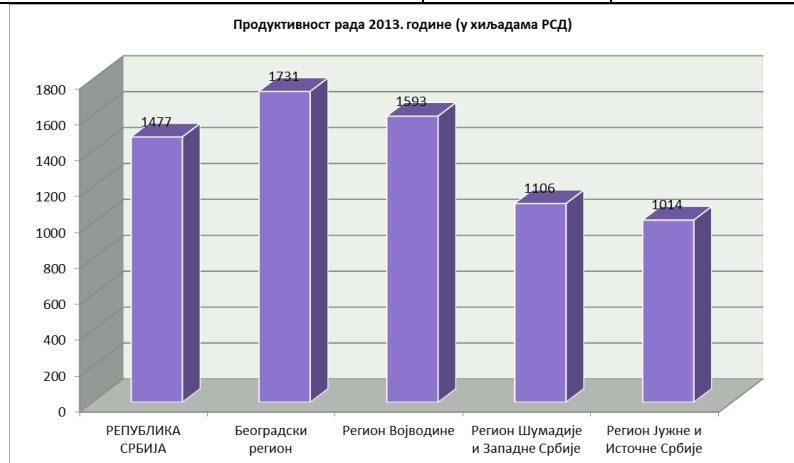
Конкурентност радне снаге

	Продуктивност рада у хиљ. РСД	Продуктивност рада коригована зарадама, у %	Опис показатеља: Показатељ указује на регионалне односе према продуктивности рада и на конкурентност радне снаге
Република Србија	1477	162.9	Начин мерења показатеља: Према методологији која се примењује у земљама ЕУ, основни индикатор за мерење продуктивности је додата вредност по запосленом лицу. Овај индикатор показује колико је створено додате вредности по запосленом лицу. Обрачунава се тако што се остварена додата вредност у некој делатности дели са бројем запослених лица у тој делатности. Подаци су изражени у хиљадама динара, у текућим ценама.
Рударство	2398	160.1	
Прерађивачка индустрија	1430	170.3	
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	4364	274.2	
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	1067	127.7	
Грађевинарство	1376	148.9	
Трговина на велико и мало, поправке	1213	159.4	
Саобраћај и складиштење	1270	131.0	
Услуге смештаја и исхране	682	112.6	
Информисање и комуникације	2952	233.4	
Пословање некретнинама	3002	295.5	
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	1248	108.5	
Административне и помоћне услужне делатности	797	116.6	

Значај показатеља за просторни развој:
 Задатак овог показатеља је да покаже регионалне неравномерности у погледу привредних активности и промене привредне структуре, што може да послужи у дефинисању мера за повећање конкурентности појединих региона.

Ограничења мерења показатеља: -

Извор:
 РЗС, 2015. – Извор података је Годишње структурно истраживање о пословању привредних друштва СБС-01 за 2013. годину.

Стање показатеља за просторни развој:

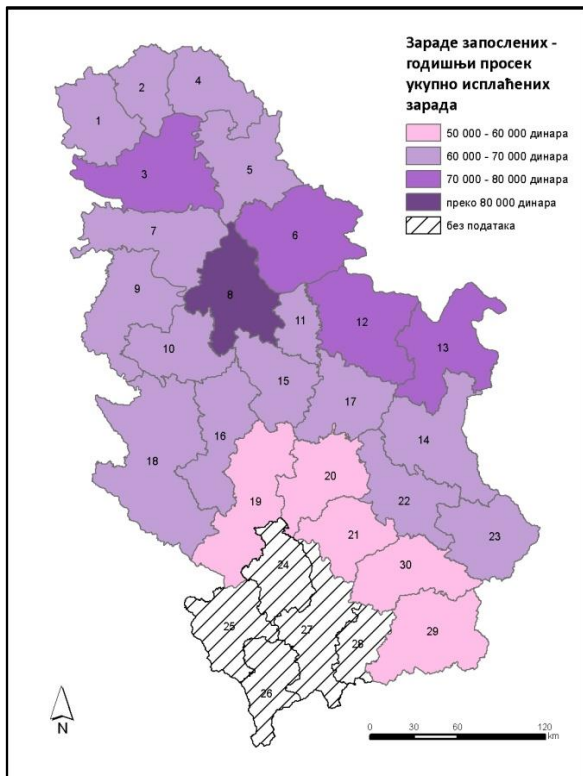
Продуктивност рада у Републици Србији 2013. године износила је 1,477.000 РСД, а највећи удео од овог износа остварен је у области снабдевања електричном енергијом, гасом и паром (4,364.000 РСД). На нивоу региона, највећу продуктивност забележио је Београдски регион (1,731.000 РСД), а најмању регион Јужне и Источне Србије са 1,014.000 РСД.

ПОКАЗАТЕЉ: 62. ОСНОВНА ЦЕНА РАДА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ

Оперативни циљ: Конкурентност радне снаге

Опис показатеља:

Показатељ „основна цена рада” се представља преко више изведених показатеља, за које се користе параметри из других показатеља, као и статистички параметри: зараде запослених - годишњи просек укупно исплаћене масе зарада у месецу; просечна зарада запослених - годишњи просек месечних просечних зарада према броју запослених.

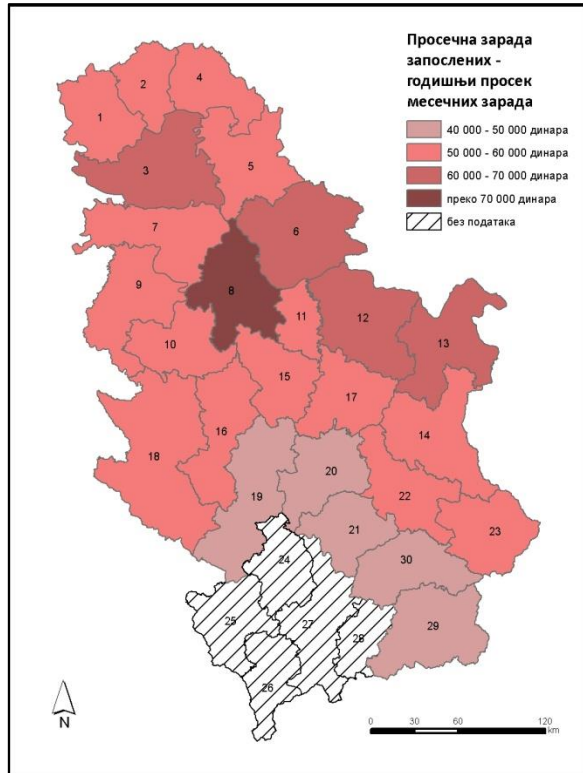
Начин мерења показатеља:

Зараде запослених - годишњи просек укупно исплаћене масе зарада (бруто) у месецу у динарима.

Просечна зарада запослених - годишњи просек месечних зарада (бруто) према броју запослених у динарима.

Значај показатеља за просторни развој:

Дат у апсолутној вредности овај показатељ није од посебне користи. Међутим, он је основа за обрачун других ефикаснијих и релевантнијих показатеља: „зараде на једног становника”, „однос зарада према БДП/БДВ”, „однос зарада према вредности производње”, „индекс реалне просечне зараде”. Примена ових изведених показатеља је значајна у анализама регионалне неједнакости и поларизованости развоја, посебно у анализи релативне снаге подручја према платежној способности становника.

Ограничења мерења показатеља:

За међународне упоредне анализе потребно је исказати вредности у еврима, што захтева додатне статистичке прорачуне.

Извор:

Републички завод за статистику

Стање показатеља за просторни развој:

Зараде су 2014. године биле највише у Београдској области, а најниже у областима уз административну границу са Аутономном покрајином Косово и Метохија то јест у Рашкој, Расинској, Топличкој, Јабланичкој и Пчињској области.

1.3. Показатељи одрживог коришћења природних ресурса и стања животне средине

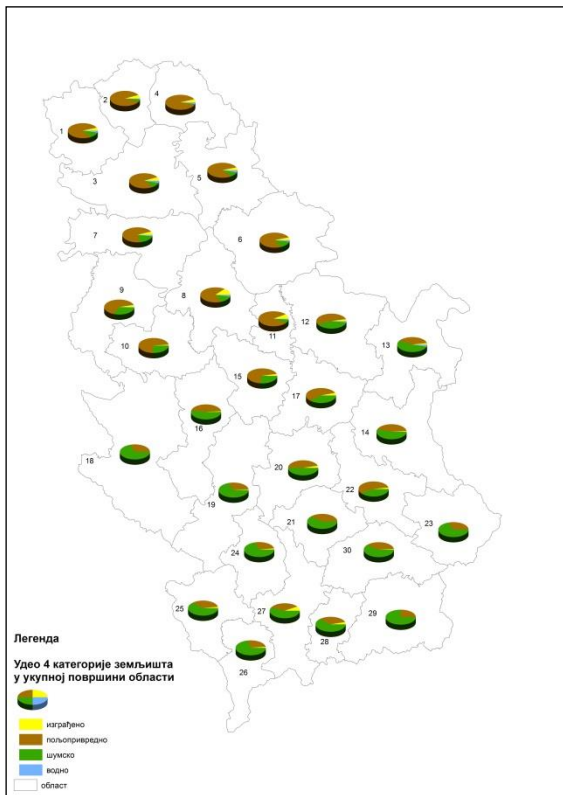
ПОКАЗАТЕЉ: 63. КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЂЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

Коришћење земљишта према четири основне категорије: пољопривредно, шумско, водно и грађевинско.

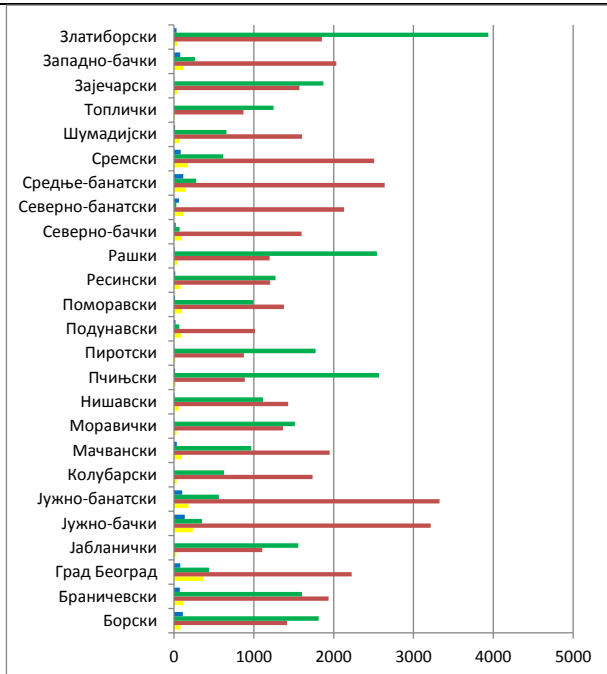
Начин мерења показатеља:

На карти је представљено учешће сваке од четири основне категорије у управним окрузима. Четири категорије су добијене груписањем категорија CORINE у четири основне категорије:

- пољопривредно земљиште, воћњаци, виногради, пашњаци;
- шуме, ливаде, оскудна вегетација;
- изграђено земљиште, инфраструктура, зелене површине;
- водни токови, језера, акумулације, мочваре.

Значај показатеља за просторни развој:

Овај показатељ даје биланс коришћења земљишта, који треба да укаже на трендове друштвено-економског развоја и поштовање планских решења у намени земљишта, у складу са стратешким циљем да промене не смеју ићи на штету вредних и ограничених природних ресурса, већ у правцу побољшања квалитативних карактеристика и рационалног коришћења већ ангажованог земљишта. Промене које се прате односе се на конверзију пољопривредног и шумског у грађевинско земљиште са посебним проблемом питања последица непланске реализације greenfield инвестиција, које се по правилу реализују у периурбаним зонама у урбано-руралном континууму и на подручју великих рударско-енергетско-индустријских басена.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци CORINE се не обрађују на годишњем нивоу. Подаци коришћени за приказ овог показатеља су обрађени 2006. године на основу сателитских снимака из 2000. године. Обрада података за територију Србије је у надлежности Агенције за заштиту животне средине, а извршилац је 1990. и 2000. године била фирма Еврогеоматика. Потребно је испитати могућност редовног ажурирања података чиме би се омогућило адекватно праћење промена вредности овог показатеља на годишњем нивоу.

Извор:

CORINE Land Cover (CLC)
European Environment Agency (EEA)

Овај показатељ је био приказан у Извештају о остваривању Просторног плана Републике Србије и стању просторног развоја за 2011. годину

Стање показатеља за просторни развој:

Велики удео пољопривредног земљишта у Војводини и шумског земљишта у централној Србији представља како привредни тако и еколошки ресурс Републике Србије у вези са којим треба спроводити добро осмишљену политику одрживог просторног развоја. Ово је тема планова на локалном нивоу који су инструмент за контролисање стања коришћења земљишта. С обзиром да се кроз планове већих територијалних јединица дају биланси и смернице за коришћење земљишта, праћење промена овог показатеља је значајно.

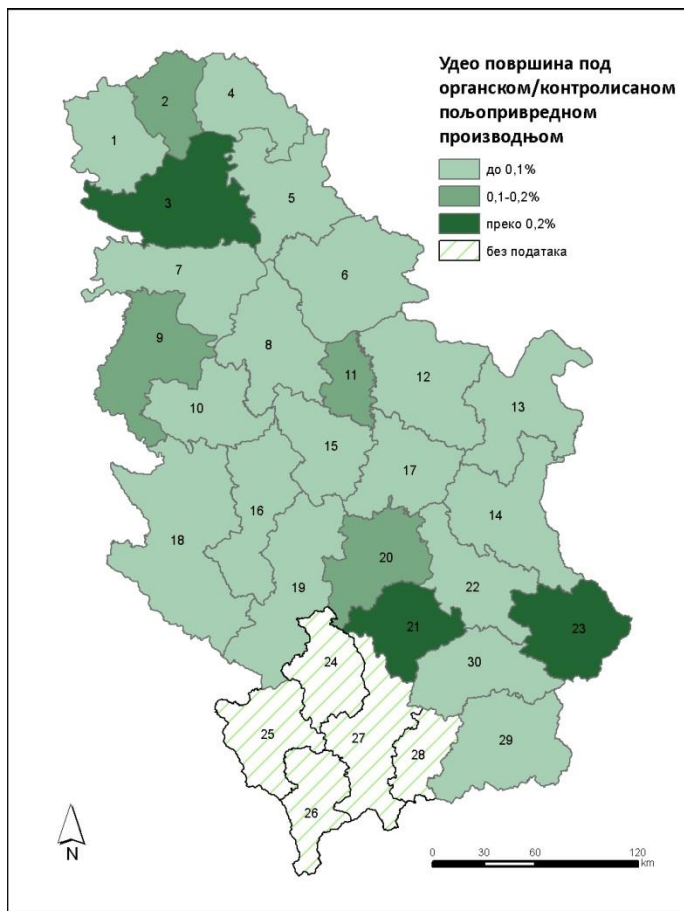
ПОКАЗАТЕЉ: 64. УДЕО ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПОВРШИНА ПОД ОРГАНСКОМ/КОНТРОЛИСАНОМ ПРОИЗВОДЉОМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

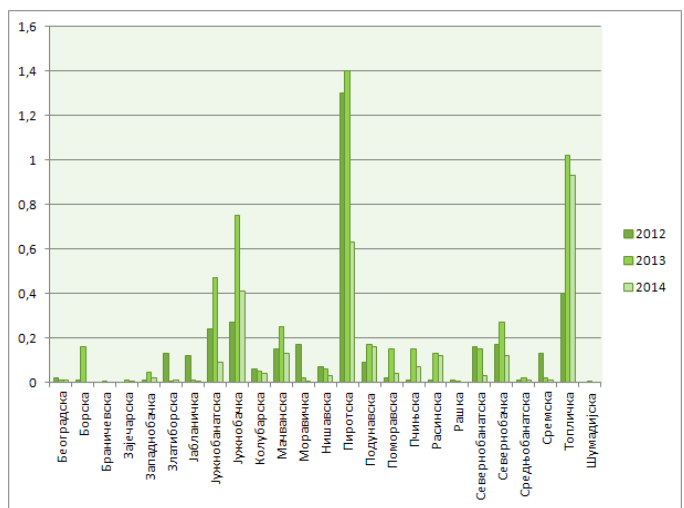
Показатељ се односи на пољопривредне површине које су сертифициране за органску производњу или узгајање култура под стручним надзором на основу Закона о органској производњи („Службени гласник РС”, број 30/2010).

Начин мерења показатеља:

На карти је приказан удео површина под контролисаном органском производњом у укупним пољопривредним површинама управног округа (%).

Значај показатеља за просторни развој:

Пољопривредна производња дели се на конвенционалну и органску/контролисану. Органска производња је систем одрживе пољопривреде који се заснива на високом поштовању еколошких принципа путем рационалног коришћења природних ресурса, употребе обновљивих извора енергије, очувања биодиверзитета и заштите животне средине. Методе органске производње подразумевају примену природних поступака и супстанци, а ограничавају или потпуно елиминишу употребу синтетизованих средстава као што су инсектициди, пестициди, фунгициди и вештачка ђубрива, регулатори раста, хормони, антибиотици и генетски модификовани организми. Као врста производње значајна за здравље становништва, органска производња представља један од приоритета развоја пољопривреде и чини интегрални део стратегије за развој руралног простора Републике Србије. Основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом пољопривреде у ППРС-у је остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима. У овом основном циљу поглавља ППРС-а о пољопривреди се органска производња може препознати у појму квалитета који се потврђује кроз сертификацију.

Упоредни преглед података за 2012, 2013. и 2014. годину

Ограничења мерења показатеља:

Податке о сакупљању дивљих биљних врста из природних станишта је тешко обухватити у оквиру овог показатеља с обзиром да се ради о површинама које нису компактне и самим тим не утичу на податке о осталим пољопривредним површинама под органском производњом.

Сигурно је велики број пољопривредних површина на којима се узгајају културе на квалитетан начин, али оне нису сертифициране и стога је пожељно, у складу са могућностима, интензивирати процес сертификације.

За разлику од Извештаја о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја за 2012. и 2013. годину у којима су достављени подаци о апсолутним вредностима пољопривредних површина под органском производњом, за 2014. годину су достављени само подаци о уделима површина на нивоу округа, али и на нивоу региона НТСЈ 2 и на републичком нивоу.

Извор:

Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Дирекција за националне референтне лабораторије
Одсек за органску производњу

Стање показатеља за просторни развој:

Према достављеним подацима Министарства пољопривреде и заштите животне средине у 2014. години је смањен удео сертифициваних површина за органску производњу у односу на 2013. и 2012. годину. У 2014. години удео површина под органском производњом у укупној пољопривредној површини на нивоу Републике Србије је 0,9%, у региону АП Војводине 0,11%, у региону Шумадија и западна Србија 0,04%, а у региону Јужна и источна Србија 0,15%.

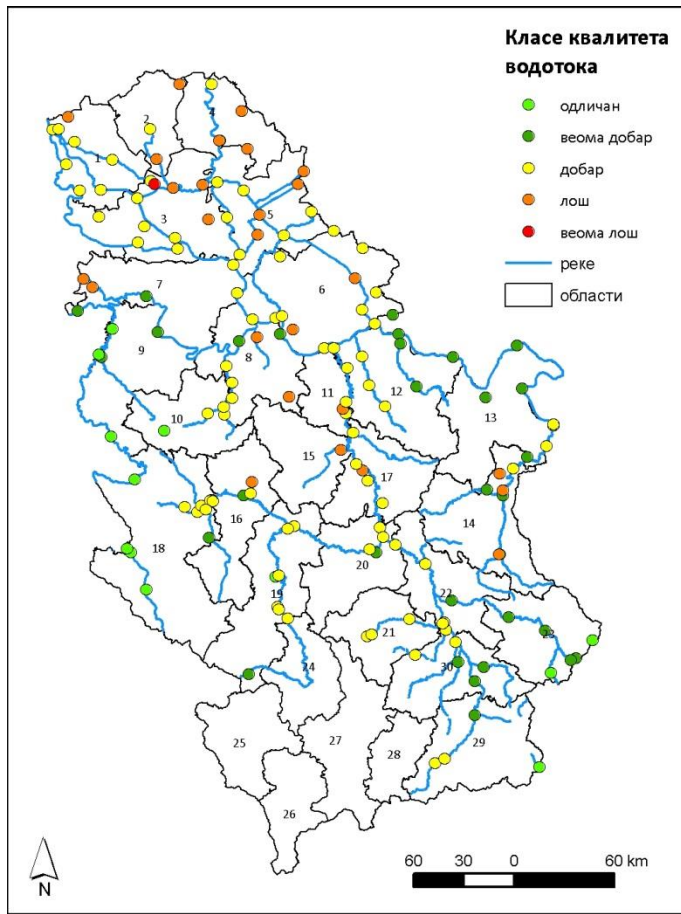
ПОКАЗАТЕЉ: 65. КВАЛИТЕТ ВОДА ВОДОТОКА (КЛАСЕ КВАЛИТЕТА)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

Индекс квалитета воде у Србији се заснива на међународној методи рачунања квалитета воде из 1976. године. Овај показатељ агрегира десет параметара физичко-хемијског и микробиолошког квалитета површинских вода.

Начин мерења показатеља:

Десет параметара који се користе за рачунање индекса квалитета воде у Србији су: zasiћеност кисеоником, БПК₅, амонијум јон, рН вредност, укупни азот, ортофосфати, суспендоване материје, температура, електропроводљивост и колиформне бактерије. Удео сваког од одабраних параметара на укупни квалитет воде нема исти значај. Воде се по квалитету деле на класе од вода најбољег квалитета до вода најслабијег квалитета: I – одличан, Ia – веома добар, Ib – добар, II – лош и IV – веома лош.

Од 156 мерних станица на 133 се узимање узорака врши од 1998, док су остале уведене касније, од којих девет 2012. (три у сливу Колубаре, четири у сливу Тимока, једна на Млави и једна на Ђетињи). Узимање узорака се врши до 15 пута годишње.

Значај показатеља за просторни развој:

Политика за заштиту воде и управљање водним ресурсима подразумева превентивне мере за смањење губитка воде, прекомерну употребу и загађивање водних ресурса. Одговарајуће просторно планирање и планирање намене земљишта могу дати одлучујући допринос побољшању квалитета воде. Из тог разлога, треба испитати утицај великих пројеката експлоатације воде путем процене територијалног и еколошког утицаја за шта су потребни подаци о квалитету воде на основу којих се могу одредити подручја приоритетних активности и на тај начин стимулисати локалне и регионалне институције како би предузимале одговарајуће активности. Постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) су међу стратешким приоритетима просторних планова на разним нивоима у Србији и њихова изградња или осавременавање доприносе побољшању квалитета вода.

Десет најлошијих вредности квалитета вода водотока:

водоток	станица	слив	индекс	описно	године узорковања
Канал ДТД	Врбас 2	Дунав	33	веома лош	1998-2011
Криваја	Мали Иђош	Тиса	41	лош	2001-2011
Криваја	Србобран	Тиса	45	лош	1998-2011
Белица	Јагодина 1	Велика Морава	51	лош	1998-2011
Велики Луг	Младеновац	Јасеница	52	лош	1998-2011
Канал Надел	Старчево	Дунав	53	лош	2006-2007, 2009-2012
Пловни Бегеј	Стајићево	Тиса	54	лош	1998-2011
Кереш	Суботица	Тиса	55	лош	1998-2011
Пловни Бегеј	Српски Итебеј	Тиса	56	лош	1998-2012
Лепеница	Рогот	Велика Морава	56	лош	1998-2011

Ограничења мерења показатеља:

Показатељ је потребно повезати, у првом реду, са показатељима којима се прати покривеност простора канализационом мрежом, намена простора за ППОВ, бесправна изградња у зони изворишта, међународна сарадња по питању транзитних вода. С обзиром да се показатељ заснива на вредностима са мерних станица које су постављене на већим водотоцима постоји ризик од занемаривања мањих, а загађених водотока, потребно је овај показатељ додатно разрадити детаљнијим подацима из планова јединица локалне самоуправе. У току 2011. године је урађен План управљања водама за слив реке Дунав који покрива највећи део територије Републике Србије тј. све мерне станице приказане на овој карти су у сливу Дунава изузев мерне станице Рибарце на реци Драговиштици која је у Егејском сливу. Реке Јадранског слива у Србији се налазе на територији АП Косово и Метохија за које Република Србија не врши мерења.

Извор:

Агенција за заштиту животне средине
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Стање показатеља за просторни развој:

Најлошији квалитет површинских вода је у Великом бачком каналу чија санација и ремедијација је јесте међу приоритетима Просторног плана Републике Србије. Поред мреже канала у АП Војводини која има веома лош квалитет воде, лош квалитет се примећује у рекама Босут, Криваја, Бегеј, Топчидерска река, Лепеница, Тимок и Борска река.

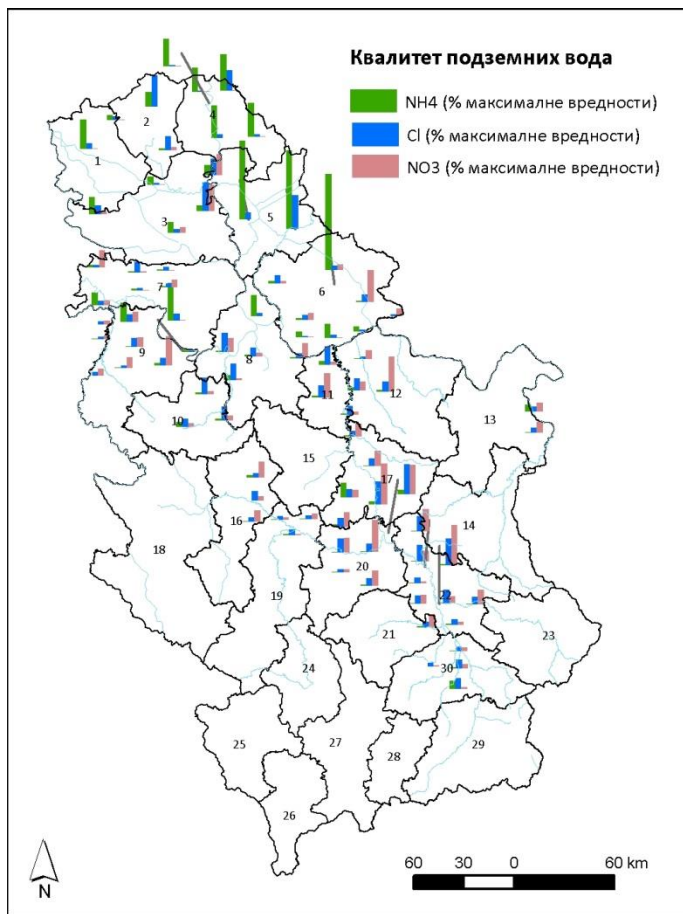
ПОКАЗАТЕЉ: 66. КВАЛИТЕТ ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЂЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

Квалитет подземне воде приказан је према вредностима три параметра: амонијум јона, нитрата и хлорида. Нитрати представљају хемијске индикаторе коришћења азотних ђубрива и отпада који настаје на фармама или је индустријског порекла, а амонијум јон и хлориди су директни индикатори фекалног хуманог загађења и загађења од стајског ђубрива.

Начин мерења показатеља:

Амонијум јони (NH₄) су анализирани у односу на три граничне вредности 0,1 mg/l и >1,5 mg/l према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ”, бр. 42/98 и 44/99), Директиви ЕУ о квалитету воде за пиће намењене људској потрошњи (Directive 98/83/EC) и препорукама Светске здравствене организације. Нитрати (NO₃) за граничну вредност имају 50 mg/l и према смерницама ЕУ, и према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће. Концентрације хлорида (Cl) нису прекорачене изнад вредности 200 mg/l колико је дозвољено према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће.

Значај показатеља за просторни развој:

Показатељ је намењен да прати остваривање једног од основних циљева ППРС-а, а односи се на планско и одрживо коришћење подземних вода кроз хидрогеолошка истраживања у циљу утврђивања количине и квалитета вода, уз адекватне мере заштите, за водоснабдевање и флаширање, као извор геотермалне енергије и за унапређење бањског туризма. Значај праћења овог показатеља је што су подземне воде споро обновљиве, а због надексплоатације и неадекватне заштите све већи проблем постаје њихов квалитет, доводећи у питање могућност коришћења низа изворишта, чак и из основног водоносног слоја, без употребе постројења за пречишћавање, и то са доста захтевним технологијама. Просторне анализе ће показати учинак планских мера и планских решења која се тичу коришћења простора, броја и локација ППОВ, преусмерења корисника технолошких вода на друге изворе, као и специфичних мера за поједине типове водоносних средина (алувијалних, карстних, неогених, пукотинских).

максималне вредности (болдирано – друга два индикатора су приказана ради поређења и вредносне оријентације на карти)

Област	Станица	NH ₄	NO ₃	Cl
Јужнобанатска	Банатски Карловац	4,86	11,67	18,7
Расинска	Обреж-Ратаре	0,17	79,21	94,5
Средњобанатска	Сечањ	3,99	0,27	140

минималне вредности (болдирано – друга два индикатора су приказана ради поређења и вредносне оријентације на карти)

Област	Станица	NH ₄	NO ₃	Cl
Мачванска	Бадовинци	0,13	7,53	14,7
Севернобанатска	Кикинда-Кинђа	1,71	0,17	10,5
Севернобанатска	Нови Кнежевац	1,22	0,3	4,3

Ограничења мерења показатеља:

Отпадне воде које се изливају без пречишћавања представљају кључни извор загађења вода и имају негативан утицај на животну средину. Извештавање о комуналним и индустријским отпадним водама и емисијама се заснива на подацима које достављају јавна комунална предузећа. Количина прикупљених података је незадовољавајућа, иако достављање података од стране ЈКП представља законску обавезу. Ове отпадне воде брзо доспевају у артешке издани и загађују подземне воде које су често извор воде за пиће. Испитивање квалитета подземних вода према узорку се обавља једанпут годишње у пијезометрима у приобаљу великих река. Мрежа плитких пијезометара се налази у пољопривредном реону и зони утицаја водотокова тако да је подземна вода прве издани подложна загађењу са спираних површина, бочних дотока из водотока, али и утицају из септичких јама и излива из сеоских дворишта.

Извор:

Агенција за заштиту животне средине
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Стање показатеља за просторни развој:

Из табеле се може видети да су максималне вредности нитрата и амонијум јона изнад граничних вредности, док се хлориди у максималној вредности приближавају граничној вредности, али је не прелазе. На карти се може видети да су вредности амонијум јона високе нарочито у Банату, док су вредности хлорида и нитрата високе у Поморављу.

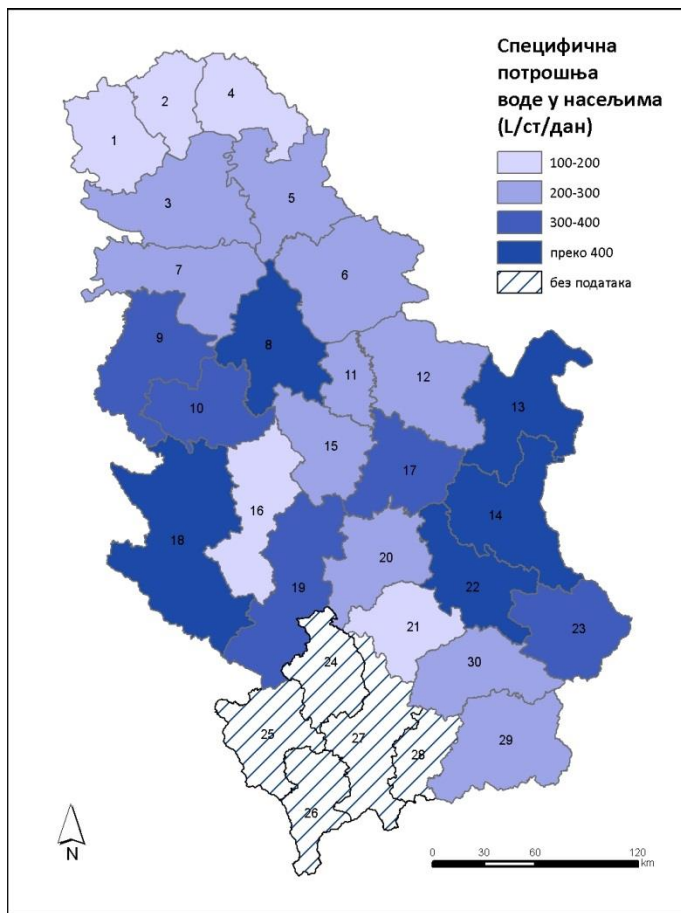
ПОКАЗАТЕЉ: 67. СПЕЦИФИЧНА ПОТРОШЊА ВОДЕ У НАСЕЉИМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

Прати резултате планских мера рационализације потрошње воде и смањења специфичне потрошње у свим видовима потрошње, како би се просечна специфична потрошња воде на републичком нивоу смањила.

Начин мерења показатеља:

Годишњи просек потрошње воде по становнику у насељима изражен у литрима по становнику дневно. Резултати би требало да се приказују у релацији са величином насеља, густином насељености, као и покривеношћу јавним водоводом.

Значај показатеља за просторни развој:

Према упоредним анализама специфичне расположивости сопствених површинских вода, у односу на граничну вредност према којој се утврђује дугорочна самодовољност домаћих вода једне земље, показује се да Република Србија спада у водом сиромашнија подручја. Улога овог показатеља је да прати резултате планских мера рационализације потрошње воде и смањења специфичне потрошње у свим видовима потрошње, како би се просечна специфична потрошња воде на републичком нивоу смањила на мање од 250 литара по становнику дневно.

Основни циљ да би се смањила потрошња воде јесте оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника (рационализација коришћења вода и смањење потрошње, заустављање раста штете од поплава, заштита вода на нивоу речних система).

Ограничења мерења показатеља:

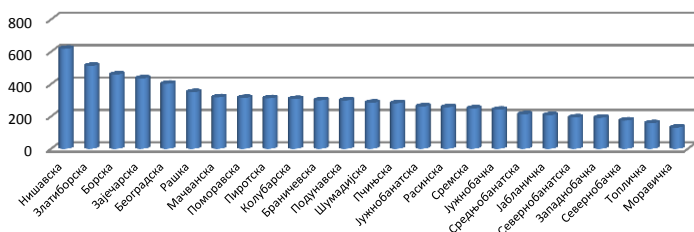
За потпуније просторне анализе потребно је даље декомпоновање овог показатеља према корисницима/потрошачима:

домаћинства, привредни капацитети прикључени на јавне водоводе, остали регистровани потрошачи, којима се вода наплаћује (ресторани, болнице, санитација града, као и губици у мрежи). У првом реду, потребне су анализе релацијских односа између специфичне потрошње воде и губитака у дистрибуцији воде.

Извор:

Републичка дирекција за воде
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Специфична потрошња воде у насељима (л/ст/дан)

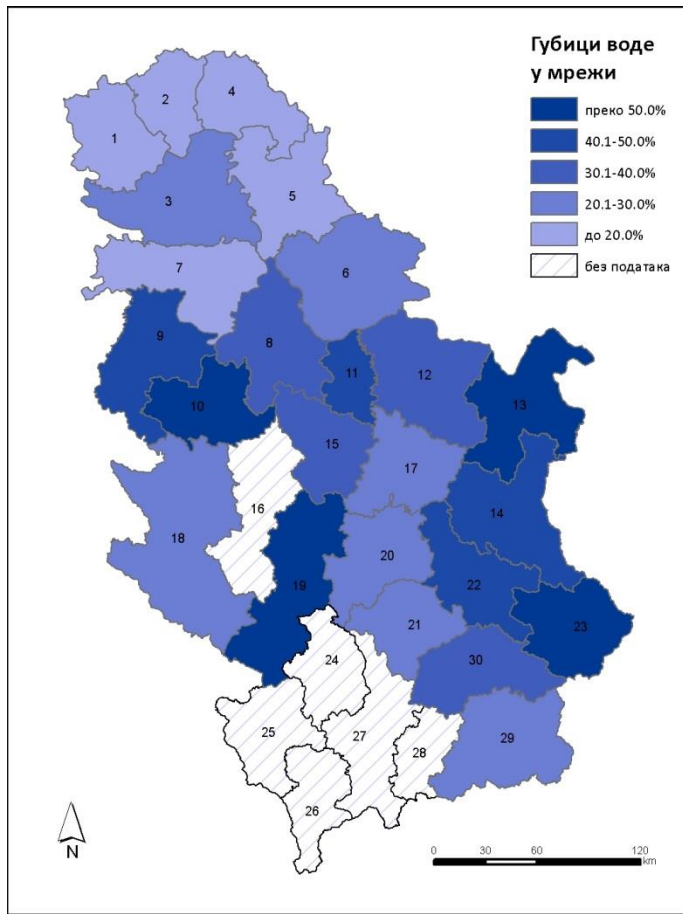

Стање показатеља за просторни развој:

Према приложеним подацима највећу потрошњу воде има Београдска област, а најмања потрошња воде је у Моравичкој, Топличкој, Западнобачкој, Севернобачкој и Јужнобачкој области.

ПОКАЗАТЕЉ: 68. ГУБИЦИ ВОДЕ У МРЕЖИ (%)**ОСНОВНИ ЦИЉ:****3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА****Оперативни циљ:**

Очување природних ресурса

Опис показатеља:

Губици у мрежи одражавају стање водоводне мреже, и један су од главних узрока нерационалног повећања специфичне потрошње воде у насељима. Овај показатељ је намењен за праћење реализације стратешког приоритета обнове мреже свих водовода.

Начин мерења показатеља:

Губици воде су разлика између „укупно захваћених количина воде” и „укупно испоручених количина воде” (статистички подаци), а приказују се процентуалним уделом у „укупно захваћеним количинама воде. Количине испоручене воде утврђују се водомером, а где их нема, израчунавају се према нормативима за одређену грану делатности.

Значај показатеља за просторни развој:

Постојеће количине воде у Републици Србији могу задовољити потребе али под условом да се рационално користе и штите. Према Просторном плану Републике Србије око 2/3 становника је прикључено на јавну мрежу водоснабдевања, а процењује се да је 80% људи прикључено на водоводну мрежу. Стање водоводне мреже је незадовољавајући па се бележе губици на водоводној мрежи. Због великих губитака потрошња воде у градовима је висока.

Заштита квалитета вода ће да се спроводи у оквиру интегралних система, применом технолошких, водопривредних и организационо-економских мера. Технолошке мере се односе на изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода. Водопривредне мере ће се сводити на повећавање малих вода наменским испуштањем чисте воде из акумулација, посебно у маловодним периодима у топлом делу године (оплемењивање малих вода). Организационо-економске мере подразумевају регулативу којом се онемогућава и економски дестимулише загађивање вода и не дозвољава стављање у промет опасних загађујућих супстанци, посебно оних за које постоји могућност замене.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци о дистрибуцији воде се заснивају на евиденцији и документацији, а делом и на процени. Потребно је установити степен корелације са индикаторима „покривености водоводном мрежом” и „специфична потрошња воде у насељима”, што подразумева усаглашености просторне и временске референце података.

Извор:

Републички завод за статистику,
Републичка дирекција за воде
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Стање показатеља за просторни развој:

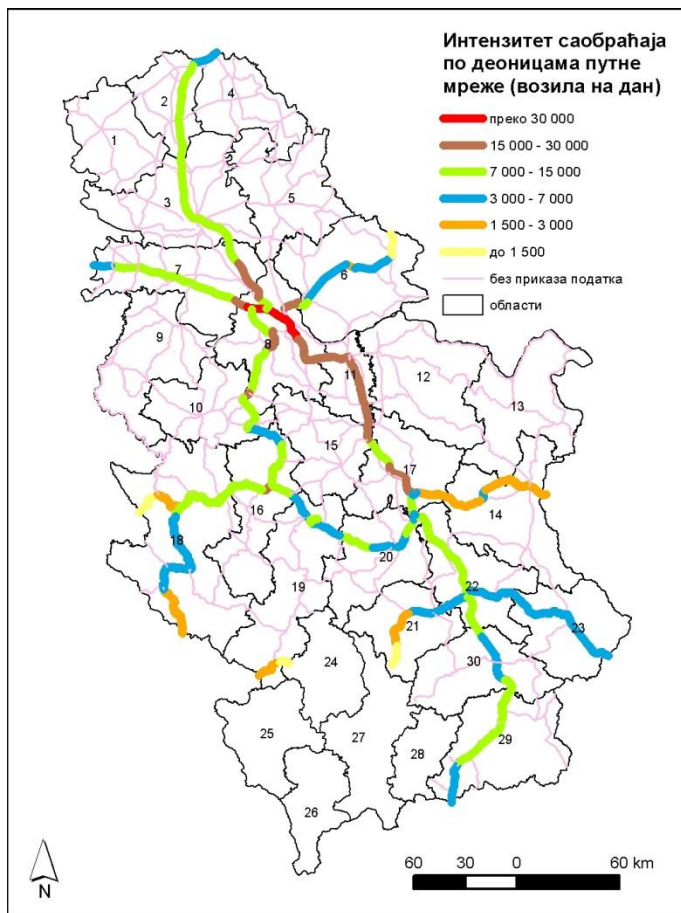
Према извештају Министарства пољопривреде и заштите животне средине – Републичке дирекције за воде и Републичког завода за статистику, највећи губици у мрежи су у Борској области, а најмањи у Севернобачкој области, док за Моравичку област и за области на подручју Аутономне покрајине Косово и Метохија нема података.

ПОКАЗАТЕЉ: 77. ИНТЕНЗИТЕТ САОБРАЋАЈА ПРЕМА ДЕОНИЦАМА САОБРАЋАЈНЕ МРЕЖЕ**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Смањење утицаја саобраћаја на животну средину и одрживо коришћење енергије

Опис показатеља:

Промет друмског саобраћаја као највећег загађивача животне средине.

Начин мерења показатеља:

Број возила на дан по деоницама путне мреже на основу податка о просечном годишњем дневном саобраћају (ПГДС).

Значај показатеља за просторни развој:

Анализом саобраћаја на сваком од сегмената главне саобраћајне мреже или коридора, долази се до потпунијег сагледавања проблема саобраћајних токова за просторни развој. У односу на остале видове саобраћаја – железнички, водни и ваздушни, друмски саобраћај је највећи загађивач животне средине. Имајући у виду ову чињеницу политикама просторног развоја потребно је што више промовисати разне видове градског и међуградског јавног саобраћаја. Поред оптерећења друмске мреже, овај показатељ указује и на потребе за развојем и других видова саобраћаја на сегментима мреже са највећим оптерећењем. Највеће оптерећење се јавља у градским срединама што указује на потребу за бољом и ефикаснијом организацијом градског саобраћаја (градски аутобуси, тролејбуси и градски шински превоз) и промоцију бициклизма. Поред користи за животну средину боља организација саобраћајног превоза и мреже има и позитивне економске последице, како за заједницу тако и за породице и појединце, што је у директној вези са социјалним статусом становништва. Анализа оптерећености саобраћајне мреже је значајна за процену утицаја саобраћаја на климатске промене, с обзиром да управљање мрежом утиче на количину емисије гасова са ефектом стаклене баште.

На међународном нивоу су, поред паневропског друмског коридора X, дефинисане и тзв. руте на нивоу Западног Балкана чији је циљ да повежу све главне градове у макрорегиону, а за реализацију је задужена Опсерваторија за саобраћај у Југоисточној Европи (SEETO). Циљ мреже SEETO је да у будућности постане саставни део трансевропске мреже (TEN) која је одређена за државе чланице Европске уније, с обзиром да је политичко опредељење држава Западног Балкана да постану чланице Европске уније.

Поред утицаја на животну средину овај показатељ указује на оптерећеност друмске мреже у Србији на путевима на којима се врши мерење промета возила. Друмски саобраћај у Републици Србији је најинтензивнији вид саобраћаја, а друмска инфраструктура не задовољава у потпуности постојеће потребе.

Други видови саобраћаја у Републици Србији су мање развијени од друмског саобраћаја и захтевају додатну посвећеност. Железнички саобраћај који је мање штетан за животну средину уколико су пруге електрифициране и уколико се енергија производи из обновљивих извора треба да буде фаворизован у односу на друмски саобраћај. Моторна горива која се добијају из нафте као необновљивог извора енергије су, поред негативног утицаја на животну средину, ограничена и не представљају ресурс који ће бити расположив у будућности. Стога је стратешки гледано потребно додатно развијати друге видове саобраћаја како бисмо спремно дочекали потенцијалну нафтну кризу до које може доћи у будућности.

Ограничења мерења показатеља:

Припрема геопросторне базе података путне инфраструктуре за Србију је у току. Када база података путне инфраструктуре буде сређена у складу са препознатим потребама у Републици Србији и препорукама Директиве INSPIRE коју у Србији имплементира Републички геодетски завод, обрада података ће бити потпунија, квалитетнија, а сам процес обраде поједностављен, поуздан и ефикасан.

За 2014. годину приказани су само прелиминарни подаци за део мреже државних путева који чине мрежу рута у Југоисточној Европи у оквиру мреже SEETO.

Овим показатељем је предвиђено да се прикажу подаци за све видове саобраћаја – друмски, железнички, водни и ваздушни. У извештајима за 2012, 2013. и 2014. годину приказани су само подаци за друмски саобраћај који је највећи загађивач животне средине.

Извор:Јавно предузеће Путеви Србије, <http://www.putevi-srbije.rs>**Стање показатеља за просторни развој:**

На основу мерења дневног промета возила на путној мрежи може се закључити да се највећи интензитет и самим тим јавља на подручју града Београда, као и дуж коридора X на потезу од Новог Сада до Параћина. У току је завршетак изградње коридора X и дела коридора ка Јужном Јадрану од Београда до Пожеге. Када изградња ових коридора буде завршена, на тим правцима ће сигурно доћи до повећања промета и самим тим до већег негативног утицаја на животну средину.

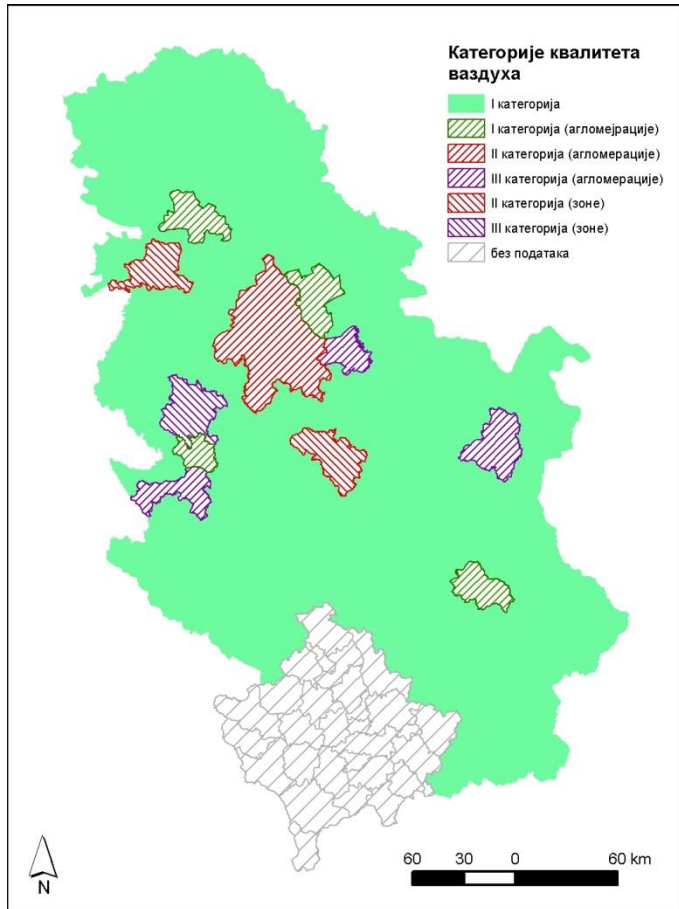
ПОКАЗАТЕЉ: 81. БРОЈ И ПРОЦЕНАТ СТАНОВНИКА КОЈИ СУ ИЗЛОЖЕНИ СТАЛНОМ И УЧЕСТАЛОМ ПРЕКОМЕРНОМ ЗАГАЂЕЊУ ВАЗДУХА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЂЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Здрава животна средина и превенција хазарда

Опис показатеља:

Број/процент становника који живе унутар зона изложених сталном или учесталом прекорачењу граничних вредности типичних загађујућих материја (SO₂, CO₂, NO₂, PM₁₀).

Начин мерења показатеља:

С обзиром да је предвиђено представљање броја и процента становника насеља који су изложени сталном и учесталом прекомерном загађењу ваздуха, неопходно је прибавити податке мерења загађења на локалном нивоу. Агенција за заштиту животне средине континуирано спроводи мониторинг квалитета ваздуха у државној мрежи за праћење квалитета ваздуха у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13). У складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10) Србија је подељена на зоне и агломерације у којима се годишње аутоматски мере концентрације загађујућих материја.

Значај за просторни развој:

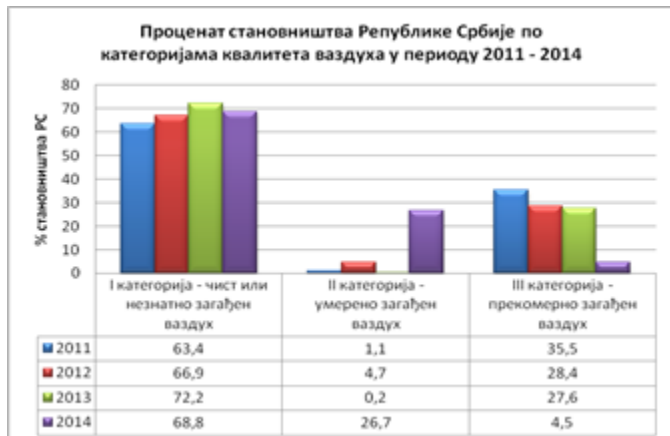
Достизање оперативног циља „Здрава животна средина и превенција хазарда” представља можда и један од основних задатака развоја одређеног простора, као основ за успешну имплементацију свих циљева који стреме одрживом развоју једне земље. У том смислу праћење стања подручја изложених сталном или учесталом прекомерном загађењу ваздуха, а пре свега то се односи на урбана подручја и коридоре аутопутева, представља обавезу како би се благовремено утврдило која подручја се налазе у зонама загађеног ваздуха, и самим тим обезбедила решења и опредељења, и утврдило мере којима би се санирале настале последице загађења и спречило даље угрожавање животне средине.

Ограничења мерења показатеља:

У складу са расположивим подацима представљени су резултати мерења за 2014. годину. Агенција за заштиту животне средине континуирано спроводи оперативни мониторинг квалитета ваздуха у државној мрежи за праћење квалитета ваздуха на нивоу РС у складу са Законом о заштити ваздуха. Мањак низова података са више од 90% расположивих и валидних података (последица неустављања буџетске линије за сервисирање и одржавање државне мреже аутоматских мерних станица) условио је коришћење краћих низова података, са расположивошћу већом од 75%. За одређене локације се није располагало довољним бројем података за оцену квалитета ваздуха (реализација програма мониторинга константно опада).

Извор:

Агенција за заштиту животне средине
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Стање показатеља за просторни развој:

Током 2014. године, према подацима Агенције за заштиту животне средине скоро 5 милиона, односно 68,8% становника Републике Србије имало је чист или незнатно загађен ваздух. Међутим неопходно је нагласити да је скоро трећина становништва и даље изложена загађеном или прекомерно загађеном ваздуху, с тим што је у 2014. години дошло до значајног пораста броја становника изложених умерено загађеном ваздуху, односно до значајног опадања броја становника изложених прекомерно загађеном ваздуху, и то као резултат преласка агломерације Београд из треће у другу категорију. Посматрано само по агломерацијама, ситуација је значајно неповољнија тако да тек трећина становништва има чист ваздух, док две трећине имају ваздух чији квалитет је потребно побољшати.

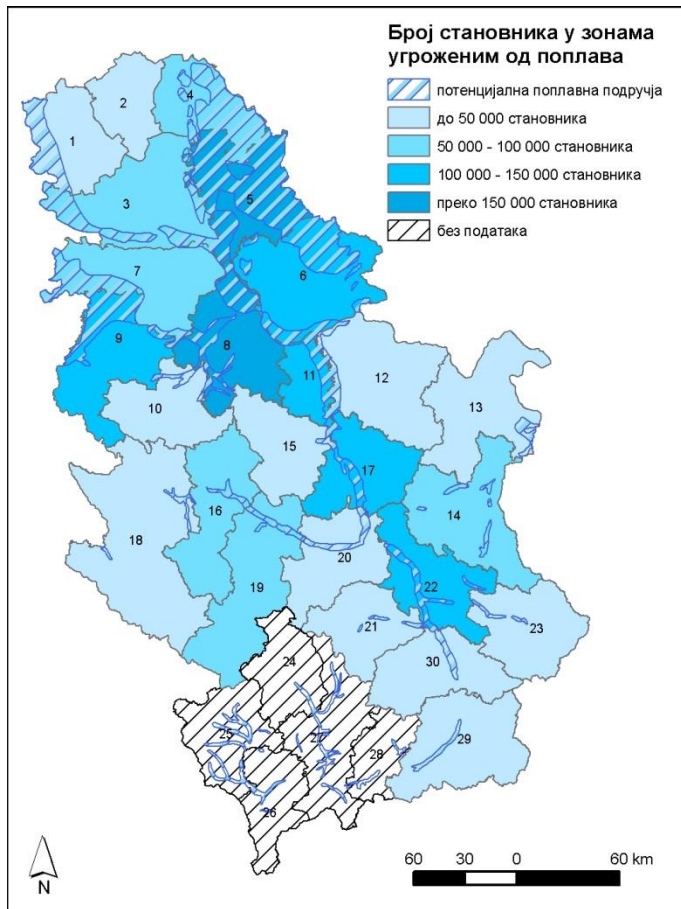
ПОКАЗАТЕЉ: 83. НАСЕЉА И КУЛТИВИСАНА ПОДРУЧЈА ПОТЕНЦИЈАЛНО УГРОЖЕНА ОД ПОПЛАВА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЂЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Заштита од природних непогода

Опис показатеља:

Насеља (број становника) који се налазе у зонама потенцијалне угрожености од поплава.

Начин мерења показатеља:

Број становника у атарима насеља (по попису из 2011. године) чија се површина већински налази у плавним зонама на основу карте Ризика од природних непогода и технолошких удеса из Просторног плана Републике Србије која је за потенцијално плављене површине рађена на основу Водопривредне основе Републике Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

У мају 2014. године услед наглог пораста нивоа воде реке су се излиле, што је довело до поплава у Колубарском, Мачванском, Моравичком, Поморавском управном округу и београдској општини Обреновац. Реке Колубара, Тамнава и Уб створиле су проблеме на територији београдске општине Обреновац, града Ваљева, општина Осечина и Коцељева; затим, река Јадар на територији града Лознице; река Млава на територији града Костолца; реке Западна Морава и Чемерница на територији градова Чачка и Краљева; река Деспотовица на територији општине Горњи Милановац; река Велика Морава на територији града Јагодине и општина Параћин, Ђуприја и Свилајнац. Река Сава је претила да угрози градове Сремску Митровицу и Шабац, и општину Шид. У септембру 2014. године велике поплаве погодиле су источну Србију и то општине Кладово и Неготин. Поплаве су нанеле велику штету енергетском и стамбеном сектору. Вода и клизишта довели су и до потпуног уништења више од 400 стамбених јединица, док је приближно 17 хиљада станова и стамбених јединица претрпело делимична оштећења. Оштећени су и објекти здравствене заштите и образовања, а велика штета је нанета инфраструктури. Благовременим регулисањем водотокова и превенцијом ризика од поплава избегли би се људски и материјални губици. Додатно, потребно је урадити инжењерскогеолошке подлоге за ниво просторног и урбанистичког планирања, као и инжењерскогеолошке карте хазарда и ризика. Генерално, теми поплава потребно је посветити посебну пажњу (након искуства из 2014. године), ради праћење и анализа стања и усмеравања даљих активности.

Ограничења мерења показатеља:

Вредности и графички приказ овог показатеља рађени су на основу података из Водопривредне основе Републике Србије који су коришћени и за Просторни план Републике Србије. По завршетку верификације резултата студије мапирања плавних зона у Србији ће бити доступни нови подаци о плавним зонама. Ажурирање података о потенцијалним поплавним подручјима ће допринети квалитету података захваљујући адекватнијој методологији и уношењем података који се односе на поплаве које су се догађале у међувремену, нарочито поплаве из 2014. године. Транспоноване података о поплавним подручјима у планове мањих територијалних јединица је од посебног значаја и на основу њих одређивање пројеката уређења водотокова и одбране од поплава. Ово је један од изазова који чека предстојећу генерацију просторних и урбанистичких планова, а наравно може бити предмет и измена и допуна важећих планских докумената.

Извор:

Просторни план Републике Србије
Географски факултет Универзитета у Београду

Област	Процент становника области у зони угрожености од поплава	Област	Процент становника области у зони угрожености од поплава
Београдска	23	Расинска	20
Западнобачка	24	Рашка	30
Јужнобанатска	34	Шумадијска	3
Јужнобачка	16	Борска	17
Севернобанатска	55	Браничевска	14
Севернобачка	0	Зајечарска	52
Средњобанатска	89	Јабланичка	12
Сремска	26	Нишавска	28
Златиборска	11	Пиротска	13
Колубарска	12	Подунавска	51
Мачванска	44	Пчињска	8
Моравичка	40	Топличка	9
Поморавска	56	Укупно	26

Стање показатеља за просторни развој:

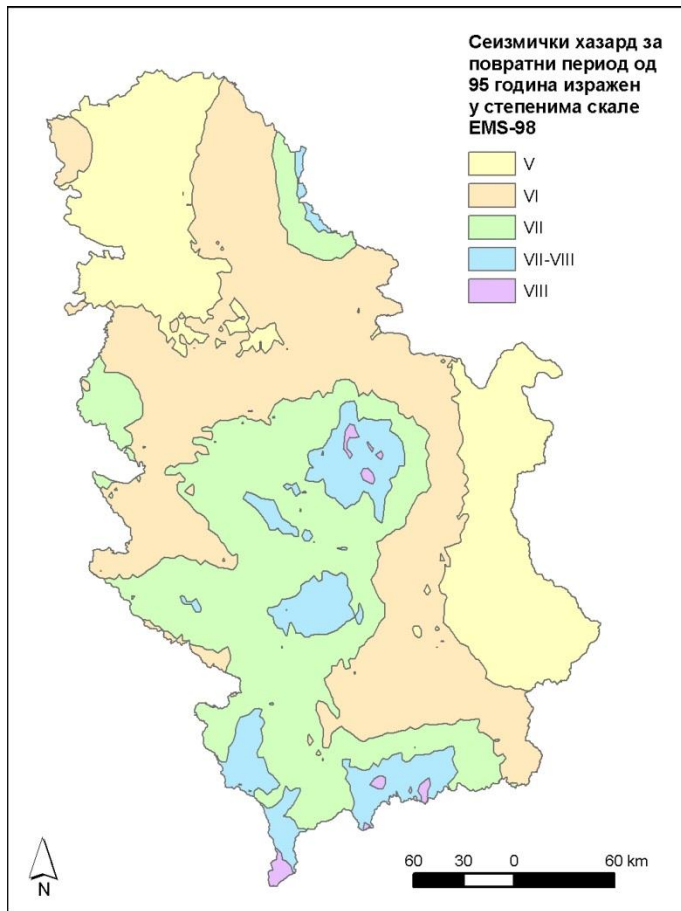
Четвртина становништва Србије (око 26%) се на основу расположивих података налази у подручју потенцијално угроженом од поплава. Размере поплава које су се догодиле 2014. године указују на значај активности у превенцији ризика од поплава у Србији.

ПОКАЗАТЕЉ: 84. НАСЕЉА У ПРОСТОРУ УГРОЖЕНОСТИ СЕИЗМИЧКОМ АКТИВНОШЋУ**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Заштита од природних непогода

Опис показатеља:

Насеља (број становника) који се налазе у зонама потенцијалне угрожености од земљотреса, према сеизмичком зонирању територије.

Начин мерења показатеља:

Број становника у атарима насеља (по попису из 2011. године) чија се површина већински налази у зонама сеизмичког hazardа за површину локалног тла за повратни период од 95 година. Коришћена је Европска макросеизмичка скала EMS-98 која има 12 степени. EMS-98 из 1998. године је модификована EMS-92 скала из 1992. године која за основу има Медведев-Шпонхојер-Карникову скалу из 1964. која се заснива на модификованој Меркалијевој дванаестостепеној скали.

Значај показатеља за просторни развој:

Угроженост простора сеизмичком активношћу, представља битан чинилац при планирању простора и намене коришћења земљишта, као и при одређивању степена концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката.

У оквиру сваког степена EMS-98 скале у односу на интензитет се одређују ефекти следећег редоследа: дејство на људе и понашање, ефекти на предмете и природу (не узимајући у обзир оштећења на зградама, ефекте на тло и пуцање тла) и оштећење на зградама. Начин на који се објекат деформише под сеизмичким дејством зависи од типа објекта. Европска макросеизмичка скала EMS-98 обухвата 4 типа структура објеката (зидане, армиранобетонске, челичне и дрвене) и 6 класа повредљивости од А до F. Класе D-F представљају објекте код којих је остварено приближно линеарно смањење повредљивости настало као резултат изградње објекта са мерама противтрусне заштите. Класе А-С представљају зграде без мера противтрусне заштите.

Ограничења мерења показатеља:

У извештају за 2014. годину су представљени подаци само за повратни период од 95 година и то за површину локалног тла. Републички сеизмолошки завод располаже и подацима за повратне периоде од 475 и 975 година, као и за основну стену који нису приказани у овогодишњем извештају.

Број становника по насељима је приказан према подацима пописа из 2011. године по атарима чији се већински део налази у подручју одређеног сеизмичког hazardа.

Поред насеља (број становника), показатељ би обухватио и степен концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката који се налазе у зонама потенцијалне угрожености од земљотреса, према сеизмичком зонирању територије.

Извор:

Републички сеизмолошки завод

Интезитет земљотреса по скали EMS 98	Број становника угрожених земљотресом	Процент становништва у зони угрожености
V	2.677.309	37,5
VI	2.662.865	37,3
VII	1.250.310	17,5
VII-VIII	530.465	7,4
VIII	25.138	0,3

Стање показатеља за просторни развој:

Највећи део становништва Србије (око 75%) се налази у V и VI зони сеизмичког hazardа према EMS-98 скали за површину локалног тла за повратни период од 95 година, што значи да постоји ризик да се једном у току века деси прилично јак или јак земљотрес. Преостала четвртина становништва се налази у зонама са још већим ризиком од земљотреса у централним и југозападним деловима Србије.

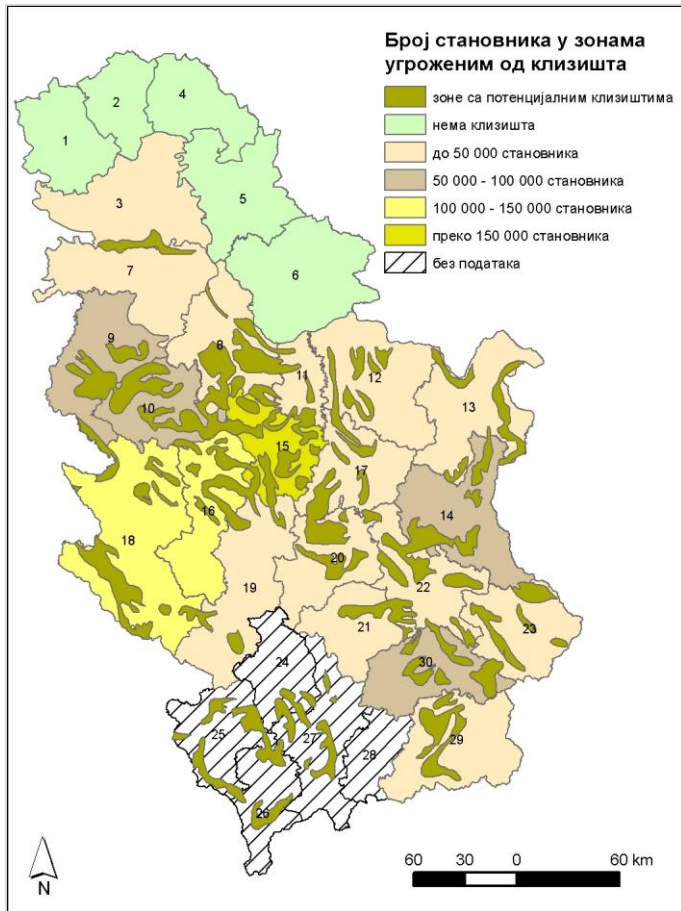
ПОКАЗАТЕЉ: 85. НАСЕЉА У ПРОСТОРИМА УГРОЖЕНИМ ОД ЕРОЗИВНИХ ПРОЦЕСА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЂЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Заштита од природних непогода

Опис показатеља:

Насеља (број становника) који се налазе у зонама потенцијалне угрожености од клизишта.

Начин мерења показатеља:

Број становника у атарима насеља (по попису из 2011. године) чија се површина већински налази у зонама угроженим од клизишта на основу карте Ризика од природних непогода и технолошких удеса из Просторног плана Републике Србије која је рађена на основу Геолошког атласа Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

Обилне падавине у 2014. години у Србији покренуле су многобројна клизишта. У мају 2014. године у неколико области, посебно у западном делу Србије, велика количина падавина изазвала је активирање клизишта и одрона, нарочито у општинама Бајина Башта, Крупањ и Мали Зворник, где су многе куће и путеви уништени и оштећени. У септембру 2014. године поплаве су задесиле и источну Србију и то општине Кладово и Неготин где су такође покренута клизишта, нарочито у насељима Текија и Подвршка.

Оштећени су многи стамбени објекти, а велика штета је нанета и инфраструктури. Уколико би бујични водотокови били благовремено регулисани, забрањена изградње у зони клизишта или санирана постојећа клизишта био би смањен ризик и избегнути људски и материјални губици. У просторним и урбанистичким плановима је потребно додатно придати пажњу овој теми, искуство из 2014. године може бити драгоцено за праћење и анализу стања са циљем усмеравања будућих активности.

Усклађивање просторних планова са инжењерскогеолошким подлогама и инжењерскогеолошким картама хазарда и ризика. Ово је један од изазова који чека предстојећу генерацију просторних и урбанистичких планова, а наравно може бити предмет и измена и допуна важећих планских докумената.

Област	Процент становника области у зони угроженим од клизишта	Област	Процент становника области у зони угроженим од клизишта
Београдска	2	Расинска	18
Западнобачка	0	Рашка	6
Јужнобанатска	0	Шумадијска	65
Јужнобачка	7	Борска	5
Севернобанатска	0	Браничевска	7
Севернобачка	0	Зајечарска	46
Средњобанатска	0	Јабланичка	24
Сремска	1	Нишавска	12
Златиборска	43	Пиротска	15
Колубарска	49	Подунавска	22
Мачванска	23	Пчињска	13
Моравичка	58	Топличка	14
Поморавска	16	Укупно	14

Ограничења мерења показатеља:

Вредности и графички приказ овог показатеља рађени су на основу података из Геолошког атласа Србије који су коришћени и за Просторни план Републике Србије.

Ажурирање података о подручјима са потенцијалним клизиштима ће допринети квалитету података захваљујући адекватнијој методологији и уношењу података који се односе на клижење терена које се догађало у међувремену, нарочито изазвано поплавама из 2014. године.

Овим показатељем нарочито треба да буду обухваћена насеља и терени потенцијално угрожени не само клизиштима, већ и другим облицима ерозије и одронима, укључујући и активности на њиховој заштити и смањењу угрожености. Израда карте ерозије је међу стратешким приоритетима Просторног плана Републике Србије.

Извор:

Просторни план Републике Србије
 Географски факултет Универзитета у Београду

Стање показатеља за просторни развој:

На основу расположивих података око 15% становништва Србије се налази на теренима потенцијално угроженом клизиштима. Последице велике количине падавина у мају и септембру 2014. године указује на значај активности у превенцији ризика од клизишта.

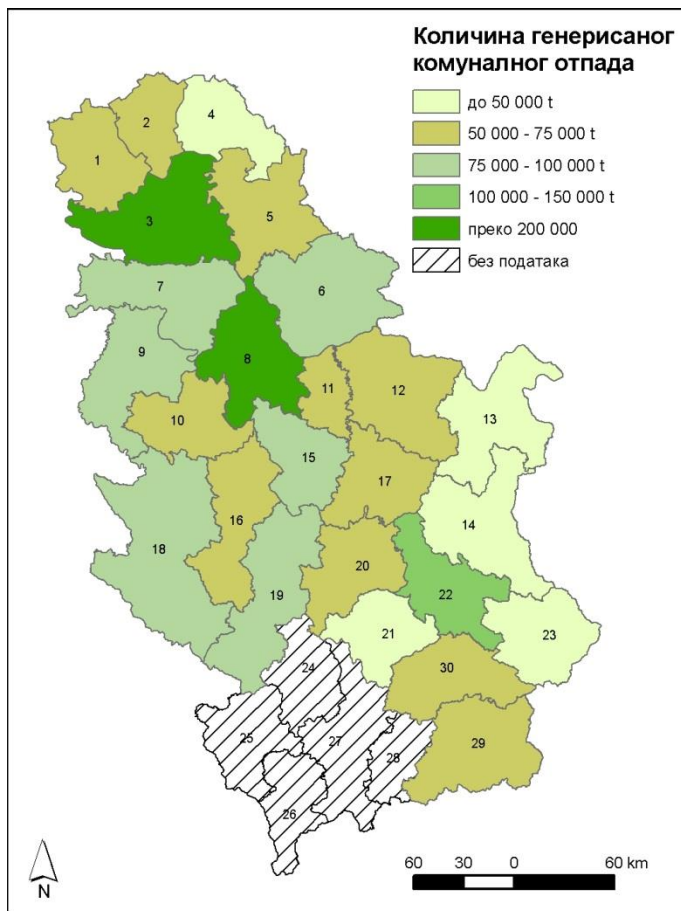

ПОКАЗАТЕЉ: 86. КОЛИЧИНА ГЕНЕРИСАНОГ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА ИЗ НАСЕЉА РЕГИОНА**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Смањење количине отпада, повећање рециклирања

Опис показатеља:

Количина генерисаног комуналног отпада на нивоу општина, агрегирано на нивоу области.

Начин мерења показатеља:

Подаци за овај показатељ се добијају на основу евиденција које воде јавна комунална предузећа на локалном нивоу и достављају их Агенцији за заштиту животне средине. За општине које не доставе податке ради се процена.

Значај показатеља за просторни развој:

Количина генерисаног комуналног отпада је један од основних показатеља за област управљања отпадом којима се прати остварење стратешког циља: избегавање и смањивање настајања отпада.

У оквиру тематске области заштита и унапређење квалитета животне средине, овај показатељ је у вези са другим показатељима из области управљања отпадом чије је мерење или процена предвиђено у оквиру система праћења и оцењивања просторног развоја. Ти показатељи су: количина отпада који се организовано сакупља, количина индустријског отпада и количина отпада који се рециклира.

Овај показатељ је у вези са следећим темама просторног развоја: коришћење замљишта (постојеће и планиране депоније за одлагање комуналног отпада), саобраћај (организација сакупљања и превоза отпада), социјални развој (квалитет живота и здравље становништва), економски развој (рециклажа, секундарне сировине и остале области које треба да се рачунају у оквиру посебног показатеља, а у директној вези су са предметним показатељем), разне теме у оквиру области животне средине (смањење загађења животне средине, управљање ризицима и сл). Међу планским решењима Просторног плана Републике Србије у директној вези са овим показатељем су изградња регионалних депонија, успостављање система за сакупљање посебних токова отпада, санација и рекултивација постојећих депонија-сметлишта.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци о количини отпада односе се на око 80% локалних самоуправа у Србији у којима се прикупљени комунални отпад мери или се процењује. У циљу потпунијег и веродостојнијег приказа количине отпада који се генерише потребно је добијање података из што већег броја јединица локалних самоуправа, са циљем да у што ближеј будућности све општине и сви градови достављају податке.

Извор:Одељење Националног регистра извора загађивања
Агенција за заштиту животне средине
Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Мр Небојша Редић

Количина генерисаног комуналног отпада (t) у 2014. години			
Западнобачка	52263	Зајечарска	32886
Севернобачка	58762	Шумадијска	76827
Јужнобачка	202880	Моравичка	60925
Севернобанатска	49488	Поморавска	62637
Средњобанатска	55968	Златиборска	79130
Јужнобанатска	93179	Рашка	82418
Сремска	88858	Расинска	62480
Београдска	560048	Топличка	19599
Мачванска	86923	Нишавска	104915
Колубарска	52828	Пиротска	26042
Подунавска	52982	Јабланичка	56464
Браничевска	54574	Пчињска	52269
Борска	40890	УКУПНО	2166237

Стање показатеља за просторни развој:

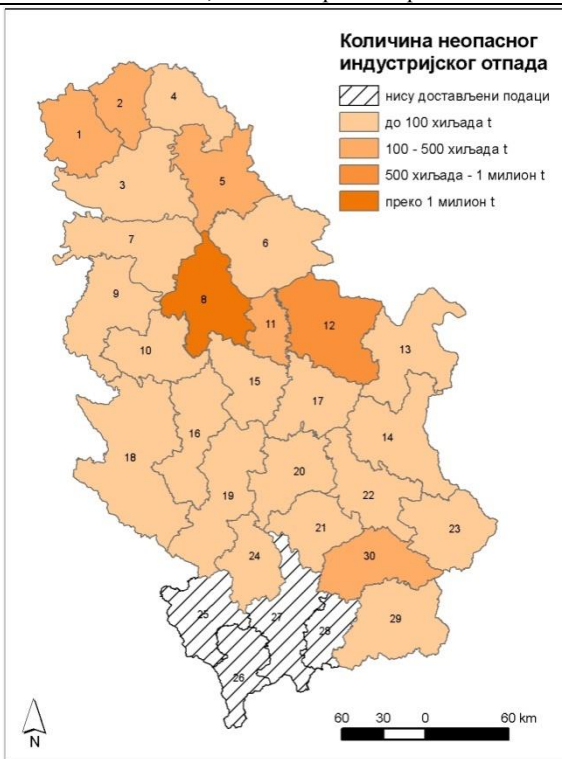
Податке о комуналном отпаду достављају јавна комунална предузећа из локалних самоуправа. У 2014. години наставља се пад вредности количина комуналног отпада. То је у складу са подацима Европске агенције за животну средину где је велики број земаља пријавио пад количине комуналног отпада и у овој години. То показује, пре свега, додатно смањење куповне моћи становништва као последице економске кризе, али и успешност система прикупљања појединих фракција комуналног отпада у локалним заједницама, као што је нпр. амбалажни отпад, али и друге врсте отпада које су обично завршавале у контејнерима.

ПОКАЗАТЕЉ: 88. СТВАРАЊЕ ИНДУСТРИЈСКОГ ОТПАДА**ОСНОВНИ ЦИЉ:**

3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оперативни циљ:

Смањење количине отпада, повећање рециклирања

Опис показатеља:

Количина произведеног опасног и неопасног индустријског отпада (t/год).

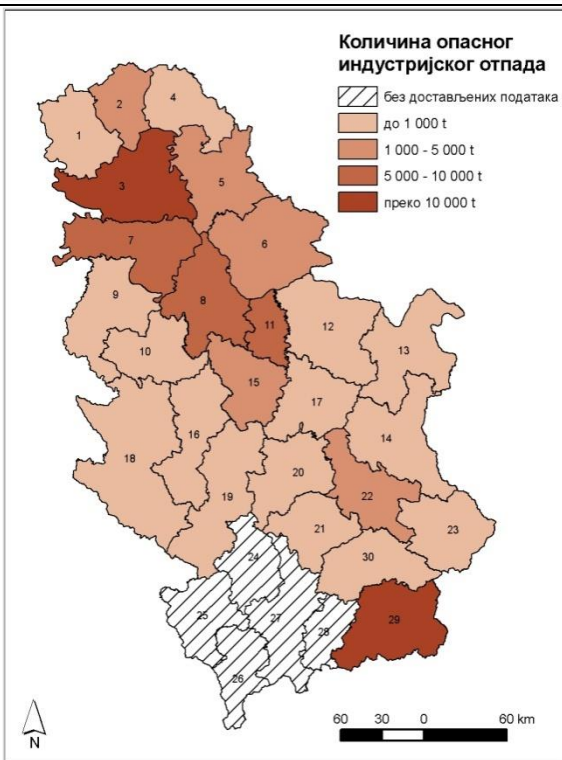
Начин мерења показатеља:

Подаци за овај показатељ се добијају на основу података које обвезници извештавања достављају Агенцији за заштиту животне средине Републике Србије. Подаци о генерисаном отпаду се достављају по постројењима на годишњем нивоу и приказују у тонама. За потребе одређивања овог показатеља подаци су агрегирани на нивоу управног округа (области).

Значај показатеља за просторни развој:

Отпад је, у складу са Законом о управљању отпадом, свака материја или предмет који држалац одбацује, намерава или је неопходно да одбаци. Отпад се, у зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину, дели на инертан, неопасан и опасан и класификује према Каталогу отпада који представља збирну листу неопасног и опасног отпада према пореклу и саставу.

Опасан отпад је онај који има бар једно од својстава које га чине опасним (експлозивност, запаљивост, склоност оксидацији, органски је пероксид, акутна отровност, инфективност, склоност корозији, у контакту са ваздухом ослобађа запаљиве гасове, у контакту са ваздухом или водом ослобађа отровне супстанце, садржи токсичне супстанце са одложеним хроничним деловањем, као и екотоксичне карактеристике). У опасан отпад се сврстава и амбалажа у којој је био или јесте спакован опасан отпад. Неопасан отпад је онај који нема карактеристике опасног отпада.

Ограничења мерења показатеља:

У складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10), произвођач и власник отпада дужан је да води евиденцију о отпаду који настаје, који се предаје или одлаже и доставља редовни годишњи извештај Агенцији за заштиту животне средине. Извештај садржи податке о: врсти, количини, пореклу, карактеризацији и класификацији, саставу, складиштењу, транспорту, увозу, извозу, третману и одлагању насталог отпада, као и отпада примљеног у постројење за управљање отпадом. Овај показатељ се добија на основу података прикупљених имплементацијом Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Службени гласник РС”, бр. 91/10 и 10/13) и Правилника о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду („Службени гласник РС”, број 95/10). Подаци се прикупљају од 2010. године и уочен је сталан позитиван тренд повећања броја предузећа која достављају податке. У 2014. години податке о опасном отпаду је доставило 1120 предузећа, а податке о неопасном отпаду 1540 предузећа.

Извор:

Одељење Националног регистра извора загађивања
 Агенција за заштиту животне средине
 Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Стање показатеља за просторни развој:

На основу приказаних података у Републици Србији је у 2014. години произведено око 6,12 милиона тона отпада. Од тога 5,9 милиона тона има карактер неопасног отпада, а приближно 210 хиљада тона је опасан отпад. Највећи произвођачи отпада су термоенергетски објекти. Летећи пепео од угља је генерисан у количини од 4,1 милиона тона, односно чини 60 % укупне количине произведеног отпада. Заступљене су у значајним количинама и друге врсте отпада које потичу из термичких процеса: шљака и прашина из котла из енергана итд.

1.4. Показатељи заштићености и одрживости коришћења природног и културног наслеђа, и предела

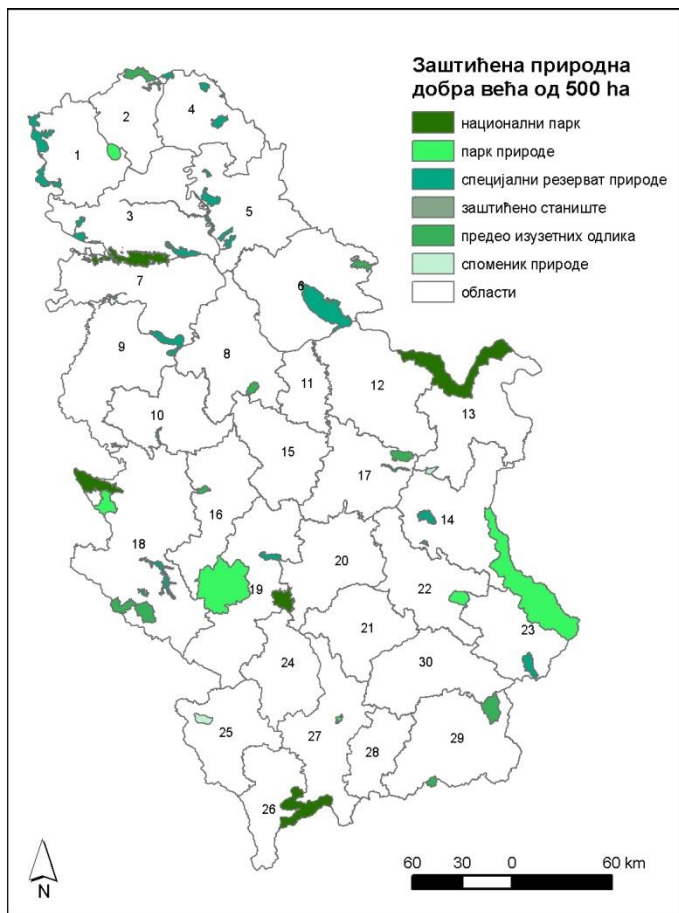
ПОКАЗАТЕЉ: 91. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ПОДРУЧЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

4. ЗАШТИЋЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ПРЕДЕО

Оперативни циљ:

Лимитирано смањивање природних подручја – заштита природних станишта и очување биодиверзитета

Опис показатеља:

Заштићена природна подручја су у Србији дефинисана чланом 27. Закона о заштити природе („Службени гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 91/10) у коме се препознаје седам врста заштићених природних добара: национални паркови (НП), паркови природе (ПП), специјални резервати природе (СРП), строги резервати природе (СтРП), предели изузетних одлика (ПИО), заштићена станишта (ЗС) и споменици природе (СП).

Начин мерења показатеља:

Процентуално учешће подручја под заштитом природе по управним окружима Републике Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

На заштићеном природном подручју успостављају се режими заштите првог, другог и трећег степена у складу са којима се забрањују или ограничавају радови и активности за које се утврди да могу имати значајан неповољан утицај на природно наслеђе.

Према Просторном плану Републике Србије основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа се односи на:

- очување и унапређење биолошке разноврсности (биодиверзитета), вредности геонаслеђа, предела;
- развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације;
- одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде;
- повезивање и усклађивање националног са међународним системом заштите природе.

Основни циљ је разрађен оперативним циљевима међу којима је и повећање површине под заштићеним подручјима чије се остваривање мери овим показатељем, а у вези је и са осталим оперативним циљевима којима се разрађује основни циљ.

Област	Површина територије области под природним добрима (%)	Област	Површина територије области под природним добрима (%)
Београдска	1,76	Шумадијска	0,14
Западнобачка	9,78	Борска	13,72
Јужнобанатска	9,39	Браничевска	5,11
Јужнобачка	6,11	Зајечарска	15,02
Севернобанатска	3,73	Јабланичка	0,22
Севернобачка	6,76	Нишавска	2,19
Средњобанатска	4,40	Пиротска	27,08
Сремска	7,70	Подунавска	0,02
Златиборска	9,81	Пчињска	4,25
Колубарска	0,51	Топличка	0,03
Мачванска	0,23	Косовска	5,22
Моравичка	14,87	Косовско-митровачка	0,07
Поморавска	3,13	Косовско-поморавска	0,00
Расинска	1,58	Пећка	2,24
Рашка	10,82	Призренска	8,43

Ограничења мерења показатеља:

Овај показатељ у перспективи треба да се односи на мрежу Natura 2000 која је дефинисана за државе чланице Европске уније. Дефинисање подручја за мрежу Natura 2000 у Србији је у току и представља стратешки приоритет ППРС-а.

Сходно члану 42. став 7. Закона о заштити природе подручје за које је покренут поступак заштите сматра се заштићеним када Завод за заштиту природе Србије достави студију заштите надлежном органу за доношење акта о заштити. У току 2014. године покренут је поступак заштите за 13 СП (Три стабла црног бора у Доброселици, Миоценски спруд Ташмајдан, Машин мајдан, Калемегдански рт, Петрлашке пећине, Бараница, Шумати шумар, Геолошка стаза у Брестовачкој бањи, Стабло пољског бреста код Торка, Два стабла тисе на салашу код Новог Орахова, Стабло пауловније на Гладношу, Стабло црвенолисне букве у Омољици и Стабло црно-белог бора на Креманским косама), ЗС Вриштинне калуне код Зајаче и ПИО Желјин.

Извор:

Завод за заштиту природе Србије
Покрајински завод за заштиту природе

Стање показатеља за просторни развој:

У Републици Србији је заштићено 460 природних подручја укупне површине 564 137 ha. Под заштитом се налази 5 националних паркова, 17 паркова природе, 18 предела изузетних одлика, 67 специјалних и строгих резервата природе, три заштићена станишта и 311 споменика природе. Заштићена подручја заузимају 6,38% територије Републике Србије. У току 2014. године проглашено је 13 нових природних добара (6 СП, 2 ПИО, 1 ПП и 4 СРП) и извршена ревизија 7 раније проглашених природних добара (1 ПП, 2 СРП, 2 СтРП и 2 СП). У односу на 2013. годину на карти је приказано седам нових добара већих од 500 ha: ПП Русанда, СРП Ритови Доњег Потисја, СРП Клисура реке Милешевке, СРП Јерма, СРП Гоч-Гвоздац, ПИО Озрен-Јадовник и ПИО Камена Гора.

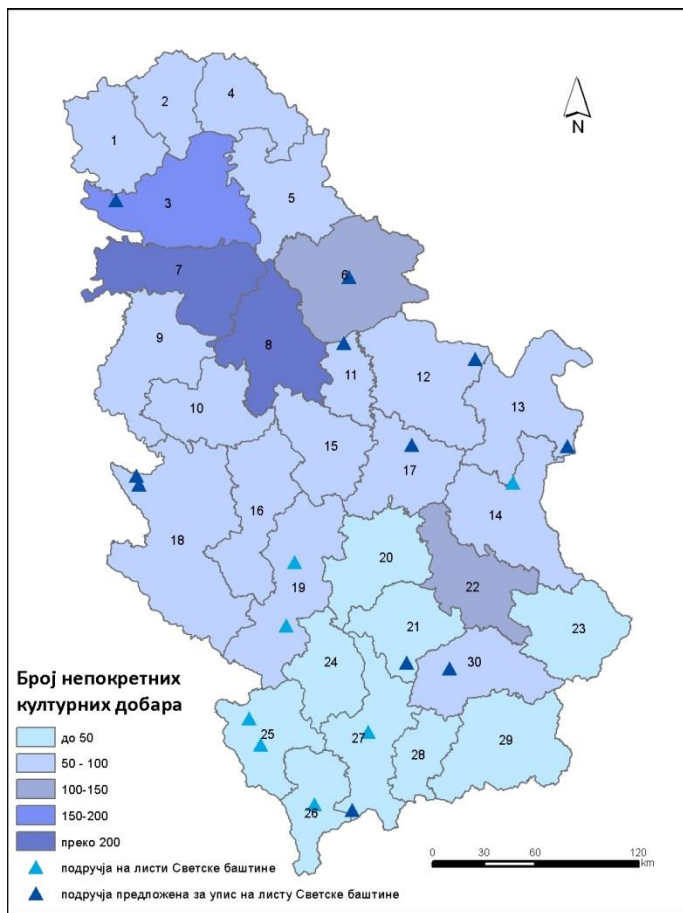
ПОКАЗАТЕЉ: 92. БРОЈ ЗАШТИЋЕНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА У РЕГИОНУ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

4. ЗАШТИЋЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ПРЕДЕО

Оперативни циљ:

Очување културних маркера и очување специфичног карактера предела

Опис показатеља:

Непокретна културна добра дефинисана чланом 2. Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, број 71/94) су споменик културе (СК), просторно-културно историјска целина (ПКИЦ), археолошко налазиште (АН), знаменито место (ЗМ). Културна добра, у зависности од свог значаја, разврставају се у категорије: културна добра од изузетног значаја (ИЗ), културна добра од великог значаја (ВЗ) и некатегорисана културна добра. Централни регистар непокретних културних добара води и ажурира Републички завод за заштиту споменика културе.

Начин мерења показатеља:

Број заштићених културних добара у области, према врсти (СК, ПКИЦ, АН и ЗМ) и степену заштите (ИЗ и ВЗ). Сви наведени подаци су приказани у табели (број добара и степен заштите), док је на карти приказан само укупан број заштићених непокретних културних добара по областима.

Значај показатеља за просторни развој:

Према Просторном плану Републике Србије, основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању и афирмисању регионалног и локалног идентитета. Овим показатељем прати се број и статус заштите културних добара, као подршка основном концепту у области културног наслеђа који истиче различит приступ заштити, очувању и коришћењу културног наслеђа према циљевима просторног развоја појединих делова Републике Србије. Број културних добара и виши степен заштите повећавају развојне потенцијале територије на којој се налазе и указују на потребу за одрживим активирањем ових ресурса. У Републици Србији постоји пет локалитета Светске баштине по културном критеријуму, док је у 2014. години 11 добара било предложено за упис на листу Светске баштине, од тога по пет према културном и према природном критеријуму, а једно добро према мешовитом критеријуму. Упис добра на листу Светске баштине је допринос његовој развојној промоцији.

Област (управни округ)	Врсте културних добара			Степен заштите			Укупно
	СК	ПКИЦ	АН	ЗМ	ИЗ	ВЗ	
Град Београд	374	9	22	8	14	51	413
Западнобачки округ	58	3	2	1	1	34	64
Јужнобачки округ	110	2	5	2	8	48	119
Јужнобачки округ	156	11	11	8	20	67	186
Севернобачки округ	55	1	4	0	4	25	60
Севернобачки округ	81	3	0	4	2	20	88
Средњобачки округ	58	1	1	1	1	33	61
Сремски округ	175	4	16	20	30	124	215
Златиборски округ	75	3	16	1	13	22	95
Колубарски округ	83	3	9	3	1	14	98
Мачвански округ	63	3	4	9	6	7	79
Моравички округ	67	1	4	3	5	22	75
Поморавски округ	58	1	4	2	3	10	65
Расински округ	34	2	3	2	2	20	41
Рашки округ	79	4	10	1	11	30	94
Шумадијски округ	84	4	5	2	6	18	95
Борски округ	40	6	26	1	8	6	73
Браничевски округ	72	1	18	1	2	9	92
Зајечарски округ	70	7	3	0	1	5	80
Јабланички округ	49	0	8	0	1	6	57
Нишавски округ	127	2	9	5	6	12	143
Пиротски округ	29	1	2	0	1	6	32
Подунавски округ	52	0	1	1	3	7	54
Пчињски округ	30	1	1	0	1	9	32
Топлички округ	21	0	3	0	2	6	24
Косовски округ	11	1	1	0	12	0	13
Косовско-митровачки округ	10	0	0	0	6	0	10
Косовско-поморавски округ	5	0	0	0	4	0	5
Пећки округ	23	0	0	0	19	0	23
Призренски округ	19	0	0	0	19	0	19
Укупно	2168	74	188	75	212	611	2505

Ограничења мерења показатеља

У Програму имплементације ППРС-а је предвиђено да се рачуна површина територије под заштитом, али овај податак до 2014. године још увек није био расположив. Два су могућа начина рачунања површине под утврђеним културним добрима: сума података о површинама културних добара на основу акта о утврђивању културног добра или путем графичког прилога у векторском облику где су културна добра приказана као полигони, а не као тачке.

Проглашавање добара која уживају претходну заштиту и њихово утврђивање за непокретна културна добра је споро, стога су мале промене на годишњем нивоу у вредностима овог показатеља.

У перспективи би било добро да се на графичком прилогу могу приказати и врсте непокретних културних добара и њихов просторни распоред. Највећи је број непокретних културних добара која припадају врсти споменика културе, док је мања заступљеност археолошких налазишта, просторно-културно-историјских целина и знаменитих места.

Извор:

Републички завод за заштиту споменика културе

Стање показатеља за просторни развој:

У току 2014. године утврђено је 48 нових културних добара и то 24 споменика културе, 18 археолошких налазишта, 2 просторно-културно-историјске целине и 2 знаменита места. У односу на 2013. годину када је утврђено 39 добара у 2014. години утврђен је већи број културних добара што је позитиван тренд који треба задржати с обзиром на велики број добара која имају статус претходне заштите.

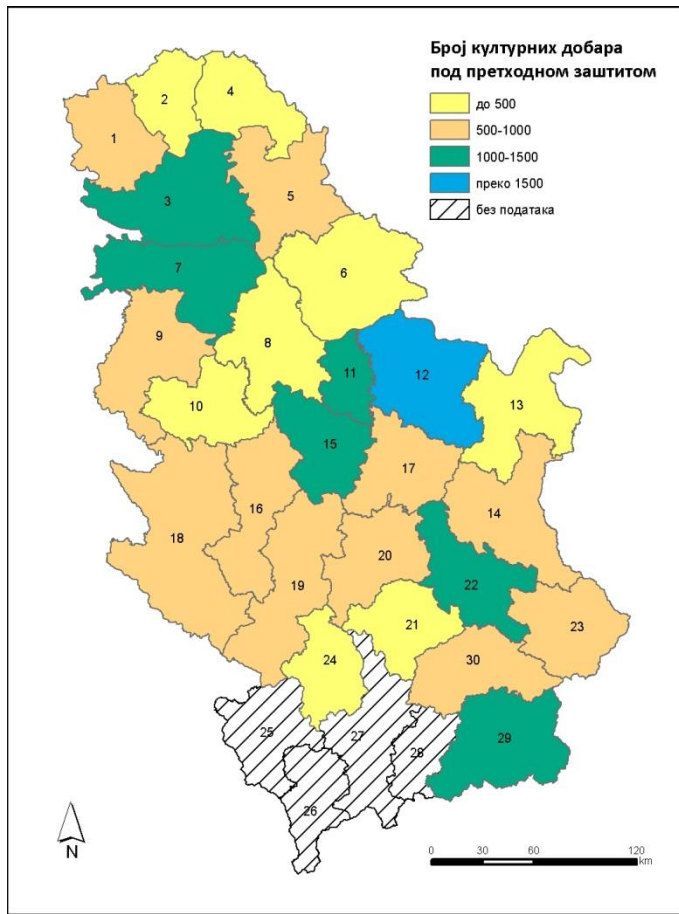
ПОКАЗАТЕЉ: 93 БРОЈ ЛОКАЛИТЕТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ИНТЕГРАЛНИХ ЦЕЛИНА ПРЕДЛОЖЕНИХ ЗА ЗАШТИТУ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

4. ЗАШТИЂЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ПРЕДЕО

Оперативни циљ:

Очување културних маркера и очување специфичног карактера предела

Опис показатеља:

Према члану 29. Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, 71/94) непокретна културна добра која уживају претходну заштиту су: некрополе и локалитети с археолошким, историјским, етнолошким или природњачким садржајем; стара језгра градова и насеља; градитељски објекти, целине и делови градитељских објеката с историјским или архитектонским вредностима; споменици и спомен обележја посвећени значајним догађајима и личностима; куће у којима су рођене или су у њима радиле заслужне или истакнуте личности заједно са стварима које су им припадале; зграде и места у природи везани за значајне историјске догађаје. Установа заштите евидентира добра која уживају претходну заштиту и дужна је да у року од две године утврди да ли евидентирана непокретност има споменичка својства и да у том року предложи утврђивање те непокретности за културно добро. Уколико евидентирана непокретност није утврђена за културно добро у року од три године од дана евидентирања, на ту непокретност не би требало да се примењују мере заштите.

Начин мерења показатеља:

Број непокретних културних добара која уживају претходну заштиту у свакој области.

Значај показатеља за просторни развој:

Овим показатељем обухваћена су добра која уживају претходну заштиту, и према којима се у просторном развоју мора односити као и према заштићеним културним добрима. Евидентирање културних добара може да се врши приликом израде просторних планова. У планским документима који се директно спроводе (урбанистички, просторни планови посебне намене и просторни планови јединица локалних самоуправа) се дефинишу правила уређења и грађења у којима је неопходно узети у обзир сва непокретна културна добра, међу којима су и добра која уживају претходну заштиту. Врсте добара која добијају претходну заштиту нису прецизно дефинисане: објекти народног градитељства, етнологије или архитектуре (градске или сакралне), сеоска гробља, споменици, спомен обележја, археолошки локалитети, целине итд.

Број добара која уживају претходну заштиту по областима:

Западнобачка	532	Зајечарска	920
Севернобачка	259	Шумадијска	1218
Јужнобачка	1196	Моравичка	737
Севернобанатска	268	Поморавска	734
Средњобанатска	557	Златиборска	825
Јужнобанатска	338	Рашка	921
Сремска	1419	Расинска	695
Београдска	396	Топличка	440
Мачванска	742	Нишавска	1278
Колубарска	298	Пиротска	557
Подунавска	1321	Јабланичка	663
Браничевска	2724	Пчињска	1037
Борска	340	Косовско-Митровачка	58
УКУПНО			20473

Ограничења мерења показатеља:

Евиденција о културним добрима која уживају претходну заштиту не води се у централном регистру већ ту евиденцију воде подручни заводи за заштиту споменика културе. Подручни заводи не воде евиденцију на исти начин.

Иако је у важећем Закону о културним добрима предвиђено да се она добра која уживају претходну заштиту бришу из евиденције након три године уколико нису утврђена за заштиту, у евиденцији се могу наћи добра која су регистрована пре више од три године. У оквиру новог Закона о културним добрима статус претходне заштите треба да буде редефинисан, у смислу реалнијих рокова за утврђивање културних добара тј. периода током ког одређено добро може да живи претходну заштиту.

Изузетно велики број добара може указати на потребу за преиспитивањем постојеће евиденције и брисањем добара под претходном заштитом која више не заслужују тај статус, док изузетно мали број добара под претходном заштитом указује на потребу за додатним рекогносцирањем терена.

Извор:

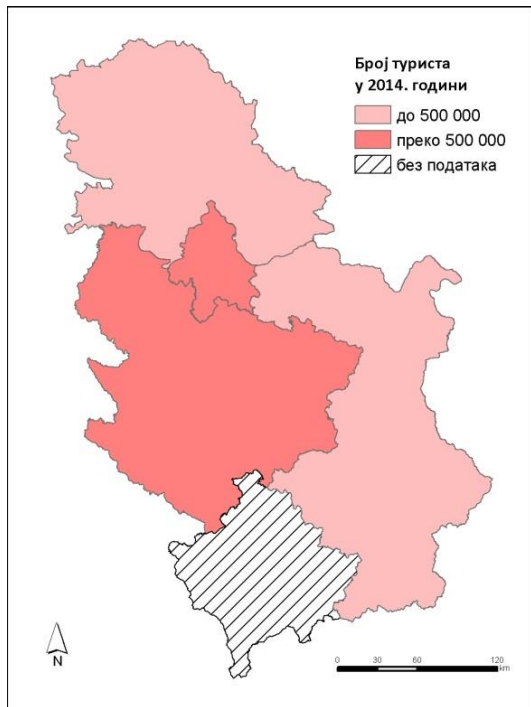
Подручни заводи за заштиту споменика културе

Стање показатеља за просторни развој:

За 2014. годину је извршен четврти преглед добара под претходном заштитом у Републици Србији за потребе просторног планирања и извештавања о стању просторног развоја. Највећи број добара под претходном заштитом је у Браничевској, Подунавској, Сремској, Шумадијској, Нишавској и Јужнобачкој области, а најмањи у Косовско-митровачкој области, док за четири области Косова и Метохије није достављен број добара под претходном заштитом. У односу на 2013. годину када су достављени подаци за преко 17 и по хиљада добара под претходном заштитом, за 2014. годину број евидентираних добара је нешто већи од 20 хиљада.

ПОКАЗАТЕЉ: 96. БРОЈ ТУРИСТА И ТУРИСТИЧКИХ НОЋЕЊА ГОДИШЊЕ**ОСНОВНИ ЦИЉ:****4. ЗАШТИЂЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ПРЕДЕО****Оперативни циљ:**

Унапређење регионалних потенцијала за туризам и креативне индустрије

Опис показатеља:

Повећање или смањење броја туриста показује ниво атрактивности подручја, квалитет и разноврсност понуде, као и у којој мери су постојеће комплементарне локалне активности интегрисане са туризмом.

Начин мерења показатеља:

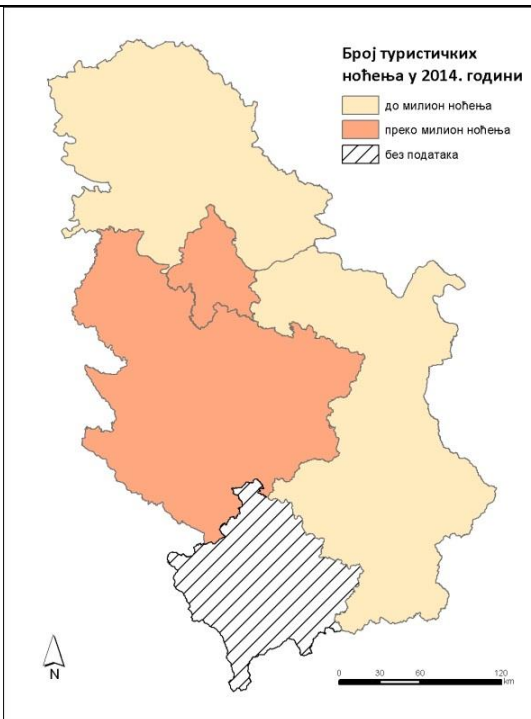
Промене у годишњем броју туриста и туристичких ноћења у региону.

Значај показатеља за просторни развој:

Туризам се развија захваљујући развоју инфраструктуре и померању тежишта са примарног и секундарног на терцијарни сектор. У времену глобализације и интензивних комуникација туризам је вишефункционална активност што се одражава у различитим гранама туризма: рекреативни, културни, пословни, транзитни, градски, сеоски, бањски, планински, наутички, ловни, екотуризам итд.

Према члану 4. Закона о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон и 93/12) члан 4, планирање и развој туризма обухвата: интегрално планирање развоја туризма и пратећих делатности, проглашење и одрживо коришћење туристичког простора, послове од посебног значаја за развој туризма, категоризацију туристичког места и спровођење подстицајних мера за развој туризма.

У Србији је израђена Стратегија развоја туризма („Службени гласник РС”, број 91/06). Очекивани резултати примене Стратегије су постизање повећања конкурентности туризма, повећање девизног прилива, домаћег туристичког промета, као и раст запослености путем туризма, у циљу трансформације Републике Србије у конкурентну туристичку дестинацију.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци о броју туриста су за 2012. и 2013. годину били достављени на нивоу НТСЈ3. За 2014. годину подаци су достављени на нивоу НТСЈ2, па су у складу са тим на картама и представљени.

Статистичко праћење туризма за потребе просторног развоја је некомплетно. Показатељ би требало допунити информацијама о туристичким капацитетима. Главна ограничења у туризму огледају се у политичком и социоекономском аспекту. Недостатак новца, недовољна улагања и неадекватно усмеравање активности у туризму успоравају његов развој.

Комбиновањем ова два податка са другим подацима од значаја за просторни развој се могу добити сложенији показатељи просторног развоја туризма. Министарство трговине, туризма и телекомуникација располажу другим јавно доступним подацима који могу бити обухваћени будућим праћењем туристичких активности за потребе просторног развоја.

Извор:

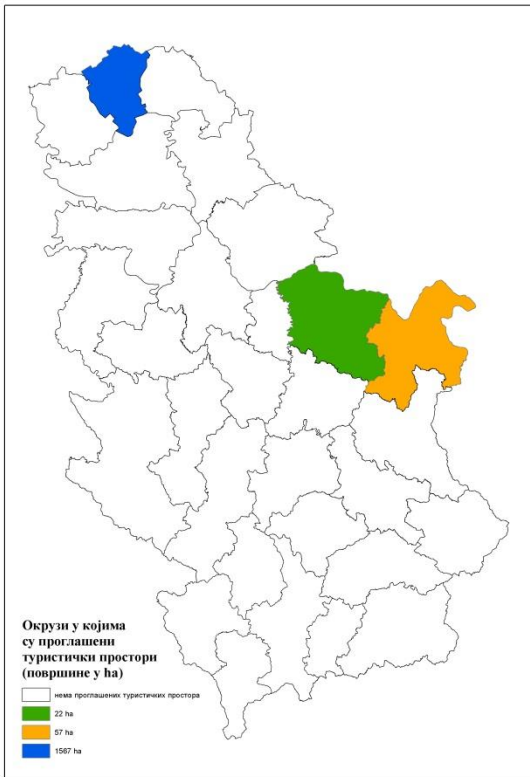
Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор за туризам

Стање показатеља за просторни развој:

У току 2014. године из приложених података се види да су најпосећенија туристичка подручја у Београдском региону и региону Шумадије и Западне Србије, што не одступа значајно од података из 2013. године који су били приказани на нивоу управног округа. У 2013. години су области са највећим бројем туриста и туристичких ноћења били Град Београд, Златиборска и Рашка област што одговара регионима Београда и Шумадије и Западне Србије. Најмањи број туриста и туристичких ноћења је 2013. године био у Срему, Бачкој, Банату и Југоисточној Србији што и у 2014. години одговара регионима Војводине и Источне и Јужне Србије.

ПОКАЗАТЕЉ: 97. БРОЈ И ПОВРШИНА ПРОГЛАШЕНИХ ТУРИСТИЧКИХ ПРОСТОРА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****4. ЗАШТИЂЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ПРЕДЕО****Оперативни циљ:**

Унапређење регионалних потенцијала за туризам и креативне индустрије

Опис показатеља:

Простор који због својих карактеристика, вредности и приоритетне туристичке намене захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите или се на њему предвиђа изградња објеката од националног интереса, Влада, на предлог министарства, проглашава као туристички простор у складу са чланом 14. Закона о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 93/12). Поступак за проглашење туристичког простора покреће се предлогом за проглашење туристичког простора, који припрема министарство, у складу са стратешким мастер планом и студијом оправданости за проглашење туристичког простора. После спроведеног поступка јавног увида, предлог за проглашење туристичког простора, министарство доставља Влади ради доношења акта о проглашењу туристичког простора. Јединица локалне самоуправе може уговором да повери управљачу туристичког простора послове обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређење и заштиту грађевинског земљишта и послове координације на одржавању комуналног реда и чистоће у туристичком простору.

Начин мерења показатеља:

Број проглашених туристичких простора на основу одлука објављених у Службеном гласнику Републике Србије.

Значај показатеља за просторни развој:

Проглашавањем туристичких простора придаје се посебан значај територијама на којима се они налазе. Чланом 18. Закона о туризму се дефинише управљање и развој туристичког простора са елементима који непосредно утичу на просторни развој.

Јединица локалне самоуправе као управљач туристичког простора има следеће надлежности:

- обезбеђује услове за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта;
- координира активности правних и физичких лица који обављају послове у области туризма и пратећих делатности;
- координира развој пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре на принципима одрживог развоја;
- стара се о наменској употреби државне имовине ради квалитетне валоризације ресурса;
- управља грађевинским земљиштем и стара се о непокретностима које су му дате на коришћење;
- стара се о месту постављања и начину истицања туристичке сигнализације;
- доноси програме и акта који се односе на вршење послова управљања;
- обавља и друге послове, у складу са законом и актом о проглашењу туристичког простора.

Ограничења мерења показатеља:

Мали број до сада проглашених туристичких простора не даје целовиту слику о развоју туризма и његовом значају за просторни развој у Србији. У 2013. и 2014. години није проглашен ниједан нови туристички простор, започете су активности на проглашавању Старе планине за туристички простор, али нису окончане.

Извор:

Министарство финансија и економије (подаци из 2012. године)

Стање показатеља за просторни развој:

У току 2012. године је проглашен туристички простор Палић, док су у току 2011. године проглашени туристички простори Голубачки град и Лепенски вир. До краја 2012. године, ово су три једина проглашена туристичка подручја на основу одлука о проглашењу објављених у Службеним гласницима 41/11 и 37/12. Основни циљеви проглашења туристичких простора су стварање адекватних услова за планирање, организовање, уређење и коришћење у складу са карактеристикама, вредностима и наменом туристичког простора.

1.5. Показатељи просторно-функционалне интегрисаности у окружење

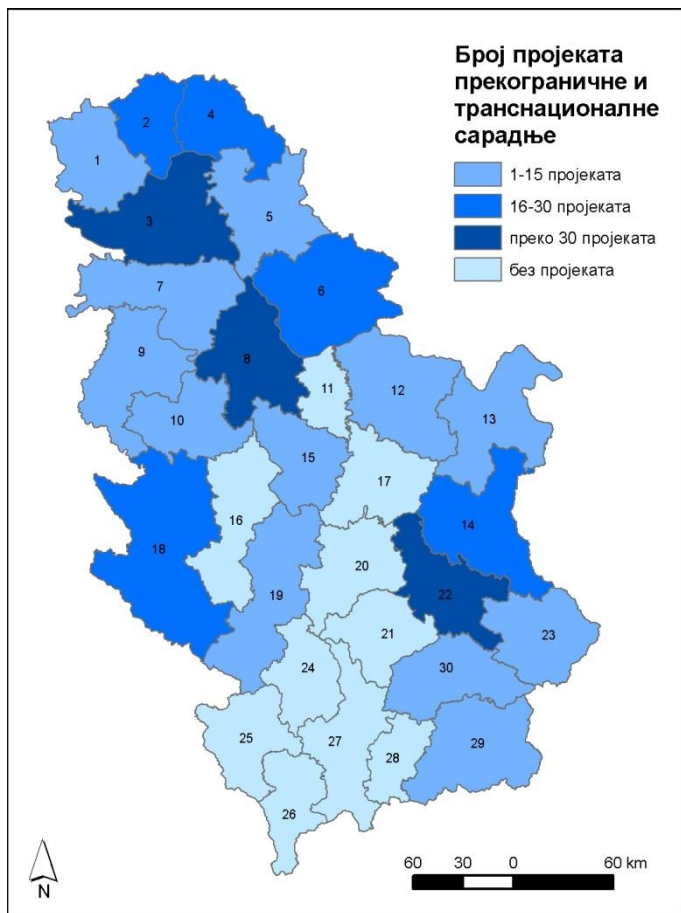
ПОКАЗАТЕЉ: 98. БРОЈ ПРОЈЕКТА СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ

Оперативни циљ:

Веће учешће у програмима и пројектима прекограничне и транснационалне сарадње

Опис показатеља:

Пројекти прекограничне и транснационалне територијалне сарадње који се финансирају из Фонда за претприступну помоћ Европске уније (Instrument for Pre-Accession assistance – ИПА). Прекогранична сарадња (Cross-border Cooperation – СВС) се реализовала у оквиру појединачних програма са свим суседним државама осим БЈР Македоније и Албаније, док се транснационална сарадња реализовала у оквиру Транснационалног програма сарадње Југоисточна Европа (Transnational Cooperation Programme South East Europe – SEE).

Начин мерења показатеља:

Број пројеката у оквиру међународне сарадње у које је укључена најмање једна институција резидент на подручју управног округа (тј. области по Закону о регионалном развоју).

Значај показатеља за просторни развој:

Имплементација просторно-планских решења се остварује кроз пројекте који се финансирају из различитих извора. Један од могућих извора финансирања су страни фондови (међу којима се издвајају фондови ЕУ).

Европска територијална сарадња је значајан вид сарадње међу државама чланицама Европске уније, али и шире. Пројекти Европске територијалне сарадње се у државама ЕУ финансирају из неколико фондова међу којима су Европски фонд за регионални развој за државе Европске уније, ИПА – претприступни инструмент за државе кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ и ЕНИ за државе у суседству ЕУ. Фонд за претприступну помоћ ИПА има пет компоненти од којих се друга односи на територијалну сарадњу. Програми прекограничне сарадње који су постојали у буџетском периоду ЕУ од 2007. до 2013. године ће наставити да постоје и у буџетском периоду од 2014. до 2020. године са могућношћу отварања програма сарадње и са БЈР Македонијом, док ће програме транснационалне сарадње Југоисточна Европа и Јадрански програм у којима је Србија могла да учествује заменити два нова програма – Дунавски и Јадраско-јонски у оквиру којих ће моћи да учествују институције, организације и удружења из Србије.

Ограничења мерења показатеља:

Овај показатељ у перспективи треба да обухвати и друге пројекте међународне сарадње који нису финансирани из ИПА фонда. Међународни пројекти су врло широка категорија која се може дефинисати кроз различите видове сарадње. У оквиру показатеља приказаног на овај начин приказана међународна сарадња је сведена на страну финансирање и то само из европских фондова. Специфични видови финансирања постоје и у оквиру билатералне сарадње или мултилатералне сарадње која се често реализује у оквиру међународних организација.

Показатељ за пројекте међународне сарадње који се финансирају из ИПА фонда за текућу годину је овде приказан на два начина: укупан број пројеката (приказан на карти) и три групе пројеката (приказани у табели): пројекти чија је реализација започела у 2014. години, пројекти чија је реализација завршена у 2014. години и пројекти чија је реализација започела пре 2014. а биће завршена после 2014. године тј. одвијала се током читаве 2014. године.

Извор:

Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње, Влада, Канцеларија за европске интеграције

Програм	Реализација пројеката започета у 2014. години	Реализација пројеката завршена у 2014. години	Реализација пројеката који су били у току 2014. године
Румунија - Србија	3	31	15
Мађарска- Србија	1	46	9
Бугарска - Србија	15	74	9
Хрватска - Србија	0	13	6
Србија – БиХ	1	12	2
Србија – Црна Гора	1	6	0
Јадрански Програм	0	7	18
Југоисточна Европа	0	42	0

Стање показатеља за просторни развој:

У 2014. години приметно је активније учешће у пројектима територијалне сарадње који се финансирају из ИПА фонда у областима у којима се налазе већи градови – Београд, Нови Сад, Ниш. Одсуство пројеката територијалне сарадње који се финансирају из ИПА фонда је у Моравичкој, Расинској, Подунавској, Поморавској и Топличкој, док за области у АП Косово и Метохија овај вид сарадње није био ни предвиђен у 2014. години ради специфичног статуса ове покрајине. Мањи број пројеката у односу на претходну годину је приметан с обзиром да је 2014. година на прелазу између једног (2007-2013) у други (2014-2020) период финансирања из фондова ЕУ.

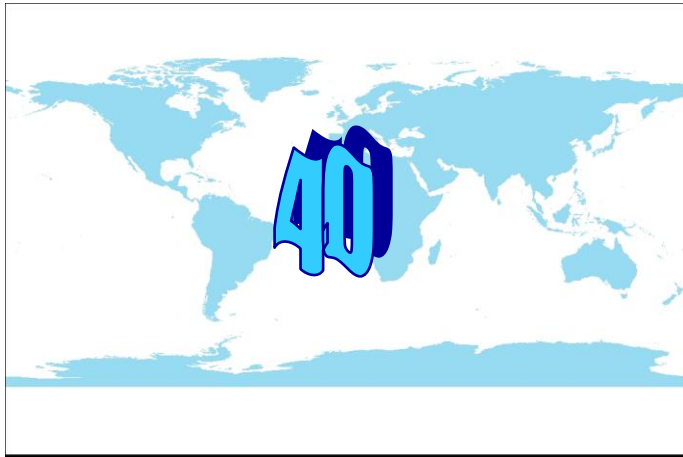
ПОКАЗАТЕЉ: 99. Чланство у међународним организацијама и мрежама сарадње

ОСНОВНИ ЦИЉ:

5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ

Оперативни циљ:

Веће учешће у програмима и пројектима прекограничне и транснационалне сарадње

Опис показатеља:

Укљученост у рад међународних организација и институција на светском, континенталном и макрорегионалном нивоу.

Начин мерења показатеља:

Ово је описни показатеља који указује на значај међународне сарадње за просторно планирање.

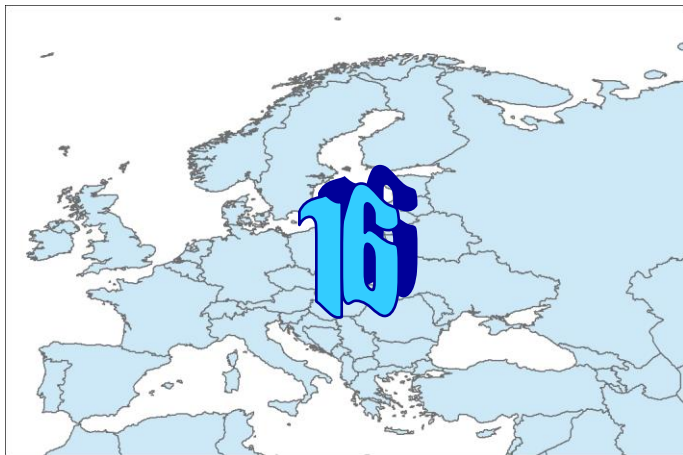
Значај показатеља за просторни развој:

Међународна територијална сарадња је од великог значаја за просторно планирање. У неким међународним организацијама она је институционализована, док у осталим она може бити препозната у вези са одређеним сектором који доприноси формулисању интегралне политике просторног развоја у складу са принципима одрживог развоја.

На светском нивоу крвне су институције из система Уједињених нација као и остале међународне организације за различите секторске теме. У оквиру организација из система Уједињених нација за област просторног планирања нарочито су битни UN Habitat, UNDP, UNEP и UNESCO. За заштиту природне и културне баштине битни су ICOMOS и IUCN.

На европском нивоу Србија је члан Савета Европе од 2003. године и кандидат за чланство у Европској унији од 2012. године. У току 2014. године су званично отворени преговори са Европском унијом и започети су процеси тзв. screening-а са циљем отварања појединачних преговарачких поглавља (од којих је за интегрални просторни развој назначајније поглавље 22 о регионалној политици). У оквиру ове две европске међународне организације за област просторног планирања су нарочито битни Стална конференција министара за просторно планирање - CEMAT у оквиру Савета Европе и мрежа за територијалну кохезију и развој - ESPON у Европској унији.

На нивоу Југоисточне Европе значајан је Регионални савет за сарадњу у оквиру кога се одвија сарадња у секторским областима значајним за просторно планирање (нпр. South-East Europe Transport Observatory - SEETO, Energy Community, Regional Environmental Center - REC). Под окриљем Европске уније донете су макрорегионалне стратегије и то Стратегија за Подунавље и Стратегија за Јадранско-јонски макрорегион.

Ограничења мерења показатеља:

У оквиру програма ESPON пројекти који се односе на међународну димензију просторног планирања су: Европа у свету (*Europe in the World*) у периоду од 2000. до 2006. и Територијални утицај глобализације за Европу и њене регионе (TIGER - *Territorial Impact of Globalization for Europe and its Regions*) у периоду од 2007. до 2013. године. У оквиру ових пројеката је степен међународне сарадње приказан кроз мноштво показатеља који би потенцијално могли бити преузети и прилагођени и за простор Републике Србије уколико буде укључена у неки ESPON-ов пројекат на ову тему у периоду од 2014. до 2020. године.

Извори:

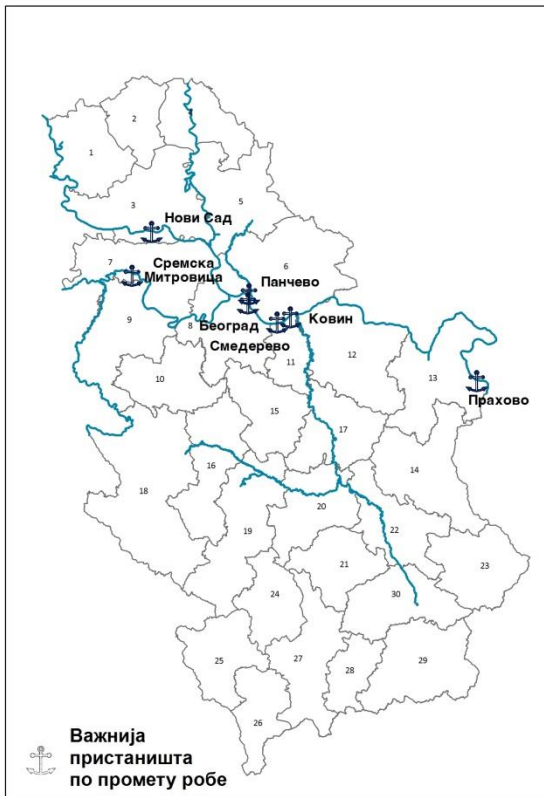
Министарство спољних послова Републике Србије
Организација Уједињених нација, УН Хабитат, <http://unhabitat.org>
Савет Европе, <http://hub.coe.int>
Регионални савет за сарадњу, <http://www.rcc.int>
Цемат, www.coe.int/cemat
Еспон, <http://www.espon.eu>

Стање показатеља за просторни развој:

Република Србија је члан бројних међународних организација, тела и конвенција, од оних глобално-политичког карактера као што су Уједињене нације, преко финансијских (ММФ и Светска банка), до стручно-техничких (Међународна организација за железнички транспорт, Међународна хидрографска организација и др). Влада је поставила европске интеграције као један од најбитнијих спољнополитичких циљева. Канцеларија за европске интеграције спроводи документ Национални приоритети за међународну помоћ (НАД) за период од 2014-2017. са пројекцијама до 2020. године.

ПОКАЗАТЕЉ: 102. ПРОМЕТ ПУТНИКА И РОБЕ У РЕЧНИМ ЛУКАМА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****5. ПРОСТОРНО - ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРЗЖЕЊЕ****Оперативни циљ:**

Трговинске везе са окружењем

Опис показатеља:

Показатељ нам приказује колики је остварен промет робе у речним лукама укупно за Републику Србију и по важнијим пристаништима (Београд, Нови Сад, Ковин, Панчево, Прахово, Сремска Митровица и Смедерево) у тонама.

Начин мерења показатеља:

Обим робног саобраћаја међу речним лукама, укупно за Републику Србију и по важнијим пристаништима.

Значај показатеља за просторни развој:

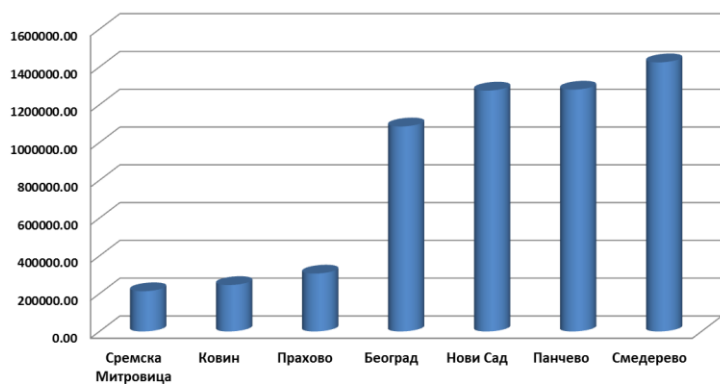
Примена индикатора је усмерена према основном циљу развоја водног транспорта које се тиче повећања конкурентске способности речног транспорта подизањем нивоа квалитета услуге у лукама, која ће омогућити рационалну прераспodelу између видова саобраћаја и изградњу ефикасног саобраћајног система Републике Србије.

Ограничења мерења показатеља:

Поред основног ограничења што показатељ не приказује промет путника у речним лукама, показатељ не приказује још: квалитет и транспорта, време које је потребно да се транспорт оствари, време које је потребно за утовар и истовар робе, складиштење робе, итд.

Извор:

Републички завод за статистику, Београд, 2014. године
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године

ПРОМЕТ РОБЕ У ВАЖНИЈИМ ПРИСТАНИШТИМА (t)**Стање показатеља за просторни развој:**

Промет робе по речним лукама укупно за Републику Србију износи 7268420 тона. По добијеним подацима у 2014. години најмањи промет робе има пристаниште у Сремској Митровици са 213012 тона, а највећи промет робе има пристаниште у Смедерево са 1424393 тона, за разлику од 2013. године када је највећи промет робе имало пристаниште у Панчеву са 1245386 тона. Поред података о промету робе по важнијим пристаништима (Београд, Нови Сад, Ковин, Панчево, Прахово, Сремска Митровица и Смедерево) који је приказан на карти, показатељ би у свом будућем развоју могао да прикаже степен уједначавања карактеристика пловних путева и транспортне инфраструктуре са карактеристикама у државама чланицама ЕУ, као и да подигне ниво развоја путничког саобраћаја. Основни разлози за подизање нивоа квалитета пловних путева и транспортне инфраструктуре су ти што је речни транспорт економски најисплатљивији и што има мање негативних утицаја на животну средину у односу на друмски саобраћај.

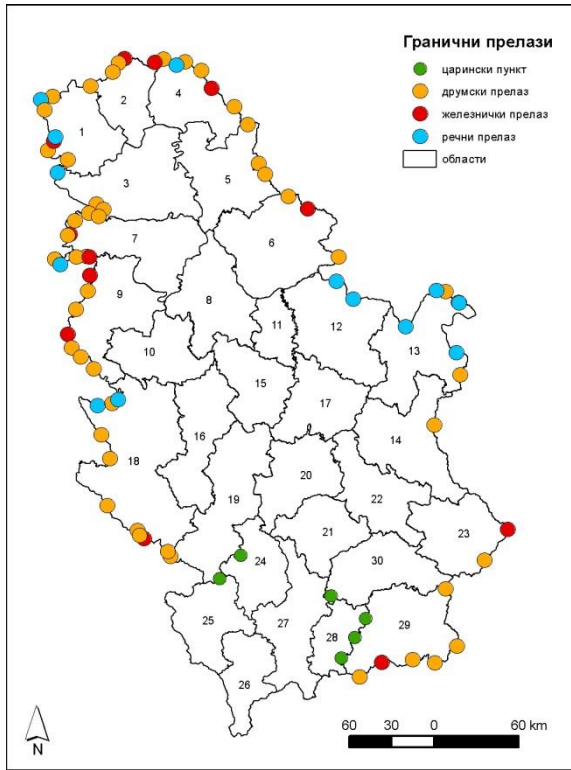
ПОКАЗАТЕЉ: 104. ГУСТИНА ДРУМСКИХ И ПРУЖНИХ ГРАНИЧНИХ ПРЕЛАЗА ПО ДЕОНИЦАМА ГРАНИЧНОГ ПОДРУЧЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ

Оперативни циљ:

Пропусност граница

Опис показатеља:

Показатељ нам приказује број друмских, железничких и речних и скелских граничних прелаза, дужину границе у km, као и густину граничних прелаза по деоницама граничног подручја.

Начин мерења показатеља:

Поред броја граничних прелаза и дужине границе по деоницама граничног подручја, потребно је израчунати и густину граничних прелаза. Број друмских граничних прелаза/дужина границе (/km); број пружних граничних прелаза/дужина границе (/km), број речних/скелских граничних прелаза/дужина границе (/km).

Значај показатеља за просторни развој:

Боља просторно-функционална интегрисаност у окружење, подразумева појачане потребе прекограничног саобраћаја и већу пропусност граница. То је уједно и прилика за јачање регионалне економије у коме велики значај имају места граничних прелаза.

Ограничења мерења показатеља:

Ограничења овог показатеља су што не приказује просечно утрошено време чекања на граничним прелазима (укупно и по прелазима), посебно за путнике, посебно за робу, као и квалитет граничног прелаза.

Извор:

Министарстви унутрашњих послова, Управа граничне полиције
Републичка агенција за просторно планирање

Густина друмских граничних прелаза по деоницама граничног подручја			Густина железничких граничних прелаза по деоницама граничног подручја		
Држава	број прелаза/дужина границе (km)	густина граничне мреже	Држава	број прелаза/дужина границе (km)	густина граничне мреже
Хрватска	10/259	0,038	Босна и Херцеговина	4/363	0,011
Мађарска	6/175	0,034	Мађарска	2/175	0,011
Босна и Херцеговина	11/363	0,03	Македонија	1/115	0,008
Македонија	3/115	0,026	Црна Гора	2/250	0,008
Црна Гора	6/250	0,024	Хрватска	2/259	0,007
Румунија	9/548	0,016	Румунија	2/548	0,003
Бугарска	5/360	0,013	Бугарска	1/360	0,002

Густина речних и скелских граничних прелаза по деоницама граничног подручја		
Држава	број прелаза/дужина границе на води (km)	густина граничне мреже
Мађарска	2/4,7	0,42
Румунија	6/257,3	0,023
Хрватска	2/150,6	0,013
Босна и Херцеговина	3/261	0,011
Бугарска	0/16,9	0
Македонија	0/1,7	0
Црна Гора	0/4,5	0

Стање показатеља за просторни развој:

У овом показатељу видимо да је највећи број друмских граничних прелаза (11) на граници Републике Србије и Федерације Босне и Херцеговине, а најгушћа мрежа друмских граничних прелаза је између Републике Србије и Републике Хрватске. Највећи број железничких граничних прелаза је на граници Републике Србије и Федерације Босне и Херцеговине (4), а Федерација заједно са Републиком Мађарском чини и најгушћу мрежу железничких граничних прелаза са Републиком Србијом. Највећи број речних и скелских граничних прелаза је између Републике Србије и Републике Румуније (6), а најгушћу мрежу речних и скелских граничних прелаза са Републиком Србијом има Република Мађарска. Највећи број граничних прелаза Република Србија има са Федерацијом Босне и Херцеговине, укупно 18 прелаза. За будући развој овог показатеља значајно је пратити осим густина граничних прелаза и стандарде инфраструктурне опремљености граничних прелаза.

ПОКАЗАТЕЉ: 105. НЕДЕЉНИ БРОЈ ЛЕТОВА ДО ЕВРОПСКИХ МЕГА ПОДРУЧЈА**ОСНОВНИ ЦИЉ:****5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ****Оперативни циљ:**

Пропусност граница

МЕГА подручје	Недељни број летова
Беч	35
Москва	27
Цирих	27
Франкфурт	21
Рим	20
Истамбул	19
Париз	17
Минхен	15
Атина	15
Букурешт	13
Будимпешта	11
Лондон	11
Милано	11
Дизелдорф, Дортмунд, Келн	11
Праг	10
Варшава	10
Копенхаген, Малме	10
Солун	9
Штудгарт	9
Штокхолм	9
Амстердам	8
Брисел	7
Берлин	7
Софија	6
Ајндховен	3
Ница	1
Лисабон	1
Барселона	1

Опис показатеља:

Овај показатељ приказује број повратних летова у току једне године од Београда до европских градова који су у категорији МЕГА подручја, са циљем праћења просторног развоја ваздушног саобраћаја Републике Србије.

Начин мерења показатеља:

Просечан недељни број повратних летова у току једне године до европских градова који су у категорији МЕГА подручја (Metropolitan European Growth Area) (према ESPON категоризацији МЕГА подручја).

Значај показатеља за просторни развој:

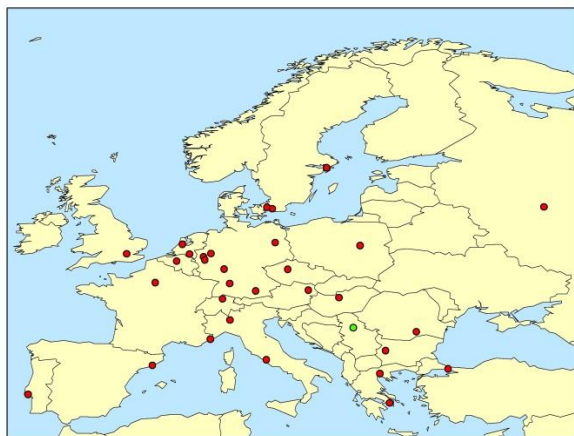
Показатељ омогућава праћење основног циља просторног развоја ваздушног саобраћаја Републике Србије, а то је: да ваздухопловни систем постане интегрални део европског ваздухопловног система, а ваздухопловни саобраћај прерасте у главни вид транспорта на релацијама дужим од 45 минута летења, уз могућност да сваки регион у будућности има аеродром одређене категорије. Основна концепција просторног развоја аеродромске инфраструктуре заснива се на реализацији пројеката који стимулишу развој постојеће мреже у циљу повезивања аеродрома унутар Републике Србије и са окружењем уз реконструкцију и рехабилитацију мреже локалног карактера.

Ограничења мерења показатеља:

Подаци коришћени за мерење овог показатеља добијени су од Аеродрома Никола Тесла, где је потребно узети у обзир да је ред летења подложен ненајављеним променама и отказивању летова, као и увођењу нових ванредних летова.

Извор:

Аеродром Никола Тесла;
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање), Београд, 2014. године.

Стање показатеља за просторни развој:

Посматрано на нивоу Европске Уније, ниво доступности неког региона авио-транспортом одређује категорију региона као високо, средње и ниско доступног коришћењем овог вида саобраћаја. Подаци који се односе на Републику Србију указују на: 1. Потребу да се повећа број области у Републици које су директно повезане са Европским МЕГА подручјима са садашње једне области (Београдске), и 2. Потребу да се анализира и повећа доступност осталих подручја у Републици Србији ка постојећем међународном аеродрому Никола Тесла у Београду и другим потенцијално новим аеродромима. У овај показатељ укључени су још градови Москва и Истанбул, на основу тога што ка овим дестинацијама постоји већи број летова из Београда, иако нису на листи Европских МЕГА подручја. Највећи број недељних летова оствари се ка Бечу, а најмањи ка Ници, Лисабону и Барселони.

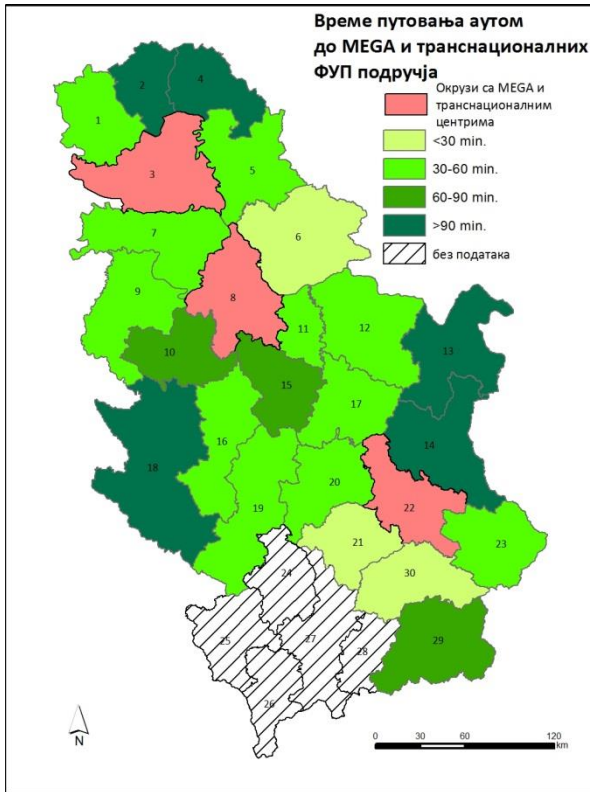
ПОКАЗАТЕЉ: 106. ВРЕМЕ ПУТОВАЊА АУТОМ ДО МЕГА И ТРАНСНАЦИОНАЛНИХ ФУП ПОДРУЧЈА (БОДОВАНО ПРЕМА ЗНАЧАЈУ ФУП)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ

Оперативни циљ:

Пропусност граница

Опис показатеља:

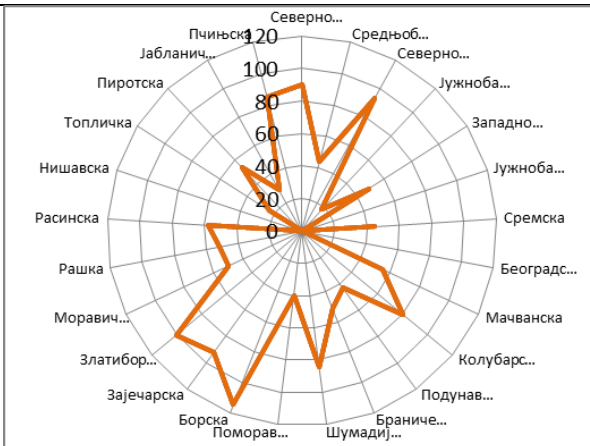
Овај показатељ приказује време растојања од центра округа до најближег МЕГА подручја (Metropolitan European Growth Area) и транснационалних ФУП подручја у Републици Србији (Београд- МЕГА подручје, Нови Сад и Ниш-транснационална ФУП подручја, према ППРС-у). Као и просечно време растојања четири регионална центра (Београд, Нови Сад, Ниш и Крагујевац) до три најближа европска МЕГА подручја.

Начин мерења показатеља:

Најкраће време путовања аутом од центра округа до најближих МЕГА подручја и транснационалних ФУП подручја у Републици Србији, која су класификована према скали: до 30 минута; од 30 до 60 минута; од 60 до 90 минута и преко 90 минута. Као и просечно време путовања аутом од регионалних центара до најближих европских градова који су у категорији МЕГА подручја (Metropolitan European Growth Area) (према ESPON категоризацији МЕГА подручја).

Значај показатеља за просторни развој:

Показатељем се мери потребно време до МЕГА и транснационалних ФУП подручја, чиме се показују централна подручја са најбољом доступношћу, односно периферна и удаљена подручја са најслабијом доступношћу.

Ограничења мерења показатеља:

Добијени подаци ограничени су немогућношћу мерења задржавања на границама, што битно утиче на прецизност добијених података.

Извор:

Републичка агенција за просторно планирање, Београд

Центри региона	Београд	Нови Сад	Ниш	Крагујевац
МЕГА подручја	Будимпешта	Будимпешта	Софија	Софија
	Софија	Беч	Солун	Будимпешта
	Беч	Софија	Будимпешта	Солун
Просечно време путовања (аутом)	5h 21min	4h 39min.	4h 36min	5h 26min

Стање показатеља за просторни развој:

Добијени подаци показују да од четири регионална центра (Београд, Нови Сад, Ниш и Крагујевац), подручје са најбољом доступношћу у односу на најближе европске градове (Будимпешта, Софија и Беч) је Ниш, са просечним временом путовања аутом 4h и 39min. Најкраће време путовања аутом до најближих МЕГА подручја и транснационалних ФУП подручја, у Републици Србији, имају Јужнобанатски, Топлички, Јабалнички, Нишавски, Београдски и Јужнобачки округ, са просечним временом путовања до 30 минута.

2. РЕАЛИЗАЦИЈА ПРИОРИТЕТНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТАТА ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Стратешки развојни приоритети различитих сектора, који се реализују у вишегодишњем периоду кроз један или више пројеката од националног односно регионалног значаја, представљају кључне иницијаторе развоја и неопходне факторе унапређења услова живота и рада друштва, државе и грађана Републике Србије. Одатле, степен и квалитет реализације ових пројеката утичу директно на остварење пројектованог ниво економског раста и развој Србије, неопходног за успостављање принципа модерне државе у Републици и усвајања савремених стандарда и модела управљања расположивим ресурсима.

У складу са Програмом имплементације за Просторни план Републике Србије за период 2011-2015, институције и организације задужене за реализацију утврђених 125 стратешких пројеката доставили су податке и информације о активностима на њиховој реализацији спроведеним у 2014. години. За неке од ових пројеката, добијене су и подаци о очекивањима и планови за наредни период (у 2015. години).

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
1	Успостављање ИС о пољопривредном земљишту	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	У току 2014. године спроведене су следеће активности на реализацији пројекта: 1) Завршена је израда апликације за припрему Годишњег програма заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта – алфанумеричка апликација; 2) Изабрано је софтверско решење за успостављање географског информационог система – ESRI WebГИС; 3) Набављена су 2 софтвера и пратећа рачунарска опрема; 4) Набављена је лиценца за софтвер и 3 desktop софтверске ArcГИС лиценце; 5) Израђена је демо ГИС апликација за израду Годишњег програма заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта; и 6) Укључено је 6 пилот општина за тестирање апликације.
2	Евидентирање терена угрожених процесима водне и еолске ерозије, и управљање овим процесима	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	После поплава у 2014. години које су довеле до значајног погоршања стања ерозионих подручја на територији Србије, кроз Програм помоћи и обнове подручја погођеног поплавама, приступило се реализацији радова на заштити од ерозије и бујица на најугроженијим подручјима изградњом преграда за задржавање наноса - на потоку Дурисавац, Костајничкој реци у општини Крупањ, и на Борањској реци у општини Мали Зворник; урађена је техничка документација за радове: у општини Љубовија на локацији Малишин поток; општини Бајина Башта на Овчињској реци и Коларском потоку; општини Косјерић на Стојићкој реци, потоку Лимац и реци Сечици; и општини Врњачка Бања на Новоселској реци и њеним притокама, Гочкој и Ћелијској реци; пројектима је планирано чишћење и изградња бујичних преграда у општини Крупањ на реци Брштици и Малој реци; општини Мали Зворник на Великој реци; општини Осечина на Црквеном потоку и Ловачкој реци; и на територији града Лознице на реци Штири. Формирана је међусекторска радна група за заштиту земљишта од ерозије и бујица са циљем усаглашавања Закона о водама у делу који се односи на заштиту од штетног дејства ерозије и бујица и заједничкој припреми пројектног задатка за израду карте ерозије Републике Србије.
3	Имплементација Стратегије развоја шумарства	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.
4	Доношење Стратегије управљања дивљачима и ловством	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	На основу члана 45. став 1. Закона о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, број 18/10) израђен је предлог Стратегије развоја ловства Републике Србије за период 2014-2029. године. Стратегија развоја ловства Републике Србије за период 2014 – 2029. године тематски је подељена у четири целине, и то: 1) Значење одређених израза, уводна разматрања са основним информацијама о стратешком, правном и институционалном оквиру (домаћи и међународно признати правни акти и други стратешки документи од значаја за доношење Стратегије); 2) Стање дивљачи и ловства у Републици Србији са расположивим подацима о бројности и просторном распореду, SWOT и PEST анализа; 3) Дугорочни циљеви, смернице и мере за развој ловства и унапређивање стања популација дивљачи, механизми имплементације Стратегије, индикатори, финансирање у ловству; и 4) Акциони план за спровођење Стратегије.
5	Развој и заштита високопланинских подручја - Голија	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Министарство формирало радну групу за за реализацију пројекта установљавања и развоја ски центра Голија, као пројекта од значаја за развој туризма и других комплементарних активности у Републици Србији и њеном равномерном регионалном развоју на основу Закључка Владе05 број: 332-2054/2014-3 од 07.03.2014. године и члана 5. Меморандума о разумевању бр. 332-02-47/2014-09 од 13.03.2014. године, потписаног између

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			Министарства привреде и ЈП „Скијалишта Србије”, која је одржала први састанак 21.11.2014. године
6	Израда Елабората о резервама угља у Колубарском басену и одговарајуће студијске документације	Министарство рударства и енергетике	У току су геолошка истраживања у складу са пројектом истраживања лежишта угља поља „Радљево”. Прва фаза истраживања у периоду од три године је завршена, прелази се на другу фазу у трајању од две године. Вредност укупних пројектованих инвестиционих улагања за прву фазу истраживања износи 646.6060.049 динара. Пројектована истраживања нису у потпуности реализована услед проблема са поплавама које су имали у 2014. години.
7	Санација и ремедијација црних тачака	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	<p>Санација и ремедијација Великог Бачког канала (приоритет 7г) је подељен на 3 фазе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградња главног колектора Кула-Врбас и мреже локалне канализације, - Изградње централног постројења за пречишћавање отпадних вода у Врбасу, и - Чишћење и ремедијација дна канала. <p>1) Изградња главног колектора Кула-Врбас и мреже локалне канализације</p> <p>Министарство пољопривреде и заштите животне средине је обезбедило средства за завршетак изградње главног колектора Врбас-Кула који ће прикупљати атмосферске воде, канализацију и индустријске отпадне воде са територије општине Кула и Врбас. Колектор треба да буде завршен до 5. јуна 2015. године.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградња локалне канализационе мреже на територији града Врбаса, Локалне канализационе мреже на територији града Врбаса је урађена преко 90%, треба да се изгради још око 4 km, али треба да се ураде и прикључи за повезивање домаћинстава на канализациону мрежу. У овом тренутку има прикључено око 17.000 еквивалент становника (ЕС), и покренуте су активности на прикључењу становништва на мрежу, али нема значајнијег прикључивања. - Изградња канализационе мреже у 5 села општине Врбас, тзв. Јужни крак (у селима Бачком Добром Пољу, Змајево и Равном Селу) и Западни крак (у селима Куцура и Савино Село). Мрежа Јужног крака је изграђена око 70%, али није завршена јер од 2011. године у застоју због одбијања инвеститора (Дирекција за изградњу Врбаса) да прихвати део неподвижних трошкова које потражује извођач радова, предузеће „Градитељ НС”. Наставак радова и завршетак мреже је условљен решавањем овог проблема. Исти случај је и са Западним краком. Због тога још увек нема прикључења становништва. - Завршетак изградње локалне канализационе мреже на територији града Куле. У овом тренутку 90% територије града Кула је покривено канализационом мрежом али није прикључено целокупно становништво, већ негде око 55%. Потребна је даља активност на прикључењу становништва на мрежу, у овом тренутку има прикључено око 11.000 еквивалент становника (ЕС), од могућих 18.000. <p>2. Изградња централног постројења за пречишћавање отпадних вода у Врбасу</p> <p>Централног постројење за пречишћавање отпадних воде (ЦПОВ) у Врбасу капацитета 120.000 еквивалентних становника треба да третира све отпадне воде из главног колектора. Средства за изградњу овог постројења обезбеђена су из ИПА 2008 претприступних фондова ЕУ (9,6 милиона € за изградњу линије воде, и 2,1 милиона € за техничку помоћ-израду техничке документације). Уговор о изградњи линије воде са извођачем конзорцијумом OTV France и Millennium Team је потписан 27.01.2011. године. У јануару 2012 договорена и изградња линије муља за 2,6 милиона € која је поверена конзорцијуму ACTOR S.A. Greese и LAD Group. Дозвола за припремне радове је добијена 2011. године, али како су радови у току 2012. године били више пута прекидани, радови нису били завршени до маја 2013. Према последњим информацијама рок за завршетак линије воде је јун 2015. године а рок за завршетак линије муља је август 2015.</p> <p>3. Ремедијација канала</p> <p>Трећа фаза пројекта би била ремедијација Великог Бачког канала (вађење и третман контаминираних муља у</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			каналу), што је и крајњи циљ овог пројекта. Она је могуће тек по завршетку изградње претходне две фазе, чиме би се зауставило даље загађење канала. Према проценама, укупна запремина контаминираниог муља је око 403 000 m ³ (на основу података из 2004). Није било обимнијих радова по питању санације и рекултивације на подручјима рударских басена осим у случају простора који су били угрожени проплавама где су извршени неопходни радови (Лозница – Крупањ, флотационо јаловиште предузећа Фармаком МБ, Шабац – рудник Зајача).
8	Изградња постројења за одсумпоравање и денитрификацију, и уградња нових и реконструкција постојећих електрофилтера	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.
9	Побољшање квалитета површинских и подземних вода	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	На основу Програма управљања водама у 2014. години Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Републичка дирекција за воде финансирала је део послова на иради Плана управљања водама за непосредни слив Дунава, који у координацији Међународне комисије за слив реке Дунав заједно раде државе чланице Међународне комисије за заштиту реке Дунав
10	Подстицање рационалног коришћења природних ресурса, подстицање коришћења секундарних сировина, смањење емисије загађујућих материја и увођење чистије производње	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.
11	Успостављање и проширење мониторинга и даље развијање регистра извора загађивача	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Реализован.
12	Изградња 8 регионалних центара за управљање отпадом	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Реализован.
13	Успостављање система за сакупљање и третман посебних токова отпада	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
14	Изградња централног постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада и изградња 5 централних регионалних складишта опасног отпада	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Пројекат Техничка помоћ у изградњи постројења за управљање опасним отпадом је финансиран из програма ИПА 2009, и у оквиру њега је била предвиђена припрема пројектне и тендерске документације за изградњу оваквог постројења у следећој фази. Пројекат је истекао 7. фебруара 2015 године, а како је општина у допису од 26.02.2015. год. обавестила ресорно Министарство да не располаже са локацијом за изградњу постројења, није било основа да се тражи продужење пројекта до 7. фебруара 2016. године. Пројекат је обустављен на нивоу Фазе 1 (у вредности од 1,5 милиона евра), која подразумева израду Студије изводљивости, у мери која је била могућа с обзиром да се не располаже локацијом. Будућа подршка ЕУД би била условљена проналаском локације, за коју би морали да се ураде просторни план и план детаљне регулације, па да ресорно министарство проба да се наставак пројекта реализује кроз неки нови ИПА програм (геотехничка и хидролошка испитивања, прелиминарна Процена утицаја на животну средину и припрема Тендерске документације-досијеа по FIDIC).
15	Спровођење програма мултидисциплинарних истраживања локалних промена климе и утицаја климатских промена, и израда секторских планова и програма адаптације и ублажавања климатских промена	Републички хидрометеоролошки завод, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	<p>На основу Програма управљања водама у 2014. години Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Републичка дирекција за воде суфинансирала је део послова на пројекту заједно са министарством надлежним за науку: Оцена утицаја климатских промена на водне ресурсе Србије.</p> <p>У току 2014. године, уз учешће бројних научно-истраживачких институција завршена је реализација пројекта „Истраживање климатских промена и њиховог утицаја на животну средину: праћење утицаја, адаптација и ублажавање” који је финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја у оквиру Програма „Интегрална и интердисциплинарна истраживања” (пројекат III 43007). У оквиру наведеног пројекта развијена је нова верзија регионалног климатског модела на основу којег су израђени сценарији регионалних промена климе у току 21. века. База података о пројекцијама промена основних климатских елеманата представљала је основу за опсежна истраживања утицаја климатских промена на пољопривреду, шумарство, биодиверзитет и екосистеме, водне ресурсе и здравље становништва. Добијени резултати истраживања спроведених у оквиру овог пројекта коришћени су при изради Другог националног извештаја Републике Србије за Оквирну конвенцију УН о промени климе у координацији Министарства пољопривреде и заштите животне средине.</p> <p>Републички хидрометеоролошки завод је у току 2014. године реализовао све планиране пројектне активности у оквиру регионалног пројекта „Структурирана мрежа за интеграцију знања о клими у оквиру политике и просторног планирања” („A structured network for integration of climate knowledge into policy and territorial planning - ORIENTGATE”). Циљ овог пројекта, који је имплементиран у периоду јул 2012 - децембар 2014. године, био је да подржи и координише акције усмерене на установљивање ризика климатске варијабилности и промена климе у Региону, као и да помогне бољем разумевању и коришћењу знања у различитим секторима привреде. Приоритетне активности и кључни резултати РХМЗ остварени у оквиру овог пројекта односе се на израду и ревизију „Предлога хармонизованог сета индикатора климатских ризика са упутствима за њихово израчунавање и коришћење” и „Предлога емисионих сценарија”, као и на резултате пројекција регионалних и локалних промена климе добијене серијом симулација климатским нумеричким моделом NMM-B. Методологија која је развијена и примењена у пилот студијама на пројекту, као и моделом добијене пројекције климе представљају основу за даља истраживања утицаја климатских промена у региону и утврђивање мера адаптације у различитим секторима. Креирана је dataplatform на којој ће бити на располагању подаци о регионалним променама климе у 21. веку добијени новом верзијом климатског модела за различите сценарије емија гасова са ефектом стаклене баште.</p> <p>Републички хидрометеоролошки завод је у току 2014. године започео реализацију пројекта: „ALERT”: Strengthening Serbian Multi-Hazard Early Warning, Phase I - Setting up integrated policies to reduce damages from</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>extreme events and risks for population („НАЈАВА: Јачање система ране најаве елементарних непогода у Републици Србији”, Фаза I - Увођење интегрисаних политика за смањење штета изазваних екстремним појавама и ризика за становништво). Пројекат се реализује у оквиру Програма размене стручног знања и искуства (Know-How Exchange Programme – KEP). Овај програм је инструмент подршке пројектима трансфера знања и најбоље праксе у оквиру Централно-европске иницијативе (CEI). Водећи партнер је Служба за хидрологију, метеорологију и климу (Servizio IdroMeteoClima) и Агенција за заштиту животне средине регије Емиља-Ромања (ARPA ER), Италија. Период имплементације је децембар 2014 – јул 2015. године. Општи циљ пројекта је размена стручног знања и искуства у изградњи и управљању системом ране најаве од елементарних непогода и припрема предлога за унапређење система ране најаве у Србији.</p> <p>Такође, спроведене су припремне активности за реализацију пројекта „Gridded meteorological data 1961-2010 for Serbia” („Гридовани метеоролошки подаци 1961-2010. за Србију”), који ће се реализовати у периоду јануар-децембар 2015. године уз финансијску подршку Заједничког истраживачког центра (JRC) Европске комисије. Циљ пројекта је израда поља најзначајнијих климатских елемената и дигиталних климатских мапа за територију Србије, укључујући допуну и унапређење базе дигитализованих историјских метеоролошких података.</p> <p>Припремљен је програм санације и унапређења хидролошког и метеоролошког осматрачког система за потребе унапређења система ране најаве и прогноза поплава, у оквиру Националног акционог програма опоравка после поплава који се финансира из ИПА фондова ЕУ. Такође, РХМЗ је учествовао у припреми регионалног пројекта санације хидролошког и метеоролошког осматрачког система у Републици Србији и Босни и Херцеговини, који би се реализовао уз финансијску подршку Владе Финске.</p>
16	Развој климатског мониторинг система и база просторних података и информација о локалним и регионалним променама климе	Републички хидрометеоролошки завод, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	<p>У циљу развоја климатског мониторинг система као компоненте хидрометеоролошког система за ране најаве и упозорења успостављеног сходно одредбама Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности („Службени гласник РС”, број 88/10), Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ) је кроз имплементацију Програма метеоролошких и хидролошких развојно-истраживачких активности за период од 2013. до 2017. године („Службени гласник РС”, бр. 106/13), развио и у току 2014. године увео у оперативан рад систем праћења и ране најаве климатских екстремних појава (Climate Watch System - CWS) за територију Републике Србије и регион Југоисточне Европе. Такође, у оквиру наведеног средњорочног Програма успостављена је база климатских просторних података добијених регионалним климатским моделом за период 1981-2010. година, која представља основу за верификацију климатских прогноза и пројекција регионалних и локалних промена климе. У складу са одлукама Светске метеоролошке организације (WMO), РХМЗ је обезбедио извршавање оперативних функција и даљи развој Националног и Регионалног центра за сакупљање и продукцију климатских података и продуката који се односе на локалне и регионалне климатске промене у Југоисточној Европи (WMO/WIS NC и WMO/WIS DCPC), а који представљају веб портале Националног климатског центра РХМЗ и Подрегионалног центра за климатске промене за Југоисточну Европу успостављеног у саставу РХМЗ. Кроз имплементацију међународних стандарда за метаподатке и приступ наведеним базама климатских података обезбеђена је компатибилност база података центара WMO/WIS NC и WMO/WIS DCPC са захтевима INSPIRE директиве ЕУ. У току 2014. године завршен је план дигитализације основних хидролошких података за период 1848-1947. година, који представљају део НИГП-а из надлежности РХМЗ.</p> <p>Обезбеђен је даљи развој и оперативно функционисање система мониторинга суше на територији Републике Србији развојем метода за прогнозу различитих индекса суше за област Југоисточне Европе у оквиру сарадње РХМЗ са регионалним Центром за управљање сушом за Југоисточну Европу. У оквиру међународног</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>пројекта „Клима карпатског региона” реализоване су активности на изради дигиталног атласа климе, и развијена webГИС платформа за приступ мапама хомогенизованих поља основних климатских елемената за регион Карпата. На основу историјских климатских података за период 1971-2000. година и података регионалног климатског модела о пројекцијама климатских промена за период 2011-2040. година, извршена је упоредна анализа индекса климатских екстрема за територију Републике Србије, за потребе израде Другог националног извештаја Републике Србије за Оквирну конвенцију УН о промени климе, у координацији Министарства пољопривреде и заштите животне средине.</p> <p>У току 2014. године спроведене су планиране активности на реализацији регионалног пројекта „Заједничко управљање проценом ризика и заштитом од катастрофа у Дунавској макрорегији” у оквиру Програма транснационалне сарадње у Југоисточној Европи. Пројекат је имао за циљ превазилажење методолошких и других разлика везаних за процену и управљање ризицима од катастофа међу земљама учесницама пројекта, а његова имплементација трајала је у периоду од јула 2012. године до децембра 2014. године. Републички хидрометеоролошки завод је, као кључна партнерска институција Републике Србије у пројекту, у сарадњи са Природно-математичким факултетом Универзитета у Новом Саду и локалном самоуправом Општине Кањижа успешно реализовао пилот активности на развоју и примени методологије за оцену ризика од суше и пожара на отвореном, и учествовао у изради заједничке методологије за процену ризика и „Упутства за адаптацију на климатске промене и процену ризика у Дунавској макрорегији” / „Guideline on climate change adaptation and risk assessment in the Danube macro-region”. Пројекат је од стране Канцеларије за европске интеграције Владесврстан у групу пројеката најбоље праксе прекограничне сарадње, што потврђује додела посебног признања на Четвртој конференцији о прекограничној и транснационалној сарадњи која је одржана 26. септембра 2014. године у Београду.</p>
17	Повећање укупне површине под заштитом до 10% територије Републике Србије кроз проглашење нових заштићених подручја	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	<p>У Републици Србији је заштићено 460 природних подручја чија је површина 564.137 ha. Под заштитом се налази 5 националних паркова (НП), 17 паркова природе (ПП), 18 предела изузетних одлика (ПИО), 67 специјалних и строгих резервата природе, научно-истраживачких и опшних резервата (СРП и СтРП, НИР и ОРП), 3 заштићена станишта (ЗС), 311 споменика природе (СП) и 39 подручја од културног и историјског значаја. Заштићена подручја заузимају 6,38% територије Републике Србије.</p> <p>Повећање укупне површине под заштитом територије Републике Србије кроз проглашење нових заштићених подручја: ПП „Русанда”, СРП „Гоч-Гвоздац”, СРП „Јерма”, СРП „Клисура реке Милешевке”, СРП „Ритови Доњег Потисја”, СРП „Ритови доњег Потисја”, ПИО „Камена Гора”, ПИО „Озрен-Јадовник”, СП „Винова лоза у Земуну”, СП „Храст у улици Мије Ковачевића”, СП „Црни бор у Црноштини”, СП „Јовачка језера”, СП „Шума Кошутњак” и СП „Лесни профил Капела у Батајници”.</p> <p>Сходно члану 42. став 7 Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010-исправка), подручје за које је покренут поступак заштите сматра се заштићеним када Завод за заштиту природе Србије достави студију заштите надлежном органу за доношење акта о заштити. У Србији је 2014. године покренут поступак заштите за 15 природних подручја: СП „Три стабла црног бора (Pinus nigra) у Доброселици”, СП Миоценски спруд „Ташмајдан”, СП „Машин мајдан”, СП „Калемегдански рт”, СП „Петрлашке пећине”, СП „Бараница”, СП „Шумати шумар”, СП „Геолошка стаза у Брестовачкој бањи”, СП „Стабло пољског бреста код Торка”, СП „Два стабла тисе на салашу код Новог Орахова”, СП „Стабло пауловније на Гладношу”, СП „Стабло црвенолисне букве у Омољици”, СП „Стабло црно-белог бора на Креманским косама”, ЗС „Вриштине калуне код Зајаче” и ПИО „Жељин”.</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
18	Ревизија статуса раније проглашених заштићених подручја и усклађивање са важећом законском регулативом	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	Ревизија статуса раније проглашених заштићених подручја и усклађивање са важећом законском регулативом: ПП „Поњавица”, СРП „Клисура реке Милешевке”, СРП „Кукавица”, СРП „Мала јасенова глава”, СтРП „Мустафа”, СтРП „Фелешана”, СП „Промуклица” и СП „Прерасти у кањону Вратне”.
19	Примена Рамсарске конвенције	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	31. децембра 2013. послата је апликација за подручје Ђердапа (Мала Врбица и Ђердапски сектор Дунава). Током 2014. године вршене су допуне апликације на захтев Рамсарског секретаријата. До краја 2014. године захтев је био у процедури, није био верификован.
20	Учешће у Програму „Човек и Биосфера (МаБ), односно припрема документације и активности на упису подручја у Листу резервата биосфере	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	У оквиру УНЕСКОвог програма „Човек и биосфера” НП Ђердап је предложен за номинацију за резерват биосфере. Појам, циљеви, програм и процедура номинације за Светску мрежу резервата биосфере детаљно су описани у студији „Водич за потенцијалне међународне номинације Националног парка Ђердап” који се односи на наведен УНЕСКО програм. У току је ревизија и покретање активности у оквиру плана за управљање и одрживо коришћење подручја Резервата биосфере „Голија-Студеница”. Тим поводом одржан је и скуп у конацима манастира Студеница 11.12.2014. Током 2014. Године у име Републике Србије, у својству посматрача на 26. Седници Међународног координационог савета Програма „Човек и биосфера” у Јончепингу, Шведска (9-12. јун), учествовао је представник Покрајинског завода за заштиту природе. Одлука о номинацији Резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав” је одложена, уз упућивање сугестија од стране УНЕСКО за попуну заједничке номинације, као и заједничке зонације. У складу са тим, настављени су контакти стручњака из пет држава потписница међуминистарске декларације.
21	Листа светске баштине UNESCO – уписивање Ђавоље Вароши и Ђердапа	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	У 2014. години у оквиру Пројекта „BioREGIO Carpathians” – Интегрисано управљање биолошким и предеоним диверзитетом за одрживи регионални развој и еколошку повезаност Карпата, Завод за заштиту природе Србије је релизовао три студије о различитим аспектима управљања Националним парком Ђердап: - „Користи екосистемских услуга НП Ђердап за локалне заједнице” - „Смернице за интрално управљање екотуризмом на подручју Националног парка Ђердап” - „Водич за потенцијалне међународне номинације Националног парка Ђердап” У студији „Водич за потенцијалне међународне номинације Националног парка Ђердап” детаљно је приказан процес припреме и уписа НП „Ђердап” за номинацију кроз критеријуме за процену изузетне универзалне вредности (члан 77. Оперативних смерница за имплементацију Конвенције о Светској баштини). На упису СП „Ђавоља варош” на УНЕСКО Листу светске културне и природне баштине није било активности у 2014. години.
22	Успостављање националне еколошке мреже (НЕМ) и европске еколошке мреже NATURA 2000 и заснивање ГИС-а	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	Одржан је састанак Радне групе за успостављање и развој еколошке мреже укључујући еколошки значајна подручја од националног и међународног значаја и састанак у вези израде Уредбе о изменама и допунама Уредбе о еколошкој мрежи. Извршена је ревизија пројектног задатка Terms of Reference за ИПА 2012. Припремљен је предлог референтних листа за Natura 2000 станишта и врсте у складу са Директивом о очувању природних станишта и дивљих биљних и животињских врста и Директивом о очувању дивљих

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>птица.</p> <p>Пројектне теме из биодиверзитета које су се тичале Natura 2000 врста и/или подручја еколошке мреже.</p> <p>У оквиру активности на утврђивању и развоју елемената еколошке мреже вршена су истраживања одржених биљних (госпина паучица – <i>Syrpedium calceolus</i>, карпатска точија - <i>Tozzia alpina</i> spp. врес - <i>Calluna vulgaris</i>) и животињских врста (балканска дивокоза – <i>Rupicapra balcanica</i>, мрки медвед – <i>Ursus arctos</i>, модроврана – <i>Coracias garrulus</i>, обична чигра – <i>Sterna hirundo</i>, белоглави суп – <i>Gyps fulvus</i>, орао белорепан – <i>Haliaeetus albicinctus</i>, орао крсташ – <i>Aquila heliaca</i>, орао кликташ - <i>Aquila pomarina</i>, сури орао - <i>Aquila chrysaetos</i>, патуљаста орао - <i>Aquila pennata</i>, орао змијар - <i>Circus cyaneus</i>, сиви соко - <i>Falco peregrinus</i>, грчка корњача - <i>Testudo graeca</i>, шарка - <i>Vipera berus</i>, шумска корњача - <i>Testudo hermanni</i>, велики мрмољак - <i>Triturus karelinii</i>, планински мрмољак - <i>Ichtzosaura alpestris</i>, чешњарка - <i>Pelobates fuscus</i>, младица - <i>Hucho hucho</i>, поточна мрена - <i>Barbus balcanicus</i>, балкански вијун - <i>Cobitis elongata</i>, пеш - <i>Cottus gobio</i>).</p> <p>Ажурирање базе података еколошке мреже АП Војводине је настављено током редовних теренских активности Завода (мониторинг заштићених врста, процена стања за издавање услова...). Наставило се прикупљање података на регистрованим стаништима заштићених и строго заштићених врста. У процесу издавања услова, извршена је идентификација граница станишта по катастру за полигоне у обухвату предметних планова, а у случајима конфликта интереса (преклапање грађевинских зона или инфраструктуре) извршене су и потребне корекције граница станишта.</p>
23	Уређење, презентација и управљање римским налазиштима у Нишу и Медијани	Министарство културе и информисања	<p>У циљу реализације Пројекта заштите и презентације археолошког налазишта Медијана у Нишу извршени су следећи послови:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заштитна археолошка истраживања на пројектом предвиђеним позицијама темеља заштитне конструкције; - Археолошка истраживања на неистраженом простору испред музејске зграде која је изграђена над стубадијумом А као и у унутрашњости саме зграде. Том приликом дошло се до нових налаза архитектуре који ће бити представљени; - Изведени су радови на статичкој стабилизацији зграде музеја; - Завршена је изградња темељних стопа заштитне конструкције, сем две стопе на улазном јужном делу које се због процеса монтаже раде у завршној фази; - Израда и монтажа лучних носача заштитне конструкције од лепљеног ламелираног дрвета је завршена на централном делу конструкције. <p>У односу на позиције планиране Пројектом изведено је приближно 75% од укупно планираних радова.</p>
24	Дефинисање и уређење инфраструктуре за две културне стазе српске средњовековне културе	Министарство културе и информисања	<p>Министарство културе и информисања као и надлежна установа заштите културног наслеђа Републички завод за заштиту споменика културе – Београд не располажу информацијама о реализацији наведеног пројекта.</p>
25	Израда и усвајање менаџмент планова за све споменике културе на Листи светске баштине, и израда нових номинација за културна добра предложена за заштиту	Министарство културе и информисања	<ul style="list-style-type: none"> - Менаџмент план за археолошко налазиште Гамзиград – <i>Romuliana</i> је завршен и биће представљен заинтересованим странама током 2015. године; - Рад на Менаџмент плану за Стари Рас са Сопоћанима је започет током 2014. године и његова израда је у току; - Планирана је израда Менаџмент плана за манастир Студеницу током 2015. године. - Заједничка прекогранична серијска номинација средњовековних надгробних споменика – Стећци, предата је Центру за Светску баштину. Провера на терену се очекује током 2015. године и уколико не буде било примедби номинација ће се разматрати на заседању Комитета за Светску баштину 2016. године; - У циљу припреме документације за номинацију на Листу Светске баштине урађен је Менаџмент план

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			археолошког налазишта Царичин град – Justiniana prima; - Остали споменици са Прелиминарне листе су у фази припреме физичког стања и документације за номинацију.
26	Карактеризација предела Србије	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Састанак Савета Европе посвећен имплементацији Европске Конвенције о пределу држава потписница, одржан је у Ургупу (Турска) по петнаести пут, 1. и 2. октобра 2014. године, у организацији Директората за демократско управљање Савета Европе/Секретеријата Европске Конвенције о пределу и Одсека за конзервацију предела Министарства за шумарство и водопривреду Републике Турске. Република Србија је активно учествовала у апликацији за награду Савета Европе за предео, међународним пројектом обезбедила средства за израду предлога Акционог плана за имплементацију Европске Конвенције о пределу као и Правилника о карактеризацији предела Србије, као основних докумената који ће обезбедити интегрисање предне политике у законски оквир, компатибилан Европским стандардима.
27	Карта ерозије Републике Србије и биланс продукције и проноса наноса у сливовима	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Види приоритет 2.
28	Издвојити зоне и подручја реално могуће демографске ревитализације дефинисањем мера активне политике према миграцијама становништва у склопу одрживог регионалног развоја Србије	Министарство привреде	Пројекат „Искоришћавање ефеката миграција у сврху развоја” – Making Migration Work for Development (MMWD) представља пројекат из области стратешког планирања који суфинансира Транснационални програм сарадње Југоисточне Европе (South East Europe) преко Европског фонда за регионални развој (ERDF) и Инструмента предприсупне помоћи (ИПА), а који је одобрен 2012. године. Партнери на пројекту су Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља и Републички завод за статистику Републике Србије (РЗС). Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе чије је послове из области регионалног развоја у току 2014. године преузело Министарство привреде, није било укључено као партнер на пројекту, већ је учествовало у делу који се односио на капитализацију резултата пројекта и дисеминацију.
29	Рedefиниција појма „насеље” и њено усклађивање, као и утврђивање критеријума за типологију насеља (сходно развојном нивоу и потребама Републике Србије, усклађеног са праксом развијених европских држава)	Потребно је наћи адекватну институцију која ће бити надлежна за спровођење овог приоритета	У циљу утврђивања критеријума за типологију насеља, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва је, у сарадњи са РЗС, Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, стручњацима са Географског факултета, Пољопривредног факултета Универзитета у Београду, као и из Института друштвених наука, оформио радну групу 2012. године. Током 2013. године радна група је установила предлог да се усвоји трихотомна типологија насеља (градска, сеоска и мешовита), као и сет критеријума, на основу кога су стручњаци из РЗС разврстали насеља. Предложени критеријуми, на основу којих ће се извршити класификација насеља, су: број становника, број дневних миграната, удео становништва које се бави пољопривредом и број пољопривредних домаћинстава. На основу података о насељима, изабрани су и дефинисани коначни критеријуми за типологију насеља. Након последњег састанка који је одржан у мају месецу 2015. године, остало је да се реше спорна питања око разврставање насеља која су према усвојеној методологији разврстана у једну категорију насеља, међутим, према функцијама насеља које имају, они одговарају другој категорији. У следећој фази током 2015. године, неопходно је донети коначна решења за адекватну припадност тих насеља одређеној групи и представити нову типологију у 2016. годину.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
30	Израда браунфилд катастра са валоризацијом	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	<p>Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе покренуло је 2012. године пројект под називом „Пројектно решење за израду катастра пословне инфраструктуре” (Пројекат Но.1 - ЦС Но. 3.2) у којем је Географски институт „Јован Цвијић” учествовао у својству консултанта. Пројекат је реализован у оквиру „Подршке реформи државне управе у Србији 2010-2013”, успостављеним билатералним споразумом Владе и Владе Шведске.</p> <p>У оквиру прве фазе израђен је документ Оцена стања у правној регулативи, стратегијама и базама података које се односе на ПИФ са преднацртом потребних процедура за формирање и функционисање Катастра пословне инфраструктуре. Друга фаза се односила на анализе искустава европских земаља са посебним освртом на Чешку и Холандију као примере добре праксе у погледу вођења евиденције као и пружања подршке пословној инфраструктури. Године 2013. урађена је упоредна анализа и припремљено је „Пројектно решење за израду Катастра пословне инфраструктуре” и потписан је „Меморандум о сарадњи” између тадашњег Министарства регионалног развоја и локалне самоуправе и Републичког геодетског завода. У 2014. години није било нових активности на овом стратешком приоритету.</p> <p>Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у марту 2015. године упутило захтев свим јединицама локалне самоуправе за доставу података о браунфилд и гринфилд локацијама у циљу формирања јединствене базе података. По овом позиву одазвало се 64 општине, па је позив за достављање информација поновљен у септембру уз достављање систематизоване табеле свима, како би податке касније било лакше обрадити.</p>
31	Израда студија развоја руралних подручја, на искуствима развијених европских региона, у којима ће бити дефинисани приоритети носилаца развоја „успешних” руралних подручја и руралних подручја под притиском	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.
32	Израда стратегије „оживљавања” угашених/несталих села кроз програме реактивирања села и понуде потенцијала на тржишту	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Реализован.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
33	Израдити и усвојити неопходна стратешка документа социјалног становања на националном, регионалном и локалном нивоу, националну стратегију социјалног становања, локалне стратегије социјалног становања и одговарајуће акционе планове и програме за спровођење ових стратешких докумената	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	У току 2014. године донета су следећа документа: 1. Уредба о условима и мерилима за одабир корисника-закупаца станова изграђених на основу програма изградње станова за социјално становање („Службени гласник РС”, број 140/14); 2. Закључак Владе којим се усваја сажета студија изводљивости за пројекат стамбене реконструкције после земљотреса у Краљеву (децембар, 2014. године)
34	Израда свеобухватне студије о неформалним насељима и неправној изградњи	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за грађевинске послове и грађевинско земљиште, Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Израђена анализа стања у 101 подстандардном (неформалном) ромском насељу у 20 јединица локалне самоуправе, у оквиру пројекта Европска подршка за инклузију Рома који се финансира из средстава ИПА 2012.
35	Унапредити информационе основе о зонама беспланске изградње у картама постојећег стања и планираног урбаног развоја у одговарајућим просторним и урбанистичким плановима (просторним плановима општина и генералним и регулационим плановима насеља), кроз	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	У 2014. години је дефинисан упитник за прикупљање података о подстандардним (неформалним) ромским насељима и започето прикупљање података за успостављање базе података (ГИС за ромска насеља) о подстандардним (неформалним) ромским насељима (до краја фебруара прикупљени су подаци о 583 насеља у 169 јединица локалних самоуправа), у оквиру пројекта „Европска подршка за инклузију Рома”, који се финансира из средстава ИПА 2012.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
	идентификацију зона неформалних насеља, а пре свега насеља изграђених без плана или без одговарајућег плана на основу којег је могуће ефикасно издавање локацијске и грађевинске дозволе		
36	Иницирати реализацију неколико пилот пројеката на различитим локацијама бесправне изградње пре формирања међусекторских тела и институција, пре или у току израде студије и пре припремања нових закона и подзаконских аката	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Није било активности на реализацији приоритета у 2014. години..
37	Организовати међународну конференцију на тему регулације и унапређења неформалних насеља	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	У оквиру УНДА семинара "Унапређење националних капацитета за одрживо становање и урбани развој", који је одржан новембра 2014. године у Београду, а реализован у оквиру Пројекта УНДА, (United Nations Development Account - UNDA), као једна од активности у чијем спровођењу Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре сарађује са организацијом Уједињених нација – Комитетом за становање и управљање земљиштем Економске комисије Уједињених нација за Европу (UNECE) и Програмом за људска насеља Уједињених нација (UN-Habitat), један панел био је посвећен питању регулације подстандардних неформалних ромских насеља у оквиру пројекта „Европска подршка за инклузију Рома”, који се финансира из средстава ИПА 2012.
38	Унапређење конкурентности пољопривреде и прехрамбене индустрије	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Нису добијени подаци.
39	Повећање производње на 12 мил. t годишње - ПК Дрмно	ЈП Електропривреда Србије	Урађена студија оправданости са идејним пројектом производње потребних количина угља за блокове у ТЕКО. У процедури је припреме за израду Допунског рударског пројекта Експлоатације угља на ПК Дрмно.
40	Рударски басен Колубара – проширење а) Поље Велики Црљени; б) Поље Ц; в) Поље Д; г) Поље Е	ЈП Електропривреда Србије Министарство рударства и	Одговор ЈП ЕПС: а) редовна експлоатација угља, експропријација земљишта и израда Допунског рударског пројекта експлоатације угља у проширеним границама; б) Урађен је „Допунски рударски пројекат површинског копа поља „Ц”, у току је Техничка контрола овог пројекта, активности на измештању гробља у Барошевцу; в) Завршено измештање гробља у Вреоцима, обновљена активност на пресељењу домаћинстава и инфраструктурних објеката, урађен Технички пројекти откопавања откритке и угља у северозападном и

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
		енергетике	јужном делу ПК „Поље Д”; г) У току је израда Дугорочног програма развоја РБ Колубаре која ће представљати основ за израду Иновираних студија изводљивости ПК Поље „Е”. Одговор Министарства рударства и енергетике (сектор за геологију и рударство): У оквиру колубарског басена у току 2014. године инвестирана су следећа средства: а) Поље Велики Црљани – израђена документација за наставак експлоатације угља, завршетак радова на експлоатацији до краја 2016. године; б) Поље Ц – повучен део кредита ради набавке новог БТО система – реализација кредита се очекује до краја 2016. године у укупном износу од 80 милиона еура. У пресељење објекта ради даље експлоатације уложено 50 милиона динара – планирани завршетак радова на пресељењу је крај 2015. године; в) Поље Д – наставак пресељења насеља Вреоци са гробљем; г) Поље Е – око 40 милиона динара у припреме за отварање површинског копа (пресељење и измештање објекта).
41	Изградња рудника лигнита – површинског копа Радљево	ЈП Електропривреда Србије Министарство рударства и енергетике	Одговор ЈП ЕПС: Започета је израда Главног рударског пројекта експлоатације угља на ПК „Радљево”. У поступку је прибављање дозволе за експлоатацију и даљу израду техничке документације. Одговор Министарства рударства и енергетике (сектор за геологију и рударство): Интензивирани радови на припреми документације за отварање поља које се очекује 2017. године.
42	Отварање рудника мрког угља и изградња термоелектране Штавал	Министарство рударства и енергетике	Тражи се стратешки партнер за отварање рудника и изградњу термокапацитета, тендер још није расписан. Елаборат о резервама угља је у фази верификације.
43	Пројекат геолошких истраживања нафте јужно од Саве и Дунава	Министарство рударства и енергетике	Одговор Министарства рударства и енергетике (Сектор за геологију и рударство): У 2014. години извршено је бушење и испитивање. На истражној бушотини Кас-1 (Касидор) потврђено је присуство нафте у колектор стенама. На овој локацији избушена је и бушотина Кас-3. Одговор Министарства рударства и енергетике (сектор за геологију и рударство): У току су геолошка истраживања у складу са пројектом истраживања у оквиру пет тектонских ровова на простору јужно од Саве и Дунава. У току 2014. године од радова су изведена 3D рефлективна сеизмичка испитивања на подручју Дрмљанске депресије означеном као Сираково као и истражна бушотина Касидол-1. За 2015. Годину планиране су истражне бушотине Касидол-2, Касидол-3, Касидол-4, Касидол-5 и Касидол-6. Вредност инвестиција у 2014. години, уложених у геолошка истраживања износи око 430 милиона динара.
44	Ревитализација рудника бакра у Борском басену	Министарство рударства и енергетике	Рудник Велики Кривељ – инвеститор РТБ Бор, у току су активности на прибављању документације за отварање и проширење рудника (израда просторног плана посебне намене за Борско-мајданпечки басен).
45	Отварање рудника Церово (експлоатација бакра)	Министарство рударства и енергетике	У току је припрема документације за стратешко партнерство.
46	Активности у руднику Леце (олово и цинк)	Министарство рударства и енергетике	Објављен стечајни поступак за носиоца одобрења – предузеће Фармаком.
47	Поновно отварање рудника Сува Руда (олово и цинк)	Министарство рударства и енергетике	Објављен стечајни поступак за носиоца одобрења – предузеће Фармаком.
48	Изградња рудника	Министарство	У току је израда и иновирања Елабората о резервама и Студије изводљивости.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
	фосфата „Лисина”	рударства и енергетике	
49	Ревитализација рудника магнезита и покретање вагносталног програма у „Магнохрому” Краљево	Министарство рударства и енергетике	Привредно друштво се налази у процесу приватизације који води Агенција за приватизацију.
50	Могућност експлоатације борних минерала из лежишта „Пискања”	Министарство рударства и енергетике	У току су геолошка истраживања у складу са пројектом. Наредна фаза је израда Студије оправданости. Пројектована инвестициона улагања у 2015. години су 25.065.932,00 динара.
51	Београд на рекама: урбана рехабилитација, побољшање туристичке понуде, интеграција понуде са окружењем (у складу са европским стандардима)	Градска управа града Београда	У 2014. години Скупштина града Београда донела је из делокруга рада Секретаријата за урбанизам и грађевинске послове више одлука о изради планова којима ће се омогућити имплементација пројекта „Београд на води”, као и потребне измене и допуне Генералног плана Београда 2021.
52	Копаоник: осавремењавање скијашке инфраструктуре и комплетирање целогодишње туристичке понуде; изградња туристичких места и места за одмор; саобраћајно повезивање и интегрисање понуде са окружењем (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Вишегодишњи пројекти које финансира Министарство у периоду 2013 -2015. година: 1. Реконструкција жичаре Крчмар у ски центру Копаоник - у 2014. години уложено 417.652.064,00 динара; 2. Изградња нове шестоседне жичаре Гвоздац у ски центру Копаоник у 2014. години уложено 375.295.297,00 динара; 3. Изградња летњих и дечијих садржаја у ски центру Копаоник - у 2014. години уложено 175.373.599,00 динара;
53	Touring путни правац коридора Х са бочним правцима: опремање за кружна и линеарна туристичка путовања /туре /путеве (туристичка сигнализација и туристички пунктови)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Министарство у 2014. години финансирало: 1. Израда пројектне документације и постављање туристичке саобраћајне сигнализације за означавање туристичке руте „Пут римских царева” – I фаза - 7.691.808,00 динара, и 2. Стручни надзор над постављањем туристичке саобраћајне сигнализације за означавање туристичке руте „Пут римских царева” – I фаза - 240.000,00 динара
54	Фрушка гора са Новим Садам и Сремским Карловцима:	Градска управа Града Новог Сада	Градска управа за привреду: 2014. године започела је израда „Акционог плана развоја еко-етно туризма Града Новог Сада” који се делом односи на заштићене зоне, Национални парк „Фрушка Гора”, као и туристичку понуду на Дунаву. Туристичка организација Града Новог Сада (индиректни корисник Градске управе за

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
	рехабилитација Националног парка и туристичких места, интеграција са Дунавом (у складу са европским стандардима)		привреду) континуираним активностима промовише и презентује целокупну туристичку понуду на територији Града Новог Сада.
55	Тара-Дрина: побољшање понуде туристичких места, инфраструктурно опремање, интеграција са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
56	Горње Потисје са Суботицом, wellness местом за одмор Палић и друго: побољшање понуде туристичких места, инфраструктурно опремање, интеграција са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Градска управа Града Суботице	<p>У циљу побољшања комуналне инфраструктуре на Палићу у зони надлежности „Парк Палић” д.о.о урађени су следећи планови:</p> <p>- План детаљне регулације „Викенд насеља” 3.521.415,00; Измена дела План детаљне регулације за део простора „Бања Палић” 1.840.800,00; План детаљне регулације за део простора „Бања Палић” северно од Омладинског језера 2.407.200,00; План детаљне регулације за проширење „300 врта”; План детаљне регулације за део обалног појаса Палићког језера (Источна обала) 1.843.200,00.</p> <p>На побољшању комуналне инфраструктура изграђена је канализациона мрежа у улицама: Изградња потисног цевовода у Барској улици 2.571.558,66; Изградња трасе канализације јужног дела бањског комплекса Палић 22.241.349,00; Изградња канализације употребљених вода у делу улице Јожефа Хегедиша 522.585,79; Изградња канализације у Крфској улици 2.462.864,41; Изградња собраћајнице улица Нова 5 8.999.998,20; Изградња канализације у делу улице Новосадски пут и Омладински парк 684.468,00; Изградња канализације у 300 врту – прва етапа 16.679.861,64; Изградња канализације употребљених вода у ул. Новосадски пут (део од Омладинског парка до водоторња),повез од водоторња до обале у Викенд насељу и јужни крак у Викенд насељу 11.369.176,80.</p> <p>У циљу побољшања понуде туристичког места изграђени су објекти: Винарија „Звонко Богдан”; Вила „Ларус”; Вила „Палвил”.</p> <p>Спроведен је конкурс за идејно урбанистичко-архитектонско решење уређења Бањско-хотелског комплекса уз источну обалу језера Палић.</p> <p>Извршена је санација објеката: Велика тераса 15.501.183,20; Женски шtrand 81.559.488,30; Моло на Мушком шtrandу 4.984.796,16; Вила Багојвар 3.465.016,00</p>
57	Тоуџинг пловни правац коридора VII Дунав: опремање пратећих садржаја наутичког пловног пута (марине, пристаништа идр), интеграција са понудом непосредног окружења	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
	(у складу са европским стандардима)		
58	Стара планина: реализација туристичке инфраструктуре и развој целогодишње туристичке понуде; изградња туристичких места и места за одмор; саобраћајно повезивање и интегрисање понуде са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација, ЈП „Скијалишта Србије”	Вишегодишњи пројекти које финансира Министарство у периоду 2013 - 2014. година: 1. Израда пројектно техничке документације за примарне водоводне мреже, фекалне канализације, ТТ канализације, примарног и секундарног гасовода у зони и профили изграђених саобраћајница Ц2, Ц3, Ц4 и Ц6, оријентационе дужине Л=2100м на Старој планини - у 2014. години уложено 928.200,00 динара; 2. Израда пројектно-техничке документације за ограде изворишта и видео надзора свих објеката водоснабдевања на Старој планини – Јабучко равниште - у 2014. години уложено 520.800,00 динара;
59	Власина-Крајиште: развој целогодишње туристичке понуде; интегрисање са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
60	Завршетак изградње друге половине аутопута у дужини од 107 km: Хоргош - Нови Сад (Коридор Хb) (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Аутопут од Хоргоша до Новог Сада је пуштен у саобраћај током 2012. У току 2014. године извођени су мањи радови на отклањању примедби Комисије за технички преглед.
61	Изградња аутопута у дужини од 85,5 km: Ниш - граница са Бугарском код Димитровграда (Коридор Хc)(SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Радови су у 2014. години извођени у складу са усаглашеним плановима на свим деоницама на потезу Просек – граница са Републиком Бугарском. Укупна реализација у 2014. години се процењује на око 18,6%.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
62	Изградња и доградња аутопута у дужини од 95 км: Лесковац - граница са Македонијом код Прешева (Коридор X) (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Коридор 10 (E-75): Извођење преосталих радова на деоници Левосоје-Прешево, од км 955+700,59 до км 976+950,00, Л=20км У 2014. год реализовано 1,06% (укупно реализовано 100% уговорених радова). Радови су у 2014. години извођени у складу са усаглашеним плановима на потезу од Грабовнице до Доњег Нерадовца. Деоница Доњи Нерадовац - Српска Кућа у дужини од око 7,0 км је пуштена у саобраћај. Укупна реализација у 2014. години се процењује на око 17,7%.
63	Комплетирање дела обилазнице око Београда (сектори А, Б5, Б6) која је у саставу коридора X, накнадна изградња сектора Ц (Бубањ поток - Болеч - Старчево - Панчево исток - Панчево север) уз претходно усаглашавање динамике изградње пуног аутопутског профила на секторима А и В или започињања активности на сектору Ц, резервисање коридора за северни део аутопутске обилазнице око Београда (веза E-75 - M-24.1 - M-24 - M-1.9, односно крај сектора Ц, петља Панчево север)(SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Сектор А; деоница: Батајница - Добановци 1) Лот А1: Пројектовање и изградња петље „Батајница” од км 184+738 до км 188+680,00 У 2014. години реализовано 27,43% (укупно реализовано 87,22% уговорених радова) 2) ЛОТ А2: Пројектовање и изградња аутопута E75 од км 188+680,00 до км 194+782,94 и петље „Добановци” У 2014. години реализовано 0,10% (укупно реализовано 99,92% уговорених радова) Сектор Б; деоница: Добановци-Бубањ поток 1) Лот Б1-Б2-Б3.1: Изградња аутопута E70/E75 од петље Добановци до моста БР.8 преко реке Саве (фаза 2 обилазнице Београда) од км 565+175,00 до км 575+230,00 У 2014. години реализовано 15,83% (укупно реализовано 21,73% уговорених радова) 2) Лот Б.5.3 Изградња петље „Петлово брдо” и петље „Орловача” У 2014. години реализовано 38,04% (укупно реализовано 38,04% уговорених радова) Комплетирани су и усвајени ПДР за део аутопутске и железничке обилазнице око Београда (аутопутска деоница Бубањ поток-Винча-Панчево, железничка деоница Бели поток-Винча-Панчево), са друмско-железничким мостом преко Дунава са извештајем о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину у градовима Београд и Панчево. Радови на опремању тунела Липак и Железник су завршени.
64	Комплетирање аутопутске обилазнице око Суботице (У крак аутопута E-75) (гранични прелаз Келебија - петља Суботица југ) (M-17.1)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Радови су привремено обустављени у 2013. и 2014. години. Укупна реализација радова извршених у периоду 2010-2012. година процењује се на око 35%.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
65	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-70) део руте 4 (SEETO): граница са Румунијом - Вршац - Панчево - Београд	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Заједно са надлежним Министарством урађена је апликација за предприступне фондове за добијање средстава за израду пројектне документације за изградњу аутопута Е-70, Румунска граница - Вршац - Београд веза са Коридором 10.
66	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-763) део руте 4 (SEETO): Београд - Чачак – Пожега, дужина 145 км	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Радови су у 2014. години извођени у складу са усаглашеним плановима на потезу од Обреновца до Прељине у укупној дужини од око 103 км. У 2014. години започели су радови на деоници Обреновац - Љиг док су радови на деоници Уб - Лајковац, у дужини од око 12,5 км суштински завршени. Укупна реализација у 2014. години се процењује на око 39,0% за раније започете радове и око 2,5% за радове започете у 2014. години.
67	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-763) део руте 4 (SEETO): Пожега - Ариље - Ивањица - Сјеница (Дуга пољана) - Гостун (граница са Црном Гором) дужине 110 км	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
68	Активности на постојећем државном путу I реда, рута 5 (SEETO): Параћин - Бољевац - Зајечар - Вршка чука (граница са Бугарском) (Е-761, М-5)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Реализован.
69	Активности на државном путу I реда (изградња аутопута, Е-80), део руте 7 (SEETO) деоница Ниш - Прокупље	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски	У току је израда Генералног пројекта изградње /SEETO Руте 7/Е-80 аутопута коју финансира фонд WBIF од административног прелаза Мердаре - Дољевац преко Куршумлије - Обилазница Прокупља – Житорађа.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
		транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	
70	Активности на постојећем државном путу I реда (коридору аутопута, Е-761) Појате - Крушевац - Краљево - Чачак и даље Пожега - Ужице рута 5 (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	За деонице: Појате - Крушевац и Адрани - Прелјина отпочела је стручна контрола Идејних пројеката са Студијама оправданости.
71	Завршетак изградње дела државног пута I реда М-1.11, деоница Лапово - Крагујевац	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
72	Рехабилитација и изградња деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Суботица (веза са Мађарском) - Сента - Кикинда (веза са Републиком Румунијом)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
73	Реконструкција и изградња деоница државног пута I реда Врбас – Кула – Сомбор – државна граница Бачки Брег (веза Коридор X – Коридор VII) са везом на планирани јужни аутопут кроз Републику Мађарску	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
74	Активности на путном правцу, државни пут I реда, Сомбор (веза са Републиком Мађарском и Републиком Хрватском) - Бачка Паланка (М-18) (са доградњом везе према Шиду)-Нови Сад (М-7)-Рума –Шабац-(М-21) (са краком за Лозницу и везу са Федерацијом Босном и Херцеговином (М-19)) -Ваљево –Пожега и даље веза ка Ивањици (М-21.1)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Активности на припреми конкурсне документације за израду идејних пројеката за деоницу Нови Сад - Рума на којој је предвиђен и тунел кроз Фрушку гору. На делу од аутопута Е-75 (Јарак) до моста на Сави, код Шапца, Л = 20 км, усвојени су Идејни пројекти.
75	Активности на реализацији реконструкције и изградње постојећег државног пута (М-7) I реда Нови Сад-Зрењанин и активности на реализацији изградње планираног државног пута I реда од Зрењанина до државне границе према Темишвару	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Није било активности од стране Министарства на овом приоритету.
76	Активности на путном правцу, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	Потврда и допуна претходно издатих услова за израду Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24, Суботица - Зрењанин – Ковин.
77	Израда мастер плана и студије оправданости мреже бицикличких коридора у Републици Србији	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за	Нису добијени подаци.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
		друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	
78	(Београд) - Стара Пазова - Инђија - Суботица - државна граница (Келебија), реконструкција и изградња једноколосечне пруге у двоколосечну са мостом преко Дунава и чворовима Нови Сад и Суботица)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	<p>Пројекат се реализује у више подпројеката:</p> <p>а) Реконструкција постојеће двоколосечне железничке пруге Београд Центар – Стара Пазова, дужине 36 km која треба да се реконструише како би јој се унапредили технички параметри. Изабрано је пројектно предузеће које ће израдити недостајаћу пројектну документацију. У фази је израда Идејног пројекта реконструкције ове деонце пруге као и Просторни план посебне намене инфраструктурног коридора (Београд) – Стара Пазова– Суботица – државна граница (Келебија).</p> <p>б) Реконструкција постојеће једноколосечне пруге и изградња другог колосека на деоници Стара Пазова – Нови Сад.</p> <p>Пруга је дужине 43 km која треба да се реконструише на једном делу пруге и изгради као нова на прелазу преко Фрушке Горе, тако да иста постане савремена двоколосечна пруга са грађевинским параметрима трасе пружних колосека пројектованим за брзине возова до 200 km/h. Идејни пројекат пруге је усвојен од стране Републичке ревизионе комисије, израђени су и донети планови детаљне регулације за делове ове пруге на подручју општина: Стара Пазова, Инђија, Сремски Карловци и Нови Сад. Завршени су Главни пројекти и у току је усаглашавање истих. Очекује се да ће припремни радови на градилишту тунела и вијадукта на Фрушкој Гори започети крајем 2015. године.</p> <p>в) Нови железничко-друмски мост (469 m) на месту порушеног Жежељевог моста преко реке Дунава у граду Новом Саду који се налази на деоници пруге Стара Пазова – Нови Сад.</p> <p>Заједничким активностима Републике Србије, АП Војводине, града Новог Сада и Делегације ЕУ у Реплици Србији обезбеђена су средства за израду пројектне документације и инвестициону реализацију изградње новог железничко-друмског моста на месту порушеног Жежељевог моста. Изабрани извођач радова је извео радове на левој и десној обали Дунава и у току је извођење радова на реконструкцији стуба у средини корита реке Дунав и две мостовске конструкције које ће се по реконструкцији стуба спојити по средини Дунава. Очекује се завршетак пројекта у току 2017. године.</p> <p>г) Реконструкција деонице пруге Нови Сад – Суботица – државна граница, дужине 108 km.</p> <p>Пројектом се предвиђа реконструкција постојеће пруге у савремену двоколосечну пругу а то подразумева реконструкцију станице Нови Сад Путничка са изградњом новог путничког перона и реконструкцијом сигнално сигнурносног постројења за цео чвор у складу са новом колосечном ситуацијом. У току је израда пројектне документације.</p>
79	Београдски чвор (завршетак путничког система и ослобађање Савског амфитеатра планираном изградњом: станице Београд Центар, постројења ТПС, РТЦ1) у Макишу и другог колосека од Панчевачког моста до Панчева)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	<p>У току су активности на завршетку путничког система у циљу измештања постојећих железничких објеката из Савског амфитеатра реализацијом следећих подпројеката:</p> <p>а) Реконструкција железничке станице Београд Центар.</p> <p>Пројектом се планира изградња станичне зграде и пратећих објеката и приступних саобраћајница на комплексу постојеће железничке станице Београд Центар. У току је израда пројектне и урбанистичке документације.</p> <p>б) Реконструкција постојећа техничке путничке станице Земун.</p> <p>За потребе измештања дела железничких капацитета из Савског амфитеатра намењених за одржавање железничких путничких вагона, моторних гарнитура и електричних локомотива приступа се реконструкцији постојећих капацитета на комплексу железничке станице Земун тако да се планира реконструкција</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>постојећих колосека, хала и објеката да исти могу у потпуности да преузму технолошке функције из Савског амфитеатра. У току је израда пројектне документације.</p> <p>в) Робно транспортни центар у Београду поред железничке станице Београд Ранжирна у Макишком пољу. За потребе измештања капацитета који данас постоје у Савском амфитеатру намењени за утовар и истовар железничких вагона и манипулацију контејнера планирана је изградња новог робно транспортног центра на земљишту између Обреновачког пута и комплекса железничке станице Београд Ранжирна, површине око 200 ha. На комплексу се планира изградња железничке локо-робне станице, контејнерског терминала, затвореног магацина, отворених магацина, манипулативних површина, управних објеката и објеката за одржавање комплекса као и низ индустријских колосека са могућношћу изградње логистичких објеката по принципу Приватног јавног партнерства. У току је израда пројектне и урбанистичке документације.</p> <p>г) Реконструкција постојеће једноколосечне пруге са изградњом другог колосека од Београда (Панчевачки мост) до Панчева.</p> <p>У току су завршни радови на изградњи другог колосека, реконструкцији постојећег железничко-друмског моста преко реке Дунав, изградња новог железничког моста преко реке Тамиш у Панчеву као и реконструкција стабилних постројења електричне вуче и телекомуникационих постројења. Очекује се да радови буду завршени током 2016. године.</p>
80	Гиље - Ћуприја - Параћин на прузи Београд - Ниш (изградња нове двоколосечне деонице са мостом преко Велике Мораве)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	<p>Пројекат се реализује као део модернизације пруге Београд – Ниш и то:</p> <p>а) Нове деонице двоколосечне пруге дужине 11 km од железничке станице Параћин до железничке станице Гиље,</p> <p>б) Изградњом новог двоколосечног моста преко реке Велике Мораве код Ћуприје.</p> <p>Пројекат је у завршној фази извођења радова и очекује се да ће радови бити завршени до краја 2015. године.</p>
81	Сталаћ - Ђуниш на прузи Београд - Ниш (реконструкција и изградња једноколосечне деонице у двоколосечну)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	Дужина ове деонце је 17 km, то једина једноколосечна деоница на прузи Београд - Ниш. У току је израда пројектне и урбанистичке документације.
82	Ниш - Димитровград (ремонт постојеће пруге, електрификација, савремена СС и ТК постројења)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	Програмом радова планирано је да се изврши реконструкција постојеће једноколосечне пруге и опремање исте стабилним постројењима електро вуче, електронским сигнално сигурносним постројењима и телекомуникационим уређајима. Радови су изведени на комплексу железничке станице Димитровград и реконструкцији пруге од станице Димитровград до границе са Републиком Бугарском. У току је израда пројектне документације за деоницу пруге од Ниша до станице Димитровград (97 km).

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
83	Пруга Београд-Врбница (Бар) - ревитализација и модернизација	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	Програмом радова се планира реконструкција постојеће једноколосечне електрифициране пруге од Ресника до Врбнице дужине 286 km. У току је израда пројектне документације.
84	Пруга Ваљево-Лозница - наставак започете изградње пруге	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	Програмом изградње пруге је предвиђено реконструкција железничке станице Ваљево, завршетак изградње једноколосечне пруге од станице Ваљево до Липнице на прузи Рума - Шабац - Лозница - Зворник и реконструкција деонице пруге од Липнице до Лознице. Урађен је Просторни план посебне намене за пругу и највећи део техничке документације.
85	Проширење и модернизација аеродрома „Никола Тесла“ у Београду	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за ваздушни саобраћаја)	Активности на реализацији приоритета у току 2014. године на аеродрому „Никола Тесла“ су биле: 1. Завршетак радова и пуштање у употребу друге фазе реконструкције и доградње чекаоница и фингерских ходника А и Ц; 2. Завршетак радова и пуштање у употребу проширења платформе Ц; 3. Извођење радова и пуштање у употребу чекаонице за излазак на отворене позиције А4а и А4б: формиран је јединствен простор независне чекаонице за излазак на отворене позиције за одлазеће путнике. Укупна површина простора је око 340 квадратних метара; 4. Објекат – Службени пролаз „Д” – израда техничке документације (Идејни и Главни пројекти): изградња објекта омогућава организовање противдиверзионе контроле и контроле особља и возила, тако да су саобраћајни токови и токови кретања особља ка/из рестриктивне зоне обезбеђени. Површина објекта је око 400 квадратних метара; 5. Платформа за одлеђивање и спречавање залеђивања ваздухоплова – уговарање израде техничке документације: изградњом платформе омогућава се одвијање поступка одлеђивања и спречавање залеђивања ваздухоплова у припреми за лет, непосредно пред лет на издвојеном наменском простору. Тренутно се поступка одлеђивања и спречавање залеђивања обавља на рулним стазама и на позицијама за паркирање ваздухоплова. Изградњом нове платформе се омогућава пролаз других ваздухоплова без увођења рестрикција и ограничавања њиховог пролаза рулним стазама и прековременог заузећа паркинг позиција. Површина предвиђена за маневрисање ваздухоплова износи око 16.500 метара квадратних, а за маневрисање возила око 4.000 метара квадратних.
86	Проширење и модернизација аеродрома „Константин Велики” у Нишу (цивилно-војни)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за ваздушни саобраћаја)	Аеродром „Константин Велики” је доставио преглед Активности на реализацији приоритета у току 2014. године, и то кроз Програм имплементације Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, где је као стратешки приоритет одређен Пројекат „Проширења и модернизације аеродрома Константин Велики у Нишу” који се састоји из 2 дела. Првим делом је планирана реконструкција и доградња постојеће терминалне зграде оријентационе вредности 6 милиона евра, а другим делом је планирана рехабилитација полетно-слетне стазе са доградњом рулне стазе и проширење платформе оријентационе вредности 7 милиона евра.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
87	Припрема за изградњу нове луке Београд на Дунаву у гравитационом подручју Београда. Постојећа лука „Београд” задржава и развија функцију, са нагласком на контејнерском претовару, до могуће изградње нове	Агенција за управљање лукама	Током 2014. године нису спровођене активности на припреми за изградњу нове луке Београд на Дунаву, у гравитационом подручју Београда. Постојећа Лука „Београд” а.д, Београд, је током 2014. године задржала функцију обављања лучке делатности на постојећој локацији, до могуће изградње нове луке.
88	Реконструкција преводница у Ђердапу	ЈП Електропривреда Србије	На бродској преводници ХЕ „Ђердап 1” изведен је планирани ремонт I степена.
89	Даљи развој речног информационог сервиса (РИС-а) и његова примена на међународним пловним путевима	Дирекција за водне путеве	Нису добијени подаци.
90	Регулисање критичних сектора на унутрашњим пловним путевима Републике Србије	Дирекција за водне путеве	Даље активности на реализацији приоритета планиране за период 2015-2017. година.
91	Обезбеђење техничке базе за примену технологије интермодалног транспорта изградњом интермодалних терминала – у Београду (На основу излазних резултата Студије Омогућавање интермодалног транспорта у Републици Србији чија израда је тренутно у току), Апатину, Пироту, Прахову и Шапцу	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја), Агенција за управљање лукама	У оквиру Пројекта „Омогућавање интермодалног транспорта у Србији” урађена је пројектна документација за изградњу друмско-железничког (копненог) интермодалног терминала у Београду. Очекује се преглед и усвајање Идејног пројекта од стране Републичке ревизионе комисије. Почетак изградње интермодалног терминала зависи од доступности средства из програма ЕУ/ИПА 2015/2016. На основу Протокола о сарадњи на изградњи интермодалног терминала са логистичким центром, закључен 09. јуна 2015. године, између Републике Србије - Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Града Београд и Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу града Београда, решавање имовинско-правних односа на земљишту је у надлежности Града Београда. Потребна средства за експоријацију планирана су у буџету Града Београда за 2016. годину. Пројекат изградње Логистичког центра Пирот, налази се у надлежности Министарства привреде. С обзиром да третира две функционалне целине: изградњу интермодалног терминала и развој индустријске зоне, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ће активно учествовати у даљој реализацији наведеног пројекта, у складу са надлежностима. У претходном периоду је урађена Предстудија изводљивости (у оквиру програма Ital-Balk), а кроз програм MISF финансирана је израда Студије изводљивости, која је верификована и од стране JASPARS. Урађен је План детаљне регулације, али с обзиром да је неизвесно питање финансирања пројекта, још нису покренуте активности везане за решавање имовинско-правних односа. Реализацијом пројекта „Логистички центар Пирот”, допринело би се Србије и привлачењу инвестиција у југоисточном региону наше државе.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
92	Активирање потенцијала „црвене тачке” укрштања Коридора X и VII на територији општине Инђија)	Општина Инђија	Није било активности у 2014. години.
93	Потпуна замена аналогне комуникације, као и дигиталне старије генерације	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Према подацима Cullen international-а стопа дигитализације фиксне мреже у Републици Србији је на дан 31. децембар 2012. године износила 99%.
94	Анализа неопходности актуелног обима поштанске мреже	Републичка агенција са поштанске мреже	Реализован.
95	Изградња новог блока ТЕ-ТО Нови Сад	ЈП Електропривреда Србије	Наставак преговора са потенцијалним стратешким партнерима и активности у вези са изменом понуде понуђача.
96	Градња ТЕ Колубара Б и ТЕНТ Б3; Градња ТЕ Костолац Б3	ЈП Електропривреда Србије	ТЕ Колубара Б: процена опреме и објеката на локацији, припреме за израду следећег нивоа техничке документације. ТЕНТ Б3: израда инвестиционо-техничке документације. ТЕ Костолац Б3: израда и стручна контрола инвестиционо-техничке документације, потписан уговор о зајму за реализацију пројекта са кинеском страном и припреме за ратификацију уговора
97	Изградња система хидроелектрана на доњем току реке Ибар	ЈП Електропривреда Србије	Окончана израда идејних пројектата за 10 хидроелектрана. Усвојена Студија о процени утицаја на животну средину. Чека се декрет италијанске Владе и разрешавање билатералних односа две државе.
98	Изградња система хидроелектрана на Великој Морави	ЈП Електропривреда Србије	Геодетско снимање подручја Велике Мораве завршено. Спровођење тендера за избор пројектанта за израду идејног пројекта - заустављено до одлуке партнера RWEI о наставку инвестиције.
99	Програм технолошког развоја рафинерија	Министарство рударства и енергетике	Реализован. Реконструкција рафинерије нафте Панчево предвиђена уговором о купопродаји 51% акција НИС а.д. Нови Сад је завршена крајем 2012. године, те се овај пројекат може сматрати завршеним. Укупно је инвестирано 462,2 милиона Еура (постројење МНС/DHT и постројење за производњу водоника HGU). Сем тога НИС а.д. има у плану реализацију стратешких пројеката у периоду од 2015. до 2020. године, и то: Ветропарк Пландиште, Термоелектрана Панчево, Термоелектрана Ковин и др.
100	Реконструкција и изградња далековода, трафостаница и разводних постројења (30 пројеката)	Министарство рударства и енергетике, ЈП „Електропривреда Србије” / ЈП ЕМС – ЈП ЕПС (ПД Југоисток) / ЈП ЕМС – ЈП ЕПС (ПД Електропривреда)	А) Објекти мреже 400kV А.1 Реконструкција постојећих објеката: - ТС 400/220/110kV Ниш 2 – окончани радови на реконструкцији ТС, у току прибављање употребне дозволе - ТС 400/220kV Београд 8 - окончани радови на реконструкцији ТС, ЈП ЕМС је добио употребну дозволу - ТС 400/220/110kV Нови Сад 3 - окончани радови на реконструкцији ТС, ЈП ЕМС је добио употребну дозволу - Реконструкција постројења електрана – ТС Обреновац – Добијено Решење Министарства којим се одобрава извођење радова на адаптацији ТС. Радови у току. Проширен обим радова због санације штете од поплава. Уградња трансформатора Т3 у ТС „Обреновац”. Добијена грађевинска дозвола, радови у току. - Реконструкција постројења уз електране – РП 400kV Младост – Припремне активности у току

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
		/ ЈП ЕМС – ЈП ЕПС (ПД Електросрбија)	<p>(геомеханичка испитивања терена)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реконструкција постројења уз електране – РП Ђердап 1 – У току су припремне активности на реконструкцији РП (израда урбанистичког пројекта, пројекат препарцелације) - Реконструкција ТС Бор 2 – У току израда техничке документације за реконструкцију - Реконструкција ТС Панчево 2 - У току израда техничке документације за реконструкцију - РП 400kV Дрмно – замена ВН опреме – Завршено - РП 400 и 220kV ТЕНТ Б – замена ВН опреме – Урађена техничка документација - Далековод 400kV Београд 8 – Панчево, реконструкција – На прелазу Дунав је завршена замена поводника <p>A.2 Доградња у постојећим објектима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ТС 400/220/110kV Лесковац 2 – доградња постројења 400kV и уградња трансформатора 400/110kV и гашење 220kV – Завршена радови, предат захтев за добијање употребне дозволе - ТС 400/220/110kV Смедерево 3 – доградња 400kV и увођење далековода 400kV у ТС Смедерево 3 – Добијена грађевинска дозвола за ТС на основу које су започети радови. За ДВ је урађена планска и техничка документација. Решена имовина. Далековод је у фази добијања грађевинске дозволе - ТС 400(/220)/110kV Србобран са расплетом ДВ 400kV и 110kV – За две етапе реализације пројекта доградње ТС су поднети захтеви за грађевинске дозволе. За ДВ је завршена техничка и планска документација. Решавање имовине у току. - ТС 400/110kV Јагодина 4 – уградња другог трансформатора 400/110kV – Завршено - ТС 400/220/110kV Краљево 3 – доградња 400kV и уградња трансформатора 400/220kV – У току израда техничке документације - Увођење 400kV у подручје западне Србије (доградња постојеће ТС 220/35kV Бајина Башта са ТС 400/220/35kV и замена једног ДВ 220kV са ДВ 400kV) – Поднети захтеви за грађевинску дозволу за обе фазе реконструкције надлежном Министарству за ТС 220/35kV. Израда припремне документације у току за ТС 400/220/35kV. Урађена је претходна студија изводљивости за ДВ 400kV Обреновац – Бајина Башта <p>A.3 Изградња нових трансформаторских станица и далековода:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ТС 400/110kV Београд 20, увођење далековода 400kV и 110kV – Завршен пројекат. Прибављање употребних дозвола у току - ТС 400/110kV Врање 4 и расплет далековода код ТС Врање 4 – Завршен пројекат. Прибављање употребних дозвола у току - ДВ 400kV Краљево 3 – Крагујевац 2 – У току је израда техничке документације - ДВ 400kV Ниш 2 – Лесковац 2 – Врање 4 – Скопље (Штип) – Завршено - ДВ 2*400kV Панчево – Решица (Румунија) – Урађена планска и техничка документација. Решена имовина. <p>Уговорени радови који се планирају у 2016. години</p> <ul style="list-style-type: none"> - ДВ 400kV Нови Сад – Зрењанин – граница са Румунијом – Уместо овог далековода, у току је изградња двоструког ДВ 400kV Панчево 2 – Решица у Румунији - ДВ 2*400kV Бајина Башта – (Вишеград) – Пљевља – Завршена је међународна системска студија и студија оправданости. Изабране су трасе далековода. У 2016. години се планира израда просторног плана подручја посебне намене. <p>Б) Објекти мреже 220kV</p> <p>Б.1 Реконструкција постојећих објеката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ТС 220/110kV Београд 3 – Радови на реконструкцији ТС су у завршној фази - ТС 220/110kV Београд 5 – У току је увођење радова на реконструкцији ТС

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>- ТС 220/110kV Крушевац 1 – Добијено Решење о одобрењу за извођење радова</p> <p>- Реконструкција постројења уз електране – ТС 220/35kV Бајина Башта – Поднести захтеви за грађевинску дозволу обе фазе реконструкције надлежном Министарству</p> <p>- ДВ Београд 8-ХИ Панчево, реконструкција на Дунаву – Завршени су радови на замени проводника на прелазу Дунав</p> <p>Б.2 Доградња у постојећим објектима:</p> <p>- Увођење вода 220kV ТС Бајина Башта – ТС Обреновац у ТС 220/110kV Ваљево 3</p> <p>Б.3 Изградња нових трансформаторских станица и далековода:</p> <p>- ТС 220/110kV Бистрица, расплет далековода код ТС Бистрица – Добијена грађевинска дозвола за прву и другу фазу изградње ТС. Завршена планска и техничка документација за ДВ. Решавање имовине у току</p> <p>- ТС 220/35kV НИС, Панчево и прикључење ДВ 220kV 253/2 ХИП Панчево – Панчево 2, по принципу улаз-излаз - Завршено</p> <p>Ц) Објекти мреже 110kV</p> <p>Ц.1 Реконструкција постојећих објеката:</p> <p>- ТС 110/35/10kV Пожаревац</p> <p>- ТС 110/35/10kV Београд</p> <p>- РП 110kV Панчево 1 – У току је разматрање техничких решења плана развоја овог дела преносне мреже</p> <p>- ТС 110/35kV Зајечар – уградња другог енергетског трансформатора 31,5 MVA</p> <p>- ДВ 110kV 101АБ Београд 3 – ТЕ Костолац А – Реконструкција и санација у току</p> <p>- ДВ 110kV Ваљево 3 – Зворник – У току је реконструкција/санација деонице вода</p> <p>- ДВ 110kV 117/1 Београд 2 – Београд 35 – У току израда планског документа за реконструкцију/измештање вода</p> <p>- ДВ 110kV 121/1 Београд 2 – Београд 22 – У току израда планског документа за реконструкцију/измештање вода</p> <p>- ДВ 110kV 115/2 Чачак 3 – Чачак 1 – Завршена планска и техничка документација. Прибављено одобрење радова. Реализација у 2016. години</p> <p>- ДВ 114/1 Крушевац 1 – чвор Дедина – Завршени радови</p> <p>- ДВ 110kV Србобран – Бечеј – Завршена планска и техничка документација. У току решавање имовине</p> <p>- ДВ 128/3 Мајданпек 3 – Петровац – Измењен обим активности услед хаварије на води. Завршена санација хаварије</p> <p>- ДВ 150 Бор 1 – Мајданпек 1 - Измењен обим активности услед хаварије. У току санација хаварије</p> <p>Ц.2 Доградња у постојећим објектима:</p> <p>- ДВ 110kV Београд 5 – Стара Пазова – Опремање другог система ДВ и ТС Београд 9 је завршено. Увођење у Београд 5 чека усвајање планског документа</p> <p>- ДВ 110kV Нови Сад 3 – Нови Сад 1</p> <p>- ТС 110/35kV Врање 2, увођење далековода у ТС Врање 2 – Објекат је завршен</p> <p>- ДВ 110kV 127/1 Нови Сад 3 – Нови Сад 5, увођење у ТС Нови Сад 7 – Измењено техничко решење напајања ТС Нови Сад</p> <p>- ДВ 110kV Инђија – Стара Пазова, увођење у ТС Инђију 2 – Завршено</p> <p>- ДВ 2*110kV Београд 9 – Стара Пазова, увођење у ТС Крњешевце – Завршена планска и техничка документација. Решавање имовине у току</p> <p>- ДВ 110kV 108 Крушевац 1 – Јагодина 1, увођење у Параћин 1</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>- ДВ 110kV 1219 Врла 3 – Врање 1, увођење у ТС Владичин Хан – Објекат је завршен Ц.3 Изградња нових трансформаторских станица и далековода:</p> <p>- ДВ 110kV Краљево (Рашка) – Нови Пазар 1 – У току израда просторног плана подручја посебне намене и Техничке документације за објекат</p> <p>- ДВ 110kV Ниш 2 – Ниш 1 – Завршена планска и техничка документација. Добијено решење о одобрењу радова. Градња планирана у 2016. години</p> <p>- ДВ 110kV ТС Мајданпек 2 – ТС Мосна – Завршено</p> <p>- ДВ 110kV ТС Мосна – Ђердап 2 – Измена техничког решења услед појављивања ветропарка на траси. Објекат се неће реализовати на начин предвиђен Просторним планом</p> <p>- Увођење ДВ 154/1 ТС Ниш 2 – ТС Ниш 1 у ТС 110/xkV Ниш 8 - Завршено</p> <p>- ДВ 110kV ТС Шабац 3 – ТС Владимирци</p> <p>- ДВ 110kV ТС Ивањица – ТС Гуча – Завршена планска документација, израда техничке у току</p> <p>- ДВ 110kV ТС Велико Градиште – ТС Бела – Завршена планска и техничка документација. Решавање имовине у току</p> <p>- ДВ 110kV ТС Ада – ТС Кикинда – Завршена планска и техничка документација. Решавање имовине у току</p> <p>- ДВ 110kV ТС Врање 4 – ТС Прешево</p> <p>- ДВ 110kV Зрењанин 2 – Жабал</p> <p>- ДВ 110kV Зрењанин 2 – Дебелача</p> <p>- ДВ 110kV Јагодина 4 – Стењевац</p> <p>- ДВ 110kV ТС Лозница 2 – ТС Лешница</p> <p>Напомена: Свеукупни индустријски и демографски развој Републике Србије ће диктирати и потребу за евентуалним изменама и корекцијама траса постојећих ДВ-а 110, 220 и 440 kV, као и неке адаптације и санације на повећању сигурности и безбедности рада постојеће високонапонске мреже Републике Србије.</p>
101	Изградња продуктовода Сомбор-Ниш, складишног простора у Новом Саду и Панчеву, (изградња нафтовода и продуктовода у случају реализације изградње објекта за прераду сирове нафте на Дунаву) и неопходност измештања постојећег нафтовода Омишаљ-Нови Сад- Панчево на подручју града Новог Сада	ЈП Транснафта	<p>Изградња система продуктовода кроз Србију (Сомбор -Ниш)-реализација пројекта подразумева изградњу три објекта система продуктовода према следећој динамици реализације:</p> <p>I) Објекат система продуктовода-деоница Панчево -Смедерево и Панчево Нови Сад(вредност инвестиције 58 милиона еура). Урађен ППППН, добијена локацијске дозвола, позитива оцена Ревизионе комисије на Судију оправданости са идејним пројектом и Студију о процени утицаја на животну средину, проглашен Јавни интерес за изградњу. У процедури је израда Главног пројекта за изградњу деонице Панчево-Смедерево-I фаза(рок завршетка: септембар 2015. године). Реализација изградње овог објекта планира се за 2016. годину. Реализација израде Главног пројекта и изградње деонице Панчево-Нови Сад-II фаза, планира се у 2016-2017. години.</p> <p>II) Објекат система продуктовода-деоница Смедерево-Јагодина –Ниш (вредност инвестиције 90 милиона еура, спремност за улазак у реализацију 2017. године). Реализација изградње условљена је завршетком I објекта система продиктовода, као и заинтересовашћу његових будућих корисника.</p> <p>III) Објекат система продуктовода-деонице Нови Сад-Сомбор и Панчево- Београд(вредност инвестиције 25 милиона еура, спремност за улазак у реализацију 2017 и 2018. године). Реализација изградње условљена завршетком II објекта система продиктовода. Изградња резервоарског простора за складиштење деривата у Панчеву- Оно што још опредељује Панчево је и постојање планског основа за изградњу предметних резервоара (Просторни план Републике Србије, ППППН система продуктовода и План детаљне регулације Комплекса централног терминала система продуктовода „Панчево”). У току су припремни радови који подразумевају анализе могућности повезивања будућег складишног терминала са луком и железницом.</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>Реализација пројекта је планирана да почне током средине 2015. године, а процена је да би пројекат мога бити завршен у наредних две до три године.</p> <p>Изградња нафтовода и продуктовода у случају реализације изградње објекта за прераду сирове нафте на Дунаву. С обзиром да је Инвеститор – „СОМІСО ОІЛ” дефинитивно одустао од изградње рафинерије за прераду нафте у Смедереву, реализација овог пројекта више није актуелна. Уколико се укаже потреба за активирањем истог ЈП Транснафта је спремна да обнови активности. Неопходност измештања постојећег нафтовода Омишаљ-Нови Сад-Панчево на подручју града Новог Сада- Закључком Владе одговорност за реализацију овог стратешког пројекта додељена је ЈП Србијагас. Пројекат је током 2014. године углавном реализован, са тим што је остало још да се уради превезивање, новоизграђених цевовода на постојећу цевоводну инсталацију на обе деонице (ДН-1 и ДН-2). Очекивани завршетак радова је септембар 2015. године.</p>
102	Изградња складишног простора за нафту у Новом Саду	ЈП Транснафта	<p>Изградња складишног простора за сирову нафту у Новом Саду-реализација пројекта подразумева изградњу два складишна резервоара од по 20.000м³ за сладиштење обавезних резерви Републике Србије на подручју постојећег терминала Нови Сад. Изградња се изводи у 2 фазе, и то: I фаза, која је већ завршена, односи се на извођење свих грађевинских радова (изградња темеља резервоара, танквана, ПП пута) и постављање подземне цевоводне и електро инсталације, катодна заштита, док II фаза, обухвата изградњу металне конструкције резервоара, опремање мерном опремом, као и њихово повезивање на постојећу инфраструктуру терминала (Реализација ове фазе планирана је до краја 2016. године).</p>
103	Складишта гаса: изградња складишта природног гаса Итебеј и магистрални гасовод ПСГ Итебеј-Панчево-Београд југ	ЈП Србијагас	<p>Није било активности на реализацији приоритета у 2014. години.</p>
104	Изградња гасовода Ниш-Лесковац, Лесковац-Врање, Ниш Димитровград, разводни гасоводи Лесковац, Врање, гасификација градова Србије	Министарство рударства и енергетике, YUGOROSGAZ А.Д., ЈП Србијагас Нови Сад	<p>- Разводни гасовод РГ 11-02 на делу територије града Лесковца: Прва фаза градње од изграђеног ГРЧ „Лесковац” до технолошке славине иза главне мерно-регулационе станице „Власотинце“ је завршен и пуштен у експлоатацију у октобру 2013. године.</p> <p>- Разводни гасовод РГ 11-02 на делу територије града Лесковца: Друга фаза градње од изграђене главне мерно-регулационе станице „Власотинце” до БС „Велика Копашница” је у фази добијања Решења за одобрење за градњу надлежног министарства.</p> <p>- Разводни гасовод РГ 11-02 на делу територије града Лесковца и општине Владичин Хан: Урађен је генерални пројекат и претходна студија оправданости за нову трасу гасовода кроз Грделичку клисуру и добијен је Извештај о извршеној стручној контроли надлежног министарства.</p> <p>- Разводни гасовод РГ 11-02 на територији града Врања: Добијен је Извештај о извршеној стручној контроли Идејног пројекта од стране надлежног министарства</p> <p>- Завршена је изградња гасоводне мреже на територији града Ниша и Лесковца, општина Алексинац, Ражањ, Александровац, Лучани и Власотинце.</p> <p>ЈП Србијагас потврђује да је у току је гасификација следећих ЈЛС: Београд, Панчево, Кула, Сомбор, Бач, Бела Црква, Шид, Опово, Тител, Рековац, Смедерево, Топола, Пожаревца, Крушевац, Јагодина, Ћуприје, Параћина, Крагујевца, Велике Планае, Деспотовца, Чачка, Баточине, Раче и Лапова.</p> <p>У току је израда Плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора магистрално гасовода Ниш – Димитровград са елементима детаљне регулације.</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
105	Магистрални гасовод „Јужни ток”	SOUTH STREAM д.о.о	Реализација пројекта је одложена.
106	Разводни: за Белу Цркву и ГМРС, шумадијске, колубарске и мачванске, златиборске, моравичке, браничевске, расинске и рашке области, РГ Острово-железара Смедерево и Острово-ТЕ Костолац	ЈП Србијагас	Разводни гасовод за Белу Цркву и ГМРС „Бела Црква”: у току је израда пројектно-техничке документације. Златиборски округ: у току је изградња РГ 08-17 Паљевско поље–Косјерић, разводни гасовод РГ 08-18 Пожега-Ариље и РГ 08-19 Ужице-Чајетина-Златибор. Моравички округ: у току је израда пројектно-техничке документације за гасовод на територији округа. Браничевски округ: у току је израда пројектно-техничке документације за гасовод на територији округа. Гасоводи РГ 08-05 Осипаоница-Пожаревац и РГ 08-05/1 Пожаревац-Острово су у изградњи.
107	Повезивање са гасоводним системима суседа (Република Румунија, Република Српска, Република Хрватска код Сотина, као и гасовод Сотин-ГРЧ Госпођинци)	ЈП Србијагас	Нема активности на реализацији приоритета.
108	Дефинисање програма који би инвеститорима омогућили улагање у обновљиве изворе енергије (путем концесије и сл); стварање услова за веће коришћење и инвестирање	Министарство рударства и енергетике	Реализован.
109	Израда студије просторног размештаја ветроелектрана у Републици Србији и мерење брзине и правца ветра са циљем израде атласа ветрова у Републици Србији	Министарство рударства и енергетике	Реализован.
110	Израда студије просторног размештаја МХЕ и детаљна ревизија локација предвиђених Катастром малих	Министарство рударства и енергетике	Нису добијени подаци.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
	хидроелектрана у циљу прављења прецизне листе изводљивих локација за изградњу МХЕ		
111	Израда студије просторне расподеле, услова за градњу и анализа могућности примене енергија сунца на територији Републике Србије и развој капацитета за коришћење и промоцију соларне енергије за загревање санитарне воде и просторија, и развој соларних електрана за производњу електричне енергије	Министарство рударства и енергетике	Реализован.
112	Испитивање могућности преласка на биомасу у 15 топлана које немају могућност снабдевања гасом	Министарство рударства и енергетике	Нису добијени подаци.
113	Пилот пројекат: коришћење геотермалне енергије у топлотне сврхе	Министарство рударства и енергетике	Реализован.
114	Формирање националног фонда за енергетску ефикасност	Министарство рударства и енергетике	Реализован.
115	Стављање у функцију акумулације Стубо-Ровни	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	На брани и акумулацији „Ровни”, Ваљево: извршена санитарна заштита акумулационог простора, завршен део поступака експропријације земљишта, изведени истраживачки и конзерваторски радови на цркви „Грачаници”.
116	Стављање у функцију акумулације Селова	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	У 2014. години због недостатка средстава није било активности на стављању у функцију бране са акумулацијом „Селова” од стране овог органа. У 2014. години завршена је израда Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова”, са Извештајем о стратешкој процени утицаја ППППН слива акумулације „Селова” на животну средину и Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Селова”. Министар надлежан за послове здравља донео решење о одређивању

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			зона санитарне заштите за предметно извориште.
117	Стављање у функцију акумулације Сврачково	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	На основу Програма управљања водама у 2014. години Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Републичка дирекција за воде финансирала је део радова, односно послова на изградњи бране са акумулацијом „Ариље” – профил „Сврачково” који обухватају завршетак дела поступака експропријације земљишта за потребе изградње бране са акумулацијом, и изведен је део радова на шахтном преливу и опточном тунелу.
118	Стављање у функцију акумулације Кључ	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	У 2014. години због недостатка средстава није било активности на стављању у функцију бране са акумулацијом „Кључ” од стране овог органа.
119	Подизање успора Власинског језера (за 0,8 m)	ЈП Електропривреда Србије	Није било активности у 2014. години.
120	Завршетак пројекта довода Завојског језера	ЈП Електропривреда Србије	Није било активности у 2014. години.
121	Планови управљања ризицима од поплава (ПУРП) за седам водних подручја: Срем и Бачка, Банат, Београд, Доњи Дунав, Сава, Морава и Косово и Метохија	Министарство пољопривреде и заштите животне средине (ЈВП Србијаводе, ЈВП Воде Војводине и ЈВП Београдводе)	Сагласно Закону о водама, рок за израду планова управљања ризицима од поплава за територију Србије и за водна подручја је 2017. година. За потребе припреме ПУРП за територију РС, до сада су, кроз регионалну сарадњу у оквиру Међународне комисије за заштиту Дунава и Међународне комисије за слив реке Саве, размењена искуства са државама на сливу Дунава у изради националних ПУРП који за државе чланице ЕУ морају бити завршени до краја 2015. године. Планирано је да се реализација овог плана интензивира посебно током 2015. а заврши крајем 2016, и тиме омогући усаглашавање ПУРП по водним подручјима са овим планом. Јавна водопривредна предузећа, као надлежна за припрему ПУРП на водним подручјима, ангажована су на прикупљању релевантних података за потребе израде ПУРП по појединим сливовима у оквиру водних подручја.
122	Студија мапирања плавних зона у Републици Србији	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	У Јавном водопривредном предузећу „Србијаводе”, надлежном за подручје разматрано студијом мапирања, настављен је, у току 2014. године, поступак верификација резултата и њихова интеграција у Водни информациони систем Републике Србије са циљем припреме резултата за јавност и остале кориснике. Ова активност се, због поплавих догађаја у 2014. години и обимних радова на отклањању последица, одвија у смањеном интензитету и планирана је и у току 2015. године.
123	Изградња информационог система за просторно планирање и развој (ИСПР)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	У току 2014. године Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је формирало низ системских предуслова за изградњу и одрживо функционисање информационог система за просторно планирање, Информационог система о просторном развоју Републике (ИСПРостор), кроз дефинисање нових одредби у Закону о планирању и изградњи. Другим реч, овим Законом утврђене су смернице и услови за увођење међународних, односно ЕУ и ГИС-технолошки оријентисаних стандарда у домену управљања просторним и другим подацима у Републици; такође, у складу са новим стратешко-организационим смерницама утврђене су и нове обавезе свих правних лица ангажованих на припреми планова и планских докумената у погледу достављања планских података у технолошки компатибилним форматима, што ће у блиској будућности унапредити процеса планског управљања простором на нивоу Републике, од националног

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>преко регионалног до локалног нивоа. Додатно, Министарство је истим Законом предвидело формирање Централног регистра планских докумената и ефикасније повезивање његових података (просторног и урабног планирања) са другим релевантним просторним базама података, на првом месту базом Катастра непокретности. С друге стране, Сектор је наставио послове на прикупљању података кроз своје годишње/редовне активности који ће омогућити у наредном периоду даље унапређивање и обогаћивање информационе платформе за планирање и доношење развојних одлука уопште на простору Републике у будућности.</p>
124	<p>Развој Националне Инфраструктуре Геопросторних Података (НИГП) у Републици Србији</p>	<p>Републички геодетски завод</p>	<p>„Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније” (National Plan for the Adoption of the Acquis – NPAА) предвиђена је потпуна транспозиција INSPIRE директиве у национално законодавство кроз израду Нацрта закона о НИГП-у. Припремљен је и презентован Нацрт закона о НИГП-у у циљу упознавања и добијања мишљења и предлога од заинтересованих страна из гео-сектора.</p> <p>РГЗ активно учествује у раду Преговарачке групе 27 – животна средина и климатске промене за област хоризонтално законодавство: статус и план за имплементацију INSPIRE директиве. Представник РГЗ-а је учествовао на експланаторном скринингу на коме је Европска комисија представила правне тековине ЕУ у области животне средине. На састанку билатералног скрининга, између осталог, представљен је статус имплементације INSPIRE директиве у Србији.</p> <p>Израђена је Техничке спецификације за развој техничке инфраструктуре НИГП-а и националног геопортала у складу са INSPIRE имплементационим правилима. Техничка спецификација представља неопходну документацију за спровођење тендерске документације и избор извођача који ће израдити софтверску апликацију за нови Национални геопортал. Планирано је да се израда Националног геопортала финансира из кредитних средстава Светске банке.</p> <p>У оквиру ГИС пројекта (2010-2014) обезбеђени су нови производи који су, са пратећим метаподацима, објављени на Националном геопорталу: мозаик сателитских снимака SPOT5, ортофото резолуције 10cm за 20 градских подручја и true-ортофото за подручје Новог Сада и за подручје предвиђено за пројекат Београд на води.</p> <p>Такође, у оквиру реализације ГИС пројекта, РГЗ је иницирао прикупљање геоподатака у хитним случајевима. „Airbus Defence & Space” је испоручио радарске и сателитске снимке за подручја обухваћена поплавама у мају 2014 и то: TerraSAR-X, SPOT6 and Pleiades симљене на дан 18. 19. и 21. маја, као и архивске снимке пре поплава. На основу сателитских снимака применом даљинске детекције идентификована су подручја под водом, површине засићене водом и локације потенцијалних клизишта. Министарства и друге јавне институције су користиле снимке и друге геоподатке за процену штете изазване поплавама на пољопривредном земљишту, инфраструктури и зградама. Процењена штета је дата у извештају о отклањању последица поплава.</p> <p>Поред тога, на геопорталу су публиковани геоподаци са пратећим метаподацима: о кућним бројевима, улицама и ПАК из ГИС система ЈП „Пошта Србије”, хидрографска мрежа и насеља из EuroRegionalMap скупа података и растерски подаци за подручја обухваћена поплавама.</p> <p>Имплементиран је INSPIRE веб портал са циљем обезбеђења приступа геоподацима и производима из ГИС пројекта. Портал је намењен за професионалне кориснике из РГЗ-а и других јавних институција које сарађују као партнери у реализацији и коришћењу података из пројекта.</p> <p>Започета је реализација ИМПУЛС пројекта (2014-2018) чији је циљ пружање подршке развоју регионалне инфраструктуре просторних података у складу са INSPIRE директивом, као и унапређење интероперабилности и размене геоподатака на регионалном и националном нивоу. Пројекат се финансира</p>

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за стратешки приоритет	Статус реализације стратешког приоритета у 2014. години
			<p>донаторским средствима Краљевине Шведске.</p> <p>РГЗ активно учествује у изради EuroGeographics производа EuroRegionalMap, EuroGlobalMap, EuroBoundaryMap и SBE State Boundary прикупљајући и обрађујући податке о простору на националном нивоу, који су интегрисани у европски топографски скуп података.</p> <p>Током 2014. године организовани су семинари и радионице ради упознавања чланова Савета НИГП-а и радних група, као и других представника из гео-сектора о европским, регионалним и националном искуствима и изазовима у имплементацији INSPIRE директиве.</p>
125	Прикључивање мрежи ESPON	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	<p>Директор Републичке агенције за просторно планирање учествовао је на ESPON-овом отвореном семинару „Могућности и претње територијалне кохезије, развој у приморским областима и сиромаштво у градовима” у Нафплиону 4. и 5. јуна 2014. у оквиру грчког председавања ЕУ. Представници Републичке агенције за просторно планирање дали су своје предлоге и сугестије у оквиру јавног увида за Програм сарадње за ESPON за период од 2014. до 2020. године и учествовали су у реализацији пројекта Интегрисана територијална анализа суседстава (Integrated Territorial Analysis of the Neighbourhoods - ITAN) у којој су обрађени подаци за државе Западног Балкана. Представник Републичке агенције за просторно планирање је учествовао на скупу у Комитету Региона ЕУ 12. новембра 2014. и имао кратко излагање о занчају пројекта ITAN за успостављање система територијалног мониторинга у Републици Србији и у другим земљама Западног Балкана. У току су припреме за нову фазу Програма ESPON 2020 у оквиру кога постоји могућност укључивања Републике Србије у нове пројекте из домена територијалног мониторинга. Иновација је да ће поред могућности држава Западног Балкана у пројектима земље кандидати за чланство моћи да учествују на састанцима Еспоновог надзорног одбора (Monitoring Committee).</p>

3. ПОКРИВЕНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПРОСТОРНО-ПЛАНСКОМ ДОКУМЕНТАЦИЈОМ

У току 2014. године у службеним гласилима Републике Србије објављени су следећи усвојени просторни планови:

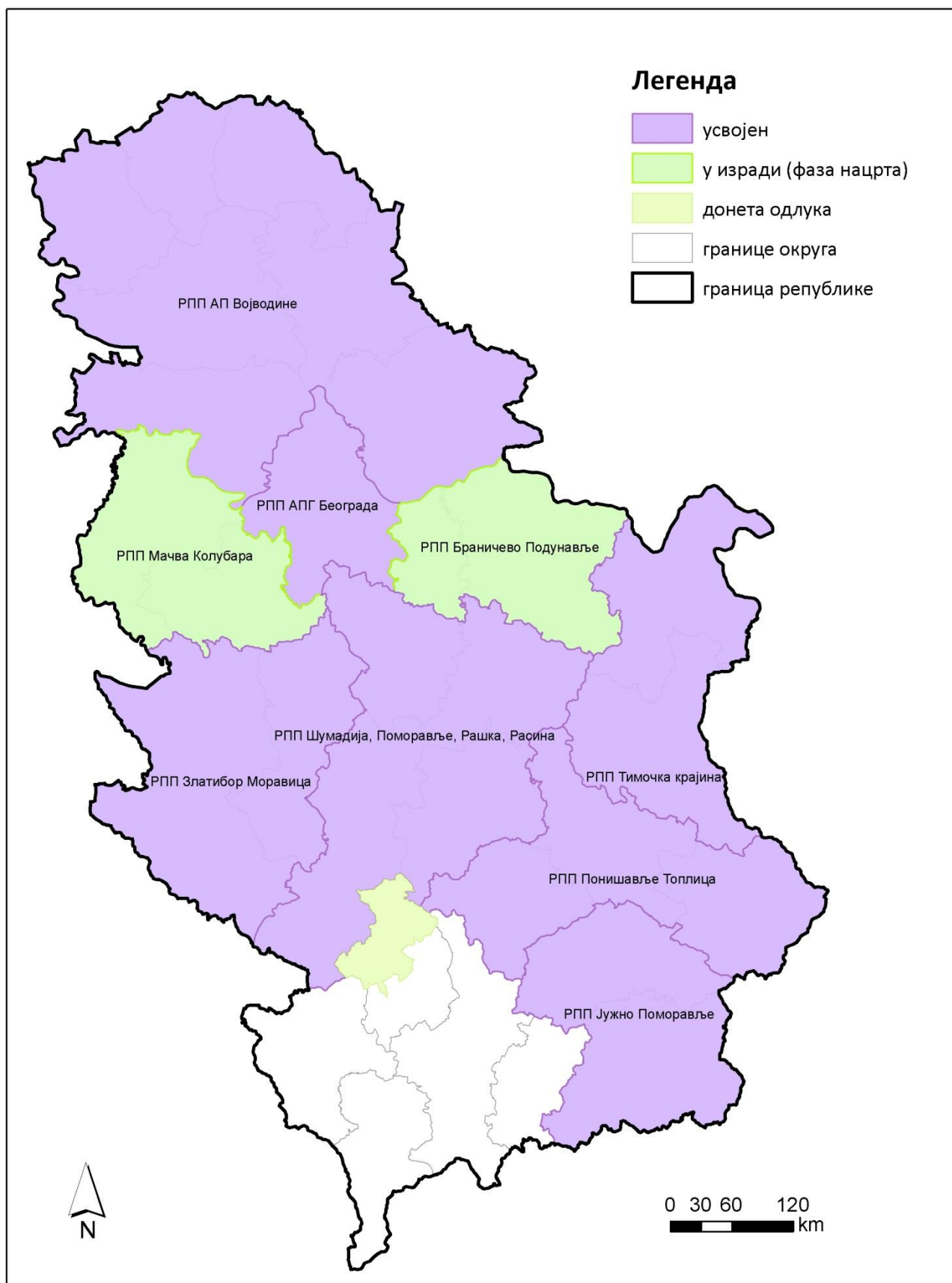
Просторни план	Службено гласило
Регионални просторни план	
Шумадијски, Поморавски, Рашки и Расински управни округ	„Службени гласник РС”, број 39/14
Просторни планови подручја посебне намене	
Природно добро Бељаница-Кучај	„Службени гласник РС”, број 98/14
Радан планина	„Службени гласник РС”, број 110/14
Предео изузетних одлика Авала - Космај	„Службени гласник РС”, број 146/14
Инфраструктурни коридор аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш (измена и допуна)	„Службени гласник РС”, број 121/14
Инфраструктурни коридор Ниш-граница Републике Македоније (измена и допуна)	„Службени гласник РС”, број 127/14
Просторни планови јединица локалних самоуправа	
Бор	„Службени лист општине Бор”, број 2/14
Ириг	„Службени лист општина Срема”, број 13/14
Кикинда	„Службени лист општине Кикинда”, број 16/13*
Лучани	„Службени гласник општине Лучани”, број 1/14
Мали Иђош	„Службени лист општине Мали Иђош”, број 13/14
Пећинци	„Службени лист општина Срема”, број 37/13*
Сечањ	„Службени лист општине Сечањ”, број 8/13*
Сомбор	„Службени лист града Сомбора”, број 5/14
Сремски Карловци	„Службени лист општине Сремски Карловци”, број 15/14
Темерин	„Службени лист општине Темерин”, број 21/14

Усвојени просторни планови приказани су на картама покривености за регионалне просторне планове, просторне планове подручја посебне намене и просторне планове јединица локалних самоуправа. Показатељ 37 приказује збирно покривеност регионалним просторним плановима и просторним плановима јединица локалне самоуправе.

* нису били наведени у Извештају о остваривању ППРС и стању просторног развоја за 2013. годину

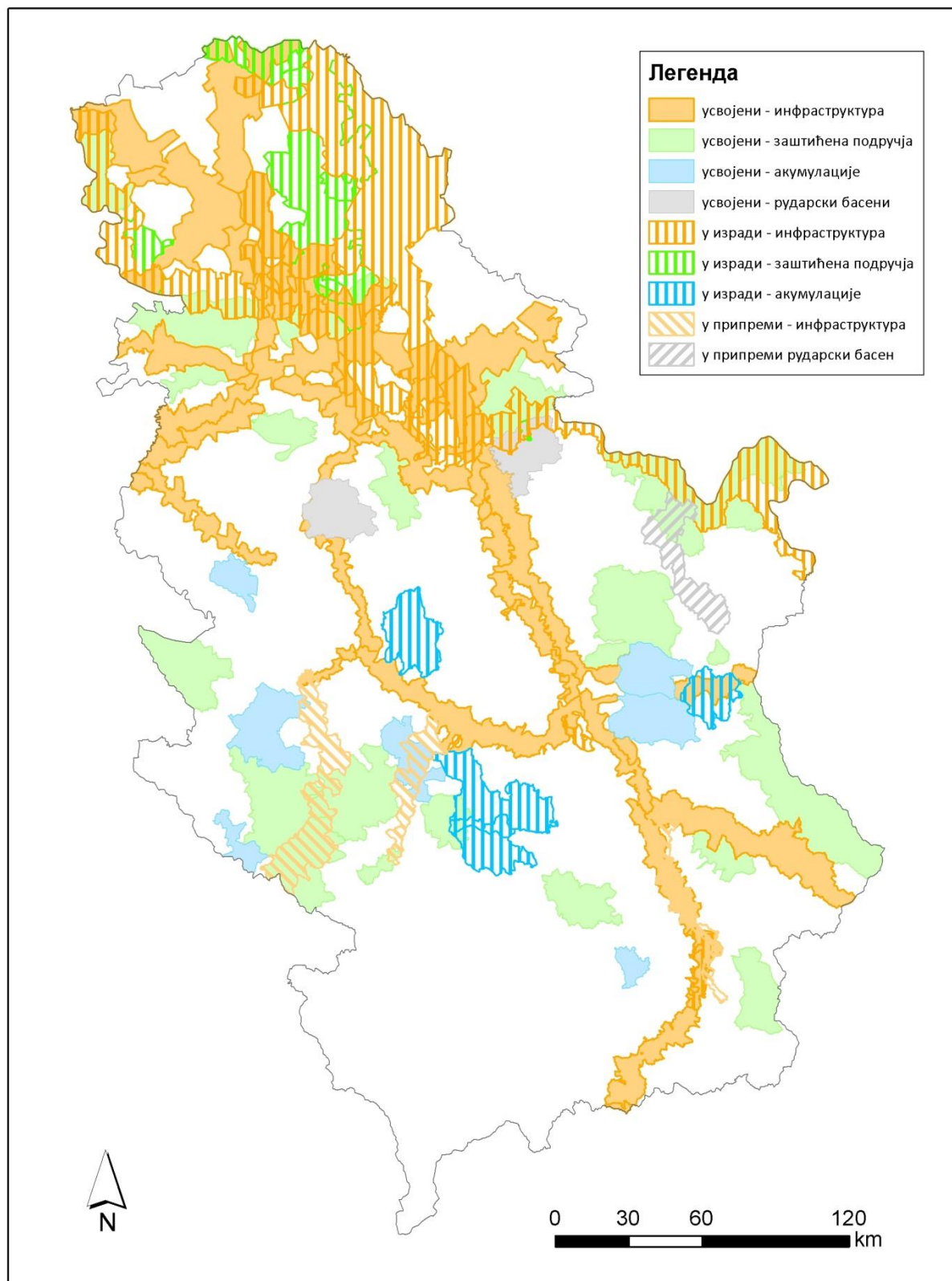
Карта регионалних просторних планова

(стање децембар 2014)

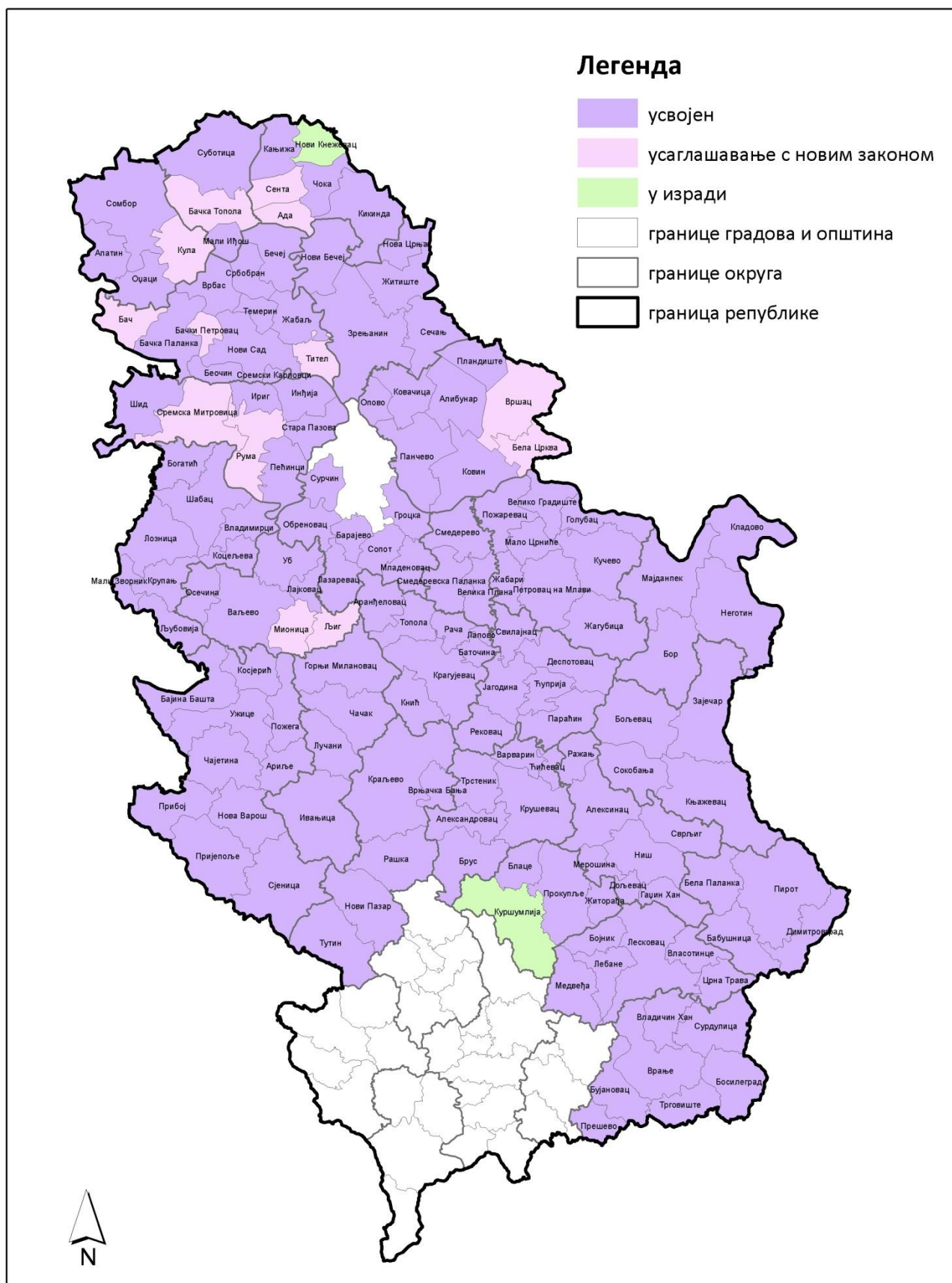
Карта просторних планова подручја посебне намене

(стање децембар 2014)

Карта просторних планова градова и општина

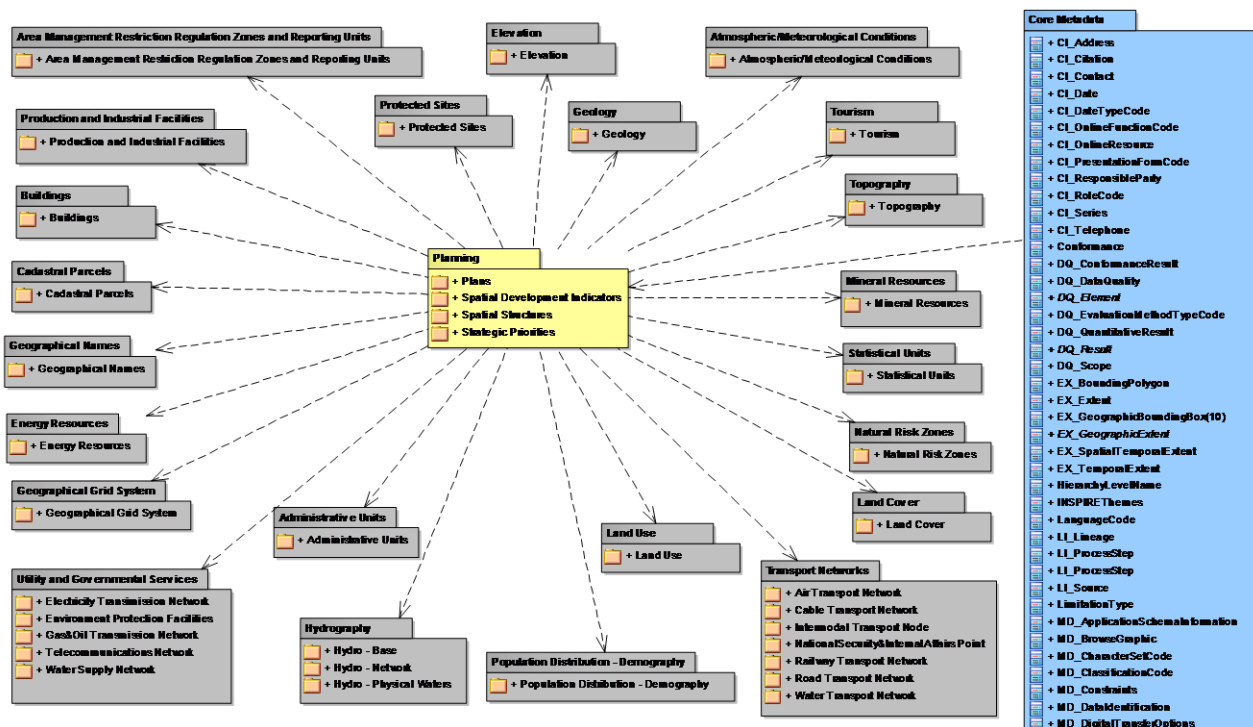
(стање децембар 2014)

4. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ О ПРОСТОРНОМ РАЗВОЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Првим Програмом имплементације Просторног плана Републике Србије (ППРС) (у даљем тексту: Програм имплементације), који је усвојен за период 2011-2015, утврђена је конкретна методологија праћења и процене развојних трендова у простору Републике Србије, и јасно су идентификовани субјекти развоја у Републици Србији. У складу са усвојеним методолошким решењима и принципима, истим Програмом имплементације предвиђено је и постепено унапређивање и модернизација планерско-развојних процедура и процеса кроз системско и фазно увођење нових стандарда, као и примену информационих технологија за управљање просторним и са њима повезаним подацима и информацијама.

Овај информациони систем за просторно и урбанистичко планирање у настанку, као део ширег информационог система државних органа Републике Србије, који је повезан са другим релевантним информационим системима у Републици Србији и региону, треба да обезбеди једноставно, континуално и стандардно праћење и процену статуса реализације стратешких развојних циљева на простору Републике Србије у будућности.

Слика 4.1 Концептуални модел будућег информационог система за просторно и урбанистичко планирање у Републици Србији (ISPRostor): У складу са захтевима савремених информационих трендова и започетим ЕУ интеграцијама, елементи праћења и процене планирани су као посебан модул у оквиру ISPRostor-a, који је прилагођен захтевима Програма ESPON, и препорукама Програма INSPIRE и Пројекта Plan4all

С друге стране, очекује се да ће аутоматизација модела праћења и процене имплементације ППРС-а, која је предвиђена Програмом имплементације, имати вишеструки утицај на развој новог приступа и методологије планског управљања развојем у Републици Србији. Тако, поред веће информисаности доносиоца развојних одлука и креатора јавних политика, очекује се већа транспарентност планских решења и значајније учешће јавности у управљању простором, као и стварање предуслова за проактивно

и благовремено деловање на ограничења негативних и стимулисања позитивних развојних трендова у простору Србије у будућности.

Одатле, у току 2014. године Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у оквиру надлежности Сектора за просторно планирање, урбанизам и становање (у даљем тексту: Сектор), наставило са формирањем системских предуслова за изградњу и успостављање информационог система за просторно планирање, Информационог система о просторном развоју Републике Србије (ИСПРостор).

Конкретно, у циљу стварања стабилних правно-организационих предуслова и обезбеђења потребних финансијских/буџетских средстава за реализацију свеобухватне и одрживе информатичке подршке – ИСПРостор-, представници Сектора интензивно су учествовали и радили на креирању нових решења у данас важећем Закону о планирању и изградњи (у даљем тексту: Закон).

Поменути Закон је неопходно да се дефинишу опште смернице и услови за увођење међународних, односно ЕУ стандарда и ГИС-оријентисаних информационих технологија у домен управљања подацима просторних и урбанистичких података, као предуслов за израду подзаконских аката –правилника- којима би се даље детаљно разрадила конкретна решења на свим нивоима планирања. Тако, у оперативном погледу, овим Законом предвиђена је обавеза обрађивача просторних и урбанистичких планова да достављају –поред текста плана- и графичке прилоге, односно синтезне карте планова у векторском формату, што ће обезбедити њихов једноставан унос и креирање јединствене дигиталне базе планских докумената и података на свим нивоима Републике, као и коришћење свих предности ГИС технологије за управљање, анализу, коришћење, документовање, публикавање и размену података планова. У стручном погледу, овим новим обавезама усвојеног Закона омогућено је једноставно и директно преузимање планских решења и правила из планова вишег у планове хијерархијски нижег ранга, тј. мањих територијалних целина, што ће у будућности значајно утицати на ефикасност израде, као и проверу квалитета и међусобне усклађености планова. У погледу јавности, Закон је обезбедио правни оквири за већу транспарентност планерско-развојних активности, као и могућности већег учешћа стручне јавности и свих интересних група, где инвеститори имају посебан значај.

Додатно, ослањајући се на већ уложене напоре Владе у погледу модернизације и ефикасности државе управе ради задовољења потреба појединца и друштва уопште, као и конкретне инвестиције у информатичке капацитете и знања које је Министарство уложило у институцијама из своје надлежности, Законом су створене претпоставке креирања јединственог регистра свих планских докумената - Централног регистра планских докумената - и његовог директног повезивања са другим релевантним информационим системима, посебно катастром непокретности. Стога, у наредном периоду очекује се значајно унапређење ефикасности и интегрисаност радних процеса и активности на просторном развоју Републике Србије, као и информисаније доношење одлука прилагођених реалним потребама живота и рада у различитим срединама.

Коначно, као део припремних активности за информатизацију и аутоматизацију дела процедура из домена планског управљања простором, посебно креирања дела јединственог регистра са метаподацима о свим плановима и планским документима, као део редовних активности у оквиру Сектора настављено је прикупљање и редовно ажурирање основних података о плановима и повезаним процедурама. Такође, у Сектору се систематски и редовно – на годишњем нивоу- прикупљају подаци показатеља развоја и

стратешких приоритета, који ће допринети функционалности и концептуалном развоју модула ИСПРостор-а за праћење и процену имплементације ППРС-а и других планова једном када се овај информациони систем успостави.

5. ОЦЕНА СТАЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

О Програму имплементације Просторног плана Републике Србије за период 2011-2015

У циљу да обезбеди даљу подршку примени концепта и принципа одрживог развоја у Републици Србији, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (у даљем тексту: Министарство) је одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - исправка, 64/2010 – одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014 - у даљем тексту: Закон) потврдило потребу и обавезу израде нове врсте планских докумената - програма имплементације. Према овом Закону, програми имплементације представљају пратеће и обавезне планске документе за просторне планове од стратешког значаја у Републици Србији, односно Просторни план Републике Србије и регионалне просторне планове, и одређену врсту акционих планова за спровођење и праћење утицаја развојних активности на неком простору.

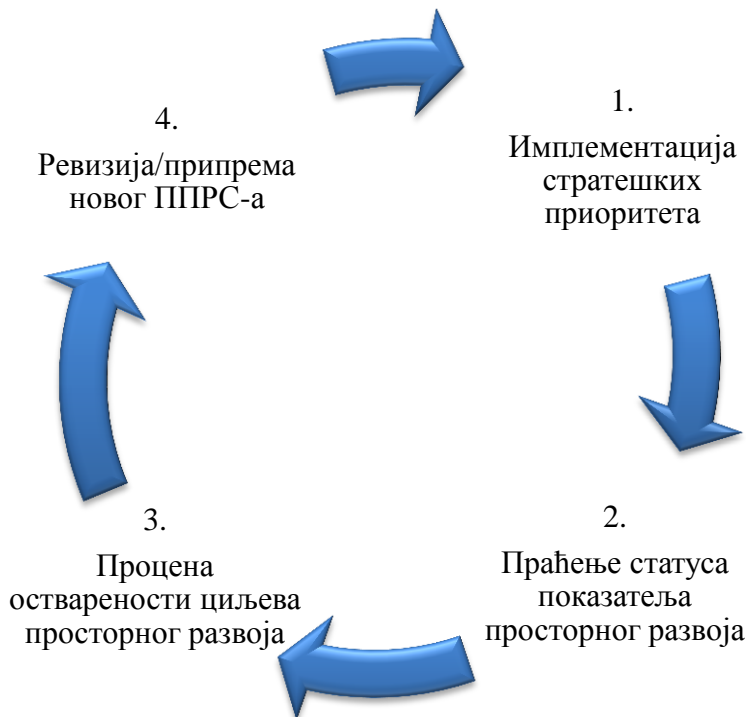
Одатле, у циљу реализације развојних циљева и стратешких приоритета предвиђених Просторним планом Републике Србије за период 2010-2020 („Службени гласник РС”, број 88/10 - у даљем тексту: ППРС), Министарство је 2011. године Уредбом о утврђивању Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015. године („Службени гласник РС”, број 102/11 - у даљем тексту: Програм имплементације) обавезало субјекте планирања у Републици Србији на низ надлежности и активности у имплементацију истих (циљева и приоритета) у овом првом петогодишњем периоду.

Основни циљ Програма имплементације ППРС-а је да идентификује пројекте, мере и активности неопходне за остварење пројектованих стратешких решења и, одатле, обезбеди достизање утврђених основних и посебних циљева развоја Републике Србије до 2020. године. С друге стране, посебни циљеви Програма имплементације повезани су са стварањем организационо-техничких и методолошко-системских услова у Републици Србији за унапређење и интегрисање постојећих процедура планског управљања простором у јединствен процес континуалног и интегралног управљања развојем у Републици Србији.

Отуда, сачињен од скупа приоритетних развојних пројеката на националном нивоу; затим, листе одговорних субјеката планирања у Републици Србији; као и скупа одабраних показатеља за мерење остварености развојних циљева ППРС-а, Програм имплементације за период 2011-2015 има задатак да обезбеди оперативни оквир за праћење и процену реализације и утицаја планских решења на степен развијености простора Републике Србије. Уједно, Програм имплементације ППРС-а обезбеђује модел и стандарде за примену савремених информационих технологија и њихових предности у домен планског управљања простором и одлучивања у Републици Србији.

Као део ове нове методологије планирања и управљања развојем у Републици Србији, а ради благовременог и информисаног одлучивања о великом броју социо-економско-еколошких елемената и појава и њихових међусобних веза у простору Републике Србије, примена Програма имплементације ППРС-а се фазно прати и оцењује кроз једногодишње извештаје. Ови извештаји израђују се од 2011. године, а последњи у низу је овај за 2014. годину. Овај фазни приступ унапређивању и изградњи новог система имплементације ППРС-а, као и регионалних планова, треба да омогући једноставно и постепено прилагођавање новог методолошког приступа потребама планера и планском усмеравању развоја у

Републици Србији, као и усклађивању садржаја извештаја са реалним потребама доносиоца развојних одлука и других крајњих корисника и интересних група у Републици Србији.

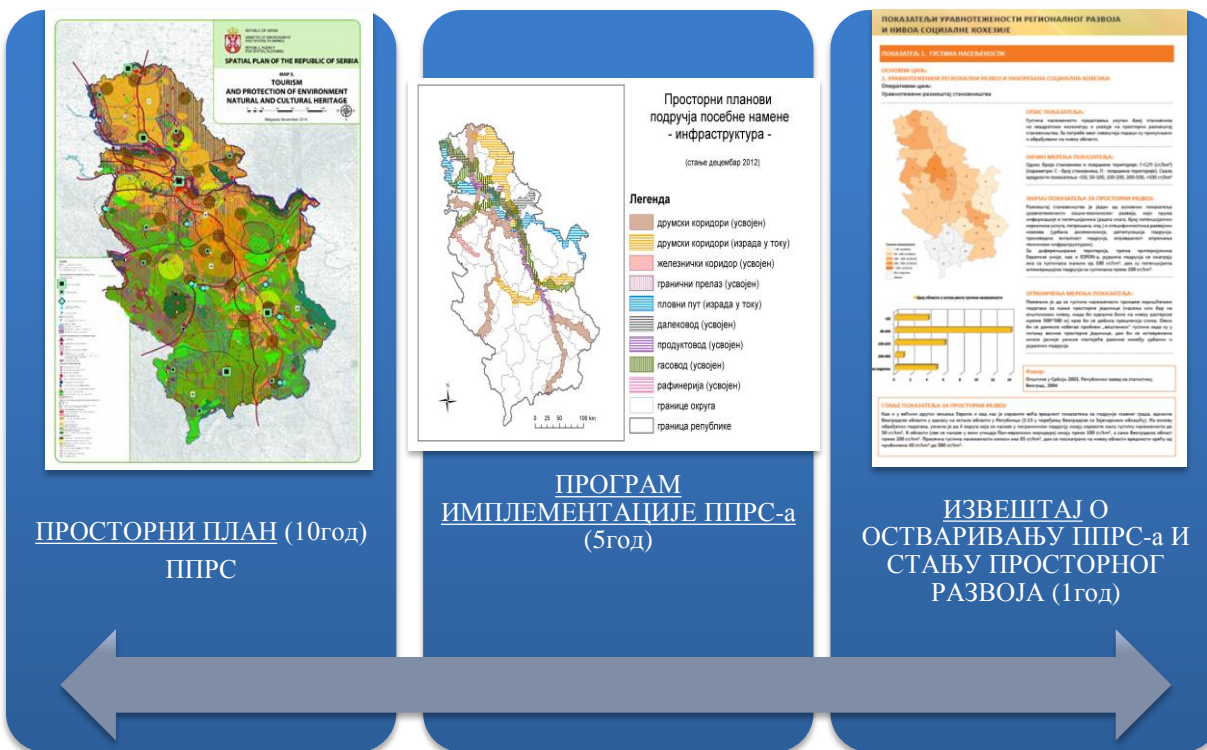
Слика 5.1 Концепт новог система планског управљања просторним развојем у Републици Србији

Такође, очекује се да ће редовно извештавање о стању и развојним трендовима у простору Републике Србије обезбедити реалне основе за креирање нових и измене постојећих решења у ППРС-а, као и дефинисање стварним потребама прилагођених развојних активности за све секторе у будућем Програму имплементације за период 2016-2020.

Извештај о остварености ППРС-а и стању просторног развоја у периоду 2011-2014

Ефикасно и поуздано информисање свих субјеката планирања, тј. доносиоца стратешких одлука и креатора развојних политика, као и шире јавности, о стању и тренду социо-економско-еколошких процеса и појава у простору Републике Србије, представља значајан корак ка креирању знања и разумевања важности и комплексности планског управљања развојем. Такође, интегрално информисање о просторном развоју Републике Србије непоходно је за мотивисање свих субјеката планирања у правцу заједничког креирања и реализације развојних иницијатива и активностима, с једне стране, као и за обезбеђење веће ефикасности у остварењу стратешких циљева у тренутку постављања све већих захтева пред јавни сектор и државу генерално, с друге стране.

Стога, идући у сусрет потребама савремене државе, друштва и појединца, као и ради унапређивања струке са потребама савременог развоја, Министарство од 2011. године редовно извештава о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја Републике Србије (у даљем тексту: Извештај).

Слика 5.2 Структура новог процеса стратешког планирања и управљања просторним развојем у Републици Србији

Тако, у складу са решењима Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015, Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање је у име Министарства прикупио и обрадио доступне податке о статусу реализације планираних стратешких пројеката и вредности показатеља просторног развоја у 2014. години. Као и у претходном извештају за 2013. годину, процедуром прикупљања били су обухваћени сви Програмом имплементације предвиђени показатељи просторног развоја (укупно 106) и стратешки пројекти (укупно 125), од којих су подаци доступни били само за одређени број показатеља и пројеката, који су детаљно представљени у овом Извештају и генерално анализирани у наредним редовима. Ипак, иако са ограничењима, подаци овог Извештаја о просторном развоју Републике Србије у 2014. години заједно са подацима и стеченим искуством из претходног трогодишњег периода извештавања, чине реалну платформу за:

- 1) анализу концепта и релевантности садржаја система за праћење и процену просторног развоја Републике Србије, и методологије извештавања о просторном развоју као његовог интегралног дела; и
- 2) израду предлога за усклађивање садржај и приступа за праћење и процену просторног развоја Републике Србије за потребе припреме новог Програма имплементације за остваривање ППРС-а у периоду 2016-2020 (који је у фази припреме).

Иако је нов систем планског управљања развојем Републике Србије још увек у фази имплементације и преиспитивања пројектованих решења, успостављања комуникационо-информационих канала, као и формирања очекивања његових крајњих корисника, растућа заинтересованост и број позитивних реакција стручне јавности на уведене методолошке новине до сада охрабрује и оправдава даље кораке Министарства у изградњи истог у будућности. Истовремено, из године у годину, број и врста података и информација предвиђених за формирање интегралног прегледа социо-економског и статуса развоја

животне средине у Републици Србији се повећавао и мењао, а детаљнији преглед ових промена приказан је кроз резултате наредне квалитативне и квантитативне анализе података за извештавање у периоду 2011-2014.

Квантитативна анализа прикупљених података показатеља и стратешких приоритета у периоду 2011-2014

Тако, на пример, број показатеља просторног развоја за које су прикупљени подаци о статусу односно вредностима у 2011. години износио је 36 или 34% од укупно 106 показатеља предвиђених Програмом имплементације ППРС-а за праћење у периоду 2011-2015. За другу годину извештавања -2012- број показатеља за које су биле доступне вредности порастао је на 39. Затим, за 2013. годину било је могуће прикупити вредности за 60 или 57% предвиђених показатеља просторног развоја; док је за 2014. годину укупно прикупљено података односно вредности за 51 показатељ просторног развоја.

С обзиром на неравномерну доступност података показатеља, као и фазно увођење новог система планског управљања простором Републике Србије, у Извештају за 2011. годину приказано је свега 24 показатеља или 23% од укупно планираних 106 показатеља; у 2012. години број обрађених и приказаних показатеља порастао је на 39 или 37% показатеља; Извештај за 2013. годину презентовао је просторну дистрибуцију и анализу за 64 показатеља из различитих домена; док је број показатеља приказаних у овом Извештају достигао број од 69 показатеља или 65% од укупно предвиђених Програмом имплементације ППРС-а, и то услед понављања вредности показатеља из претходних година (2011, 2012 и 2013. године) и добијања што интегралније слике развијености Републике у периоду 2011-2014. година.

Овака неравномерност у погледу доступности вредности показатеља у узастопним годинама, где су подаци за њих 31 потпуно били недоступни у периоду 2011-2014, упућује на потребу даље анализе и преиспитивања постојеће листе показатеља из Програма имплементације, са циљем:

- 1) избора врсте и структуре показатеља стања просторног развоја за будући периоду имплементације ППРС-а 2016-2020. година, односно издвајања оних за које је могуће прикупити податке, и одатле
- 2) добијања садржајније и потпуније информационе основе за сагледавања развојних трендова и доношење реалних управљачких одлука у простору Републике Србије.

	Прикупљени подаци по годинама (приказ података по извештајима)			
	2011	2012	2013	2014
Показатељи просторног развоја	36/106 (24/106)	39/106 (39/106)	60/106 (64/106)	51/106 (69/106)
	34% (23%)	37% (37%)	57% (60%)	48% (65%)
Стратешки приоритети/пројекти	7/125	101/125	107/125	115/125
	6%	81%	85%	92%

С друге стране, број стратешких пројеката који се спроводе и за које су добијене информације о активностима на њиховој имплементацији износи укупно за 2014. годину 115, што је 92% од укупног броја од 125 планираних стратешких пројеката за реализацију у средњорочном периоду имплементације ППРС-а до 2015. године.

Слично као и у случају показатеља просторног развоја, потребно је преиспитати и ускладити скуп стратешких приоритета/пројеката чија се реализација прати са актуелним и стварним стратешким опредељењима државе и друштва, у овом тренутку односно у наредних 5 година.

Такође, истовремено са порастом броја података и информација о развојним активностима на територији Републике, односно постепеним развојем и усклађивањем процедуре извештавања о просторном развоју Републике Србије, формиран је потенцијал Извештаја за доношење нових и усклађивање постојећих стратешко-развојних одлука. Одатле, Извештаја о просторном развоју Републике Србије у 2014. години пружа могућност доношења већег броја одлука, и то оних које су у директној или индиректној вези са неким од показатеља развијености у Републици Србији приказаних у овом и/или претходним Извештајима (за 2011, 2012 и 2013. годину).

		Број доступних показатеља по општем циљу развоја у периоду 2011-2014	
		доступно/предвиђено	процентуално
Општи циљеви просторног развоја Републике Србије до 2020. године	Циљ 1: Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија	31/38	82%
	Циљ 2: Регионална конкурентност и приступачност	20/24	83%
	Циљ 3: Одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина	13/27	48%
	Циљ 4: Заштићено и одрживо коришћено природно и културно наслеђе и предео	5/8	63%
	Циљ 5: Просторно-функционална интегрисаност у окружење	6/9	67%

Тако, у погледу процене степена остварености општих развојних циљева за простор Републике Србије у периоду 2011-2014, као и за доношење одлука о евентуалном предузимању нових активности на повећању њихове остварености и унапређењу достигнутог нивоа развоја, на располагању су доносиоцима одлука и другим крајњим корисницима Извештаја у највећем броју демографски подаци и информације повезане са циљем 1 (њих 31, приказано у претходној табели), док су најдоступнији подаци и информације предвиђени за процену остварености циљева 1 и 2 (82% и 83%). С друге стране, просечна доступност показатеља просторног развоја по општем циљу износи приближно 69%. Додатно, укупно 75 показатеља просторног развоја од предвиђених 106 било је могуће пратити у периоду 2011-

2014 (приближно 71% од укупног броја) у претходном периоду, док за 31 показатеља у истом периоду није било могуће добити податке уопште (29% од укупног броја).

Коначно, списак свих показатеља просторног развоја и стратешких приоритета из Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015, заједно са подацима о њиховој доступности и статусу реализације/тренду могу се видети у Прилозима 1 и 2 након овог поглавља (6).

Квалитативна анализа прикупљених података показатеља и стратешких приоритета

Такође, и приказани подаци о реализацији планираних стратешких пројеката односно приоритета у Извештају о просторном развоју Републике Србије за 2014. годину пружају јасан увид у интензитет и статус развојних активности које се спроводе ради остварења планираног нивоа развоја у Републици Србији до 2020. године. Тако, на пример, у периоду 2011-2014. година реализовано је укупно 11 приоритета или 9% од укупно 125 планираних. Затим, више од пола стратешких приоритета или њих 72 (58%) бележи напредак у реализацији; код 24 или 19% приоритета постоји стагнација у реализацији из различитих разлога; а само код 18 стратешког приоритета -односно 14% од укупно 125 планираних- није било активности или подаци нису достављени о истима у све три претходне године извештавања. С обзиром да се приближно само 2/3 секторских пројеката од националног значаја (реализовани + са напретком у реализацији) реализује у складу са првобитним плановима, приоритетни пројекти и секторски планови биће предмет провере и анализе у току припреме наредног Програма имплементације ППРС-а за период 2016-2020, чија је израда у току. При томе, треба узети у обзир да су тренутне околности развоја у региону, заједно са последњим економским кретањима у Европској унији (ЕУ) и шире, допринели значајно недостатку или обустављању одређених инвестиционо-акционих иницијатива у појединим секторима у Републици Србији, као што је то, на пример, случај у обустављању Пројекта транснационалног гасовода „Јужни ток”, и др.

Статус стратешког приоритета	Реализација стратешких приоритета у периоду 2011-2014	
Реализовани стратешки приоритети	11	9%
Постоји напредак у реализацији стратешког пројекта	72	58%
Активности на реализацији стратешког пројекта стагнирају	24	19%
Нема напретка у реализацији стратешког пројекта или подаци нису достављени	18	14%

С друге стране, подаци о тренду показатеља просторног развој у Извештају о просторном развоју Републике Србије у 2014. години указују на очекивани правац развоја и области у којима се могу очекивати интервенције од стране државе у периоду до 2020. године. Тако, на пример, позитиван развојни тренд показује 39 показатеља, односно 37% од укупног броја предвиђених за праћење Програмом имплементације ППРС-а у периоду 2011-2015. година; њих 12 односно 11% од укупног броја налазе се у некој врсти стагнације или су само једном мерени у посматраном периоду 2011-2014, и стога немогући за поређење односно утврђивање тренда; док њих 24 односно 32% показатеља имају

негативан тренд. Број показатеља за које подаци нису доступни, односно нису мерени у периоду 2011-2014, износи 31 односно 29% и они нису узети у обзир у анализи општег тренда развоја Републике Србије.

Списак свих показатеља просторног развоја и стратешких приоритета са статусом њихове реализације, односно трендом вредности могу се, такође, пронаћи након овог поглавља, у Прилогу 1 и 2.

Статус показатеља просторног развоја	Тренд показатеља просторног развоја у периоду 2011-2014	
Позитиван тренд вредности показатеља просторног развоја	39	37%
Вредност тренда показатеља просторног развоја стагнира	12	11%
Негативан тренд вредности показатеља просторног развоја	24	23%
Показатељи просторног развоја без измерених вредности	31	29%

На основу претходне анализе и првих генералних процена, приликом припреме новог Програма имплементације за ППРС у периоду 2016-2020. година, потребно је извршити ревизију првобитно планираних стратешких приоритета односно пројеката, и спровести њихово даље усклађивање са тренутним потребама и оправданошћу (приоритетног, односно инвестиционог) развоја у домену сваког сектора у Републици Србији. Такође, потребно је уравнотежити број, структуру и садржај показатеља по сваком општем и оперативном циљу развоја Републике Србије до 2020. године, и спровести анализу садашње и очекиване доступности података и информација који би подржали ефикасно и реално праћење развојних трендова и доношење правих одлука у простору Републике Србије, а у интересу државе, друштва и грађана у наредном периоду.

Коначно, у сусрет почетку приступних преговора са Европском унијом (ЕУ), и отварању нових развојних могућности и обавеза, Министарство и Сектор ће интензивирати учешће на реализацији будућих развојних иницијатива, инсистирајући на примени принципа одрживости развоја и тежећи стварању услове за примену ЕУ концепта интегралног развоја до 2020. У том смислу, са увођењем нових развојних приступа и стандарда, може се очекивати даље усклађивање садржаја и метода планирања, праћења и процене развоја у Републици Србији, како би се социо-еколошко-економски услови живота и рада у Републици Србији приближили што пре онима из ЕУ окружења.

Процене тренда развоја Републике Србије по општим циљевима у периоду 2011-2014 са предвиђањима до 2020. године

Претпоставке овог новог система планског управљања простором који се тренутно развија у Министарству, и који се заснива на процесу континуалног праћења и процене степена реализације планских решења и нивоа развијености у Републици Србији, базирају се на очекиваној директној повезаности имплементације планских решења (стратешких приоритета) на трендове у социјалном, економском и домену животне средине у Републици Србији, мерене вредношћу изабраних показатеља.

Одатле, измерене вредности социо-економско-еколошких показатеља треба да директно укажу на оствареност консензусом усвојених основних и оперативних циљева развоја ППРС-а на одређеном простору, и да на тај начин потврде и релеватност и оправданост предвиђених планских решења – стратешких приоритета- за остварење бољих услова рада и живота у Републици Србији у будућности.

У смислу наведене директне повезаности реализације стратешких приоритета предвиђених ППРС-ом и степена развијености простора одређене статусом показатеља утврђених првим Програмом имплементације за период 2011-2015, може се претпоставити да број и заступљеност показатеља са позитивним и негативним статусом одређују и степен оствареност неког општег циља развоја у периоду 2011-2014.

Анализа тренда вредности показатеља по општем циљу развоја ППРС-а

Тако, на пример, **квантитативна анализа показатеља** по општем циљу развоја указује да су:

Показатељи са позитивним трендом вредности - највећи број показатеља (16/38) са позитивним трендом у периоду 2011-2014 има Циљ 1: Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија (у даљем тексту: Циљ 1), док је најмањи број показатеља (3/27) са позитивним трендом промене вредности за Циљ 3: Одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина (у даљем тексту: Циљ 3). Истовремено, и процентуална заступљеност показатеља са позитивним трендом вредности најмања је за Циљ 3 (11%), док је највећа (63%) за Циљ 4: Заштићено и одрживо коришћено природно и културно наслеђе и предео (у даљем тексту: Циљ 4);

Показатељи са стабилним трендом вредности – највећи број показатеља код којих није забележена значајнија промена вредности у периоду 2011-2014 повезани су за Циљ 3 (6/27), док ниједан овакав показатељ није повезан са Циљем 4 (0/8). У погледу заступљености ових показатеља по општим циљевим развоја ситуација је слична, односно највећи број ових показатеља повезан је Циљем 3 (22%), а најмања им је заступљеност за Циљ 4 (0%);

Показатељи са негативним трендом вредности – у периоду 2011-2014 највећи број показатеља са негативним трендом вредности забележен је за Циљ 1 (12/38), док је ниједан овакав показатељ није повезан са Циљем 4 (0/8). С друге стране, заступљеност ових показатеља у укупном броју показатеља по општем циљу такође је највећа за Циљ 1 (32%), а најмања за Циљ 4 (0%).

Показатељи без измерених вредности – највећи број показатеља за које вредности нису биле доступне у периоду 2011-2014 повезани су са Циљем 3 (14/27), а најмањи број показатеља без вредности повезан је са Циљем 4 (3/8). Такође, највећа заступљеност показатеља који нису били доступни за прикупљање и оцену повезани су са Циљем 3 (52%), док је најмања заступљеност оваквих показатеља (17%) повезана је са Циљем 2: Регионална конкурентност и приступачност (у даљем тексту: Циљ 2).

Генерално, најлошија заступљеност показатеља развоја, без обзира на тренд вредности, забележена је за Циљ 3, док је најбоља за Циљ 4 за који је уједно утврђено и најмањи број показатеља за мерење (8). Стога, у Програму имплементације ППРС-а за период 2016-2020 потребно је број показатеља по општем циљу развоја уравнотежити.

С друге стране, највећи укупан број показатеља развоја прикупљен је за Циљ 1 (31), а најмања за Циљ 4 (5), док је највећа заступљеност показатеља за које су прикупљене вредности повезан за Циљ 2 (83%), а најмања за Циљ 3 (48%). Одатле, поред веће балансираности броја показатеља по општем циљу развоја, за наредни Програм имплементације потребно је утврдити доступност вредности/мерења показатеља и дати предност онима који ће моћи да се прате и оцењују у периоду 2016-2020.

Општи циљеви просторног развоја Републике Србије до 2020. године	Период 2011-2014					
	Број доступних показатеља по општем циљу		Тренд вредности доступних показатеља по општем циљу			
			позитиван	стагнира	негативан	без мерења
Циљ 1: Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија	31/38	82%	16/38 42%	3/38 8%	12/38 32%	7/38 18%
Циљ 2: Регионална конкурентност и приступачност	20/24	83%	11/24 46%	2/24 8%	7/24 29%	4/24 17%
Циљ 3: Одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина	13/27	48%	3/27 11%	6/27 22%	4/27 15%	14/27 52%
Циљ 4: Заштићено и одрживо коришћење природно и културно наслеђе и предео	5/8	63%	5/8 63%	0/8 0%	0/8 0%	3/8 37%
Циљ 5: Просторно-функционална интегрисаност у окружење	6/9	67%	4/9 45%	1/9 11%	1/9 11%	3/9 33%

Квалитативна анализа показатеља по општем циљу развоја у периоду 2011-2014 указује на следеће:

Циљ 1: Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија

Иако већина показатеља за праћење и процену овог општег циља развоја Републике Србије до 2020. године, указује генерално на позитивне развојне трендове у периоду 2011-2014 (16/38), квалитативна анализа других показатеља развоја повезаних са Циљем 1 (22/38) захтева дефинисање нових или додатних мера и активности ради побољшања: старосне и демографске структуре становништва уопште; просторног размештаја становништва; доступности јавних служби; као и ублажавање регионалних диспаритета у погледу развијености, куповне моћи и запослености становништва у Србији.

С друге стране, са даљим унапређењем постојећих комуналних услуга; повећањем доступности савремених комуникационих средстава; повећањем удела високо-образованог становништва; као и реализацијом планираних инфраструктурних и других инвестиционих пројеката, може се у будућности очекивати пораст концентрације становништва у регионалним центрима и, одатле, оснаживање њиховеструктуре и улоге извора нових привредних активности и раста стандарда становништва у Републици Србији.

Циљ 2: Регионална конкурентност и приступачност

Анти-кризне мере које је Влада применила показују своје прве резултате, тако да је у периоду 2011-2014. година забележен позитиван тренд раста стопе БДП по становнику, пораст извоза у односу на увоз, пораст учешће извоза у БДП-у, као и пораст укупног обима инвестиција у Републици Србији у датом периоду. Такође, забележен је пораст приступачности широкопојасним системима, повећање броја предузећа са иновацијама, као и боља структура запослености по привредним секторима у корист сектора услуга. Међутим, без обзира на већи проценат БДП-а који се улаже у истраживање и развој, и а који је још увек нижи од 1%, и даље је број радно способних лица запослених у данас стратешки развојним областима високих технологија и истраживања и развоја низак, и чак бележи пад у последњој години мерења (2014).

Без обзира на регистроване негативне трендове, као и недостајуће податке, може се очекивати да ће забележени позитивни трендови за показатеље за овај општи циљ развоја бити у наредном периоду основа за покретање механизма повећања конкурентности и приступачности Републике Србије у целини и по регионима.

Циљ 3: Одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина

У наредном периоду потребно је уложити додатне напоре и дефинисати нове мере како би се извори загађења воде, ваздуха и земљишта у Републици Србији ставили и одржали у границама дозвољених вредности. Затим, потребно је ефикасније управљање чврстим и другим отпадом које становништво и привреда производе, као и већа контрола свих других ограничења и ризика (као што су, нпр., поплаве, земљотреси, клизишта, итд.) за већи квалитет животне и радне средине у Републици Србији. С друге, потребно је да Влада преко надлежних институција обезбеди нове подстицаје за позитивне резултате и ефикасно коришћење расположивих природних ресурса у сектору пољопривредне производње (конвенционалне и органске), која је идентификована као развојно-извозна шанса Републике Србије у будућности.

Значајно је напоменути да дефинисање ефикасних мера и активности које би у наредном периоду (2016-2020) допринеле бољој остварености овог општег циља развоја Републике Србије, захтевају креирање потпуније информационе основе кроз избор оних показатеља за које су или ће бити подаци доступни.

Циљ 4: Заштићено и одрживо коришћење природно и културно наслеђе и предео

Резултати мерења показатеља просторног развоја за овај општи циљ развоја Републике Србије јасно указују на решеност државе да заштити постојећа природна и културна подручја и добра, и да унапреди свест о важности њихове заштите у корист свих грађана и друштва у целини, данас и у будућности.

Ради остварења овог општег циља развоја Републике Србије до 2020. године потребно је очувати ниво мера и активности који је развијен, и унапредити даље информациону основу за доношење релевантних и благовремених одлука кроз избор додатних показатеља за период 2016-2020.

Циљ 5: Просторно-функционална интегрисаност у окружење

У периоду 2011-2014 Влада је унапредила повезаност и интегрисаност државе у окружење региона и Европе уопште путем успостављања или изградње различитих комуникационих канала и облика сарадње, као што су транспортно-саобраћајни системи, међународни пројекти и асоцијације, и друго. У будућности, поред формирања потпуније информационе основе за овај општи циљ развоја кроз избор нових или додатних показатеља, потребно је да Влада задржи постојећу и подстакне даље унапређење

интегрисаности Републике Србије у окружење кроз стимулисање веће ефикасности и искоришћености постојећих комуникационих канала, као и развој нових капацитета.

Генерално, у овом тренутку степен и правац развоја Републике Србије, с обзиром на највећи број показатеља са позитивним трендом вредности по сваком општем циљу развоја у периоду 2011-2014, може се оценити као позитиван. У наредном периоду потребно је увести нове или ускладити постојеће мере и активности развоја Републике Србије како би се остварили позитивни резултати и предности у свим секторима живота и рада и достигли општи циљеви развоја утврђени ППРС-ом до 2020. године.

Прилог 1.**Показатељи просторног развоја утврђени Програмом имплементације ППРС-а за период 2011-2015 - статус реализације у периоду 2011-2014**

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија	Одрживи демографски развој	Уравнотежени размештај становништва	1	Густина насељености (критична маса)	Републички завод за статистику	Негативан тренд опадања густине насељености у свим областима Републике Србије сем Београдске области
			2	Миграциони биланс	Републички завод за статистику	Доминира тренд негативаног миграционог биланса у свим областима Републике Србије са повећаним одливом становништва у односу на прилив, где се уједно у последње две године (2013 и 2014) смањило и приливо и одлив становништва
		Унапређење/одржање демографске структуре	3	Удео становништва по великим старосним групама	Републички завод за статистику	Негативан тренд генералног повећања старог (>64 године старости) и смањења континента младог (<15 година старости) и активног становништва (15-64 година старости)
			4	Стопа укупног фертилитета (СУФ)	Републички завод за статистику	Позитиван тренд благог пораста стопе укупног фертилитета у већини области Републике, са приметном стагнацијом односно падом ове стопе посебно у 2012. години
	Унапређење социјалне и економске кохезије	Унапређење образовног нивоа становништва	5	Становништво са високим степеном образовања	Републички завод за статистику	Стабилан позитиван тренд пораста броја образованог становништва у свим областима Републике Србије, посебно у 2013. години

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Смањење броја незапосленог становништва	6	Удео незапосленог становништва до 25 година	Национална служба за запошљавање	Негативан тренд повећања удела незапосленог становништва до 25 година старости у укупном броју незапослених лица у Републици Србији у свим областима
		Унапређење просторне равнотеже у погледу образовног нивоа запосленог становништва	7	Запослена лица са високим степеном образовања	Национална служба за запошљавање	Негативан тренд смањења запослених лица са високим степеном образовања у свим областима Републике Србије, након повећања у 2013. години
		Обезбеђење подједнаких шанси на тржишту рада	8	Запослени на одређено време (% броја запослених)	Национална служба за запошљавање	Позитиван тренд смањења удела запослених лица на одређено време у свим областима Републике Србије, при чему је тај удео и даље значајан у односу на сва запослена лица у Републици Србији и износи у просеку 51.19% у 2014. години
			9	Стопа запошљавања старијих радника	Национална служба за запошљавање	Генерални позитиван тренд повећања запошљавања старијих особа са >50 година старости у Републици Србији, са благим падом исте категорије запослености у 11 области у 2014. години
		Обезбеђење стамбене сигурности	10	Број социјалних (непрофитних) станова	Републичка агенција за становање	Пораст броја изграђених и планираних за изградњу, или у изградњи, социјалних станова на територији Републике Србије
	Смањење социјалне искључености и сиромаштва	Расположива радна снага и запосленост	11	Стопа активности мушке/женске популације (15-64 година)	Републички завод за статистику	Позитиван тренд пораст активности и мушке и женске популације старости 15-64 година у свим областим Републике Србије

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			12	Стопа запослености	Републички завод за статистику	Позитиван тренд раста стопе запослености становништва >15 година старости у Републици Србији, са просечних 21.09% у 2011. години на 39.72% на нивоу области у 2014. години
			13	Стопа раста броја активних лица према стопи раста броја лица са личним приходом и издржаваних лица	Републички завод за статистику	Негативан тренд значајне оптерећеност економски активног становништва Републике Србије, односно значајне економске зависност неактивног становништва (пензионера, деце, итд.), где у просеку на 1 активно лице дође близу 2 издржавана лица на нивоу области у Републици Србији
		Смањење регионалних економских диспаритета	14	Индекс „реда величине” у висини БДП / БДВ (алтернативно)	Републички завод за статистику	Негативан тренд неравномерне економске активности региона у Републици Србији, где региони Војводине и Београда као развијенији имају веће учешће у националном БДП-у, при чему се учешће у БДП-у у односу на 2011. годину повећало једно у региону Војводине, а смањило у преостала три региона
		Заступљеност различитих социјалних група у заједници и превенција социјалне сегрегације	15	„Gini index” прихода домаћинстава	Републички завод за статистику	Негативан тренд раста неједнакости прихода односно расхода између најбогатијих и најсиромашнијих домаћинстава у Републици Србији, са 0.33 у 2010. години на 0.39 у 2014. години
		Смањење разлика у куповној моћи становништва	16	Регионални индекс цена		(подаци нису доступни)
			17	Број домаћинстава који живе испод границе сиромаштва	Републички завод за статистику	Негативан тренд сталног повећања ризика од сиромаштва, односно раста броја домаћинстава која живе испод границе сиромаштва у Републици Србији

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Осигурање пуне ангажованости регионалних ресурса, уз њихову максималну ефикасност	18	Годишња стопа незапослености	Национална служба за запошљавање	Негативан тренд пораста стопе регистроване незапослености, односно повећања активно становништва без посла, на просечних 33.01% на нивоу области у Републици Србији у 2014. години; такође, овај негативан тренд заустављен је у неким областима у 2014. години
			19	Удео дуготрајне незапослености	Национална служба за запошљавање	Негативан тренд благог пораста стопе регистроване дуготрајне незапослености, односно незапослених лица која дуже од 12 месеци траже посао на просечних 64.04% у 2012. години на 67.92% по области у укупно регистрованим незапосленим лицима у Републици Србији у 2014. години
				20	Удео домаћинстава са најмање једним незапосленим чланом	
	Уравнотеженост насељске структуре	Полицентричност урбаног система	21	Индекс „реда величине” насеља према броју становника		(подаци нису доступни)
				22	Степен концентрације становништва региона у примарном центру	Републички завод за статистику

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			23	БДП по становнику у односу на просек ЕУ15	ЕУРОСТАТ	Позитиван тренд пораста вредности индекса БДП-а по становнику Републике Србије са 36 у 2011. години на 35 у 2014. години
			24	Изохрона доступност услуга од општег интереса регионалног нивоа		(подаци нису доступни)
			25	Просечно време путовања до најближа три регионална центра	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање), Саобраћајни институт - ЦИП	Стабилан тренд без значајнијих промена, односно без смањења дужине трајања путовања до регионалних центара Републике Србије
		Одрживост насељске структуре	26	Демографски трендови урбаних подручја у односу на рурална подручја	Републички завод за статистику	Негативан тренд пораста урбаног становништва уз смањење руралног, уз генерално смањење броја становника - депопулацију- у свим областима у Републици Србији
			27	Обим дневних миграција	Републички завод за статистику	Обим дневних миграција становништва највећи је у Београду, Новом Саду и Нишу, док највећи број центара у Републици Србији има између 10.000-20.000 дневних миграната
			28	Удео дневних миграција већег радијуса		(подаци нису доступни)
	Равномерна просторна организација јавних служби	Унапређење доступности јавних служби	29	Доступност до централних насеља јавним превозом (од тога: доступност	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно	Просечна доступност центара у Републици железницом износи 130,96 минута, где до више од 19 центара области путовање траје преко 100 минута железницом

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
				железницом)	планирање, урбанизам и становање), Железнице Србије а.д.	
			30	Број и удео становништва које нема приступ примарној здравственој заштити	Институт за јавно здравље Србије	Позитиван тренд повећања броја лекара у 2014. години у односу на 2012. годину у већини области Републике Србије, са позитивним трендом пораста и броја постеља у односу на 2013. годину
	Равномерна доступност инфраструктури и информацијама	Обезбеђење једнаке саобраћајне доступности простора	31	Потенцијална интермодална доступност		(подаци нису доступни)
		Обезбеђење основног нивоа мобилности људи који не користе аутомобиле	32	Удео становништва које живи унутар 30-минутне изохроне од железничке станице		(подаци нису доступни)
		Повећање покривености насеља водопривредном инфраструктуром	33	Покривеност насеља (% броја домаћинстава) мрежом јавног водовода	Републички завод за статистику	Позитиван тренд пораст покривености насеља у Републици Србији са мрежом јавног водовода, са просечних 78.46% домаћинстава по области у 2014. години
			34	Покривеност насеља (% броја домаћинстава) канализационом мрежом	Републички завод за статистику	Позитиван тренд пораст покривености насеља у Републици Србији канализационом мрежом, са просечних 49.97% домаћинстава по области у 2014. години

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Повећање покривености насеља енергетском инфраструктуром	35	Покривеност насеља (% броја домаћинстава) електро мрежом високе сигурности снабдевања	Електропривреда Србије - ЕПС	Позитиван тренд пораст покривености насеља у Републици Србији електро мрежом високе сигурности снабдевања, са просечном покривеношћу 63.08 домаћинстава по области
		Унапређење приступа информатичким и комуникацијским системима	36	Број Интернет корисника	Републички завод за статистику	Позитиван тренд пораст броја корисника Интернета у Републици Србији, са највећим бројем у Београдској области од 70% домаћинстава
	Територијална одговорна управа	Унапређење рада територијалне управе	37	Покривеност простора просторно-планским документима	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Позитиван тренд повећања покривеност простора Републике Србије просторно-планском документацијом потребном за уравнотежен и одржив развој
		Обезбеђење партиципације грађана у раду територијалне управе	38	Укљученост у рад удружења и организација	Агенција за привредне регистре	Позитиван тренд повећања броја регистрованих удружења на подручју свих области у Републици Србији, са просечних 916 удружења у 2013. години на 992 удружења у 2014. години
Регионална конкурентност и приступачност		Економске предности и динамичност	39	БДП по становнику	Републички завод за статистику	Негативан тренд благог смањења БДП Републике Србије са значајним разликама у величини БДП по регионима, односно удела региона у националном БДП-у
			40	БДП у РРР по становнику	Републички завод за статистику, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно	Однос вредности „потрошачке корпе” и просечне зараде у Републици Србији је неравномеран и најповољнији је у Београдском региону са 71.8% у 2014. години у односу на просечну зарату; другим речима, за задовољење основне „потрошачке корпе” становници

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
					планирање, урбанизам и становање)	Београдског региона требали су најмање да издвоје у односу на становнике других региона у Републици Србији, где су истовремено и највеће просечне зараде. Такође, у 2014. години у односу на 2013. годину порасле су просечне зараде, али и вредност „потрошачке корпе”
			41	Однос раста БДП и раста запослености региона	Републички завод за статистику	Позитиван тренд раста БДП у Републици Србији у периоду 2013/2012. година на 108.200 000,00 евра, уз истовремени позитиван тренд повећања индекса раста запослености у истом периоду на 99.3
			42	Стопа раста БДП по становнику (%)	Републички завод за статистику	Након изразитог пада у периоду 2012/2011. године (са 10.7 2011/2010 на 4.54 у периоду 2012/2011), Република Србија бележи поново раст БДП-а по становнику у периоду 2013/2012. година на 8.7
			43	Однос увоза и извоза региона	Републички завод за статистику	Позитиван тренд смањења спољнотрговинског дефицита на нивоу Републике Србије, са 168.4% 2012. године на 138.88% у 2014. години, где је однос увоза у односу на извоз најнеповољнији у Београдском региону, а најповољнији у региону Шумадије и Западне Србије
			44	Удео извоза у структури БДП	Републички завод за статистику	Удео обима извоза у БДП-у Републике Србије има позитиван тренд раста, при чему постоје значајне регионалне разлике у погледу удела извоза у структури БДП-а, где Београдски регион има најмањи удео, а регион Шумадије и Западне Србије највећи удео (посебно у 2014. години)

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Диверзификовано ст регионалне економије	45	Запосленост по економским делатностима	Републички завод за статистику	Забележен је генерално стабилан раст запослености у Републици Србији у терцијарном, тј. сектору услуга, у односу на секундарни и посебно примарни сектор, где постоји стабилан и благи тренд смањења укупне запослености и то посебно у регионима Јужне и Источне Србије и Шумадије и Западне Србије
	46		Удео пољопривреде, шумарства и рибарства у додатој вредности региона	Републички завод за статистику	Негативан тренд смањења удела пољопривреде, шумарства и рибарства у националном БДП-у	
	47		Удео технолошки напредне прерађивачке индустрије у додатој вредности региона	Републички завод за статистику, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Позитиван тренд повећања удела технолошки напредне прерађивачке индустрије у националном БДП-у	
	48		Удео финансијских и пословних услуга у додатој вредности региона	Републички завод за статистику	Забележен негативан тренд смањења удела финансијских и пословних услуга у националном БДП-у у последњем периоду (укупључујући и удео пословања са некретнинама)	
	49		Удео административних, образовних, здравствених и социјалних услуга у додатој вредности региона	Републички завод за статистику	Тренд смањења удела административних, образовних, здравствених и социјалних услуга у додатој вредности са 14.9% у 2012. години на 14.3% у 2013. години, са највећим уделом у Београдској области односно региону	

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Унапређење технолошког нивоа регионалних економија	50	Број предузећа у области иновација	Републички завод за статистику	Позитиван тренд повећања броја пословних субјеката који су увели иновације у области производа, пословног процеса, маркетинга и организације
			51	Запосленост у области истраживања и развоја (% у укупној запослености)	Републички завод за статистику	Негативан тренд смањења броја запослених у области истраживања и развоја (са 0.38% у 2011. години на 0.35% од укупно запослених лица у 2013. години)
			52	Запосленост у области високих технологија	Републички завод за статистику	Негативан тренд смањења удела запослених лица у области високих технологија у укупној запослености Републике Србије са 24.7% у 2013. години на 22.59% у 2014. години, где је највећи број ових запослених у Београдском региону а најмањи у региону Јужне и Источне Србије
			53	Издавања БДП за област истраживања и развоја	Републички завод за статистику	Позитиван тренд пораста удела БДП-а који се издава за истраживачке и развојне активности и пројекте, са 0.30% у 2010. години на 0.96% у 2012. години, након чега је забележен изванредан негативан тренд смањења средстава доступних за ову област од стратешки развојног значаја за Републику Србију на 0.78% у 2014. години
			54	Приступ широкопојасним системима	Републички завод за статистику	Позитиван тренд повећања приступа домаћинстава широкопојасном Интернету
			55	Енергетска ефикасност у индустрији		(подаци нису доступни)

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
		Услови за глобалну конкурентност	56	Обим директних страних инвестиција по регионима	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Позитиван тренд повећања удела директних страних инвестиција у БДП-у Републике Србије у 2013. години у односу на 2012. годину, при чему је вредност у 2011. години била већа у односу на 2013. годину
			57	Стопа инвестиција	Републички завод за статистику, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Позитиван тренд повећања стопе инвестиција у оствареном БДП-у на регионалном нивоу
			58	Број мултинационалних компанија у региону		(подаци нису доступни)
			59	Запосленост у страним фирмама у укупној запослености у региону		(подаци нису доступни)
			60	Удео страних фирми у укупном извозу		(подаци нису доступни)
		Конкурентност радне снаге	61	Продуктивност рада	Републички завод за статистику	У 2013. години забележена је највећа продуктивност рада у Београдском региону, а најмања у региону Јужне и Источне Србије

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			62	Основна цена рада		У 2014. години забележен је највећи годишњи просек укупно исплаћене масе зарада (брото) у месецу у Београдском региону, а најмањи у региону Шумадије и Западне Србије; такође, највећи годишњи просек месечних зарада (брото) према броју запослених био је у Београдском региону, а најмањи у региону Шумадије и Западне Србије
Одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина		Очување природних ресурса	63	Коришћење земљишта (пољопривредне, шумске, изграђене, водене површине)	CORINE 2006	Позитиван тренд доминације пољопривредно и шумско земљишта у структури коришћења зељишта у Републици Србији
			64	Удео пољопривредних површина под органском/контрол исаном производњом	Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Сектор за органску пољопривреду, Дирекција за националне референтне лабораторије (Одсек за органску производњу), Републички завод за статистику	Након првобитно позитивног тренда пораста пољопривредних површина под органском производњом у Републици Србији, са уделом од 3.56% у 2012. години ма 5.18% у 2013. години, пад у 2014. години на свега 2.87% у укупним пољопривредним површинама
			65	Квалитет вода водотока (класе квалитета)	Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Агенција за заштиту животне средине	Позитиван тренд постепеног побољшања квалитета воде у водотоковима у Републици Србији, са највећим бројем водотокова у класи III и „добрим” квалитетом воде

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			66	Квалитет подземне воде	Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Агенција за заштиту животне средине	Забележен неповољан квалитет подземних вода у Републици Србији, са критичним вредностима мерења у неким областима по једињењима (NH ₄ , NO ₃ , Cl)
			67	Специфична потрошња воде у насељима (L/ст/дан)	Републичка дирекција за воде, Агенција за заштиту животне средине, Републички завод за статистику	Забележена специфична потрошња воде у Републици Србији са просечном дневном вредношћу од 298.77 литара по становнику на нивоу области захтева примену мера за даље смањење потрошње, посебно у региону Београда, Јужне и Источне Србије
			68	Губици воде у мрежи (%)	Републичка дирекција за воде, Републички завод за статистику	Забележени просечни годишњи губици воде у мрежи од 30.33% укупне испоручене количине воде на нивоу области захтева примену мера за даље смањење губитака, односно повећање ефикасности (повезано са вредностима показатеља 67)
			69	Однос обновљивих и необновљивих извора у укупној потрошњи енергије		(подаци нису доступни)
		Рационално заузимање земљишта	70	Фрагментациони индекс		(подаци нису доступни)
		Рационално заузимање земљишта	71	Потрошња земљишта за саобраћајну инфраструктуру		(подаци нису доступни)
		Рационално заузимање земљишта	72	Урбани раст - ширење урбаног подручја		(подаци нису доступни)
		Рационално заузимање земљишта	73	Удео урбаног ткива		(подаци нису доступни)
		Рационално заузимање земљишта	74	Удео култивисаних подручја		(подаци нису доступни)

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			75	Бесправна изградња у зонама изворишта		(подаци нису доступни)
			76	Број и површина brownfield локација		(подаци нису доступни)
		Смањење утицаја саобраћаја на животну средину и одрживо коришћење енергије	77	Интензитет саобраћаја према деоницама саобраћајне мреже	ЈП Пuteви Србије	Негативан тренд пораст интензитета саобраћаја и, одатле, негативног утицаја на животну средину, посебно дуж главних путних коридора у Републици Србији (коридори X и XI) и на подручју града Београда
			78	Модална расподела путничког саобраћаја		(подаци нису доступни)
			79	Обновљива енергија у укупној производњи енергије		(подаци нису доступни)
			80	Потрошња енергије по изворима и врсти корисника		(подаци нису доступни)
		Здрава животна средина и превенција хазарда	81	Број и % становника који су изложени сталном и учесталом прекомерном загађењу ваздуха	Агенција за заштиту животне средине, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	У односу на 2011. годину, у 2014. години забележен је позитиван тренд пораста броја становника Републике Србије који живе у зони чистог или незнатно загађеног ваздуха (68.8% становника); такође, повећан је број становника који живе у зони умерено загађеног ваздуха (26.7%), док је значајно смањен проценат становника у зони прекомерно загађеног ваздуха, са 35.5% у 2011. години на свега 4.5% у 2014. години

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			82	Број и % становника насеља у зонама загађења од индустријских / рударских / енергетских постројења		(подаци нису доступни)
		Заштита од природних непогода	83	Насеља и култивисана подручја потенцијално угрожена од поплава	Географски факултет Универзитета у Београду (Просторни план Републике Србије)	Потребне су даље мере и активности на унапређењу заштите и смањењу евентуалних негативних последица по живот и рад становника у зонама угроженим поплавом, којих је у 2014. години било укупно 1.868.125 становника у Републици Србији односно у просеку 27.36% по области
			84	Насеља у простору угроженисти сеизмичком активношћу	Републички сеизмолошки завод	Највећи број насеља, односно становништва, у Републици Србији насељено је у подручјима са мањом вероватноћом појаве земљотреса (у зони сеизмичког хазарда V и VI по скали EMC98)
			85	Насеља у просторима угроженисти од ерозивних процеса	Географски факултет Универзитета у Београду (Просторни план Републике Србије)	Према подацим из 2014. године, области са највећим процентом становништва које живи у зонама угроженим од клизиштима налазе се на подручју региона Шумадије и Западне Србије, док су области са најмањим процентом становништва које је угрожено клизиштима на подручју Београдског и региона Војводине
		Смањење количине отпада, повећање рециклирања	86	Количина комуналног отпада из насеља региона	Одељење Националног регистра извора загађивања, Агенција за заштиту животне средине, Министарство	У односу на 2013. годину, у 2014. години забележен је значајан пораст количина генерисаног комуналног отпада, те се за овај негативан тренд потребне даље мере и активности на смањењу истог; такође, као и у 2013. години, и у 2014. години највише комуналног отпада

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
					пољопривреде и заштите животне средине	генерисано је на подручју града Београда
			87	% комуналног отпада који се организовано сакупља (% домаћинства)		(подаци нису доступни)
			88	Стварање индустријског отпада (t/год; ha)	Одељење Националног регистра извора загађивања, Агенција за заштиту животне средине, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	Потребне су даље мере и активности на ефикасном и еколошки-прихватљивом управљању отпадом у Републици Србији, посебно у смислу опасног и отпада који је могуће рециклирати; у 2014. години било је укупно 6125118.61 тона отпада, од чега је 3.38% било опасног, при чему је просечно по области било проведено 236730.08 тона неопасног и 8274.66 тона опасног отпада; највише неопасног отпада произведено је у Браничевској области, а највише опасног у Пчињској области
			89	% укупне количине отпада који се рециклира		(подаци нису доступни)
Заштићено и одрживо коришћење природно и културно наслеђе и предео		Лимитирано смањивање природних подручја - заштита природних станишта и очување биодиверзитета	90	Настајање/развој природних предела		(подаци нису доступни)
			91	Заштићена природна подручја	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	Позитиван и стабилан тренд повећања броја природних добара у Републици Србији, односно повећања површина које су стављене под заштиту државе
		Очување културних маркера и	92	Број заштићених културних добара у региону	Републички завод за заштиту споменика културе	Позитиван тренд сталног повећања броја заштићених културних добара у Републици Србији

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља		
		очување специфичног карактера предела	93	Број локалитета културног наслеђа и интегралних целина предложених за заштиту	Подручни заводи за заштиту споменика културе	Позитиван тренд сталног повећања броја добара под претходном заштитом у Републици, са укупно 20473 оваквих добара у 2014. години, од чега је највећи број потенцијалних споменика културе		
			94	Број и површина идентификованих предела		(подаци нису доступни)		
		Унапређење регионалних потенцијала за туризам и креативне индустрије	95	Туристички капацитети у сеоским домаћинствима		(подаци нису доступни)		
			96	Број туриста и туристичких ноћења годишње	Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор за туризам	У већини области Републике забележен је позитиван тренд повећања броја туриста и туристичких ноћења, при чему је у току 2014. године највећи број туриста посетио Београдски регион а највећи број туристичких ноћења забележен је у региону Шумадије и Западне Србије		
			97	Број и површина проглашених туристичких простора	Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор за туризам	На простору Републике укупно 1646 хектара је проглашено туристичким простором, и потребне су даље мере и активности на повећању и унапређењу површина за ову намену		
		Просторно-функционална интегрисаност у окружење		Учешће у програмима и пројектима трансграничне и међурегионалне сарадње	98	Број пројеката са међународним учешћем	Канцеларија за европске интеграције, Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње	Позитиван тренд повећања броја пројеката са међународним учешћем (при чему се са почетком новог програмског периода очекује даљи раст у периоду 2015-2020)

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			99	Чланство у међународним организацијама и мрежама сарадње	Министарство спољних послова, Организација УН, Савет Европе, Цемат, ЕСПОН, УН Хабитат, Регионални савет за сарадњу	Република Србија учествује у раду значајног броја међународних организација и мрежа сарадње, а са даљим евроатлантским интеграцијама у будућности очекују се нова чланства
		Трговинске везе са окружењем	100	Трговинска размена <i>per capita</i> са суседним земљама		(подаци нису доступни)
			101	Удео трговинског промета са суседним земљама у укупној трговини са иностранством		(подаци нису доступни)
			102	Промет путника и робе у речним лукама	Републички завод за статистику	Негативан тренд укупног смањења промет робе у тонама у речним лукама у Републици Србији
			103	Контејнерски промет (у речним лукама)		(подаци нису доступни)
		Пропусност граница	104	Густина друмских и пружних граничних прелаза по деоницама граничног подручја	Министарство унутрашњих послова - Управа граничне полиције (Министарство финансија и привреде - Управа царина)	Позитиван тренд повећања броја друмских и пружних граничних прелаза и, уједно, пораста густине мреже друмских прелаза према Републици Хрватској и железничких према Републици Мађарској и Федерацији Босне и Херцеговине, подједнако
			105	Недељни број летова до европских МЕГА подручја	Аеродром Никола Тесла - Београд, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Позитиван тренд повећања броја недељних летова са аеродрома „Никола Тесла” ка европским МЕГА подручјима

Основни циљеви	Посебни циљеви	Оперативни циљеви	Ред .бр.	Назив показатеља	Институција која доставља податке показатеља	Тренд вредности показатеља
			106	Време путовања аутом до МЕГА и транснационалних ФУП подручја (бодовано према значају ФУП)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	Подручје са најбољом доступношћу најближим европским градовима је Ниш, док је просечно време путовања до МЕГА и подручја од транснационалног значаја у Републици у просеку износи 61 минут

Прилог 2.

Стратешки приоритети утврђени Програмом имплементације ШПРС-а за период 2011-2015 - статус реализације у периоду 2011-2014

Објашњење статуса реализације стратешког приоритета:

- Реализован – стратешки приоритет је реализован, тј. имплементиран;
- Реализује се – стратешки приоритет се реализује, односно спроводе се активности на његовој имплементацији;
- Стагнира реализација – постоји застој или одлагање реализације стратешког приоритета, укључујући оне стратешке приоритете за које нису достављени подаци за последњу години процене у периоду 2011-2014; и
- Нема реализације – стратешки приоритет се не реализује или је прекинута његова реализација, укључујући и оне стратешке приоритете за које нису достављени подаци за више од једне године у периоду 2011-2014.

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
1	Успостављање ИС о пољопривредном земљишту	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
2	Евидентирање терена угрожених процесима водне и еолске ерозије, и управљање овим процесима	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
3	Имплементација Стратегије развоја шумарства	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
4	Доношење Стратегије управљања дивљачима и ловством	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
5	Развој и заштита високопланинских подручја - Голија	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	реализује се
6	Израда Елабората о резервама угља у Колубарском басену и одговарајуће студијске документације	Министарство рударства и енергетике	реализује се
7	Санација и ремедијација црних тачака	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
8	Изградња постројења за одсумпоравање и денитрификацију, и уградња нових и реконструкција постојећих електрофилтера	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
9	Побољшање квалитета површинских и подземних вода	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
10	Подстицање рационалног коришћења природних ресурса, подстицање коришћења секундарних сировина, смањење емисије загађујућих материја и увођење чистије производње	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
11	Успостављање и проширење мониторинга и даље развијање регистра извора загађивача	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализован
12	Изградња 8 регионалних центара за управљање отпадом	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализован
13	Успостављање система за сакупљање и третман посебних токова отпада	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
14	Изградња централног постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада и изградња 5 централних регионалних складишта опасног отпада	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
15	Спровођење програма мултидисциплинарних истраживања локалних промена климе и утицаја климатских промена, и израда секторских планова и програма адаптације и ублажавања климатских промена	Републички хидрометеоролошки завод, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
16	Развој климатског мониторинг система и база просторних података и информација о локалним и регионалним променама климе	Републички хидрометеоролошки завод, Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
17	Повећање укупне површине под заштитом до 10% територије Републике Србије кроз проглашење нових заштићених подручја	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се
18	Ревизија статуса раније проглашених заштићених подручја и усклађивање са важећом законском регулативом	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се
19	Примена Рамсарске конвенције	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се
20	Учешће у Програму „Човек и Биосфера” (МаБ), односно припрема документације и активности на упису подручја у Листу резервата биосфере	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се
21	Листа светске баштине UNESCO – уписивање Ђаволје Вароши и Ђердапа	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
22	Успостављање националне еколошке мреже (НЕМ) и европске еколошке мреже NATURA 2000 и заснивање ГИС-а	Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе	реализује се
23	Уређење, презентација и управљање римским налазиштима у Нишу и Медијани и реализација програма прославе 1700 година од доношења Миланског едикта о толеранцији вера	Министарство културе и информисања	реализује се
24	Дефинисање и уређење инфраструктуре и саобраћајница за две културне стазе српске средњевековне културе	Министарство културе и информисања	нема реализације
25	Израда и усвајање менаџмент планова за све споменике културе на Листи светске баштине, и израда нових номинација за културна добра предложена за заштиту	Министарство културе и информисања	реализује се
26	Карактеризација предела Републике Србије	Шумарски факултет Универзитета у Београду	реализује се
27	Карта ерозије Републике Србије и биланс продукције и проноса наноса у сливовима	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
28	Издвојити зоне и подручја реално могуће демографске ревитализације дефинисањем мера активне политике према миграцијама становништва у склопу одрживог регионалног развоја Републике Србије	Министарство привреде	реализује се
29	Рedefиниција појма „насеље” и њено усклађивање, као и утврђивање критеријума за типологију насеља (сходно развојном нивоу и потребама Републике Србије, усклађеног са праксом развијених европских држава)	Потребно је наћи адекватну институцију која ће бити надлежна за спровођење овог приоритета	реализује се
30	Израда браунфилд катастра са валоризацијом	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	стагнира реализација
31	Израда студија развоја руралних подручја, на искуствима развијених европских региона, у којима ће бити дефинисани приоритети носилаца развоја „успешних” руралних подручја и руралних подручја под притиском	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	нема реализације

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
32	Израда стратегије „оживљавања” угашених/несталних села кроз програме реактивирања села и понуде потенцијала на тржишту	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализован
33	Израдити и усвојити неопходна стратешка документа социјалног становања на националном, регионалном и локалном нивоу, националну стратегију социјалног становања, локалне стратегије социјалног становања и одговарајуће акционе планове и програме за спровођење ових стратешких докумената	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	реализује се
34	Израда свеобухватне студије о неформалним насељима и бесправној изградњи	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање, Сектор за грађевинске послове и грађевинско земљиште)	реализује се
35	Унапредити информационе основе о зонама бесплатне изградње у картама постојећег стања и планираног урбаног развоја у одговарајућим просторним и урбанистичким плановима (просторним плановима општина и генералним и регулационим плановима насеља), кроз идентификацију зона неформалних насеља, а пре свега насеља изграђених без плана или без одговарајућег плана на основу којег је могуће ефикасно издавање локацијске и грађевинске дозволе	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	реализује се
36	Иницирати реализацију неколико пилот пројеката на различитим локацијама бесправне изградње пре формирања међусекторских тела и институција, пре или у току израде студије и пре припремања нових закона и подзаконских аката	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	нема реализације
37	Организовати међународну конференцију на тему регулације и унапређења неформалних насеља	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	реализује се
38	Унапређење конкурентности пољопривреде и прехранбене индустрије	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	нема реализације

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
39	Повећање производње на 12 мил. t годишње - ПК Дрмно	ЈП Електропривреда Србије	реализује се
40	Рударски басен Колубара – проширење а) Поље Велики Црљени; б) Поље Ц; в) Поље Д; г) Поље Е	ЈП Електропривреда Србије	реализује се
41	Изградња рудника лигнита – површинског копа Радљево	ЈП Електропривреда Србије	стагнира реализација
42	Отварање рудника мрког угља и изградња термоелектране Штавал	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација
43	Пројекат геолошких истраживања нафте јужно од Саве и Дунава	Министарство рударства и енергетике	реализује се
44	Ревитализација рудника бакра у Борском басену	Министарство рударства и енергетике	реализује се
45	Отварање рудника Церово (експлоатација бакра)	Министарство рударства и енергетике	реализује се
46	Активности у руднику Леце (олово и цинк)	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација
47	Поново отварање рудника Сува Руда (олово и цинк)	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација
48	Изградња рудника фосфата „Лисина”	Министарство рударства и енергетике	реализује се
49	Ревитализација рудника магнезита и покретање ватросталног програма у „Магнохрому” Краљево	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација
50	Могућност експлоатације борних минерала из лежишта „Пискања”	Министарство рударства и енергетике, Агенција за приватизацију	стагнира реализација
51	Београд на рекама: урбана рехабилитација, побољшање туристичке понуде, интеграција понуде са окружењем (у складу са европским стандардима)	Градска управа града Београда	реализује се
52	Копаоник: осавремењавање скијашке инфраструктуре и комплетирање целогодишње туристичке понуде; изградња туристичких места и места за одмор; саобраћајно повезивање и интегрисање понуде са окружењем (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	реализује се
53	Тоулинг путни правац коридора Х са бочним правцима: опремање за кружна и линеарна туристичка путовања /туре /путеве (туристичка сигнализација и туристички пунктови)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
54	Фрушка гора са Новим Садом и Сремским Карловцима: рехабилитација Националног парка и туристичких места, интеграција са Дунавом (у складу са европским стандардима)	Градска управа Града Новог Сада	стагнира реализација
55	Тара-Дрина: побољшање понуде туристичких места, инфраструктурно опремање, интеграција са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	стагнира реализација
56	Горње Потисје са Суботицом, wellness местом за одмор Палић и др: побољшање понуде туристичких места, инфраструктурно опремање, интеграција са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Градска управа Града Суботице	реализује се
57	Тоугинг пловни правац коридора VII Дунав: опремање пратећих садржаја наутичког пловног пута (марине, пристаништа и др), интеграција са понудом непосредног окружења (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	нема реализације
58	Стара планина: реализација туристичке инфраструктуре и развој целогодишње туристичке понуде; изградња туристичких места и места за одмор; саобраћајно повезивање и интегрисање понуде са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација, ЈП „Скијалишта Србије”	реализује се
59	Власина-Крајиште: развој целогодишње туристичке понуде; интегрисање са окружењем и трансгранична сарадња (у складу са европским стандардима)	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	нема реализације
60	Завршетак изградње друге половине аутопута у дужини од 107 km: Хоргош - Нови Сад (Коридор Хb) (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
61	Изградња аутопута у дужини од 85,5 km: Ниш - граница са Бугарском код Димитровграда (Коридор Хc) (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
62	Изградња и доградња аутопута у дужини од 95 km: Лесковац - граница са Македонијом код Прешева (Коридор Х) (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
63	Комплектирање дела обилазнице око Београда (сектори А, Б5, Б6) која је у саставу коридора Х, накнадна изградња сектора Ц (Бубањ поток - Болеч - Старчево - Панчево исток - Панчево север) уз претходно усаглашавање динамике изградње пуног аутопутског профила на секторима А и В или започињања активности на сектору Ц, резервисање коридора за северни део аутопутске обилазнице око Београда (веза Е-75 - М-24.1 - М-24 - М-1.9, односно крај сектора Ц, петља Панчево север)(SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
64	Комплектирање аутопутске обилазнице око Суботице (У крак аутопута Е-75) (гранични прелаз Келебија - петља Суботица југ) (М-17.1)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	стагнира реализација
65	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-70) део руте 4 (SEETO): граница са Румунијом - Вршац - Панчево - Београд	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
66	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-763) део руте 4 (SEETO): Београд - Чачак – Пожега, дужина 145 км	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
67	Активности на државном путу I реда, (изградња аутопута, Е-763) део руте 4 (SEETO): Пожега - Ариље - Ивањица - Сјеница (Дуга пољана) - Гостун (граница са Црном Гором) дужине 110 км	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	стагнира реализација
68	Активности на постојећем државном путу I реда, рута 5 (SEETO): Параћин - Бољевац - Зајечар - Вршка чука (граница са Бугарском) (Е-761, М-5)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализован
69	Активности на државном путу I реда (изградња аутопута, Е-80), део руте 7 (SEETO) деоница Ниш - Прокупље	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
70	Активности на постојећем државном путу I реда (коридору аутопута, Е-761) Појате - Крушевац - Краљево - Чачак и даље Пожега - Ужице рута 5 (SEETO)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
71	Завршетак изградње дела државног пута I реда М-1.11, деоница Лапово - Крагујевац	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	нема реализације
72	Рехабилитација и изградња деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Суботица (веза са Мађарском) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	нема реализације
73	Реконструкција и изградња деоница државног пута I реда Врбас – Кула – Сомбор – државна граница Бачки Брег (веза Коридор X – Коридор VII) са везом на планирани јужни аутопут кроз Мађарску	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	нема реализације
74	Активности на путном правцу, државни пут I реда, Сомбор (веза са Републиком Мађарском и Републиком Хрватском) - Бачка Паланка (М-18) (са доградњом везе према Шиду)-Нови Сад (М-7)-Рума – Шабац-(М-21) (са краком за Лозницу и везу са Федерацијом Босном и Херцеговином (М-19)) -Ваљево – Пожега и даље веза ка Ивањици (М-21.1)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
75	Активности на реализацији реконструкције и изградње постојећег државног пута (М-7) I реда Нови Сад-Зрењанин и активности на реализацији изградње планираног државног пута I реда од Зрењанина до државне границе према Темишвару	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	нема реализације
76	Активности на путном правцу, државни пут I реда: Ђала (веза са Републиком Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	реализује се
77	Израда мастер плана и студије оправданости мреже бициклических коридора у Републици Србији	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја)	нема реализације

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
78	(Београд) - Стара Пазова - Инђија - Суботица - државна граница (Келебија), реконструкција и изградња једноколосечне пруге у двоколосечну са мостом преко Дунава и чворовима (Нови Сад и Суботица)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
79	Београдски чвор (завршетак путничког система и ослобађање Савског амфитеатра планираном изградњом: станице Београд Центар, постројења ТПС, РТЦ1) у Макишу и другог колосека од Панчевачког моста до Панчева	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
80	Гиље - Ћуприја - Параћин на прузи Београд - Ниш (изградња нове двоколосечне деонице са мостом преко Велике Мораве)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
81	Сталаћ - Ђунис на прузи Београд - Ниш (реконструкција и изградња једноколосечне деонице у двоколосечну)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
82	Ниш - Димитровград (ремонт постојеће пруге, електрификација, савремена СС и ТК постројења)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
83	Пруга Београд-Врбница (Бар) - ревитализација и модернизација	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
84	Пруга Ваљево-Лозница - наставак започете изградње пруге	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за железнице и интермодални транспорт)	реализује се
85	Проширење и модернизација аеродрома „Никола Тесла” у Београду	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за ваздушни саобраћај)	реализује се
86	Проширење и модернизација аеродрома „Константин Велики” у Нишу (цивилно-војни)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за ваздушни саобраћај)	реализује се
87	Припрема за изградњу нове луке Београд на Дунаву у гравитационом подручју Београда. Постојећа лука „Београд” задржава и развија функцију, са нагласком на контејнерском претовару, до могуће изградње нове	Агенција за управљање лукама	нема реализације

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
88	Реконструкција преводница у Ђердапу	ЈП Електропривреда Србије	реализује се
89	Даљи развој речног информационог сервиса (РИС-а) и његова примена на међународним пловним путевима	Дирекција за водне путеве	стагнира реализација
90	Регулисање критичних сектора на унутрашњим пловним путевима Републике Србије	Дирекција за водне путеве	реализује се
91	Обезбеђење техничке базе за примену технологије интермодалног транспорта изградњом интермодалних терминала – у Београду (На основу излазних резултата студије Омогућавање интермодалног транспорта у Републици Србији чија израда је тренутно у току), Апатину, Пироту, Прахову и Шапцу	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја; Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе)	реализује се
92	Активирање потенцијала „црвене тачке” укрштања Коридора X и VII на територији општине Инђија	Општина Инђија	нема реализације
93	Потпуна замена аналогне комуникације, као и дигиталне старије генерације	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	реализује се
94	Анализа неопходности актуелног обима поштанске мреже	Републичка агенција за поштанске услуге	реализован
95	Изградња новог блока ТЕ-ТО Нови Сад	ЈП Електропривреда Србије	стагнира реализација
96	Градња ТЕ Колубара Б и ТЕНТ БЗ; Градња ТЕ Костолац БЗ	ЈП Електропривреда Србије	стагнира реализација
97	Изградња система хидроелектрана на доњем току реке Ибар	ЈП Електропривреда Србије	реализује се
98	Изградња система хидроелектрана на Великој Морави	ЈП Електропривреда Србије	реализује се
99	Програм технолошког развоја рафинерија	Министарство рударства и енергетике	реализован
100	Реконструкција и изградња далеководна, трафостаница и разводних постројења (30 пројеката)	Министарство рударства и енергетике	реализује се
101	Изградња продуктовода Сомбор-Ниш, складишног простора у Новом Саду и Панчеву, (изградња нафтовода и продуктовода у случају реализације изградње објекта за прераду сирове нафте на Дунаву) и неопходност измештања постојећег нафтовода Омишаљ-Нови Сад- Панчево на подручју града Новог Сада	ЈП Транснафта	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
102	Изградња складишног простора за нафту у Новом Саду	ЈП Транснафта	реализује се
103	Складишта гаса: изградња складишта природног гаса Итебеј и магистрални гасовод ПСГ Итебеј-Панчево-Београд југ	ЈП Србијас	нема реализације
104	Изградња гасовода Ниш-Лесковац, Лесковац-Врање, Ниш Димитровград, разводни гасоводи Лесковац, Врање, гасификација градова Републике Србије	Министарство рударства и енергетике, YUGOROSGAZ АД, ЈП Србијас Нови Сад	реализује се
105	Магистрални гасовод „Јужни ток“	SOUTH STREAM д.о.о	стагнира реализација
106	Разводни: за Белу Цркву и ГМРС, шумадијске, колубарске и мачванске, златиборске, моравичке, браничевске, расинске и рашке области, РГ Острowo-железара Смедерево и Острowo-ТЕ Костолац	ЈП Србијас	реализује се
107	Повезивање са гасоводним системима суседа (Република Румунија, Република Српска, Република Хрватска код Сотина, као и гасовод Сотин-ГРЧ Госпођинци)	ЈП Србијас	нема реализације
108	Дефинисање програма који би инвеститорима омогућили улагање у обновљиве изворе енергије (путем концесије и сл.); стварање услова за веће коришћење и инвестирање	Министарство рударства и енергетике	реализован
109	Израда студије просторног размештаја ветроелектрана у Републици Србији и мерење брзине и правца ветра са циљем израде атласа ветрова у Републици Србији	Министарство рударства и енергетике	реализован
110	Израда студије просторног размештаја МХЕ и детаљна ревизија локација предвиђених Катастром малих хидроелектрана у циљу прављења прецизне листе изводљивих локација за изградњу МХЕ	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
111	Израда студије просторне расподеле, услова за градњу и анализа могућности примене енергија сунца на територији Републике Србије и развој капацитета за коришћење и промоцију соларне енергије за загревање санитарне воде и просторија, и развој соларних електрана за производњу електричне енергије	Министарство рударства и енергетике	реализован
112	Испитивање могућности преласка на биомасу у 15 топлана које немају могућност снабдевања гасом	Министарство рударства и енергетике	стагнира реализација
113	Пилот пројекат: коришћење геотермалне енергије у топлотне сврхе	Министарство рударства и енергетике	реализован
114	Формирање националног фонда за енергетску ефикасност	Министарство рударства и енергетике	реализован
115	Стављање у функцију акумулације Стубо-Ровни	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
116	Стављање у функцију акумулације Селова	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
117	Стављање у функцију акумулације Сврачково	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
118	Стављање у функцију акумулације Кључ	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	стагнира реализација
119	Подизање успора Власинског језера (за 0,8 m)	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	нема реализације
120	Завршетак пројекта довода Завојског језера	ЈП Електропривреда Србије	нема реализације
121	Планови управљања ризицима од поплава (ПУРП) за седам водних подручја: Срем и Бачка, Банат, Београд, Доњи Дунав, Сава, Морава и Косово и Метохија	Министарство пољопривреде и заштите животне средине (ЈВП Србијаводе, ЈВП Воде Војводине и ЈВП Београдводе)	реализује се
122	Студија мапирања плавних зона у Републици Србији	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	реализује се
123	Изградња информационог система за просторно планирање и развој (ИСПР)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	реализује се
124	Развој Националне Инфраструктуре Геопросторних Података (НИГП) у Републици Србији	Републички геодетски завод	реализује се

Ред. бр.	Назив стратешког приоритета	Одговорно лице за реализацију стратешког приоритета	Статус реализације стратешког приоритета
125	Прикључивање мрежи ESPON	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Сектор за просторно планирање, урбанизам и становање)	реализује се